

**Godin Akam Inigha Izir
Gumazim
Aisaian Akinafarim
O
Aisaia
Akar faragha zuim**

Aisaia Godin akam inigha izir gumazim, a Jerusalemın itir dughiamın Asiriaba iza, notın amadaghan itir kantri Israel gasighasighasa izi. Egha me uaghan kiran oveghangın iza sautin amadaghan iti Judan kantri gasighasighai.

Aisaian akinafarir kam, e 3plan akuabar an abiki.

1. Sapta 1--39. Dughiar kamın, Asirian midorozir gumaziba, Judabagh asighasighasa bar roghıra izezıma, Aisaia akinafarir kam osiri. Aisaia faragha mong uabi geghani (Sapta 1--12).

Dughiar kamın Judabar gumazamizir bar avırıba, bar puv atiatia itima, Aisaian akam osımtızir me batozir kamın mınгарımın gun me mıgei. A kamaghın mıgei, bizir kam Asirian ifongiamın otozir pu. Puvati, Judaba akırım ragha God gasara, kamaghın me uari osımtızim iti. Kamaghın amizi, God me gasighasighasa.

Aisaia kamaghın mıgei, Judaba uan gumazir ekiaba ko, me Ikiavıra Itir Godin apengan ikıva, arazir aghuıbara gıntıgh. Egh me kamaghın damu, me deravıra ikiam. Me arazir kurar kabar gıntıghvıra ikiti, God me gasighasigham.

Egha Aisaia uaghan gın otivamin dughiar aghuimın akam akuri. Atrivim Devitın ovavir borir mam, an atrivimın otoghti, nguibar aviribar gumazamiziba, bar dughiar aghuim iniam.

2. Sapta 40--55. Akınafarimın akuar kamın, a Judaba Babilonın kalabusın ikiamin dughiamın gun migei. Bizir kaba, da akınafarir akuar faragha itimın itir bizibar gın otifi. Judaba naviba ose-megha itima, Godın akam inigha izir gumazim, dughiar aghuim otoghtıma, me bar akueghamin dughiamın gun me migei. God a biziba bar dar afeziam. A ghaze, Judabar apaniba me inigh mangıti, me bar uan nguibamin saghon ikiam, eghti God me gınamadaghan kogham. A fomıra me gamizir akar dıkırızibagh nighnıghavıra iti. Egh a Persian Atrivim Sairus amıseveghtıma, a uan ingangarım damuva, Judaba amadaghti, me uamategh uan nguibamra izam. Egha Godın akam inigha izir gumazim uaghan kamaghın mıgıa ghaze, Israelian agharımın, God nguazir kamın gumazamiziba bar deravıra me damuam.

Akınafarimın akuar kamın mıgırıgıar avırır maba uaghan kamaghın iti, Ikiavıra Itir Godın ingangarır gumazır mam otogh, mızazım inigh, egh gumazamizibar akuragham. Kraısın gın zuir gumazamizır avırıba kamaghın nıghnızır gavgavım iti, kar İesusra.

3. Sapta 56--66. Akınafarimın akuar kam, Judaba uamategha iza Jerusalemın itima, Godın akam inigha izir gumazım, akam me ganıdı. Akınafarır kamın mıgırıgıar maba kamaghın migei, God uan akar dıkırızım gınıghnıghavıra iti, ezi bizır kam, gavgavım Judabar navıbagh

anidi. Ezi akinafarir kamın miğiriği ar otevir maba kamaghın me miğei, Me Godın apengan ikıva, an ziam fer arazir aghuıbar gıntıghıva, Godın ziam fıva, an amamangarıghıva, egh ofaba a daning. Me uaghan gumazamizir bizıba puvatızıbagh nıghnıgh, men akurvagh.

Akar aghuir mam, Aisaia 61:1-2in iti, İesus uan ingangarım foregh a damuamin dughiamın, an a diborıma, gumazamizıba a barakis. (Ni Luk 4:16-21in gan.)

Aisaian akinafarir kamın miğiriği ar avirir maba Godın gumazamizıbar akurvazıma, me navir amirizim isi. Miğiriği ar kaba Godın gavgavımın gun miğei. Gumazamizıba, osımtızir guar avirıbar isa dar mızazıba barası. God guızbangıra men afeziam, egh a men akurvagham. E Kraısın gın zuir gumazamizıba kamaghın fo, İesusın ikirimirim ko an ovevemın, Godın akam inıgha izir gumazım mikemezir akabar daghem oto.

Aisaia Godın akam Juda ko Jerusalemın itir gumazamizıba mikiri

(Sapta 1--12)

¹ Akinafarir kam, Emosın otarım Aisaia, an akaba an iti. Ezi a irebamın mın garir bizıbar garıma, İkiavıra İtir God uan akam isa a ganingi, eghtı a Judan nguazımın gumazamizıba

---

1:1: 2 Atrivıba 15:1-7; 15:32-38; 16:1-20; 18:1--20:21; 2 Eghaghanıba 26:1-23; 27:1-9; 28:1-27; 29:1--32:33

ko Jerusalem̄in nguibar ekiam̄in gumazamiziba*
akam me mik̄inam. Ezi Usia, ko Jotam, Ahas, ko
Hesekia, me Judan kantrin atrivibar itir dugh̄i-
abar Aisaia akar kam akuni.

Ikiavira Itir God uan gumazamizibar atari

² Ikiavira Itir God kamagh̄in mīgei:

“O overiam, ni kuarim atigh, eghti nguazim, ni
uaghan oragh.

Borir ki garima ekeveziba,
me datirigh̄in nan akaba batosi.

³ Bulmakauba uan ghuavibagh fo.

Ezi donkiba men ghuaviba dagheba me
gan̄idi me apir danganibagh fo.

Ezi nan gumazamiziba, Israelia, me kamagh̄in na
gifozir puvati, ki me geghufi.

Ezi bulmakauba ko donkiba, dar fofozim bar
men fofozim gafira.”

⁴ Iavzika! Ia gumazamizir bar kuraba, ian araziba
uaghan ikufi.

Ia zurara arazir kurabagh amuavira itima,
ian arazir kuram ia gekua ghuaghiri.

Ia Israelia, ia uan Ikiavira Itir God ategha gifa.

Guizbangira, ia akirim ragha Israelian God̄in
Bar Zuezim gasara.

⁵ Egħa manmaghsua ia God̄in akam batoghavira
iti?

Ia ti zurara mīzaziba inian aghua, a?

---

* **1:1:** Judan nguazim, a sautin amadaghan itir kantrin iti. Ezi
Jerusalem̄in nguibar ekiam, a Judan nguazimin aven iti, ezi God̄in
Dipenim ko Judan atriviba, an aven iti. **1:2:** Jeremaia 2:12;
22:29; Maika 1:2; 6:1-2 **1:3:** Jeremaia 9:3; 9:6

Israelia, ia mati gumazir me bar puv misoghezim,
 ezi an mikarzim ikufi, egha gavgaviba puvati.
 Ezi duaba bar an dapanim gizifa.

⁶ Duaba an dapanim bar anegirigha uaghira an
 suemningin tu,
 ezi an mikarzitam pura itir puvati.

Duar igharagha garir aviriba an mikarzim in iti,
 ezi an mikarzim pura fifiki.

Me an duaba ruezir puvatigha da nomkezir pu-
 vati.
 Egha me tong marasin tam dagh aghuizir pu-
 vati.

⁷ Ian apaniba ian kantri gasighasigha givagha, ian
 nguibabagh apongezi da isi.
 Egha ia garavira itima, me ian azenibar ian
 dagheba isi.

Nguibar igharazimin gumaziba iza
 ian kantrin biziba bar dagh asighasighizi,
 nguazir kinim oto.

⁸ Saionin nguibam, me gumagh ataki.
 A uabira iti, egha gavgaviba puvati.

A mati, averpenim gumaziba wainin azenibar
 tongin an ingari.

A mati, averpenir muziarir kurar mam, me
 melonin azenir ekiamin tongin an ingarizi
 a uabira mitighav iti.

A mati, nguibam an apaniba, anerugha gifa.

⁹ Ezi Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, en
 tarazi ataghizir puvatizi,
 e itir puvatighai.

Ezi bar guizbangira, e bar gevegha givaghai,

mati bar fomira Sodom ko Gomoran
nguibamning, bar ikufi.

10 Ia Jerusalemın gumazir dapaniba ko, gumaza-
miziba,
ia mati fomira Sodom ko Gomoran ikezir gu-
mazir kurabar mın iti.

Egh ia datirighın bar deravira kuariba arigh
Ikiavira Itir Godın akam baragh, a en God.
A, ian sure damuamin akam, ia deraviram a
baragh.

11 Ikiavira Itir God kamaghın mıgei,
“Ia ti kamaghın nighnisi, ia na gamir ofan guar
avırir kaba, ki dagh ifonge, a?
Bar puvati.

Ki ia sipsipba inigh izi da tueghti, da bar isi
mighirighamin ofaba,
ki bar dar aghua.

Egh ian asızir deragh aghungizir asızibar oviba,
ki uaghan dar aghua.

Ki uaghan bulmakaun apuriba ko, sipsipın nguz-
iba ko, memen apuribar ghuziba,
ki bar dar aghua gifa.

12 “Ia nan ziam fasa izir dughiamın, ia nimira iza
nan Dipenim avinizir divazımın aven izir
puvati.

Bar puvati.

Ia pura iza aruava niginir dafam gami.

13 Ia na bagh ofaba inigh izisi pura ingangarir
dafabar amuan marki.

1:11: Aisaia 66:3; Jeremaia 7:21; Maika 6:7   1:11: Amos 5:21-22

1:13: Joel 1:13; 2:15; Matyu 15:9

Guizbangira, ki ian ofaba bar dar aghua.

Egha ia tuer pauran mughuriar aghuiba, dar mughuriar kurabara nan atinimın zui.

Ki iakinir igiabar ia nan ziam fer dughiaba ko, Sabatba ko, nan ziam fer arazir igharazir ia amibar ganan bar aghua.

Ia izi uari akuvagh arazir kurabar amuasa izi. Kamaghın amizi, ki bar arazir kabar aghua.

¹⁴ Ki, iakinir igiabar ia nan ziam fer araziba ko, ia mizevezir isar ekiar igharaziba, ki uan navir averiamın aven bar dagh ifongezir puvati.

Bizir kaba bar osimtızim na ganıdı, ezi ki da ateran porporegha bar dar amıra.

¹⁵ “Egh ia uan dafariba fegh na ko mikımtı, ki ian ganan kogham.

Egh ia dughiar avıribar na ko mikımtı, ki uan kuarimning mıgorogham.

Guizbangira, gumazir ia misoghezir ariaghirez-iba, men ghuziba ian dafaribar pueghavıra iti.

¹⁶ Ki ian garima, ia amir araziba bar ikufi.

Ia mangı ruva, uari zuegh uan arazir kurar ian pogheziba bar da adangigh.

Egh uam arazir kurabar amuan marki.

¹⁷ Ia arazir aghuim ko, guizın arazımın fofozim inigh.

Egh arazir aghuir kam bagh ingar bar gavgavigh iki.

Egh gumazir igharaz darazi dikabiriba, men
arazir kuram akirighiva nighnizir aghuiba
me daning.

Egh ia borir ameboghfeziaba oveaghueziba ko,
amizir paba oveaghueziba, deravira me
damu.

Egh uaghan gumazamiziba pazi me damuti,
ia men akurvagh.

18 “Ia oragh. Ki Ikiavira Itir God, ki ia migia ghaze,
Ia izi, e uari akuvagh deraghvira nighnigh
akam akirigham.

Ki garima, ia arazir kurar aviriba iti,
egha ia mati nir ghurghurim, me nguazir
aghevim a gasighasigha givazi moghin iti.
Eghti ki ia zuegh ia damuti, ia ua buruvir
ovizimin min bar ghurghurigham.

Guizbangira, ian arazir kuraba, mati ter ovizir
aghevir ighiabagh amimin min gari.
Eghti ki ian arazir kuraba gin amadaghti,
ia arinir ghurghurimin min bar
ghurghurigham.

19 Egh ia ifueghiva nan akabar gin iziti, ian
dabirabim bar deragham,
eghti bizir aghuiba ian azenibar otivti, ia dar
amam.

20 Egh ia aghuagh nan akam batueghti,
ian apaniba izi ia misoghti, ia arighiregham.
Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

*Ikiavira Itir God Jerusalemian araziba
akirmighasa*

21 O Jerusalemin nguibar ekiam, ni fomira deravira nan akamin gintisi,
 egha ni datirighin tuavibar amizimin min oto.
 Fomira, gumazamizir arazir aghuibagh amiba
 ko, gumazir kotiamin aven guizin arazibar
 gintiziba, ni gizifa,
 egha datirighin, gumazir gumazamizibav sozi
 me ariagheriba, ni gizifa.

22 Ni fomira silvan aghuimin min gari,
 egha ni datirighin mati kapa akuaghiregha
 gifa.

Ni fomira mati wain, a bar singi,
 egha ni datirighin, mati wain me dipam sara a
 iverezi a isingtiziba puvati.

23 O Jerusalem, nin gumazir dapaniba, me gumazir akaba batoziba,
 egha me uaghan okimakiar gumazibar namakaba.

Me zurara kotiabar dughiamin, me gumazir arazir kurabagh amibar amamangatizi,
 me uarir akurvaghasa me givizivigha,
 dagiaba ko biziba me ganidi, ezi me men akurvasi.

Egha me kotiaba barazir dughiamin, me borir ameboghfeziaba oveaghuezibar akurvazir puvati,

Egha me uaghan deragha kuariba arigha oragha,
 amizir paba oveaghuezibar osimtiziba akirir puvati.

24 Ki Ekiam, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim.

Ki Israelian Atrivir Bar Gavgavim, egha ki kamaghin migei,

“O Jerusalem, ni datirighin nan akaba baragh.
 Ki uan apaniba, ivezir kuram me
 ikarvagh,am,
 eghti me uam osimtizim na darighan
 kogham.

25 O Jerusalem, ki ingangarir gavgavim foregha,
 nin arazir kuram akirmigham,
 mati gumaziba silvan itir mineziba amisivasa
 da tue moghin,
 ki bar avir pamtemin isimin ni tuam.
 Kamaghira, ki ian arazir miziriziba adangasa.

26 Egh ki uamategh ian jasba ko ian gumazir da-
 panir aghuibar arighiva,
 deraghavira kotiaba baraziba arigham,
 mati fomira nin ikezir darazi.
 Eghti gumazamiziba kamaghin ni dipon suam,
 Nguibar Ekiar Godin Damazimin Derazim,
 ko Nguibar Ekiar Deravira Godin Akamin
 Gintizim.”

27 Ikiavira Itir God, kotiamin aven uan guizin
 arazimin gin mangi
 Jerusalemin araziba bar deraviram da
 tuisigh, egh gin uam a iniam.
 Arazir aghuir kamra, a ua Jerusalemin gumaza-
 miziba iniam.
 Kar gumazamizir navibagh iragha uan arazir
 kuraba ataghiziba.

28 Ezi gumazamizir Ikiavira Itir Godin akam ba-
 toziba, ko gumazamizir arazir kurabagh
 amiba,
 a me gasighasigham.
 Gumazamizir akirim ragha God gasiba,

a bar me agivagham.

29 Ia faragha temer okin ekiabar tongin, asebar
ziaba fava
temer kaba bagha bar akonge,
egh gin ia amizir arazir kurar kaba bagh
aghumsigham.

Ia faragha aseba fasa azenibar ingarigha, dar
anogoregha ghaze,
da asebar ziaba famin danganiba aghegha
pura iti.

Egh gin ia navibagh iragh,
egh arazir ia faragha amizibagh nighnigh bar
aghumsigham.

30 Ia temer okin ekiam misigha aremezi moghin, ia
arimighiregham.
Egh ia mati azenim dipaba puvatigha kuvizi
moghin, ia ikuvigham.

31 E fo, ogher misigha givaziba zuamira isi,
ezi arazir kamra gumamazir gavgaviba ko
bizir me amiziba bativam.

Avir kuram, uaghara zuamiram men sigham,
eghti dughiar kamın gumazitam men akur-
vaghsi
avim amungan iburagham.

2

*Ikiavira Itir God dabirabir aghuim gumamaziz-
iba bar me daningam*

(Maika 4:1-3)

¹ God, Judan kantri ko Jerusalemın nguibar
ekiamın gumamaziziba mikımasa, irebamın mın

garir bizimîn aven uan akam isa Emosin otarim,
Aisaian aka. ² A ghaze:

Gin otivamin dughiar tamîn, mighsiar Ikiavira Itir
Godin Dîpenim tughav itim,
ziar bar ekiam iniam.

Egh a pin mar iki mighsiar igharaziba bar dagh
afiragham.

Eghti Kantrin Igharazibar Gumamaziziba bar
izi an uari akuvagh ikiam.

³ Kantrin aviribar gumamaziziba izi suam,
“Ia izi e Saionin Mighsiamin mavanangam, a
Ikiavira Itir Godin mighsiam.

Kar Jekopin Godin Dîpenim.

E mangiti a uan arazir a ifongezibar en sure
damuam.

Egh a uabi misevezir tuavim, e an gin
mangam.”

Moses Osirizir Araziba, Saionin Mighsiamin ikegh
mangiti gumamaziziba a iniam.

Guizbangira, Jerusalemîn nguibam, kar dan-
ganir Ikiavira Itir God uan akam isi uan
gumamazizibar aningamim,
eghti me azenan mangi an akam akunam.

⁴ A jasin min iki kantriba bar dar gumamazizibar
araziba tuisigh,
men osimtiziba deragh da akirti, me uari
inigh deragh ikiam.

Egh me uan midorozir sababa inigh, dav soghti,
da baravigh nguazibagh tuir ainbar min
otivigham.

2:2: Onger Akaba 72:8; Aisaia 27:13   **2:4:** Onger Akaba 72:3;
72:7; Hosea 2:18; Joel 3:10; Sekaraia 9:10

Egh me uan afuzibav soghti, da ikizirigh
sabar azenibar ingaribagh ami moghin,
otivigham.

Egh danganiba bar dar itir gumamaziziba,
uam uariv soghan kogh ikiva,
ua midorozir arazibar sure damuan
kogham.

⁵ O Jekopin ovavir boriba, ia izi.

Ikiavira Itir God uan Akar Gavgaviba isa uan
angazangarimin min e ganidi.

Da angazangarim min tuavim en akakasi, egha an
Akar Gavgaviba, deravira tuavim en aka.

Eghti e Akar Gavgavir kabar gin mangam.

Ikiavira Itir God uan ziar ekiam akagham

⁶ Asebar gin zuir arazir guar aviriba, Jekopin
ovavir boribagh izifa,
ezi me mati Filistian gumamaziziba.

Ezi kukunir gumazibar arazir kuraba,
me aruem anadi naghin itir kantriba dama da
ini.

Ezi me datirighin Kantrin Igharazibar Gumaza-
mizibar arazibar gintisi.

Kamaghin amizi, O Ikiavira Itir God, nin
gumamaziziba, Jekopin ovavir boriba, ni
akirim ragha me gasara.

⁷ Silva ko gol, Israelin nguazim bar a gizifa,
ezi me uan bizir aghuiba mengan ibura.

Me hosin bar aviriba iti,
egha me uan karisba, bar da mengan
iburagham.

⁸ Ezi men marvir guaba, men nguazim gizifa.

Ezi me uari uan dafaribar ingarizir godin ifavaribar nedaziba dar ziaba fa teviba apiri.

⁹ O God, ni gumazamiziba bar me dikabiraghti me bar aghumsigham.

Egh ni gumazamizir kaba, men arazir kuraba gin amadagh ua me fan marki.

¹⁰ Ia gumazamiziba, ia ari mangi dagiar toribar mongegh.

Ia nguazibar moziba okoregh dar aven mongegh.

Guizbangira, ia Ikiavira Itir Godin ganti, an atrivimin min uan angazangarir ekiam ko gavgavim sara iziti, ia akong bar atiatigham.

¹¹ Ikiavira Itir God otivamin dughiamin, a gumazamizir uarira uari feba bar me abiragham, eghti me bar aghumsigham.

Eghti a uabira dughiar kamın ziar ekiam iniam.

¹² Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim uabi gumazamizir uarira uan ziaba feba abinasa dughiar kam amisefe.

Egh dughiar kamra, bizir ekiar gumazamiziba gara bar akuegha uan ziaba feba, a bar dagh asighasigham.

¹³ A Lebanonin kantrin itir temer sidan ruarir diriba ko, Basanin Distrighin itir temer okin gavgaviba saram asighasigham.

- 14-15 Egh a miḡhsiar ekiabagh asiḡhasiḡh,
 egh tauan ruariba ko nguibar ekiamin divazir
 mitiar bar gavgaviba saram asiḡhasiḡham.
- 16 A Tarsisin nguibar ekiamin kurir aḡhuiba,
 ko kurir ekiar bar dirir iḡharaziba, bar dagh
 asiḡhasiḡham.
- 17-18 Ikiavira Itir God otivamin dughiamin,
 a gumazamizir uarira uari feba bar me
 abiragham, eḡhti me bar aḡhumsiḡham.
 Eḡhti marvir guaba uaghan bar
 giḡvagham.
- Eḡhti Ikiavira Itir God uabira dughiar kamın ziar
 ekiam iniam.
- 19 Egh giın izamin dughiamin,
 Ikiavira Itir God dikavigh nguazir kamın
 gumazamiziba ivezir kuram me daningiși
 izam.
- Gumazamiziba bar an ganti, an atrivimin min uan
 angazangarir ekiam ko gavgavim sara iziti,
 me bar puviram atiating, ari mangi dagiar
 toribar mongegh ikiam.
 Tarazi nguazibar moziba okoregh dar
 aven mongam.
- 20 Dughiar kamın gumazamiziba marvir guar me
 gol ko silvan ingarigha dar ziaba feba, me
 da inigh mangi,
 kuarziba ko aḡhunababa itir danganibar da
 makunam.
- 21 Dughiar kamın, Ikiavira Itir God, uan
 aningagharim ko angazangarir gavgavim
 sara gumazamizibar araziba tuisiḡhsı izam.

Eghti gumamaziziba atiatigh ivezir kuram
gitaghsi, ari mighsiar ekiabar ghuavanegh
mozir torir kuiziba ko dagiar toribar
aven mongegh ikiam.

- ²² Ia gumazir kiniba kamagh me ginighnighan
marki, egh suam, me ian akurvagham.
Puvati. Me dughiar otevimra ikegh
arimighiregham.
Mati gumazim abuan duam suasa uabi
gekuigha gifa.

3

Jerusalem in gumamazizibar dahirabim bar ikuvigham

- ¹ Ia oragh! Ekiam, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba
Bar Itim,
a kiran oveghangin Jerusalem ko Judan gu-
mazamiziba, me da, men akurvaziba ko
biziba bar da batuegham,
kar bizir me gamima men dahirabim de-
raziba.
A men dagheba ko dipaba bar da agivagham.
- ² A men midorozir gumazir gavgaviba ko
midorozir gumazir igharaziba sara
batuegham,
egh kotiaba barazir gumaziba ko, Godin akam
inigha izir gumaziba ko, kukunir gumaz-
iba ko, nguibar ekiabar garir gumazir da-
paniba batuegham.

³ Egh a uaghan midorozir gumazibar gumazir ekiaba ko, gavmanin gumazir ekiaba ko, gumazir nighnizir aghuiba atrivim ganidiba, a bar me batuegham.

Egh gumazir bizir igharagha garir aviribar ingariba ko, gumazir imezibagh amiba batuegham.

⁴ Egh ki pura otarir igiaba ateghti, me Jerusalem ko Judan gumazir dapanibar otivigham.

Egh me uan ifongiar onganibar kantrin ganiva, arazir guar aviribar amuam.

⁵ Egh gumazamiziba uarigh afighafighsi, igharaz darazi dikabinam.

Namakaba uaghan uari dikabinam.

Eghti gumazamizir igiaba, me uan gumazamizir ghuribar akaba munasi, me batogham.

Eghti gumazamizir nighnizir kuraba itiba, me gumazamizir nighnizir aghuiba itibar akaba batogham.

⁶ Eghti dughiar kamin, gumazim uan aveghbuamra bagh mangi kamaghin a mikim suam,

“E gari, ni daghuamin korotiar ruarir mam iti.

Ni en gumazir dapanimin otoghiva,

danganir kurar me bizir kuraba makunir kam gativagham.”

⁷ Eghti a kamaghin men akam ikaragham,

“Ki ian akurvaghamin tuaviba puvati.

Ki uaghan dagheba ko iniba nan dipenimin puvati.

Ia na miseveghti, ki ian gumazir dapanimin otivan marki.”

- 8 Jerusalem ko Juda, men miğiriğiaba ko ingan-
gariba,
Ikiavira Itir God dikabirava, an ziar ekiam
gasighasisi.
Egha me arazir kurar kaba an damazimın dagh
ami.
Kamaghın amizi, dughiar kuram me ba-
tozima, me akuiagheriğha uaghiri.
- 9 Egha me kotiaba barazir dughiabar, me
ifongezir gumazamizibaram akurvagha
igharaz darazi dikabiri.
Ezi men arazir kamra, me isa kotiam garisi.
Sodomia fomıram amizi moghıra,
me gumazamizir igharazibar damazibar
arazir kuram damuan aghumsızir puvati.
Mevzika!
Me ikuvigham. Me uari arazir kuram
gamigha an osımtızim ateri.
Kamaghın amizi, me uan arazir kuramın
ivezim ateram.*
- 10 Gumazir Godın damazimın deraziba, ia me
mikemegh,
Me uan ingangaribar ivezir aghuim iniam,
kamaghın, me bar akongegh.
- 11 Ezi gumazamizir kuraba, mevzika! Me bar
ikuvigham!
Me uan dafaribar amizir arazir kuraba, gu-
mazir igharaziba me ikarvagh

---

* **3:9:** Gumazir maba kamaghın niğhnisi, akar kam ababanir pumuningın tongın iti, “Ni men guabara ganigh fogh suam, kar gumazir arazir kurabagh amiba.”

arazir kurar me amizir kabara, me daningam.

- 12 O nan gumazamiziba, iavzika!
 Ian gumazir dapaniba ia gifara ia gamizi, ia men gin tuavir kurabar ghue.
 Ezi borir igiaba ko amiziba ia gativagha, ia dikabira paza ia gami.
- 13 Ezi Ikiavira Itir God gumazamiziba bar men kotiaba baragha, me tuisighasav ami.
- 14 Egha Ikiavira Itir God uan gumazamizibar gumazir dapaniba ko gumazir aruaba ko kotiam gamua kamaghin me migei,
 “Nan gumazamiziba mati, nan wainin azenim, ezi iarara azenir kam gasighasigha, an itir biziba bar da okeme.
 Ia gumazamizir biziba otevezibar apangkuvir puvati. Bar puvati.
 Men bizir muziariba, ia me da da isava uan dipenibar da pozibav kiri.
- 15 Tina ia mikemezima, ia nan gumazamizibagh asighasisi, a?
 Ia gumazir biziba puvatiziba paza me gami, mati me gumazim isa, nguazim mikinigha an dapanim dikaragha nguazim gisin a righirisi.
 Ki Ekiam, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
 ki guizbangira ia migei, ia bar arazir kuram gami.”

Saionin itir amizir puv uari feba, me bar ivezir kuram bativam

16 Egha Ikiavira Itir God kamaghin miġei, “Ia Saionin itir amizibar gan.

Me ghaze, me bar pin mar iti.

Me aruir dughiabar, gumazamiziba men ganasa me uan suer kurkazibar amuti da tingghasa, me pura darorir afangtizer kabagh ami.

Me arua uan dapaniba fezi, men firiba bar ruara, ezi men damaziba pura tintinibar gumazibar gari.”

17 Kamaghin amizi, Ekiam amizir kaba ivezir kuram me danigham.

Ikiavira Itir God Saionin amizibar amuti, daba men dapanibagh izivagham,

eghti me men dapanibar ariziba bar dagh iseghti, me bar aghumsizir dafam iniam.†

18-19 Egha dughiar kamin, Ekiam Saionin amizibar kurkaziba, bar me da ada adegham. Kar men kurkaziba: suer averiaba ko, segiaba ko, boavtariba ko, kuarir kurkaziba ko, dafarivteba ko, dapaniba aver nir aviziba ko, ²⁰ dapaniba kurkamin soriba ko, men daveriaba ko, miteba ko, forivtarir muziarir borer mughuriar aghuim zuim azuiba ko, bizir me suigha akavsiar arazibagh amiba ko, ²¹ ziaba itir ringin aghuiba ko, ngueba ko, ²²⁻²³ korotiar bar aghuiba ko, azenan azuir korotiar ruariba ko, saketin aghuiba ko, dagiaba azuir forivtariba ko, guabar garir ganiganiba ko, korotiar me nir ghurghurir aghuibar

---

† 3:17: Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

isamiziba ko, dapanir asuaba ko, inir aghuiba.
Ekiam bar me dama da adeggham.‡

24 Eghti dughiar kamın, Saionın amiziba, fomira
deragha kurti moghin ua kurukan kogham.
Me borer mughuriar aghuim zuiba
puvatigham,
eghti men mikarziba bar puvira
mughagham.

Me ua miteba uan ivariaba amighinan kogham,
egh uan ivariaba pura benir kinibar uari
amighinan.

Me ua deraghvira uan dapanir arizibar akirigh da
asingan kogham,
eghti men apaniba izi, men dapanir ariziba
bar dagh iseghtima, me onariba misegh
ikiam.

Me korotiar bar diriba ua da aghuan kogham,
egh me korotiar bibizir kurabar aghuam.

Eghti men guar bar aghuiba, men apaniba kal-
abuziabar dighoribar min me aghor me
tuegham.

Eghti me bar aghumsigham.

25 O Jerusalem, nin apaniba, nin midorozir gu-
mazir gavgaviba ko nin gumazir igharaziba
misoghti,
me arighiregham.

26 Egh me nin biziba bar da inigham.

Ni mati amizim, me bar an korotiaba suezi,
a pura bibiamra nguazim gaperaghav iti
moghin ikiam.

---

‡ 3:22-23: E datirighin deragha fozir puvati, fomira ikezir
kurkazir kaba, da ti manmaghira gari.

Eghti nin gumamaziziba nin ganti,
 bizir kaba ni bativti, men naviba bighti me bar
 puv aziam.

4

¹ Dughiar kamın, 7plan amiziba gumazitamın
 suiragh a muigh, kamaghın pamtem a gak-
 aghonam,
 “E dagheba ko korotiaba uari uarir akurvagh
 ikiam.
 E paba puvatigha bar aghumsiki.
 Kamaghın amizi, e uari, ni en pam gav-
 agh.”

Jerusalem ua deragh zuegh ikiam

² Dughiatam gın otoghti, Ikiavıra Itir God Ter
 Aguam damighti, a ua ghuzir igiam otogham.
 Eghti a nguazim damuti dagher aghuiba otivam.
 Eghti Israelian ikiavıra itir varazira, me bizir
 kabar ganti, da bar deraghti, me bar akuegham.
³ Jerusalemın ikiavıra itir gumamazizir kaba, me
 Saionın ikiavıra itir varazira, God angamıra ikiasa
 me amisevegha gıfa, egha uan akınafarımın men
 ziaba osiri. Egh a datırighın me dipon suam,
 me an gumamazizibara. ⁴ Ekiam Jerusalemın
 nguibam damighti, a ua deragh zueghasa. A
 uan gavgavir ekiamın, avımın mın izi gumamaziz-
 ibar araziba tuisigh, egh Saionın amizibar arazir
 mızırıziba bar da ruva da gın amadagham. Egh
 uaghan Jerusalemın gumaziba, gumazir igharaz-
 ıba mısozi men ghuzıba irezir arazıba ruegham.
 Dughiar kamın Jerusalem zuegh gıvaghham.

5 Gumazamiziba Saionin Mighsiamin pin Godin ziam fisi uari akuvaghti, Ikiavira Itir God ghuariatam damighti, an otogh Saionin Mighsiam avaragham. Aruebar, ghuariam a gisin ikiam, egh dimagaribar, a migharim ko avir mizariar angazangarimin min isi ikiam. Ghuariar kam, averpenimin min an mighsiam gisin guraghiv iki, an ziar ekiam ko angazangarir ekiamin aven itir bizir aghuiba, an a da avaragham.

6 Averpenir kam mati, Godin gavgavim ko angazangarimin ababanim, a Jerusalem aviva, aruer bar gavgavim apazagham, egh uaghan amozir ekiabar dughiamin, a Jerusalem damuti, a deravira ikiam.

5

Wainin azenimin ighiam

1 Ia oraghti, ki uan namakar ki ifongezim bagh onger akar kam bangam.
 Nan onger akar kam, ki uan namakamin wainin azenim geghari.
 Nan namakam, mighsiam gisin itir nguazir mam iti, dagheba an deragha aghui,
 ezi a nguazir kam in wainin azenimin ingari.

2 A nguazim abiagharigha, daghaba amisevegha, wainin ikarizir agharir bar aghuiba amisevegha da isa da opari.
 Egha wainin azenir kam in torimin, a dipenir bar pin itimin ingari,
 an an aven ikiva wainin azenimin ganam.

A dipenir kamîn aven, wainîn oviziba dikî da righirighasa, dagiar mozir mam gîkui.

Ingangariba bar givazima, a datirighîn wainîn ovizibar ganasa mîzua ghaze,

“Da ti deravîram otivightî dar daghem isingham.”

Ezi puvati. Ikariziba deragha ber puvatigha, oviziba bar suvigha akam mîsosi.

³ Ezi nan namakam kamaghîn miġia ghaze:

“Ia Judan kantrin itir gumazamiziba ko Jerusalemia,
ia datirighîn na ko nan wainîn azenim tuisigh ga mikim,

Tina osimtîzim iti?

Nan osimtîzim, o nan wainîn azenimîn osimtîzim?

⁴ Kî fo, wainîn azenim deraghvira biva ovizir aghuiba ikiasa,

kî ingangarir aghuim gami.

Ezi manmaghîn amizi wainîn oviziba bar suvigha akam mîsosi?

Bizir kî ua damuamin tam ti iti, ezi kî a gamizir puvati?

⁵ Kî datirighîn uan wainîn azenim damuamin arazimîn gun ia mikimam.

Kî azenim avînzir divazim akarigh a gasighasigham.

Egh kî wainîn azenim avînzir divazim akarightî a irigham.

Eghtî asîzir atiaba wainîn azenimîn aven mangî azenim dikabîn wainîn ikarizibar amîva, dagh asighasigham.

⁶ Kî nguazim damightî ruarim a batoghtî

dikoniba itir ikariziba azenir kamın avegham.

Ki wainın azenimın ogher kuraba asian kogh, egh ikarizibar aghariba aghoran kogham.

Ki uaghan ghuariabav kemeghti,
da amozimın tivaghti a wainın azenir kam gizan kogham.”

⁷ Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itimın wainın azenim, a Israelian gumazamiziba.

Bar guizbangıra, Judan gumazamiziba, an oparizir wainın agharir aghuir a bar ifongeziba.

Me guizin arazir aghuibara damu ikiasa a ifonge, ezi puvati. Me gumazibav sozi me ariaghiri.

Me arazir aghuibar igharaz darazir amuasa a ifonge, ezi puvati.

Ararer kuram men danganibar otiva ghuavira iti.

Gumazamizir arazir kurabagh amiba, me bar ikuvigham

⁸ Iavzika, ia dipenir aviriba ko nguazibagh iveza egha uari baghavira dar poziba mikiri darasi, ia bar ikuvigham.

Kiran oveghangın ia nguaziba ko biziba bar da inighti, igharaz darazi dapiamin danganibagh asagham.

Eghti ia uarira nguazir kamın ikiam.

⁹ Ki orazi, Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim kamaghın migei:

“Bar guizbangîra, dipenir bar dirir dafar ka-
banagh, da ikuvigham,
eghti gumazitaba dar ikian kogham.

¹⁰ Me wainîn azenir ekiam oparigham,
eghti wainîn ikariziba wainîn ovîzir aviriba
dar ituighan kogham,
egh da wainîn dipar bar muziarimra
otogham.

Egh me 10plan witîn ovîziba itir mîtariba oparigh,
egha dagh eghuvamin dughiamîn, me mîtarir
vamîra daghuigham.”

¹¹ Iavzika! Ia gumazir bar mîzarazibara dikavava
wain ko, dipar onganir igharagha garir
avîrir gavgaviba apiba,
ia bar ikuvigham!

Ia da apava onganigha ikia ghua dimagariba
aghorî.

Ia bar ikuvigham.

¹² Ia isabagh amua, wain apava,
gitaba ko buabav sogha, marvibagh ivia,
ighiar guar avîribagh ami.

Egha ia arazir kaba bar dagh fo.

Egha Ikiavîra Itir God amir biziba, ia fofozim
dar itir puvatî.

¹³ Kamaghîn amizî, Ikiavîra Itir God ghaze,
“Bar guizbangîra nan gumazamiziba, ia na
gifoghan aghua,
kamaghîn ian apaniba ia inigh mangî
nguibar igharazimîn ia isî kalabuziam
darîgham.

Ian gumazir aruaba ko gumamaziziba, me dipaba
 ko dagheba puvatigham,
 egh me bar ikuvigham.

14 Jerusalem in itir darasi, ia datirighin isabagh
 amua bar akuegha iti,
 ezi bar guizbangira, Gumamazizir
 Oveaghuezibar Nguibamin, uan akam
 bar anekarigha, gumazir aruaba ko
 gumamaziziba tuasa me mizua iti.
 Iavzika, ia bar ikuvigham.”

15 Gumamaziziba bar, me bar aghumsigham.
 Gumamazizir uarira uan ziaba feba,
 God me dikabirigham,
 eghti me ua ziaba puvatigham.

16 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim uan
 arazir aghumin gumamaziziba akar men
 akaghama,
 egh a uabi ziar ekiam iniam.

Egh a uabi gumamazizibar akagh suam,
 a Godin arazir aghuiba ko arazir zuruz-
 ibaram amim.

17 Nguibar ekiaba bar ikuvighti, ogheba aghung
 bar nguibaba avaraghama.
 Eghti sipsipin nguziba ko memeba izi dan-
 ganir kam in oghebar amam.

18 Iavzika, ia gumazir igharazibagh ifarasa bar
 ifuegha arazir kurabagh amiba,
 ia bar ikuvigham.

Ian arazir kurar kaba ian poghezi,
 ia da ataghiraghan iburaghama.

19 Ia kamaghin migia ghaze,
 “E kamaghin orasi, Israelian Godin Bar Zuezim,

a bizitamîn e damusi egh a zuamîram a damuam.

Egh e kamaghîn ganigh, an nighnîzim gifogham.”

20 Iavzika, ia bar ikuvigham.

Ia ghaze, arazir kuram a dera, ezi arazir aghuim a ikufi.

Egha ia ghaze, mîtarmem an angazangarim, ezi angazangarim a mîtarmem.

Egha ia ghaze bizir akatorimîn ikia mîsozim a isîngi,

ezi bizir akatorimîn ikia isîngizim, a mîsosi.

Ia bar ikuvigham.

21 Iavzika, ia ghaze, ia nighnîzir bar aghuiba iki-ava ian fofozim, igharaz darazir fofozibagh afira.

Ezi puvati.

Ia bar ikuvigham.

22 Iavzika! Ia gumazir dîpar onganim apava, egha bizir kam bagha ia ziar ekiam isi.

Ezi ia bar ikuvigham.

Ian gavgaviba ko fofoziba, da dîpar onganim ververamin fofozimra iti.

Iavzika! Ia bar ikuvigham.

23 Iavzika! Ia kotîn aven akaba tuisîghamin dughiamîn, gumazir arazir kurabagh amiba uan osîmtîziba akîrasa, ia apezepera dagîaba ia ganîdima,

ia me ataghîrazima me zui.

Egha ia gumazir osîmtîziba puvatîzibar akaba deragha da tuisîzir puvati.

24 Ia Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin akaba baraghan aghua.

Ia akirim ragha Israelian Godin Bar Zuezimın Akar Gavgavibagh asaragha gifa.

Kamaghın amizi, ia dadar misingizibar mın ikuvigham,

mati dar biba kurigha givazi,

dar akımariba asiaghira nguazim gira, minezibar mın migha ghue.

Osimtizir kam bar zuamıram ia batogham,

mati avim isia ghua dadar misingizibagh irigha zuamıra isigha gifa.

25 Ikiavira Itir God uan gumazamizibar aningaghe.

Egha datirighın uan agharim ghufegha me gasighasighasa gara iti.

A dughiar vamıran agharim akunighti, mikimkızim otoghti,

mighsiaba ivazvaghti, gumazamizir bar avirim arighiregham.

Eghti men kuaba nguıbar ekiamın tuavıbar buarir pozıbar mın

pura tintinıbar ireghiv ikiam.

Ikiavira Itir God kamaghın damuam, eghti bizir kam an aningagharim agıvaghan kogham.

Puvati. A ıvezir kuram isi me danıngvıra ikiam.

26 Egh Ikiavira Itir God kantrin bar saghon itimin midorozir gumazıba bagh dimdiar ababanitam damighti,

me izi an gumazamizibagh asighasigham.

Ia gan!

Midorozir gumazir kaba bar puvıra ivemar akizirigh izam.

27 Midorozir gumazir kaba, me bar gumazir gav-gavibara.

Men tav, an suem a gamima, a irasa amir puvati.

Men tav, an damazim akuir puvati.

Men tav, uan mitem bar deravıram an amighinizi a firiaghırızir puvati.

Men tav, dagarir asuar bar gavgavimning aruzi aningın beniba dıghoraghırezir puvati.

28 Men bariba bar ghumizi,
me pıbar afegha, egħa asasavıra gara iti.

Men hoziaba bar gavgafi,
ezi men hoziabar dagarir puzıba mati dagıar
bar gavgavıba egħ bıghıran kogħam.

Men karıba bar puvıram akızırısı,
ezi dar wılba amınır ekıamın mın ivemarı.

29 Midorozir gumazıbar dımdıar ararem,
mati laıon asızımın gıntıgha għuav an
suiragħa, a dazerı mogħın me dıava arai.

Midorozir gumazıba mati laıon uan asızım
mısuegha a inıgha zui mogħın,
me uan apanıbar suıgha me atera zui.

Egħtı gumazıtam uam me inıan
ıburagħam.

30 Egħtı dugħıar kamın, mıdorozir gumazıba ızı
Judan kantri gasıghasıgham,
egħ me bar pamtemın dım nıgınır dafam
damuam,

mati ongarim dipira iza ongarir dadarim
 gira tingazi.
 Eghti gumazitam ian kantrin kamın ganti,
 a bar ikuvighti,
 ghuariar piziba aruemin angazangarim
 apazaghti,
 kantrin kamın danganiba bar
 mitarmegham.*

6

God Aisaian diazi, an akam inigha izir gumazimin oto

¹ Atrivim Usia aremezir azenimin, ki irebamın mın bizimin gari moghin Ekiamın garima, a uan atrivir dabirabim gaperaghav iti. Ezi dabirabir kam bar na gafiragha pin iti. Ezi an aruzir korotiam a bar ruaragha an Dipenir averiam bar a ini.
² Ezi enselin bar gavgaviba an okarigha iti. Egha enselba bar vaghvagha 6plan aviziba iti. Me uan avizir mamning isa uan guaba ava, egha avizir mamningın uan mikarziba nogha, egha avizir mamningın migha zui.* ³ Egha me dia ongava uarira uariv gia ghaze:

“Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim,
 an arazir kurabar saghon ikiava Bar Zue,
 a Bar Zue,

---

* **5:30:** Hibrun akam deragha migirigiar kamın mingarim abighizir puvati. **6:1:** 2 Atriviba 15:7; 2 Eghaghaniba 26:23

* **6:2:** Enselin avizir 6pla itir kaba, da enselin igharazibar mın garir puvati. Enselin kaba me Hibrun akamin kamaghın me dibori, “Serafim.” Ezi men akam Godın akınafarimin aven danganir vamiran iti. **6:3:** Akar Mogomem 4:8

a Bar Zue!
An angazangarim ko gavgavim ko ziar ekiam,
bar nguazim avara.”

⁴ Ezi ki ikiava orazima, enselba dia ongema, Dipenimın akınir tiar akamın itiba ivazvagha nisi. Ezi ki garima, miğharim Dipenim gizifa.

⁵ Ezi ki atiatigha ghaze, “Maia, ki ikuvigha gifa. Nan mizem zurara akar kurabav giavira iti, ezi ki gumazamizir mizer akar kurabav geiba ko iti. Ki arazir kurabagh amir gumazim, egha datirighin ki Atrivimın ganigha gifa, a Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim. Ki uan damazimningin an ganigha gifa, kamaghin amizi, ki aremegham.”

⁶ Ezi enselin kabar mav, ghua akamimın mın garir bizim isa ofa gamir dakozimın itir avir mikiamın suiragha, miğhegha na bagha izi. ⁷ Egha avir mikiar kam nan akam gatigha uam a ini, egha kamaghin na miğei, “Ni oragh. Ki avir mikiar kam nın akam gati, ezi God datirighin nın arazir kuraba gin amadagha, nın osimtızim adangi, ezi ni zue.”

⁸ Ezi ki orazima, Ekiam kamaghin enselbar azangsisı, “Ki tinaram amangam? Tina e bagh akam inigh mangi gumazamizibav kimam?”

Ezi ki ghaze, “Ni na amadaghti, ki mangam.”

⁹ Ezi Ekiam akar kam Israelian gumazamizibar aningasa na mikemegha na amada:

“Ia zurara ganıva, egh deragh bizitamın ganighan kogham.

6:4: Akar Mogomem 15:8   **6:5:** Gumazir Dapaniba 6:22; 13:22; Jeremaia 1:6   **6:9:** 2 Korin 3:14-15   **6:9:** Matyu 13:14-15; Mak 4:12; Luk 8:10; Jon 12:40; Aposel 28:26-27

Ia uaghan zurara oraghiva, egh ia deragh
bizitamın mıngarım gıfoghın kogham.”

¹⁰ Egha a uaghan kamaghın mikeme:

“Ni gumamazir kabav kımıva, men nıghnızıbar
amıghtı, da pırıgh,
egh men kuarıbar amıghtı, me akam
baraghan aghuagh,
egh men damazıbar amıghtı, me ganın
ıburagham.

Puvatıghtıma, me ua bizitamın ganıgh akam
baregh an mıngarım gıfoghın.

Egh me navıbagh iragh egh na bagh ızıtı,
kı men arazır kuraba gın amadaghtı, me
ua deragham.”

¹¹ Egha kımı kamaghın an azara, “O Ekıam, kımı
ıngangarır kam damu mangıtı man dughamın
tugham?”

Ezı a kamaghın nan akam ıkaragha ghaze:

“Ni ıngangarır kam damu, mamaghıra ıkımı mangıtı
nguıbar ekıaba bar ıkuvıghın,
eghtı nguazım ıkuvıghtı,
dıpenıba pura mısevır kınıbar ıkıam,
eghtı gumamazıtıba uam a dar ıkıan
kogham.

¹² Kımı ıkıavıra Itır God,
kımı gumamazıtıba bar men agıraghtı, me bar
uan nguıbam ategh saghon mangegham,

eghti men kantri gumazamizitaba uam
an ikian kogham.

13 Eghti gumazamizir vaghvazir taba nguazir
kamın ikivira iki,
me uaghan gevegham.

Eghti kantrin gumazamiziba bar kuavare-
megham,
eghti gin nan gumazamizir bizir igiam
otivigham,
mati temem me an okegha a gaborozi a
isigha givazi, ghuzir igiaba an otoghav
aghui.”

7

*God Atrivim Ahas miġia ghaze, ni niġhnizir gav-
gavim iki gavgavigh iki*

¹ Dughiar kam, Usian otarim Jotam, ezi Jotam
Ahasin afeziam. Ezi Ahas Jerusalemın aven, Judan
atrivimın itima, midorozim oto. Resin, a Sirian
atrivim, ezi Remalian otarim Peka, a Israelian
atrivim, aning ghua Jerusalemia ko misosi. Egha
aning a inian iburaghburaki.

Ezi midorozim tighar Jerusalemın otivam,
² Judan Atrivim Ahas, a Devitin ovavir borim,
a kamaghın oraki, “Siriabar midorozir gumaziba
Israelian midorozir gumazibar akuraghasa
Israelin nguazimın izegha gifa.” Ezi atrivim uan
gumazamiziba ko, me bar puviram atiatia bar
puv nisi, mati aminim temebagh ivai.

³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghın Aisaia miġei,
“Ni uan otarim Searjasup inigh gua mangi Atrivim

Ahas batoghsi, Mozir Dıpar Pın İtimın daghurımın mavanang, dıpar kam a uaghira Jerusalemin otifi. Egh gua mangı tuavir ekiar ghua iniba ruer danganimın boroghın iki, atrivim batogham.* 4 Nı kamaghın atrivim mikim suam, A gavgavigh iki, egh a pura tintinimın migirigiaba baraghti da an navim abınan marki. An aghumra iki, egh Atrivim Resin uan adarazi ko Remalian otarım İraelian atrivir kamın atiatingan marki. Atrivir kamningın anıngagharım mati avim kiran oveghangın mungeghasava ami, ezi mıgharımram otifi. 5 Guızbangıra, Siriaba, ko Efraimın adarasi, ko İraelian atrivim, a Remalian otarım, me Judan Atrivim Ahas abınasa akam akiri. 6 Me kamaghın migıa ghaze, me izi kantri Judan gumazamiziba ko misogh atiatım an gumazamizibar anıng, ua bagh kantri inigh, egh Tabelın otarım amıseveghti an atrivimın ikiam.†

7 “Ezi ki Ekiam, ki İkiavıra İtir God, ki kamaghın mikemegha gıfa:

“Bizir kam otoghan kogham.

Bar puvatıgham.

8 İa fo, Sirian kantrin faragha zuir nguıbar ekiam, an ziam Damaskus.

Ezi Atrivim Resin, a Damaskusın nguıbam gativagha an gari.

İa ganti, 65plan azeniba gıvaghti,

İraelian kantri, bighiregh egh bar gıvagham.

---

* 7:3: Hibrun akamın, ziam Searjasup an mıngarım an mırrara ghu, “Gumazamizir varazira uamategh izam.” † 7:6: E gumazir kamın ziam gıfozir puvatı, me kamaghın a dibori “Tabelın otarım.” Fofozir gumaziba kamaghın nıghnisi, a Sirian adarazir gumazir mam.

⁹ E fo, Israelian kantrin faragha zuir nguibar ekiam, a Samaria.

Ezi Remalian otarim Peka, a Samarian nguibamın atrivimın ikia a gativagha an gari.

Kamaghın amizi, Ahas, ni oragh. Ia nighnızir gavgavim Godın ikian kogh, egh ia uaghan tugh gavgavighan kogham.”

¹⁰ Egha Ikiavıra Itir God, uam akar igharazim isa Ahas ganıngi. ¹¹ A kamaghın Ahas mikimasa Aisaia mikeme, “Ni Ikiavıra Itir God, nın God, an azaraghti, an ababanir arazitam akagh. Ni ababanir manatamın gansi ifongegh an azaragh. Egh ni, Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamın ababanir tamın ganasa, o ababanir overiamın ikegha izir ababanir tam, o danganir ni ifongezir manam, ni puram azaraghti God nın akagh.”

¹² Ezi Ahas ghaze, “Ki mirakelın tamın gansi azangsıghan kogham. Ki Ikiavıra Itir Godın gavgavim ko araziba, dar gan da tuisıghan aghua.”

¹³ Ezi Aisaia an akam ikaragha ghaze, “Ia Atrivim Devitın ovavir boriba, ia bar deraghvıram oragh! Ian araziba gumazamizibagh amima me bar ian amıra. Ia uaghan nan God, kamaghıram a damuti a ti ian amıragham, o? ¹⁴ Kamaghın, Ekiam uabi ababanir tam nın akagh. Ababanir kam kamakın. Amizir gumazitam ko akuizir puvatızim navim asegh, otaritam bategham. Eghti me ziar kam Emanuel a darıgham.”‡

7:14: Aisaia 9:6; Matyu 1:23; Luk 1:31; 1:34 ‡ **7:14:** Hibrun akamın, ziam Emanuel, an mıngarım kamaghın ghu, “God e ko iti.”

15 “Eghti an aghung mangi egh biziba tuisighamin nighnizim iki suam, bizir manam a dera an a damuam, ezi bizir manam a ikufi, an a damuan kogham. Egh dughiar kamın, a hani ko sis amam, daghem sis, me bulmakau ko sipsipin oter eborimin dar ingari. §

16 “O Atrivim Ahas, ni datirighin atrivir kamningin atiati. Eghti aningın kantrining bar ikuvigham, eghti aningın nguazimning pura ikiam. Dughiar kamın borir kam, arazir manam a dera an a damuam, ezi arazir manam a ikufi, an a damuan kogham. Egh a tighar dagh foghamin dughiamın bizir kaba otivam. 17 Eghti Ikiavira Itir God ni ko nin gumazamiziba ko nin adarazi bagh dughiar bar kuram amadaghti a izam. Dughiar Judaba ko Israelia uari abigha ikia iza datirighin, osimtızir tam me batozir puvati. Ezi datirighin osimtızir bar kuram me bativam. Osimtızir kam a kamakin: Ikiavira Itir God, Asirian atrivimin amamangatighi, a Judaba bagh izam.

18 “Eghti dughiar kamın Ikiavira Itir God bobemin Isipian diaghtima, midorozir gumazir

---

§ 7:15: Israelia gumazamiziba puvatızir danganimın ikiavira itir dughiamın, me dagher aviriba puvati. Egha me kamaghın oraki, Kenanın nguazim haniba ko oter eborir aviriba iti, egha me ghaze kar dagher bar aghuibara. Ni Ua Me Ini 3:8in gan. Egha me gin iza Kenanın nguazimın otivigha garima, hani ko oter eborim, aningra itir puvati, dagher guar aviriba uaghan iti. Kamaghın amizi, gumazir maba kamagh nighnisi, gumazir maba ghaze, borir kam dagher aghuibara damam, mati hani ko sis. Ezi gumazir maba ghaze, akar kamın mingarim bar igharavira iti. Me ghaze, azeniba bar dar dagheba bar ikuvigham. (Ni ves 21-25in gan.) Ezi dagher guar pumuning iti, hani ko oter eborir damamim o daghem sis, me oter eborimin an ingari.

bar avırım, saghon mar Isipin Faneba bar dar suiabar ikegh, berezir bizir bar avırımın mın izam. Egh an Asiriaba bobemın men diaghti me aparir okoruabar mın izam. ¹⁹ Egh me kantri Judan danganiba bar dagh izivagham. Me danganir moziba bar dagh izivagh, dagiar toriba ko ogheba aghuir danganiba ko benir dikoniba itiba bar dagh izivagham.

²⁰ “Dughiar kamın, Ekiam Yufretisin Fanemın vongın Asirian atrivim inigham. An Ekiamın resan mın otogh, egh ia Judaba, a ian dapanarizibagh isam. A ian ghuamasizibagh isiva, ian dapaniba ko mikarzir ariziba sara isam.

²¹ “Eghti dughiar kamın, apaniba izi ian bulmakauba ko sipsipbav sogham. Eghti gumazitam bulmakaun vamıra ko sipsipin pumuningra ikiti, ²² da oter eborir aviribar amuti da otivam. Eghti an oter eborir kam inigh damamin sisin ingaram. Eghti gumazamizir ikiavıra itir varazira, me haniba ko sisbar amam.

²³⁻²⁴ “Dughiar kamın ian azeniba bar moghira ikuvigham. Datirighin wainin azeniba da wainin ikarizir 1,000pla iti, ezi azeniba vaghvagha dar ivezim 1,000 kina. Eghti gin temer ataghatariba itiba ko benir kuraba otivigh azenir kaba avegham. Eghti gumaziba danganir kabar asiziba burisi, me uan barir piba sara mangam. ²⁵ Datirighin gumazamiziba mighsiar dozibar dagheba opari. Eghti gin temer ataghatariba itiba ko benir kuraba otivigh mighsiar dozir kaba bar, da avegham. Gumazamiziba dikonibar atiating egh me uam mangi azenibar ingaran kogham.

Puvati. Me pura bulmakauba ko sipsipba ateghti, darara danganir kabar daru dagheba buriam.”

8

Asiriaba misoghsi izi Damaskus ko Samarian bizir aghuiba okemegham

¹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na migei, “Ni osirsi bizir ekiatam inigh, egh a gisin en akamin letan kinir kabar, ziar kam osirigh, ‘Me Zuamiram Okemegh Zuamiram a Inigh Mangi.’ Ni bar deraviram an osirigh, eghti gumazamiziba deraviram an ganiva a diponam.* ² Egh akar ni osiramin kam gavgavim a daningisi, ni gumazir aghuir kamning inigh, ofa gamir gumazim Uria ko Jeberekian otarim Sekaraia, aning ganti, ni an osir.”

³ Ezi ki gin ghua uan amuim, a Godin akam inigha izir amizir mam, a koma akui. Ezi a navim asegha otarim bate. Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na migia ghaze, “Ni ziar kam a datigh, ‘Me Zuamiram Okemegh Zuamiram A Inigh Mangi.’† ⁴ Borir kam tighar kamaghin fogh suam, kar nan amebam ko nan Afeziam, ezi dughiar kamra, Asirian kantrin midorozir gumaziba izi Damaskusin nguibar ekiam ko Samarian nguibar ekiamin bizir aghuiba okemegh, mangi uan atrivim daningam. Ezi borir kam in ziamin mingarim kamakin, Zuamiram Okemegh Zuamiram A Inigh Mangi.”

---

* **8:1:** Hibrun akam bizitamin mingarim deragha bigha mikemezir puvati. † **8:3:** Gumazir maba ghaze, akam inigha izir gumazim Asaia, an amuim uaghan akam inigha izir amizir mam.

*Asirian atrivim Judaba dikabinasava ami, ezi
God me ko iti*

⁵ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin na migei:

⁶ “Ki Ekiam, ki Jerusalemin boroghin itir dipam
Siloan min iti,
egha zurara aghumra ivemari.

Ezi Judan gumazamiziba kamaghin nighnisi, Ki ti
gavgaviba puvati.

Egha me Atrivim Resinin gavgavim ko Is-
raelin atrivir kamın gavgavim ginighnigha,
atiatir bar ekiam men itima, agorogem
me misozima aghariba men amira.

⁷⁻⁸ Kamaghin amizi, ki Ekiam, ki Yufretisin Fanem
damighti,
an aperiam bar ekevegh danganiba bar da
avaragham.

Dipam nguibaba bar da avaragh, Yufretisin
Fanemin miriamin ikegh izi

kantri Judan otogham,
egh dipam bar buigh iziv anang gu-
mazimin firagharimin tugham.

Yufretisin Fanem, an Asirian kantrin atrivir gav-
gavim uan midorozir gumaziba ko men
nedazim.

Ezi e fo, God e ko iti!

Egha deravira e geghuvam,
mati kuarazir avizir bar ekiamning itim, an
aning onegha migha ghua
en nguazim bar, deravira an gari.”‡

---

‡ **8:7-8:** Hibrun akamin ziam Emanuel kamaghin ghu, “God e ko iti.” Aisaia 7:14in aven, Aisaia ghaze, boritam otoghti me ziam Emanuel a darigham. Aisaia ti borir kam ginighnigha ghaze, “Emanuel.”

⁹ Ia deravıram oragh, ia kantrin roghıra itiba ko saghon itibar gumazamiziba.

Ia uari akuvagh misoghsi gan iki.

Eghti ian gavgavim bighirighti,

ia digavir kuram damigh puram onganım damuam.

¹⁰ God e ko iti.

Kamaghın amizi, bizir ia damuasa nıghnızim,

ia a damuti, ian tuavim pırighti, bizir kam otoghan kogham.

Ia bizir avıribav mıkimam,

eghti dar dagheba puvatıgham. §

Aisaia uan adarazi ko me Godram atiating

¹¹ Ki Ikiavıra Itir Godın gavgavim barazima, a nan anadima, a kamaghın na mıgei, “Ni gumazamizir kabar nıghnıziba ko arazıbar gın mangan marki. ¹² Gumazamiziba kamaghın mıkim

suam, gumazir maba kantri Juda gasıghasıghasa akam akırı, eghti ni uan adarazi ko kamaghın nıghnıghan marki, akar kam a guızbangıra. Bar puvati. Egh gumazamiziba puvıram atiating

nıghamin dughıamin, ia men mın puvırama atiatingan marki. ¹³ Ia kamaghın fogh suam, Ikiavıra Itir Godın Gavgavim Bar İtim, a Godın Bar Zuezim,

egha arazir aghuıbara ami. Ia anarıram atiatingıva an apengan iki. ¹⁴⁻¹⁵ A gumazamizıbar mogomer danganır bar gavgavımın mın iti. Egha

a dagıamin mın İsraelia ko Judan gumazamizıba aruir tuavımın iti. Eghti men avırıba uan dagarıba

---

§ **8:10:** Hıbrun akar kam Emanuel a kamakın, “God e ko iti,” a zıar kam ko magh ghu Emanuel. Ni Aisaia 7:13-15 ko 8:7-8ın gan.

8:12: 1 Pita 3:14-15   **8:14-15:** 1 Pita 2:8

asi daghirî ikuvigham. Ezi Jerusalemîn gumazamiziba, an azuazimîn mîn men suighasa iti. Eghti men aviriba azuazir kamîn guam. Jerusalemîn gumazamiziba, ki guizbangira azuazimîn mîn men suighasa iti.”

Ekiam damuasa mikemezir biziba, Aisaia dar mizua iti

¹⁶ Nan suren gumazibar damazimîn, Ikiavira Itir God na ganingizir akar kaba,
ki da osirigh, da righiva da ikegh kandelin gris in anemighirigh,
uan ababanim isi kandelin gris datighti,
da deraghvira ikiam.**

¹⁷ Egh ki datirighin, Ikiavira Itir God damuasa mikemezir biziba,
ki puram a mizuam da bagh gan ikiam.
Ki fo, an akirim ragha Israelian gumazamizibagh asagha gifa,
egh a ua ragh men ganan kogham.
Eghti ki nighnizir gavgavim an ikivira ikiam.

¹⁸ Ia gan. Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Saionin Mighsiamin ikiava, borir kaba na ganingi. Ezi ki uan boriba ko an e atizi e Israelian

---

** **8:16:** Aisaia akam osirigha ghaze, Gumazamiziba Godin akabar gin mangan koghti, God ghaze a bizir kabar amuti da otivam. Egha Aisaia akar kabar akinafarim riga, a savsuigha, kandelin gris isa tongiram a gati, egha a uan ababanim isa kandelin gris gisin ati, eghti gumazitam an akaba angaran kogham. Kamaghin amizi, bizir kaba gin otivighti, gumazamiziba an akinafarir akar irighizir kam kuigh akar an osiriziba dipon kamaghin guizin fogh suam, Aisaian akaba, da guizbangira. **8:17:** Hibru 2:13 **8:18:** Hibru 2:13

gumazamiziba bagha, ababanimîn mîn iti. Eghti me en ganîva, Godîn Arazibagh nighnigham.††

Godra uan gumazamiziba bizir aghuiba me ganîdi

¹⁹ Eghti gumazamiziba ia mikîmti, ia mangî gumazamizir oveaghuezibar duaba ko mikîm, me da nighniziba iniam. Egha me kuarazibar mîn imoba, sighsirir akabar miği. Ezi gumazamizir oveaghueziba, me nighniziba gumazamizir angamîra itibar anîngan iburagham. Kamaghîn amizi, e tizim bagh aseba ko gumazamizir oveaghueziba da nighniziba iniasa ivemara me bagha zui? Puvati. Arazir kam ikufi. Me uan God bagh mangî. ²⁰ Me Godîn Araziba ko an Akar Gavgaviba ko, an nighnizim gifogh. Egh me kamaghîn damighan kogh, me mitarmemîn averara ikîti, aminim me bagh tiragham kogh, eghti me dughiar aghuitamîn ganighan kogh.‡‡ ²¹ Puvati. Me bar dughiar kuram iniam. Me navir osîmtîzir dafaba ikîti, mitiriaba men aghîti, me pura tintinibar kantrin aven daruam. Mitiriam me damutî me atar, akar kurabar uan aseba ko atrivim mikîmam. Me kogh overiamîn ganîva, ²² vîn nguazimîn gan, egh me bar bizir aghuitamîn

---

†† **8:18:** Aisaia Godîn akam akunigha gîfa. A datirighîn aghumra ikî ganti, God damuasa ifongezir bizibar amuam. Eghti gumazamiziba Aisaian ganîva egh an boribar ziabar mingaribagh nighnighîva, a me mikemezîr akabagh nighnigham. Nî Aisaian boribar izibar mingaribagh fofoghsî, nî Aisaia 7:3 ko 8:3-4in gan. Ves 17-18in akar kam, “Israelîn gumazamiziba,” a kantri Israel ko kantri Judan gumazamizibav gei. ‡‡ **8:20:** Ves 19 ko 20in, Hibrun akam deragha migirîgiar kamîn mingarim abîghizir puvati.

ganighan kogham. Bar puvati. Me osimtiziba ko dughiar kuramra danganiba bar da gan ikiam, mati aminirbirim bar me avara. Egh me osimtizim gitaviragh arimangamin tuaviba puvatigham.

9

Godin, gumazamiziba bar akueghsi, an atrivir aghuim me daningam

¹ Eghti gin, osimtiziba aterir darasi, me uam osemeghan kogham. Ia fo, Ikiavira Itir God, fomira Naptali ko Sebulunin anababar nguibaba bar dagh asighasighizi, me bar aghumsiki. Eghti gin dughiatam iziti, tuavir ongarimin zuimin boroghira itir danganim, ko Jordanin Fanemin dadarir vongin itir danganim, a Galilin Distrighin nguazim, danganir kam Kantrin Igharazibar Gumazamizir aviriba uaghan an aven iti, nguibar kaba uaghan bar moghira, men dughiar kuraba da givaghti, me ziar ekiam iniam.*

² Gumazamizir arazir kurabar mitatemin aven aruiba,
me datirighin angazangarir ekiamin gari.
Me danganir mitatemin apiaghav ikiava are-
meghasava ami,
ezi datirighin aminim tirazi angazangarim me gisira.

9:1: Matyu 4:15 * **9:1:** Asiriaba izava kantri Israelin misogha, Sebulun ko Naptalin anababar nguibaba ko nguibar igharaziba ko Galilin Distrighin notin amadaghan itir nguaziba ini. Ni 2 Atriviba 15:29in gan. Kantrin kamin danganir kam, an ziar mam Galili.

9:2: Matyu 4:16; Luk 1:79; Efesus 5:8; 5:14

- 3 Ikiavira Itir God, ni uan gumazamizibagh
 amizima, me bar aviraseme,
 Ni me gamizi, me bar akonge.
 Me nin damazimin bar akongezir arazir kam,
 mati me azenibar dagheba asia da bagha bar
 akonge.
 Egha mati midorozir gumaziba midorozim
 gamigha givagha,
 bizir me iniziba da tuiragha uari ganiga
 bar akonge.
- 4 Gumazamiziba bar akongezir bizim, a kamakin:
 Ni fomira Midianin kantrin gavgaviba
 apiragharighizi moghin,
 datirighin men apanibar gavgaviba
 apiragharigha gifa.
 Guizbangira, apaniba faragha nin gumazamiz-
 ibagh ativagha,
 me gamima, me mati bulmakaun mam, gu-
 mazim ter ararim isa an tuem gatigha,
 ingangarim zuamiram a damuasa, a
 gaghora a misosi.
- Ezi ni apanibar aghoriba ko ter arariba
 apiragharighizi,
 me ua nin gumazamiziba paza me gamir pu-
 vati.†
- 5 Guizbangira, midorozir gumaziba midorozir ko-
 rotiar aghua ghua misoziba,
 avim bar dar isigham.
 Men dagarir asuaba ko men korotiar gumazibar
 ghuziba itiba,

---

† 9:4: Fomira Midiania paza Israelia gami, ezi Gideonin dafarimin Ikiavira Itir God men gavgaviba apiri. Ni Gumazir Dapaniba 6:1-6 ko 7:9-25in gan.

avim bar adar isigham.
 Eghti osimtiziba bar givaghtima,
 dughiar aghuim otogham.
 6 Bar guizbangira, otarir mam amebam e bagha a
 bate,
 a borir God e ganingizir mam.
 Eghti an e gativagh en ganamin arazir kam,
 mati gumazim dipenir akinir dafam uan
 dipizim gatigha aneteri.
 Kar an ziaba,
 Gumazir Nighnizir Bar Aghuiba Anidim,
 ko Godin Gavgaviba Bar Itim,
 ko Afeziar Zurara Ikiavira Itim,
 ko Atrivir Dabirabir Aghuim ko Navir
 Amirizim Anidim.
 7 Eghti atrivir kam, Atrivim Devitin danganim
 inigh,
 Devitin atrivir dabirabim daperagh gumaza-
 mizibar ganam.
 Eghti a gumazamizibagh ativagh men ganamin
 gavgavir kam,
 an ekiv mangivira ikiam.
 Kamaghin midoroziba ua puvatighti,
 gumazamiziba navir amirizimin ikia, der-
 aghvira dapiagh iki mamaghira ikiam.
 Atrivir kam, guizin arazimin gin ghua biziba der-
 agha da tuisigha,
 Godin arazir aghuibara amuasavira iti.
 A kamaghin damuti,
 an atrivir ingangarim datirighin ikegh gav-
 gavigh mangivira ikiam.

9:6: Aisaia 7:14; Luk 2:11; Jon 3:16; Taitus 2:13   **9:7:** 2 Atriviba
 19:31; Daniel 2:44; Luk 1:32-33

Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, uan gumazamiziba guizbangira bar me gifonge, kamaghin amizi, a bizir kam damighti an otogham.

Ikiavira Itir God Israelia gasighasiki

⁸ Ekiam mikemegha givagha ghaze, a kantri Israel gasighasigham, kar Jekopin ovavir boriba.

Eghti dughiar kurar kam me batoghti,

⁹ Samarian nguibar ekiamin itir gumazamiziba ko, Efraimin adarasi, me bar kamaghin fogh suam, Ekiamra bizir kam in me gami.

Egha me datirighin ghaze, me bar pin mar iti, egha uarira uan ziaba fe.

Me kamaghin migei,

¹⁰ “Apaniba en brighin dipeniba akaragharigha, en temer fikba okaghariki.

Ezi e da bagha naviba ikuvir pu, da pura biziba.

Puvati. E dagiaba aghoregh dipenir bar gavgavibar ingaram.

Egh temer fikbar danganibar, temer sidan bar aghuiba oparam.”

¹¹⁻¹² Ezi Ikiavira Itir God Israelian aningaghe, kamaghin amizi, a men apanibar naviba fegha gifa, eghti me izi me misogham.

An aruem anadi naghin Siriabar naviba fe, me Atrivim Resinin adarasi.

Egha a uaghan aruem uaghiri naghin Filistiabar naviba fe.

Egha a uaghan Israelia misogh, me dikabinasa Atrivim Resinin apanibar naviba fe.

Ekiam kamaghin amigha gifa,
ezi bizir kam an aningagharim agivaghan
kogham.

Puvati. A ivezir kuram isi me daningvira
ikiam.

¹³ Ezi Israelian gumazamiziba navibagh irazir pu-
vati.

Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ivezir
bar kuram me ganingi,
ezi me uamategha a baghavira izir puvati.

¹⁴ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God, kantri Israel
gasighasiki.

Guizbangira, an aruer vamiran Israelin da-
panim ko puem atu.

A dughiar vamira, a iruer dafarim ko
ighurunim gighizazi aning iri.

¹⁵ Dapanim, a gumazir aruaba ko gumazir ziar
ekiaba itibar ababanim.

Ezi puem, a gumazir akam inigha iziba, me
akar ifavaribar gumazamizibagh anidiba,
men ababanim.

¹⁶ Gumazir dapaniba tuavir aghuim ko arazir
aghuim men akazir puvati.

Kamaghin amizi, gumazamiziba okam
nighnigha pura tintinibar ghue.

¹⁷ Gumazamizir kaba bar moghira God ategha
arazir kurabagh ami.

Me bar akar kurabay gei.

Kamaghin amizi, Ekiam bar moghira me
gasighasigham.

A gumazir igiatam ateghtima a ikian kogham.

Egh an amizir paba oveaghueziba ko borir ameboghfeziaba oveaghuezibar apangkuvighan kogham.

Ekiam kamaghin damuam, eghti bizir kam an aningagharim agivaghan kogham.

Puvati. A ivezir kuram isi me daningvira ikiam.‡

18 Gumamazibar arazir kurabara me gasighasisi.

Mati avim benir ataghatariba ko ogher kurabar isia ghua, temer dafaribagh irigha ghua, ruarir ekiam girizi a isi.

Ezi maburan migharim dikavigha ghua-vanadi.

19 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim bar aningaghegha, nguazir kamin ruaghatevibar itir gumamaziziba bar me gasighasiki.

A mati avim ruarir ekiamin isia bar a gasighasighizi moghin, bar me gasighasiki.

Gumamaziziba uaghan vaghvagher men nighnizibar gin ghua,

igharaz darazi dikabinasava ami. §

20 Me gumamazizir igharazibar biziba, tintinibar da okimasa.

Eghti bizir kaba men ifongiaba agivan kogham.

Me mati gumazim dagher aviriba apavira ikiava izivazir puvati.

---

‡ 9:17: Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati. § 9:19: Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

Egha me uaghan arazir kamra, uan ikizibagh
amua me gasighasisi.**

21 Manasen anabamın adarasi, Efraimın
anabamın adarazi abinasa,
ezi Efraimia Manaseba abinasa.

Egha aning uaghan Judaba abinasa.

Kamaghın amizi, Ekiam me ateghti me uarira uar-
igh asighasigham,
eghti bizir kam an aningagharim agivaghan
kogham.

Puvati. A tıghar ivezir kuram isi me
danıngvıra ikiam.

10

1-2 Iavzika! Ia gumazamizir kamagh amiba, ia bar
ikuvigham.

Ia gumazir onganarazibagh amibagh ifar
men biziba iniasa

arazir igiar igharagha garir aviriba
arigha, da osirigha me gasighasisi.

Ia arazir kurar kaba arigha dar gın zuima,

nan gumazamizir onganaraziba kotın aven,
uan biziba bagha mikımasa izima,

ia guizin araziba ategha arazir kurar ia arızir
kabar, me dikabırıma,

me bizir me iniamba isir puvati.

Egha arazir kamra, ia amizir paba oveaghuezibar
biziba okıava,

borir ameboghfeziaba oveaghuezibar biziba
saram okei.

** 9:20: Hibrun akam deragha migirıgiar kamin mıngarım
abıghızir puvati.

³ God ian arazir kurar ia amir kaba ikarvagh, ia gasighasighti, ia manmaghin damuam?

Dughiar kam, a kantrin saghon itimin gumaz-
iba inigh iziti,

me aminir gavgavimin min izi ian
bizibagh asighasighti, ia manmaghin
damuam?

Ia ti ivegh mangi tina dama akurvazim iniam?

Ian ziar ekiam ko bizir avirir ia iniziba, ia ti
managh dar arighti, da deraghvira ikiam?

Bar puvatigham!

⁴ Ia bizitam damuva avegham. Bar puvatigham.

Ian tarazi midorozimin arimighiregham.

Me ian tarazir suigh mangiti, ia kalabuziabar
tongin bar atiatigh teviba apirigh mam-
aghira ikiam.

Ia osimtizir bar kurar kam gitaghan kogham.

Ikiavira Itir God bizir kabar amuti, da ia bativam,
eghti bizir kam an aningagharim agivaghan
kogham.

Puvati. A tighar ivezir kuram isi me
daningvira ikiam.

Asirian kantri ikuvigham

⁵ Egha Ikiavira Itir God kamaghin migei:

Asirian kantrin gumazamiziba, mevzika! Me bar
ikuvigham.

Ki uan gumazamiziba puvira men atari.

Kamaghin ki datirighin ingangarim isi Asirian
kantrin gumazamizibar aningti,

me nan aghorimin min otoghti,

gumazamizir nan navim gamima a ikuviziba,

me ivezir kuram me daningiva me
gasighasigham.

⁶ Nan gumazamizir kaba na ategha uamategha
nguazir kamin bizibagh amua, na gamizi
ki bar men aningaghe.

Kamaghin amizi, ki Asiriaba amadaghti,
me mangi gumazamizir ki aningaghavira itir
kabagh asighasigh,
egh me dikiti me mati gumazim tuavir
beghneazim diti moghin me magiram.

Egh me uan ifongiabar gin mangi men bizir
aghuiba me dama da mikegh,
da inigh uan kantrin mangam.

⁷ Ezi Asirian atrivimin nighnizim, nan nighnizim
ko voroghira ghuzir puvati.
A ghaze, a kantrin avirir igharaziba uaghan
bar dagh asighasigh,
da agivasa nighnisi.

⁸ A uabi fa kamaghin migia ghaze,
“Ki ghaze, ki kantrin aviribar atriviba abinigha
men nguibar ekiaba ini.
Ezi atrivir ki abiraziba,
me nan midorozir gumazibar, gumazir
dapanibar iti.

⁹ Ki misogha nguibar ekiar kaba ini:
Kalno, Karkemis, Hamat,
Arpat, Samaria, ko Damaskus.

¹⁰ Ki kantrin aviriba abiragha fo,
men asebar marvir guar aviriba men iti.
Ezi men aser kaba, da tong men akurvazir puvati.
Ki ghaze, marvir guar kaba, Jerusalem ko
Samaritan marvir guabagh afira.

11 Ki Samaria ko an aseba ko marvir guabagh asighasigha gifa.
Egh arazir kamra, ki Jerusalem ko an aseba ko marvir guabar amuam.”

12 Asirian atrivim ghaze, a bar pîn mar ikia bar gavgafi, egha a uabîra uan ziam fe. Eghti gîn nan Ekiam, a faragha mikemezi moghîn, a Saionîn Mighsiâmîn iki, a Jerusalemîn nguibar ekiam, a uan ingangariba bar dar amigh gîvaghti, a gîn uamategh mangî izezir kuram Asirian atrivim danîngam. 13 Ekiam orasi, Asirian atrivim uabîra uabî fa, kamaghîn miği:

“Ki bizibar amuamin niğhnîzir bar aghuim iti.
Kamaghîn amizi, nan gavgavim ko fofozimîn,
ki bizir kabagh ami.

Ki kantribar mitaghniaba akaragharigha gifa, ezi da bar nan apengan iti.
Egha bizir bar aghuir me akumakua arighiziba, ki da ini.

Ki bar gumazir gavgavim, kamaghîn ki kantrin kabar atrivibagh afiragha, me dikabîni,
mati bulmakaun apurir ekiam misosi.

14 Nguazir kamîn itir kantriba bar, mati kuarazir mikonir mam,
ki, men bizir aghuiba, mati kuarazir mikonimîn, gumazim kuarazir aroriaba isi moghîn, nîmîra bar da ini.

Kuarazir amebaba ikia, nan gari puvati.
Mevzika! Kuarazir amebatam uan aroriaba bagha ara nan agîntîghîzir puvati.

Ki pura men biziba okemegha da inigha ghu.”

15 Atrivim uabi uan ziam fe, ezi Ekiam kamaghin azaragha ghaze,

Sobiatam ti uabi fi kamaghin mikim suam,
a uabi gavgaviba iti, ezi an gavgavim gumazir
an suirazimin gavgavim gafira, a?
Puvati, nighnizir kam ongani.

Eghti son tam ti uabi fi suam,
a uabi gavgaviba iti, ezi an gavgavim gumazir
an suiragha temem pungizim gafira, a?
Puvati, nighnizir kam ongani.

Eghti itazitam ti uabi fi suam,
a uabi gumazitamın suiragh, a inigh misoghsi
mangam, a?
Puvati. Nighnizir kaba, bar ongani.

16 Ezi Ekiam, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim,
a ziar ekiam ko gavgavir ekiam iti.

Egh a datirighin arimariar bar kuratam
amadaghti,
an Asiriabar midorozir gumazibar amu, men
gavgavir ekiam agivagham.

Egh a uaghan avim damighti,
a dikavigh isi mangi men biziba bar da
agivagham.

17 Ekiam, a Israelian Godin Bar Zuezim,
a Israelian gumazamizibar angazangarimin
min iti.

Egh Asiriaba, an avir bar dafamin min otogh,
men kantri daboroghti, a isigham.

Egh dughiar vamiran, a Asirian oghevsevir
kurabar apueghti,
da bar isigham.

18 Egh afragh mangi temer ekiaba ko nguazir
aghuir azenibar ingaramim sara
daboroghti,
da bar isigham.

Ikiavira Itir God, Asiriabagh asighasigh, bar men
duaba ko mikarziba agivagham,
mati arimariam gumazim puv a gamizi, an
gavgavim bar magari ameregh givagham.

19 Eghti Asirian kantrin temer vaghvazibara
mitivighiv ikiti,
borir iririvitam uaghan da mengan fogham.

*Gumazamizir ikiavira itir varazira,
uamategham*

20 Jekopin ovavir boriba, datirighin uan apani-
bar atrivir me misogha itim, me an atiatighava,
an apengan ikia uarir akurvaghasa an dia. Eghti
gin izamin dughiam otoghti, Israelian ikiavira itir
varazira, apanir kam bagh gan uarir akurvaghsi
nighnizir gavgavim an ikian kogham. Puvati.
Dughiar izamimin, me Ikiavira Itir God baghvira
iki nighnizir gavgavim an ikiam. A Israelian Godin
Bar Zuezim, eghti me guizin an akamin gin mangi
uarir akurvaghsi, anarira mizuamam. 21 Gin,
Jekopin ovavir boribar gumazamizir ikiavira itir
varazira, me uamategh Godin Gavgavir Ekiam
Itim bagh izam.* 22 Fomira, Israelian gumaza-

---

* **10:21:** Hibrun akamin akar kam, "Gumazamizir varazira
uamategh izam," a mati Aisaian otarir mamın ziam. Ni Aisaia 7:3in
gan. **10:22:** Rom 9:27

miziba, mati ongarimın itir gigimın mın, bar avıraseme. Ezi God ghaze, me bar ikuvigham. God uan arazir aghuimın gın mangıva ıvezir kurar kam me danıngam. Eghti gın men gumazamizir ikiavıra itir varazira uamategh uan nguıbar izam. ²³ Ekiam, a Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar İtim, a nguazir kamın kantriba bar, a ıvezir kuram isi me danıngasa mikemegha gıfa, egh a bar me gasıghasıgham.

²⁴ Nan Ekiam, a Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar İtim kamaghın mıgei, “İa nan gumazamizir Saionın nguıbar ekiamın itiba, ia Asiriabar atiatingan markı. Me, İsipia fomıra uan itazıba isa ia mısogha, paza ia gamızı moghın, me ia damuam, eghti ia men atiatingan markı. ²⁵ Nan navim ia bagha ikuvıghavıra iti, kamaghın, ki Asiriaba ataghızı me ia gasıghasısi. Eghti ki, kiran oveghangın, uan adarir ian itim agıvagh, egh raghirıgh Asiriabagh asıghasıgham. ²⁶ Ki, Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar İtim, ki me mısogham, mati ki fomıra Midiania, Orepın Dagıamın boroghın benim isa me fozorogha me mısoke. Egha mati, ki fomıram İsipın kantrin, uan asadivir aghorım ghufegha ongarım gısın amadazi, apanıba ongarır torımın bar ikufı.† ²⁷ Asiriaba datırıghın ia gatıvagha ia gasıghasısi, mati gumazım ter otevim, bulmakaun fırim gatıgha, an abırıma, a ingangarım gamı. Datırıghın Asiriaba bar deraghavıram apiazi, ia paza iti. Ezi men arazir kam na gamıma, nan navım puvıra nan isi. Kamaghın, ki gın izamın dughiar kamın, ki Asiriabar gav-

---

† **10:26:** Nı Gumazır Dapanıba 7:23-25ın gan.

gavim agivaghti, me uam osimtiziba ia daningan kogham.”‡

Apaniba Jerusalemia misoghasa izi

28 Apaniba Ain nguibar ekiam boroghin iza a gitagha, Mikronin nguibar ekiamin otivigha gifa.

Me uan dagheba ko biziba isa Mikmasin nguibar ekiamin da ariki.§

29 Me uaghira daghurir dipamin faghafiagha, binigha ghuanaga, dimangan Geban nguibar ekiamin akui.

Raman nguibar ekiamin itir gumazamiziba bar atiatingi.

Ezi, Gibeau nguibar ekiamin itir gumazamiziba, kar Atrivim Solin nguibar ekiam, me anetegha are.

30 O Galimin nguibar ekiamin itir gumazamiziba, ia pamtemin dim.

Ia Laisan nguibar ekiamin itir gumazamiziba, ia kuariba arighiva oragh.

Ia Anatotin nguibar ekiamin itir gumazamiziba, iavzika!

Ia ti akabagh asa.

31 Matmenan nguibam ko Gebimin nguibamin itir gumazamiziba,

me uari mongasa danganiba buriava, aregha gifa.

---

‡ 10:27: Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati. § 10:28: Nguibar ekiar igharazir kaba da notin amadaghan Jerusalem boroghin iti, kamagh amizi, notin amadaghan itir apaniba Jerusalem gasighasighsi iziva, me faragh Ain nguibar ekiam ko nguibar ekiar kaba batogham, dar ziaba ves 28-32in iti.

32 Apaniba datirighin Nopin nguibar ekiamin otivigha gifa.

Egha Saionin Mighsiamin amadaghan gara,
uan dafariba apira,
uan gavgaviba akakagha ghaze,
me Jerusalem nguibar ekiam
gasighasighasa uari baraki.

33 Ia oragh!

Ekiam a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
a gumazir ziar ekiam ko gavgavim itiba dikabiragham.

Me datirighin temer ekiar ruaribar min iti,
eghti a me okiti me iregham.

34 Me mati Lebanonin temer aghuibar min mitivigha gavgavigha iti,
egha mati temer dafar ruarir bar ruarir pizimin itibar min iti.

Egh a me gasighasigham,
mati gumazim sobiam inigha temer ekiar kaba okiti da iregham.

11

Atrivir igiam, dabirabir aghuim me daningam

¹ Jesin ovavir boriba, mati temer povim me an okegha givazi,
an dakam ikiavira iti.
Eghti gumazir mam otogham,

mati temer ghuzir igiam temer dakar
kamın otogh mavanangam.*

² Eghti İkiavıra İtir Godın Duam izi gumazir kam
gizivagh a ko iki,
egh fofozir aghuim ko nighnizir aghuim a
danıngam.

Eghti an atrivir gavgavimın ikıva,
deraghvıra ingangarım damuamin fofozim
ikiam.

Egh a deraghvıra İkiavıra İtir God gifogh,
an atiatingıva zurara an apengan ikiam.

³ Eghti İkiavıra İtir Godın atiatir arazir kam a
damuti,
a bar akuegh mamaghıra ikiam.

Egh kotıaba baraghamın dughıam,
a pura gumazimın ganganimın ganıva, a
tuisighan kogham.

Egh a gumazamizir tintinimın mıgeir akaba,
a pura da baragh da tuisighan kogham.
Bar puvatıgham.

⁴ A kotın aven guızın arazir aghuimın gın mangı,
onganarazıbar mıgırığıaba baragh,
deraghvıra me tuisigham.

A nguazir kamın itir gumazir uari abıra aghumra
itıba,
a men osımtızıba baragh, me tuisıgh men
akurvagham.

---

* **11:1:** Jesi, an Atrivim Devitın afeziam. (Ni 1 Samuel 16:10-13ın gan.) Temer ghuzir igiar kam oto, a mati Devitın ikızimın otözir atrivir igiamın ababanım. **11:2:** Aisaia 61:1; Matyu 3:16; Jon 16:30; 2 Timoti 1:7 **11:4:** Aisaia 9:7; 49:2; Malakai 4:6; 2 Tesalonika 2:8

An akam me daningti, nguazir kamın gumazir kuraba, ivezir kuram iniam.

A mikimti, gumazir kurar akaba batoziba arımighiram.

⁵ An arazir aghuim mati gumazim letın uabi amighiri,

an an ikiti, a gumazamizibar ganam.

Eghti an nighnızir gavgavir arazir aghuim gamim, mati inim gumazimın evarim avara,

an an ikiti, a uan ingangarim damuvıra ikiam.

⁶ Eghti afiar atiaba ko sipsipın nguziba uari inigh deraghvıra ikiam,

eghti lepatba, da kaziar ekiabar mın gari, da memen nguziba ko dakuam.

Eghti bulmakaun nguziba ko laionın igiaba daru egh uari inigh damam,

eghti borir dozir mam men gan men aku men faragh mangam.

⁷ Eghti bulmakauba ko beaba uari inigh damiti, men nguziba uari inigh dakuam.

Eghti laionba bulmakaubar mın dadabar amam.

⁸ Eghti borir dozir oteba apavıra itiba,

me kuruzir imeziba itibar mozibar boroghıra ikararangam.

Eghti borir oteba ataghiziba,

uan dafariba isi kuruzir kuraba itir mozibar aven dar arigh, egh deraghvıra ikiam.

⁹ Dughiar kamın, nguazimın itir gumazamiziba bar deraghvıra Ikiavıra Itir God gifogham.

Eghti fofozir kam, nguazimin otevíba bar
dagh izivagham,
mati ongarim bar ghua uan danganimra
tu.

Kamaghin amizi, God baghavira itir mighsiamin
itir gumamaziziba ko, gumamazizir
igharaziba bar moghira
uari inigh deraghvira ikiva,
tav pazi tav damuan kogh, egh me
gasighasighan kogham.

*Judan gumamazizir ikiavira itir varazira, me
uamategh izam*

¹⁰ Eghti dughiar kamín, atrivir igiam, Jesin ovavir
boribar tongin otogh,
mati temer ghuzir igiam, temer dakar kamín
oto.

Eghti gumamaziziba bar an ganti, a me
bagh ababanimin min ikiam.

Eghti gumazir kamra, kantribar gumamaziziba a
bagh izi a baghvira ikiam.

Eghti an Dipenir an avughsi ikiamim,
bar gavgavigh ziar bar ekiam ikiti, an
angazangarim bar me gisiragham.

¹¹ Egh gin ua izamin dughiamin, Ekiam
uamategh uan agharim ghufegh uan gavgavim
akagh, uan gumamaziziba inigh uamategh izi,
men nguibabar me arigham. Kar gumamazizir
ikiavira itir varazira, me kantri Asiria ko, Isip
ko, Itiopia ko, Elam ko, Babilonian kantri ko,
Hamat ko, Mediterenianin Ongarir Ekiamin
arighatizibar ikiavira itiba.

12 Kantriba bar dar gumazamiziba gansi, Ekiam
nir avizim ghufegh ababanimin min ane-
saragham,
egh a Israelia ko, Judan gumazamizir apaniba
inigha ghua kalabuz gatiziba, a ua me aku-
vagham.

Me datirighin tintinibar ikia nguazir ruaghate-
viba bar dar iti,
eghti Ekiam ua me inigh izam.

13 Eghiti gin kantri Israel ua navir kuram kantri
Judan ikian kogham.

Eghiti kantri Juda, uam kantri Israelin
aningagheghan kogham.

Puvati. Aning uaning inigh deraghvira
dapiam.

14 Aning uaning inigh mangi aruem uaghiri
naghin itir Filistiaba ko misogham.

Egh aning misoghiva aruem anadi naghin itir
gumazamizibar bizir aghuiba iniam.

Aning kantri Idom ko Moap ko, Amonin gumaza-
miziba dikabiragh,

kantrin kaba gativaghti, me men apengan
ikiam.

15-16 Ikiavira Itir God, Ongarir Aghevim damighti a
bar dakegham.

Egh aminir fefer bar puvira ivaim damighti a
izam,

eghti aminir kam, Yufretisin Fanem
damighti a daki mangi suvigham.

Egh a 7plan dipar eghuravibar emir mangam.

Kamaghin amizi, dughiar kamın tuavim, tu-
avir ekiamın mın bar ekevegh aruegham,
eghti gumazamiziba Asiria ategh daru
iziti, men dagarir asuaba tong kumku-
mighan kogham.

Tuavim Israelia bagha kuiagherizi me Isip ategha
izezi moghin,
bizir kam uaghan kamaghıram otivam.

12

Ekiam mınabir ighiam

¹ Eghti gin izamin Dughiam otoghti, ia Israelia
kamaghin igham damuam:

“O Ikiavıra Itir God, ki nin ziam fe.

Ni nan aningaghe, ezi nin aningagharim gifa,
ezi ni bar deraghavıra nan asughasugha gavgavim
na ganıdi.

Ezi datirighin nan navim deraghavıra iti.

² “Ia oragh! God nan akuragha ua na ini.

Eghti ki nighnızir gavgavim an ikıva atiatin-
gan kogham.

Ikiavıra Itir God, a Godra, a na gamima, ki gavgav-
igha iti.

Guızbangıra, a nan Akurvazir Gumazim, ezi
ki an ziam fava onger akam gami.”

³ Mozir dıpam, gumazir kuariba pırıba, anepa bar
akonge.

Ezi kamaghıra, God uan gumazamizıbar
akuragh ua me inighti, me bar akuegham.

⁴ Dughiar kamın ia kamagh mikimam:

“E Ikiavıra Itir God, an ziam dipon, egh a minabıva,
uarir akurvaghsi an dimam.

Egh ingangarir ekiar an amizibar gun kantribar gumazamiziba bar moghıra me mikimıva,
an ziar ekiamın gun mikim.

⁵ Ia Ikiavıra Itir Godın ingangarir bar ekiar an amiziba bangın,
a bagh onger akabar amu an ziam fam!
Ia nguazir kamın gumazamiziba bar me mikim suam,
God ingangarir ekiabagh ami.”

⁶ O Saionın Mıghsıamın itir gumazamiziba, ia fo, Israelian Godın Bar Zuezim, a ian tongın ikia ingangarir ekiabagh amua, ziar bar ekiam iti.

Kamaghın amizi, ia pamten dimıva arang bar akuegh onger akabar amu.

Aisaia, Godın akamın, gun kantrin mabav gei

13

(Sapta 13--23)

God kantri Babilon gasıghasıgham

¹ God kantri Babilon gasıghasıghasa, kamaghın, a irebamın mın garir bizimın aven, akam isa Emosın otarim, Aisaia ganıngi. ² A kamaghın mıgei:

“Ni nan nir avizir pin itim isi ababanimin min temeba puvatizir mighsiar mamın a kuasagh,
eghti midorozir gumaziba an ganigh izi uari akuvagh ikiam.

Ni pamtemin men dimti, me zuamira izi.
Eghti ni uan dafarim ghufegh, Babilonin itir gumazir aruar uan ziaba feba, tiar akar ekiabar amadaghan men akagh,
egh me amadaghti, me mangi me ko misogh.

³ Ki Babilon bagha nan navim bar nan ikufi,
egha ki uabi uan midorozir gumazir aghuir bar gavgaviba amisevegha, men diazi, me ize.

Egha ki Akar Gavgavim me mikeme, eghti me mangi Babilonia ivezir kuram me daningam.

Midorozir gumazir kaba, ziar ekiaba iti,
egha Babilon misoghasa bar akonge.”

⁴ Ia mighsiabagh isin niginir dafar kam baragh,
kar gumazir bar aviribar niginim.
Kantrin aviribar midorozir gumaziba iza uari akufa.

Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
misoghasa uan midorozir gumaziba akufa.

⁵ Me kantrin bar saghon itimin ikegha ize,
egha me mati Ikiavira Itir Godin piba ko bariba.

A bar aningaghegha, me akuvagh me damuti,

me nguazir kamın itir kantribagh asighasigh,
bar me agıvaghām.*

6 İkiavıra İtir God İzamin Dughiar Ekiam, a
roghıra izegha gıfa.

Kamaghın amizi, ia bar puvıram aziva arang.
Dughiar kamın, Godın Gavgavim Bar İtim,
dughiar bar kuram amadaghti a izam.

7 Bizir kam bangın, gumazamizibar aghariba bar
men amıraghti,
men gavgavıba bar gıvaghti, me uan navıbar
aven bar atiatingam.

8 Me nıgh bar atiatıghıva, mızazir bar ekiaba
baragham,
mati amizim borim batasa mızazim isi
moghın, me mızazim iniam.

Me dıgavir kuram damutı, men guabara uarir
akakagh suam,
me mızazir bar ekiam isi.

Egh me uarira uan guabar ganamin dughiamın,
me bar atiatıgham.

9 Bar guızbangıra, İkiavıra İtir God İzamin
Dughiar Ekiam, a izi,
kar İkiavıra İtir God uan anıngagharir ekiam
sara izasa mısevezir dughiam,
egh nguazir kamın itir ruaghatevıba bar dagh
asighasıghıva,

---

* **13:5:** Gumazir maba kamagh nıghnisi, Hibrun akam, a
“Nguazir kamın itir kantriba bar,” a dav geir puvati. Me ghaze,
Hibrun akam kamaghın mıgei, “Kantrin kamra nguıbaba bar an
iti.” **13:6:** Joel 1:15 **13:8:** Onger Akaba 48:6; Aisaia 21:3

gumazamizir arazir kurabagh amiba me bar
me agivagham.

¹⁰ Dughiar kamın, mikoveziba bar dar angazan-
garim mungegham.

Egh aruem otoghti, an angazangarim
mitarmegham,
eghti iakinimin angazangarim
puvatigham.

¹¹ Ikiavira Itir God kamaghın miği,

“Gumazamizibar arazir kuraba nguazir kam
gizifa,

kamaghın amizi, ki men arazir kuraba ikar-
vagh, puv me damigham.

Gumazamizir uarira uan ziaba feba, ki me
dikabiragham.

Gumazamizir igharaz darazi paza me gamua
uari feba,

ki pazi me damigh men ifaghatir arazim
agivagham.

¹² Gumazamizir bar avirim arighiregham, eghti ki
vaghvaziba ateghti, me ikiam.

Egh ni kantri Ofirin golin bar aghuim burian
asaghasaghizi moghin,

ni me burian asaghasegham.

¹³ Dughiar kamın, ki Ikiavira Itir Godın Gavgaviba
Bar Itim,

uan aningagharir bar dafam sara izam.

Egh ki overiam ko nguazim damighti, aning
nigham,

13:10: Esekiel 32:7; Matyu 24:29; Mak 13:24-25; Luk 21:25; Akar
Mogomem 6:12-13; 8:12 **13:13:** Hagai 2:6

eghti nguazim isivagh uan danganim ategham.”

14 Dughiar kamın, gumamaziba bar puviram atiatingıva aregham,
mati asızir atiam, gumazim ruarimın ghua a gasasava amima,
an arav ghuzı moghın, me arımangegham.

Egh mati sipsipbar garir gumaziba puvatızı, me onganigh pura tintinibar zui moghın,
me tintinibar arı uamategh pura uan guibabar mangam.

15 Eghtı gumazir manam, apaniba an suira,
me uan midorozir sababar a biraghti, an aremegham.

16 Eghtı apaniba, borir iririviba, men amebabar aghariba da me amıkıva,
eghti amebaba ko afeziaba ganvıra ikiti,
me boriba isi dagıaba itir nguazim gapızti, me arımighiram.

Eghtı apaniba men dipenibagh asighasigh, men biziba okımıva,
men amuibar suıgh, me abın arazir kurabar me damuam.

17 Ikiavıra Itir God ua ghaze,
“Ki, Midbar navibagh inivima, me Babilonia misoghasa izi.
Me Babilonian silva ko gol bagha nighnigha misoghasa izir puvatı.

18 Me bar Babilonia agıvasa nighnızim bar gavgafi.

Me gumazir igiaba uan pibar me gasiti, me arighiregham.

Eghti borir ekiaba ko muziariba, me men apangkuvighan kogham.”

¹⁹ E fo, Babilonin nguibar ekiam, a bar deragha nguibar ekiar mabagh afira.

Babilonian gumazamiziba, me uan nguibar ekiamin ziar aghuim bagha bar akonge.

Eghti God Sodom ko Gomora gasighasighizi moghin,

a Babilon gasighasigham.

²⁰ Gumazitam ua nguibar kamın ikian kogham.

Eghti uaghan Arabian gumaziba izi uan averpenitam danganir kamın anesaraghan kogham.

Eghti sipsipbar garir gumaziba uan sipsipba inigh iziti,

da danganir kamın iriv iki avughsan kogham.

²¹ Nguibar kam pura danganir kinim gavaghti, asizir atiaba iziva an ikiam.

Eghti dimagarimin, kuaraziba dipenibar ikiam.

Eghti poneba uaghan ikiti,

memen atiaba uari akun nguibar ekiamin mangi izegh damuam.

²² Eghti, atrivibar dipeniba ko gumazir ekiabar dipeniba,

afiar atiaba izi dar iki, pura dapur ikiam.

Bar guizbangira, Babilon ikuvighamin dughiam, a roghira izegha gifa.

13:19: Jenesis 19:24   **13:20:** Jeremaia 50:3; 50:39; 51:29; 51:62

13:21: Aisaia 34:14; Sefanaia 2:14; Akar Mogomem 18:2

14

Ikiavira Itir God uan gumamaziziba ua me iniam

¹ Eghti Ikiavira Itir God uamategh Jekopin ovavir boribar apangkuvigham. A ua bagh Israelia misevegham. Egh a men aku uamategh men nguazimra mangam. Eghti Kantrin Igharazibar Gumamaziziba izi me ko iki, men gumamazizibagh avagham. ² Guizbangira, Kantrin Igharazibar Gumamaziziba, Israelia inigh men aku uamategh Israelian nguazimin izam, kar Ikiavira Itir Godin nguazim. Eghti Israelia, gumamazizir kabar amuti, me pura Israelian ingangarir gumamazizir kinibar otivigham. Fomira Israelia kalabus gatizir darasi, me datirighin, Israelian kalabuziabar aven ikiam. Me fomira Israelia dikabiragha paza me gami, me datirighin Israelian apengan ikiti, me me gativagham.

Atrivir bar gavgavir irizimin ighiam

³ Ia Israelia, Ikiavira Itir God ian mizazim ko dughiar kuram agivaghti, ia deravira ikiam. Igharaz darazi ia abirima, ia men ingangarir mitiabagh ami, eghti osimtizir kam, datirighin givagham. ⁴⁻⁵ Eghti Ikiavira Itir God kamaghin damighti, ia Babilonin atrivim ginighnigh ighiar dibovir akar kam damuam. Ighiar kam kamakin:

“Maia! Ia ganigh, atrivir gavgavim irigha gifa.

Manmaghin amizi, atrivir puvira atara uan ziam fer kaba iri?

Ikiavira Itir Godra,

paza gumazibagh amir gumazir kurar kabar
gavgavim agifa.

⁶ Atrivir kaba pura gumazamizibar aningaghegha
paza me gami.

Egha me arazir kurabar kantrin igharazibagh
amua, me gasighasighan avughsir puvati.

Me dughiaba bar, kantrin igharazibar atara
osimtizir kuraba me ganiga me gatifa.

⁷ “Ezi datirighin nguazir kamın ruaghateviba bar,
avughsa navir amirizimın iti.

Dar gumazamiziba bar akuegha ighiabagh
ami.

⁸ “Ezi Lebanonın kantrin ruarimın itir temer
painba ko, temer sidaba, oregha fo,
Babilonın atrivim aremegha gifa.

Kamaghın amizi, me uaghan bar akonge.

Me ti ghaze, ‘Gumazitam ua iziva e okan
kogham. Bar dera!’

⁹ “Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamın, me
ni iniasa bar akuegha
biziba akira iti.

Danganir kam ti kamaghın miğia ghaze,
Ia gumazir aruaba, dikav.

Ezi ia atriviba, ia uan atrivir dabirabiba
ataghiragh.

Ia bar izi gumazir izir kam batogh.

¹⁰ Me bar moghira ni dipov miğirigiar kamın ni
damuam,

‘Maia, e kamaghın nighnisi,
nın gavgavim ti bar en gavgavim gafira.

Ezi nîn gavgavim datirighîn bar givazi ni en
mîn iti.

Nî gavgaviba puvati.'

11 "Nî fomîra kurkazir aghuibar uabîn kurtima,
gumazamiziba gitaba misogha,
ighiabagh amua, nîn ziar ekiam fe.

Ezi datirighîn, ni Gumazamizir Oveaghuezibar
Nguibamîn itima, nguazimîn apiziba nîn
dakozim gavagham.

Eghtî ni me gisîn dakuam.

Eghtî kuruzir muziariba blanketîn inimîn
mîn ni avaragham.

12 "Nî fomîra ziar bar ekiam ike.

Gumazamizibar damazimîn, ni mati
mîzarazibar anadir mikovezir overiamîn
ikia isimîn mîn iti.

Ezi noka, ni datirighîn irîgha gifa.

Nî fomîra mîdorozir gumazir gavgavim itim.

Nî kantrin avîriba agevir gumazim.

13 Nî ti kamaghîn nîghnîsi,

'Kî mikovezibagh afiragh, bar pîn mar overiamîn
mavanabogham.

Egh kî uan atrivir dabirabim isi,

Godîn mikovezibagh isîn bar pîn mar
anefagham.

Egh kî uaghan izi, notîn amadaghan itir
mighsiar aseba iza uari akuvi naghîn,
a gisîn bar pîn mar daperaghîv ikiam.

14 Kî ghuariabagh isîn bar pîn mar ghuanabogh,
Godîn Bar Pîn Itimîn mîn ikiam.'

- 15 “Ezi noka, ni irigha gifa,
ni bar vin mar magiri Gumazamizir
Oveaghuezibar Nguibamin iki,
egh ni bar apengan ikiam.
- 16 Egh nguibar kamin, oveaghuezir gumazamiz-
iba nin apigh bar digavir kuram damigham.
Egh me dikiravira nin gan kamaghin
azaragham,
‘Gumazir kamra ti, nguazim gamizi a ivazvazima,
kantrin igharazibar itir atriviba atiatia nisi,
guisi?’
- 17 Gumazir kamra ti, nguibar ekiabagh
asighasighava, nguazim gamima,
a nguazir kinimin oto?
Gumazir kamra ti, kalabuziam gatizir
gumazamizibar apangkuvizir puvatigha,
me ataghizi,
me uamategha uan nguibabar ghuzir puvati?
Are, gumazir kamra!’
- 18 “Atrivir igharaziba over dughiamin, gumaza-
miziba bar deravira men kuabagh amua,
mozir bar aghuibar me afi.
- 19 Ezi ni puvati.
Nin kuam mati, gumazim temer aguam
kurasa an anetugha anekunizi moghin,
me nin kuam akunizima a mozim gi-
raghu.
Nin kuam tuavimin gumazir igharazir
midorozimin ovengezibar kuabar pozimin
apengan iti.
Ezi gumazamiziba a dika ivemara mangi
izegh gami.

Men duaba bar moghira,
 gumazir ovegha givazibar mozimın, bar vın
 mar magiram.

²⁰ Ni uan kantri gasighasigha,
 uan gumazamiziba misoghezi, me ariaghire.
 Kamaghın amizi, me atrivir igharazibar mın de-
 ravıra nın kuam akirigh,
 anefaghan kogham.

Atrivir kurar kamın boriba,
 nguazir kamın bar givaghti, bar deragham.

²¹ Kamaghın, an boriba, ia bar da inigh izi,
 egh men inazir afeziabar arazir kuraba ikar-
 vaghsi,
 me misoghti me arighiregh.

Eghti men tav ua ikian kogh, atrivimın otogh, ua
 kantribar ganan kogham.

Egh ua nguazir kamın danganiba bar dar
 mangi
 nguibar ekiabar ingaran kogham.”

Ikiavira Itir God
Babilonia gasighasigham

²² Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim kam-
 aghın miği:

“Ki Ikiavira Itir God, ki uabi dikavigh mangi Ba-
 bilonia misoghıva,

me gasighasigh bar me agivagham.

Ki men tav ateghtıma a ikian kogham.

Bar puvati.

Gumaziba ko, amiziba ko, boriba, bar
 givagham.

²³ Ki mati amizim uan bizimın mineziba avi
 moghın,

ki uan bizim isi Babilon bar anevigh
 anegivagham.
 Ki Babilon damighti, mughuriar kuram itir begh-
 neazim bar anevaragham.
 Eghti asizir atiaba an ikiam.
 Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
 ki mikemegha gifa.”

*Ikiavira Itir God,
 Asiriabagh asighasigham*

²⁴ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kam-
 aghin akar dikirizir mam gami:

“Bar guizbangira, bizir ki damuasa nighnigha
 givazim,

ki a damuam.

²⁵ Asiriaba nan nguazimin iza, nan gumazamiz-
 ibagh amizi,

me osimtizir bar ekiam ateri.

Asiriaba pamtemin Israelia abirima, me puvira
 ingari,

mati bulmakaun mam, gumazim ter ararim
 an tuem gatigha, anebirima, a ingari.

Eghti Asiriaba, Israelian nguazir mighsiabar
 ikivira ikiti,

ki me dikabin bar me righirigham.

Egh osimtizir ekiar Israelia aterir kam,
 ki bar anegivagham.”

²⁶ Nguazir kamın itir kantrin gavgaviba,
 Ikiavira Itir God arazir kamra me damuasa
 nighnigha gifa.

Kamaghin amizi, a me gasighasighasa
uan agharim ghufegha gara iti.

27 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, kam-
aghin damuasa nighnigha gifa,
ezi tina an anogoregham?

A uan agharim ghufegha gifa,
eghti tav an agharim medagh magiran
iburagham.

*Ikiavira Itir God
Filistiabagh asighasigham*

28 Atrivim Ahas aremezi azenimin, Ikiavira Itir
God akar mam aningi. Akar kam kamakin:

29 “Ia Filistian gumazamiziba, ia oragh.

Aghorir ian misoghezir kam, a dipiriaghirigha
gifa, eghti ia bizir kam bagh bar akongan
marki.

Gin kuruzitam oveghti, kuruzir kuratam an dan-
ganim iniam.

Egh kuruzir kam, a kuruzir bar kuram
bateghti,
an aviziba iki, egh mighi mangi izegh
damuam.*

30 Gumamazir onganarazibagh amiba, me de-
ravira ikiam.

14:28: 2 Atriviba 16:20; 2 Eghaghaniba 28:27   **14:29:** Jere-
maia 47:1-7; Esekiel 25:15-17; Joel 3:4-8; Amos 1:6-8; Sefanaia
2:4-7; Sekaraia 9:5-7   *

14:29: Fofozir gumazir maba ghaze,
Asirian atrivir mam aremezir dughiamin, Godin akam inigha izir
gumazim Aisaia, ti akar kam akuri. An akar isin zuir kamin
kamaghin migei, atrivir igharaziba atrivir kamin danganim iniam,
eghti men arazir osimtizim kantrin igharazibagh aningamim bar
ekevegham, egh atrivir kamin arazibagh afiragham.

Gumamazizir biziba puvatiziba, me navir
amirizim iniam.

Eghti ia Filistiaba, ki mitiriba azir dughiar bar
ruarim amadaghti, a izam.

Eghti mitiriar azir kam, ian ikiavira itir varazira
damuti,
me bar mitiriam bangin arighiri bar
gevegham.

31 “Ia Filistian nguibar ekiaba ko, gumamazizir
men itiba,

ia bar moghiram atiatingiva, nighiva akong
puv aziva, pamtemin dim gan,

midorozir gumazir bar bizir dafam, notin
amadaghan ikegha izi.

Me izima, mati avir miturim men
girakirangin otifi.

Midorozir gumazir kaba, me midorozir gumazir
bar gavgaviba,

ezi, men tav uabira gin izir puvati, me bar
moghira uari inigha izi.”

32 E Israelia, e ganti, Filistian abuir gumaziba izi
uarir akurvaghsi en azangsighti,

e manmaghin men akam ikarvaghham?

E kamaghin men akam ikarvaghham,

“Ikiavira Itir God, Saionin nguibamin ingarigha a
gamizi a tugha gavgafi.

Ezi an gumamaziziba osimtizir ekiaba me ba-
tivir dughiabar,

me a bagh mangi an aven modogh de-
ravira ikiam.”

15

Ikiavira Itir God Moapia gasighasigham

¹ Ikiavira Itir God kantri Moap ginighnigha akar kam aningi:

Apaniba dimagarimın iza kantri Moapın otogha,
Arın nguibar ekiam gasighasisi.

Me ghua Kirın nguibar ekiam gasighasighizi,
Moapın kantri datirighın bar ikufi.

² Kamaghın amizi, Dibonın nguibar ekiamın
itir gumazamiziba, mighsiabar
ghuavanabogha,
asebar ziaba fer danganibar aziava ara iti.

Moapia bar fo, Nebon nguibar ekiam ko, Medeban
nguibar ekiam bar ikuvizima,
kamaghın me aningın apangkuvigha azi.

Me bar aning bagha osemegha,
uan dapanir ariziba ko, ghuamasızir
arizibagh ise.

³ Egha azir korotiaba aghuigha,
nguibar ekiabar tuavibagh arui.

Marazi uan dipenibar avughsamin danganibar iti,
ezi marazi uari akuva itir danganibar iti,

Me bar puv azima, temeriba men damazibar iza-
ghira,
egha uaghira nguazim giri.

⁴ Hesbonın nguibar ekiam ko, Elealen nguibar
ekiamın itir gumazamiziba,
me uaghan bar puviram azi,

15:1: Aisaia 25:10-12; Jeremaia 48:1-47; Esekiel 25:8-11; Amos 2:1-3; Sefanaia 2:8-11

ezi Jahasin nguibar ekiamin itir gumazamiziba, men azir akaba barasi.
 Ezi midorozir gumazir gavgaviba uaghan osemegha ara dei.
 Guizbangira, Moapian gavgavim bar gifa.

⁵ Mevzika! Ki uaghan Moapian apangkuvigha, me bagha azi.

Ki garima, me uan nguibam ategha, ara ivemara

Soarin nguibar ekiam ko, Eklat Selisian nguibar ekiamin zui.

Me aziavira ghua Luhitin nguibar ekiamin tuavimin ghuavanadi.

Egha me uan osimtizer ekiam ginighnigha pamtem aziava ara

Horonaimin nguibar ekiamin tuavimin zui.

Ezi men ararem bar ekefe.

⁶ Me fo, Nimrimin dipam bar misingizi, an apinimin itir oghevseviba uaghan misingi.

Me ghaze, Danganir kam, oghevseviba ko, temeba ti uam an aghungan kogham.

⁷ Ezi Moapia uan nguibamin ikiava,

uari bagh akumakumizir bizir aghuiba, me da saram ari.

Me kantri Moap ategha, Temeba Itir Danganir Zarir tuavimin zui.

⁸⁻⁹ Bar guizbangira, me uarir akurvaghamin ararem bar ekevegha

men kantrin danganiba bar dar ghu.

Eklaimin nguibar ekiam ko, Berelimin nguibar ekiam ko,

kantri Moapin itir nguibar ekiar aviribar gumazamiziba, men ararem baraki.

Guizbangira, Moapian ghuzim Dimonin
 dipam gizifa.
 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 A uam puv Moapia damigham.
 Moapian arav ghueziba ko, kantri Moapin ikiavira
 itir varazira,
 a laionin bar kuram mikemeghti, a izi bar me
 gasighasigham.*

16

¹ O Moapin atrivim, e Moapian gumazamiziba ara
 iza Idomin nguibar ekiam Selan iti.
 Eghti atrivim, ni sipsipin nguziba isi da
 amadaghti, da Saionin Mighsiamin
 mangam.
 Sipsipin kaba, Saionin Mighsiamin gumazamiziba
 dar ganigh fogh suam,
 e uam dagiaba takisin min me daningam.
 Gumazir sipsipin kaba inigha zuiba,
 me gumazamiziba puvatizir danganimin zuir
 tuavimin mangi, Jerusalem otivigham.
 Jerusalem, Saionin guivimin ababanim
 gami.
² Egh me kamaghin Judan gumazamizibav mikim,
 Apaniba en nguibabar en agirazi,
 e ara ghua Arnonin Fanemin miriamin ikia,
 deragha itir puvati.
 E mati kuarazir nguziba uan mikonimin
 suaghiregha
 pura tintinibar ruarimin aven arui moghin,

---

* **15:8-9:** Vezin kam, Hibrun akam deragha migirigiar kamin
 mingarim abighizir puvati.

e ara pura tintinibar arui.

³ Ezi, e kamaghsua, ia en akaba tuisighiva, kotin
aven guizin arazimin gin mangi en akuragh.
E kamaghin ifonge, ia en danganir
mogomemin min otogh.

E mati gumaziba temer ekiamin apengan mangi
aruer dafamin mizazimin uari muegh, an
orangtizimin ikiam moghin, e izi ian kantri
uari mongam.

En apaniba en nguibabar en agirazima, e
datirighin pura guighav iti.

Kamaghin, ia ua e isi, apanibar agharim datighi,
me izi pazi e damuan marki.

⁴ E uari, e Moapian gumazamizir aragharuiba, ia
e ateghti,
e izi ian tongin ian nguazimin ikiam.

Eghiti ia en ganiva e mueghiti,
en apaniba e gasighasighan kogham!

“E fo, osimtizir datirighin e bativir kaba givaghti,
en apaniba en kantri ategh mangi ua pazi e
damuan kogh,

⁵ eghiti danganir kamin, atrivir mam otogham.
A Devitin ovavir boribar gumazir mam.

Egh a uan gumazamiziba bar men apangkuvigh,
egh zurara guizin arazimin gin mangi men
ganam.

A uan gumazamizibar osimtiziba baragh, egh
zuamira me tuisigh me akirmigham.
Egh a zurara arazir aghuibar amusi gavgav-
igham.”

6 Ezi Judaba Moapian akar kam baregha, me kamaghin uarira uariv gei,
 “E Moapian arazir uari febar eghaghaniba baregha gifa.
 Me puv ifaghata uarira uan ziaba fa, migirigiar guar aviribagh ami.
 Me ghaze, me uarira ikia, gumazamizir igharazibagh afiragha, me dipofi.
 E fo, Moapia me gumazamizir ifariba.
 E nighnizir gavgavim men akabar ikian kogham.

7 “Kamaghin amizi, e Moapian gumazamiziba ateghti,
 me uan kantrin osimtizim ko mizazim bagh aziva arangam.
 Me fomira Kirheresin nguibar ekiamin ikia, wainin ovizir midiarir me apuzizir aghuiba api.
 Men bizir aghuiba, da bar moghira ikuvigha gifa, kamaghin amizi, me datirighin dagher aghuir kabagh nighnigha,
 bar uarir apangkuvighav arai.
 Mevzika!
 Gumazamiziba bar men apangkuvigh me bagh aziam.
 8 Me uaghan uan wainin azenir aghuir Hesbonin nguibar ekiam ko, Sipman nguibar ekiamin boroghira itibagh nighnigha,
 dar apangkuvavira iti.
 Kantrin igharazibar atriviba fomira, wainin azenir kabar wainin dipabar amasa bar ifonge.

Ezi wainin dipar kaba me gamima, me bar ongani.
 Ezi wainin azenir kaba datirighin, bar misigha
 ikuvigha gifa.

Moapia fomira wainin azenir bar aviriba ike,
 da Hesbon ko Sipman nguibar ekiamningin
 ikegha,
 ghua notin amadaghan Jaserin nguibar
 ekiamin ghua, aruem anadi naghin itir
 gumazamiziba puvatizir danganimin
 tu.

Egha maghira ghua Amangsizim Itir Dipar
 Akarem girigha
 ghua vongin aruem uaghiri naghin tu.

⁹ “Ki Jaserin nguibar ekiam ko, Sipman wainin
 azeniba bagha azi.
 Ezi nan damazir temeriba uaghan Hesbon ko,
 Elealen nguibar ekiamning gisin iri.

Ki fo, ia bar ikuvigha gifa,
 kamaghin amizi, ian gumazamiziba wainin
 azenibar mangi,
 wainin ovizir andiziba kuarsi bar akuegh
 dim ivemar mangigh izegh damuan
 kogham.

¹⁰ Wainin azenir kaba, da fomira bar puvira be,
 ezi gumazamiziba da kuarir dughiamin, me
 bar akonge.

Ezi datirighin bar akongezir arazir dimdiar
 kam gifa, ezi gumazamiziba ua bar
 akongeghamin ighiabagh amir puvati.

Ezi gumazamiziba uam wainin itarir ekiamin,
 wainin oviziba mirmirir puvati.

Ikiavira Itir God men akaba dukuagha, me bar akongezir arazir dimdiar kam agifa.

11 Kamaghin amizi, ki Moapia ko, Kirheresin nguibar ekiamin gumazamiziba bagha nan navim bar oseme.

Gumazimin navim bar osemegha gita misogha ighiar amirizibagh ami moghin, nan navim bar oseme.

12 Moapian gumazamiziba uan asebar ziaba fasa mighsiabar ghuavanega, dar dipenibar aven dar dei.

Me arazir kabagh amua pura uan gavgaviba agefi. Ezi men arazir kam tong men akurvazir puvati.”

13 Moapia ikuvighamin migirigiar kaba, Ikiavira Itir God bar fomiram dagh amigha gifa. 14 Egha Ikiavira Itir God datirighin ua kamaghin migei, “Moapia uan bizir aghuiba sara bar givaghamin azenir 3plara iti. 3plan azenir kabanang, dar arueba ki vaghvagha, bar deraghavira da medi. Ezi namba 3in azenimin, ki mikemezi moghin ki bizir kabar amuam. Moapin ziam datirighin bar pin iti, egh a gin bar givagham. Gumazamizir bar avirim datirighin kantri Moapin iti, eghti men kantri ikuvamin dughiamin, gumazamizir varazira an ikiva gavgaviba puvatigham.”

17

Ikiavira Itir God, kantri Siria ko Israelia gasighasigham

¹ Ikiavira Itir God Damaskusin nguibar ekiam ikuvighasa akar kam aningi. A kamaghin migei:

“Ia oragh! Apaniba Sirian kantrin nguibar ekiam Damaskus gasighasigham, eghti a bizir kuraba akurir danganir pozimin otogham.

² Gumamazitaba uam Aroerin Distrighin nguibabar ikian kogham. Eghti an nguibaba, pura sipsipbar danganibagh avagham. Eghti a ua dar amuti, da atiatingamin gumaziba puvatigham, kamaghin amizi, sipsipin kaba deravira ikiam.

³ Apaniba, kantri Israelin nguibar gavgavibagh asighasigh, egh uaghan Damaskusin gumamazizibagh gativagham.

Datirighin kantri Israel ko Siria, aning ziar eki-amning itima, gumamazizir avirim aningin iti.

Eghti kantrin kamning bar ikuvighti, gumamazizir varazira ikiam. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki mikemegha gifa.”

⁴ Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Dughiar kamın, Jekopin ovavir boribar ziar ekiam givagham. Men bizir aghuir bar aviriba ko, gumamazizir bar avirim givagham,

eghti men kantri biziba bar puvatigh
pura ikiam.

Egha mati arimariam gumazir gavgavir
dafam batozi,
a bar agharim gura.

⁵ Israelia datirighin bar avirasemegha,
mati witba Refaimin danganir zarimin bar
puviram otifi.

Eghti apaniba me gasighasigh givaghamin
dughiamin,
me bar avirasemeghan kogham,
mati me azenimin witba akoregha givazi,
witin vaghvaziba mitivighav iti.

⁶ Egha me mati, temer oliv, gumazim aghorim
inigha a misogha olivin ovizir aviriba ini,
ezi datirighin olivin ovizir puningra an
ghuamin itima,
ovizir vaghvaziba an aguabar iti.

Ki Ikiavira Itir God, Israelian God,
ki mikemegha gifa.”

⁷ Dughiar kamın, gumazamiziba navibagh iragh,
Israelin Godin ziam fi nighnizir gavgavim an
ikiam,
a Godin men ingarizim,
a Israelian Godin Bar Zuezim.

⁸ Egh me uamategh uari ingarizir ofa gamir dakoz-
iba bagh mangan kogh,
egh ua aser amizim Aseran ziam fan kogh,
egh temer guarir aser amizim Aseran
nedazim itiba, dar ziaba fan kogham.

Egh pauran mughuriar aghuim zuim isi

aser amizim Asera bagh me ofa gamir dakoz-
 ibar uam a tuan kogham.
 Me uari uan dafaribar ingarigha asebar ziaba fer
 bizir kaba,
 me bar da agivagham.

⁹ God Israel gasighasighamin dughiar kamin,
 men nguibar ekier gavgaviba, bar ikuvigh pura
 ikiam, da mati nguazir kamin fomira ikezir
 darazir nguibabar min ganam. Israelia fomira
 misoghasa izima, me uan nguibaba ategha are, ezi
 nguibar ekier kaba pura mighsiabagh isin itima,
 ruarim ada avara.*

¹⁰⁻¹¹ O Israelia, God ian akurvazir bizir kam, ia a
 ginighnizir puvati.
 Dughiar kurabar, a mati dagiar bar ekiam,
 ia ghua an aven uari moga deravira iti.
 Ezi bar guizbangira, ia a gin amadagha bar a
 ginighnizir puvati.
 Ia igharaz darazir asebar ziaba fava,
 ia ghaze, aser kaba ian akuraghti, ia de-
 ravira ikiam.
 Egh ia mizaziba ko arimariaba iki bar ikuvigh
 deragh ikian kogh,
 egh uamategh deraghamin tuaviba
 puvatigham.
 Mati ia wainin azenim oparigha, wainin
 ikarizibar dafaribar gari,
 da zuamiram akimariba otivima, ia bar
 akonge.

---

* **17:9:** Vezin kam, Hibrun akam deragha migirigiar kamin
 mingarim abighizir puvati.

Ezi ia dar dagheba inighan kogham. Puvati.
 Wainin ikarizir kaba misighti, azenim bar ikuvigham.

God kantrin gavgaviba dikabira

- ¹² Ia niginir ekiar kam baragh!
 Kar kantrin aviribar midorozir gumaziba uari akuvir niginim.
 Men niginim mati, ongarim pamtem iza dadarimin dipiraghira tingazi.
- ¹³ Apaniba mati, aperiar dafam aforegha izi.
 Eghti God men atariva pamtem me mikemeghti,
 me uamategh ari uan nguibabar mangam.
 God men agiraghti, me pura mangam,
 mati aminim mighsiabar dikavigha,
 raizin misevibagh varazi, da pura tintinibar zui,
 egha mati aminir dafam pamtem iza,
 nguazir mineziba avizi da tintinibar ghuavanadi.
- ¹⁴ Guaratizibar, apaniba iza nguibam korima,
 gumazamiziba bar atiatingi.
 Egha mizarazibar me itir puvati.
 God, arazir kamin, en apanibar tuaviba apirima,
 me iza pazav e gamua,
 en biziba okeir puvati.

18

Ikiavira Itir God, akam Itiopian kantrin iti

¹ Itiopian kantrin dipabar vongin itir gumazamiziba, mehzika!

Nguazir kamın apizir avırıba an ikia, miġha mangin izegh gami.

² Me uan abuir gumaziba amadima,
me ighuruniba inigha, da ikegha botbar ingarigha, dagh apiagha Nailin Fanemin uaghiri.

Ia Itiopiabar abuir gumaziba, ia zuamira zuir gumaziba,

ia uamategh uan kantrin gavgavimin mangi, kantrin dipar avırıba itim.

Kantrin kamın itir gumazamiziba, me bar ruarigha, mikarziba bar dera.

Ezi ian kantrin kam, midorozimin ziar ekiam iti,

ezi kantrin igharaziba bar an atiatingi.

³ Ia gumazamizir nguazir kamın ruaghatevim bar an itiba, ia bar oragh.

Ia ganti, me ababanitam miġhsiabar a kuazaghti, ia deravıram an gan.

Egh ia oraghti me sighatam giviti,

ia kuariba arigh deragh a baragh.

⁴ Ikiavira Itir God kamaghın na mikeme,

“Ki uan Nguibamin ikiava, gumazamizibar arazibar gara,

puram aghumra ikia men gari.

Egha ki me gasighasighasa navim dikavir puvati.

Ki me mızua pura nimira iti,

mati aruem nguazim gisirazima, an fem ghuavanadi.

Egha ki mati dagheba iniamin dughiam roghira
 izima,
 ghuariaba dimagaribar iza azenibagh iri
 moghin,
 ki nimira ikia me mizuavira iti.”

⁵ Guizbangira, kantrin kam bar gavgafi,
 mati wainin ikarizim deraviram otogha, an
 akimariba otivigha irezi,
 wainin oviziba kiran oveghangin aniam.
 Gumazim aningaghegha wainin ovizir ghuariba
 itir aguam atuzi a irizi moghin,
 God kantrin kam gasighasigham.*

⁶ Ikiavira Itir God apaniba amadaghti,
 me izi kantrin kam bar a gasighasigham,
 eghti kantrin kam in midorozir gumaz-
 ibar kuaba pura tintinibar nguazim
 gireghiv ikiam.

Eghti kuarazir isaba ko, ruarimin itir asizir atiaba
 izi men kuabar amam.
 Aruemin dughiamin, isaba izi dar amiti,
 orangtuzimin dughiamin, ruarimin itir
 asizir atiaba izi kuar kabar amam.

⁷ Dughiar kam in, Itiopian kantrin gumazamiziba
 bizir bar aghuiba inigh mangi
 Ikiavira Itir God in Gavgaviba Bar Itim
 daningam.

A kantrin gavgavim. A kantrin dipar bar
 aviriba itim.

Kantrin kam in itir gumazamiziba bar ruarigha,
 mikarziba bar dera.

---

* **18:5:** Gumazir maba kamagh nighnisi, vezin kam kantri
 Itiopian migei. Ezi gumazir igharaziba ghaze, a kantri Asirian
 migei.

Egha kantrin kam, midorozimın ziar ekiam
 iti, ezi kantrin igharaziba bar an atiatingi.
 Eghti me uan bizir aghuiba inigh izi Saionın
 Mighsiamın izam.
 Ikiavira Itir God, ua bagha danganir kam
 amisefe,
 eghti gumazamiziba an izi, an ziam fam.

19

Ikiavira Itir God Isipia gasighasigham

¹ Isipia bar ikuvighasa, Ikiavira Itir God akar
 kam me bagha an aningi.

“Ia gan! Ikiavira Itir God ghuariam gisin aper-
 aghav ikia,
 ivegha akigha Isipin kantrin izi.
 A izi otoghamin dughiamın, Isipian aseba, bar
 puvira nighti,
 Isipian gumazamiziba bar puviram atiat-
 ingiva,
 gavgaviba amiragh magirigh bar
 givagham.”

² Egha Ikiavira Itir God kamaghın miği,
 “Ki Isipian navibagh inivti, me uarira uariv
 sogham.
 Aveghbuaba uarira uariv soghtıma,
 namakaba uarira uariv sogham.
 Isipian nguibar ekiaba uarira uariv soghtıma,
 provinsba uaghan uarira uariv sogham.

³ Ki Isipia damighti men gavgavim gıvaghı,

me okam nighnighiva,
 bizir me damuasa nighniziba, me dar
 amuan kogham.

Egh me uan asebar azangti, da ti men akur-
 vagham.

Egh me mangi, gumazir oveaghuezibar du-
 abar azangsiham,
 me bizir manam damuam.
 Me imezibagh amir gumaziba ko kukunir gu-
 mazibar nighnizibagh foghsi
 men azangsiham.

⁴ Ki Isipia isiva, atrivir kuratamin agharim
 datighti,
 a men ganam.

A gumazir bar aningaghezim,
 a men gan, deragh me damuan kogham.

Ki Ekiam, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
 Itim,
 ki mikemegha gifa.”

⁵ Eghti Nailin Fanem bar dakegh magiriti,
 nguazim otogh bar misingigham.

⁶ Daghurir dipar izava Nailin Fanem giniviziba,
 aghumra daka uaghirima, mughuriar kuram
 otifi.

Eghtima ogheba ko ighurunir dipamin
 itiba bar misingigham.

⁷ Eghti me fanemin miriam ko an akamin
 boroghin oparizir dagheba misingti,
 aminim vang bar da inigh mangigham.

⁸ Eghti gumazir Nailin Fanemin osiriba isiba,
 uam osiribar guan kogh, uan iver ekiaba
 akuniva osiriba inian kogham.

Kamaghin amizi, men naviba bar osemeghti,
me aziva arangam.

⁹ Eghti korotiabar ingarir biziba
uam otivan kogham.

Eghti gumazir iniba nuaviba ko amizir korotiaba
isaiba,
me bar amiragh, bar osemegh puviram
aziam.

¹⁰ Eghti Isipian gumazir dapaniba bar ikuvighti,
daghaba bagha ingarir gumazamiziba,
men navir averiaba bar me
basemegham.*

¹¹ Soanin nguibamin gumazir ekiaba, me gumazir
onganiba.

Ezi gumazir nighnizir aghuiba Isipin atrivim
ganidiba, me migirigiar kuraba a ganidi.

Fofozir gumazir kaba vaghvagha atiatir
puvatigha kamaghin Isipian atrivim gifara
uari fa migia ghaze,

“Ki fofozir gumazibar gin zuir suren gumazibar
mav.

Ki fomira itir atrivibar ovavir borimra!”

¹² Egha me managh uan fofoziba moegha,
Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, Isipia
damuamin bizibar gun ni mikemezir pu-
vati?

Bar puvati.

¹³ Soanin nguibam ko, Memfisın nguibar ekiam,
aningin gumazir ekiaba,
me gumazir onganiba.

---

* **19:10:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim
abighizir puvati.

Ezi Isipian gumamazibar gumazir dapanir eki-
aba,
me uaghan deragha kantrin garir puvati.

¹⁴ Guizbangira, Ikiavira Itir God, Isipian nighnizim
gasighasigha gifa.

Bizir kam bangin, Isipia amir biziba, bar iku-
vigha ghua,

mati wainin dipar onganime amezir gu-
mazim uan mimizim dikaragha, atam
irighai.

¹⁵ Gumazitam kantri Isipin akuraghti, a deragh
ikian kogham.

Gumazir ekiam o pura gumazir kinim,
a bizitam damuan kogham.

*Ikiavira Itir God Isipia ivezir kuram me daningti,
me navibagh iragham*

¹⁶ Gin izamin dughiamin, Isipia kamaghin
osimtiziba ateriva, me Ikiavira Itir Godin
Gavgaviba Bar Itimin ganti, a me misoghsi
uan agharim ghufeghti, me amizibar min bar
atiatigh nigham. ¹⁷ Egh dughiar kamın, Isipian
gumamaziziba oraghti, me kantri Judan ziam
diboroghti, me Ikiavira Itir Godin Gavgaviba
Bar Itim ko a damuamin bizibagh nighnigh, bar
moghiram an atiating nigham.

¹⁸ Dughiar kamın, Isipian gumamazizir
an 5plan nguibar ekiabar itiba, me Hibrun
akam mikimam. Egh nguibar ekiar kabar itir
gumamaziziba, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim baghvira iki an apengan ikiam. Nguibar ekiar

kabar mam, me ziar kam a darigham, “Aruemin Nguibar Ekiam.”†

19 Eghti dughiar kamın, Isipın kantrin tongin, Ikiavıra Itir Godın ofa gamir dakozir tam ikiam. Eghti me uaghan Isipın kantrin mitaghniamin, Ikiavıra Itir God baghavıra itir dagiar dipenir akinir mam asaraghti, a tughiv ikiam. 20 Dagiar dipenir akinir kam ko, ofa gamir dakozir kam, Isipın nguazimın ikiti, gumazamiziba aningın gan, Ikiavıra Itir Godın Gavgaviba Bar Itim ginighnigham. Eghti apaniba izi pazi me damuamin dughiamin, me Ikiavıra Itir Godın dımti, an Akurvazir Gumazitam amadaghti, a izi men akuragh ua me iniam. 21 Eghti Ikiavıra Itir God uabi isi Isipian akaghti, me a gifogh suam, a uabi Ikiavıra Itir God. A kamaghın damighti, Isipia bar deragh a gifogh, an ziam fi, uan asiziba tuer ofaba ko wıtın oviziba tuamin ofaba, da inigh a bagh mangam. Egh me akar dikirizibar a damuva, egh me damuasa mikemezir bizibar amuam. 22 Bar guizbangıra, Ikiavıra Itir God ivezir kuram Isipia daningam. Arazir an amir kamın, a men arazir kuraba akırmıghasa. Eghti gın me navibagh iragh uamategh Ikiavıra Itir God bagh mangiti, a men azangsiziba baragh, me damuti, me ghuamaghegh deravıra ikiam.

23 Dughiar kamın, tuavir ekıar mam Isipın kantri ko Asirian kantrin tongın ikiam. Eghti Asiriaba daru Isipın kantrin mangiti, Isipia daru

---

† **19:18:** Akinafarir ghurir maba Hibrun akamin ziar kam iti, “Aruemin Nguibar Ekiam.” Ezi maba ziar kam iti, “Ikuvighamin Nguibar Ekiam.” **19:23:** Aisaia 27:13; 35:8; 62:10

Asirian kantrin mangam. Eghti kantrin kamningin gumazamiziba Ekiamin ziamra fam. ²⁴ Eghti dughiar kamın, kantri Israel, Isipin kantri ko Asirian kantri, me roroabar otogh uari inigh deraghvıra ikiam. Eghti God me bangin, nguazimin itir kantriba bar, dar gumazamiziba bar deragh me damuam. ²⁵ Egh Ikiavıra Itir Godin Gavgavıba Bar Itim, bizir aghuıba me daning kamaghin mikimam, “Isipia, ki deravıra ia damuam, ia nan gumazamiziba. Egh ia Asiriaba, ki deravıra ia damuam, ia gumazamizir ki uabi ingariziba. Egh ia Israelia, ki deravıra ia damuam, ia gumazamizir ki ua bagha miseveziba.”

20

Aisaia amizir arazir kam, a God damuamin bizim akakasi

¹ Asirian Atrivim Sargon miğeima, an midorozir gumazir dapanir ekiam, Asirian midorozir gumaziba inigha ghua Filistian kantrin aven, Asdotin nguıbar ekiamin misosi. Ezi azenir kamra, God akar kam Aisaia ganingi. ² Ikiavıra Itir God fomıram Emosin otarim Aisaia, arazir kam damuasa a miğia ghaze, Aisaia azir korotiar an aghuiziba adegh bibiamra iki, egh uan dagarimin, dagarir asuaba suegh pura suer kinıbar daru. Ezi Aisaia Ikiavıra Itir Godin akam baregha, a mikemezi moghin ami.

³ Ezi gin, Ikiavıra Itir God kamaghin miğei, “3plan azenir kaba bar moghıra, nan ingan garir gumazim Aisaia, korotiar tam ko dagarir asua tam aruzir puvatigha, puram arui. Ezi an arazir an amizir kam, a bizir bar kurar Isipin

kantri ko, Itiopian kantri bativamin ababanim. ⁴Eghti Asirian atrivim mangi, kantri Isip ko kantri Itiopia misogham. Egh a kantrin kamningin gumazamizir igiaba ko, gumazamizir ghuriba inigh mangi kantrin igharazir tamın me kalabuziam darigham. Egh me mangamin dughiamın, me koro tiaba ko dagarir asuataba aghuighan kogham, me pura daruam. Me pura bibiagara iki, bar aghumsigham. ⁵Gumazamiziba kantri Itiopia ko kantri Isipin gara men ziamning fa ghaze, Aning ti en apanibav soghsi en akurvaghām, egh me guizbangira digavir kuram damigh, bar aghumsigh, naviba bar ikuvigham. ⁶Dughiar kamın, Filistian gumazamizir ongarir miriamın itiba, me kamaghın uarira uariv kimam, 'Maia! E kantrin gavgavir kamning, en akurvaghāsa, e aningın azaragha ghaze, me en akuraghtıma, Asiriaba ua izi e gasighasighan kogham. Ezi ia gan, kantrin kamningra datirighın ikufi. Ezi e Asirian midorozir afuziba gitaviraghan tuaviba ua puvati.'"

21

Ikiavira Itir God, Babilonın nguibar ekiam gasighasigham

¹Ikiavira Itir God, Babilon ikuvighamin akar kam aningi, an ongarimın boroghın gumazamiziba puvatizir danganimın iti.

Ia oragh, osımtızir bar dafam ko, bizibagh asighasızir arazim me batogham.

Apaniba izi mati, aminir bar gavgavim,
Negevın danganim, a sautın amadaghan

itir gumazamiziba puvatizir danganimin
ikegha,
pamtem ivegha iza bizimin min nguazim
avigha izi.

Gumazamiziba puvatizir danganir kam, gu-
mazamizibagh amima
me bar atiati.*

² Ezi God bizir bar kurar mam nan aka, ki ire-
bamın min garir bizimin, an gani.

Ki orazi, Ikiavira Itir God kamaghın migei:
“Babilonia, me gumazamizibagh ifara paza me
gami darasi.

Egha me arazir kam gamima a ghua bar ekefe.
Kamaghın amizi, ia kantri Elamin itir midorozir
gumaziba,
ia izi Babilonia misogh.

Eghti ia Midian kantrin midorozir gumaziba,
ia izi nguibar ekiar kam an ekiarugh.

Ki osimtizir Babilonia gumazamizir igharazibagh
anidiba agivagham.”

³ Irebar kam na gamima, ki bar atiatigha
aguaghfagha,
mati amizim borim batasa mizazim isi
moghın,

ki mizazir bar dafam isi.
Ki bar atiatigha nan nighnizim bar ikufi,
egha ki bizitamın ganan bar aghuagha,
akatam baraghan bar aghua.

---

* **21:1:** Hibrun akamin ziar kam Babilon itir puvati. A ghaze,
“Danganir midiarir kinir ongarimin boroghın itim.” Ezi a mati
Babilonın akar isin zuim.

⁴ Nan dapanim onganizi,
 nan mikarzim atiatim bangin nisi.
 Aruem iraghugha givazi, aminirbirim nguibam
 avarazi dughiaba,
 ki zurara guaratiziba bagha bar ifonge.
 Ezi datirighin puvati, aminirbirim otozi irebam na
 gamima,
 ki bar atiatingi.

⁵ Ki irebar kamın garima,
 gumazamiziba isar dafam damuasa biziba
 akiri.
 Egha me inir dafaba nguazimın da ghuanizi
 gumaziba dagh apiagha dagheba ko dipaba
 api.
 Ezi gumazir mam zuamira iza kamaghin
 dei,
 “Ia gumazir aruaba, apaniba izegha gifa.
 Ia dikavigh uan midorozir oraba asigh
 misoghsi gan.”

⁶ Ezi Ekiam kamaghin na migia ghaze:

“Ni apaniba bagh ganamin gumazitam
 amiseveghti,
 a tugh gavgavigh gan iki.
 Egh a bizir manamin ganigh,
 ni mikimam.

⁷ Egh a ganti, gumazim karis daperaghti, hoziar
 pumuning a geku izi mangiti, maba kam-
 aghira aning tiv izam.
 A gumazibar ganti, me donkiba ko, kamelbar
 apiagh izam,

eghti, a bar deravira ganiva, kuarimning atigh
 oragham,
 bizir tizimram otivam.”

⁸ Ezi apaniba bagha garir gumazir kam,
 laionin min tiarir dafam akara, pamten kam-
 aghin dei,
 “Ekiam, ki arueba ko dimagariba bar, apaniba
 bagh ganamin danganir kamın tughav ikia
 bar deravira me bagha gara iti.

⁹ Egha ki datirighin gumazibar garima,
 gumazim karis gaperazi hoziar pumuning a
 gekuigha izi, ezi maba kamaghira aning
 tiva izi.”

Egha gumazir kam ua kamaghin migei:
 “Babilon ikuvigha gifa, a ikuvigha gifa.
 Ezi men asebar marvir guaba nguazim
 giregha
 bar misaraghire.”

¹⁰ Ezi ki ghaze:
 “O ia nan gumazamiziba, ian apaniba ia misoke,
 mati gumaziba witin ovizibav sosi.
 Ezi ki datirighin, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
 Itim na ganingizir akam,
 ki ia mikemegha gifa,
 kar Israelian God.”

*Godin akam inigha izir gumazim, Idomian
 azangsizim ikara*

¹¹ Ikiavira Itir God, Duman nguibar ekiamin
 otivamin bizibar gun migei.

Idomian kantrin itir gumaziba dia kamaghin azangsi,

“O apaniba bagha garir gumazim, dimagarim manadizoghin givagham?

A bar guizbangira, dughiar manamin givagham?”†

¹² Ezi ki apaniba bagha garir gumazim, ki kamaghin men akam ikaragha ghaze,

“Aminim tiragh izam, ezi datirighin dimagarim ikiavira iti.

Eghti ia uam azangsighsi,
ia uamategh iziv azang.”

Ekiam Arebia gasighasigham

¹³ Arebia bar ikuvighasa, Ekiam akar kam aningi.

Ia Dedanian gumaziba, ia kamelin bizibagh api-
agha,

danganir dipaba puvatizibagh aruava, biz-
ibagh iveza da amadi.

Egh ia ari mangi

Arabian ruarimin danganir dipaba
puvatizimin muegham.

¹⁴ O ia Teman nguazimin itir gumazamiziba, ia dikavigh mangi,

gumazamizir kuariba bar puv me pirir kaba,

---

† **21:11:** Hibrun akam, ves 11 ko 13, aningin mingarim bigha mikemezir puvati. Gumazir maba ghaze, Duman nguibar ekiam, a Arabian nguibar ekiar mam. Jenesis, sapta 25:13-15, ziar kam Duma, a ziam Tema ko Kedar ko iti. (Ni saptan kamın ves 14-16in gan.) Ezi ves 11 uaghan kantri Idomin migei. Kamaghin amizi, gumazir maba ghaze, vezin kamın ziam Duma a kantri Idom.

ia dipaba inigh me bagh mangi.
 Ia Teman gumamaziziba,
 gumamazizir ruarimin arav ghuezir kaba,
 ia dagheba inigh me bagh mangi.
 15 Men apaniba midorozir sababa ko, piba inigha
 iza puv me misosi, kamaghin amizi,
 me are.

16 Ezi Ekiam kamaghin na mikeme, “Kedarin
 nguibar ekiamin itir gumamaziziba, uan bizir
 aghuiba sara bar givaghamin azenir bar vamira
 iti. Ki bar deravira azenir kam in dughiba vagh-
 vagma da medi, egh azenir kam givamin aruer
 kamra, ki me damuasa mikemezir bizibar me
 damuam. 17 Kedaria, me midorozir gumazir bar
 gavgaviba, egha me pibar misoghan bar fo. Egh
 me bar givaghti, midorozir gumazir buangningra
 ikiam. Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki
 mikemegha gifa.”

22

*Ikiavira Itir God, Jerusalem in gumamazizibar
 atari*

1-2 Ikiavira Itir God, Irebamin Min Garir Biziba
 Otivamin Danganir Zarim bagh akar kam aningi.

Ia Jerusalem in itir gumamaziziba, ia bar man-
 maghira nighnigha,
 dia niginir dafam gamua, egha bar akonge?
 Ia uan dipenir inogoribar ghuavanega pamtem
 deima,
 ian niginim nguibar ekiamin ruaghateviba
 bar dar ghu.
 Ian gumazir ariaghireziba,

me midorozir gumazir gavgavibar min
misoghava ariaghirezir puvati.*

³ Ia fo, ian midorozir gumazir dapaniba ara bar
saghon ghue.

Ian gumaziba uan apanibar midorozim ikar-
vaghan piba ko biziba puvati.

Kamaghin amizi, apaniba men apigha
zuamira bar moghira men suiki.†

⁴ Kamaghin ki ia migei,

Ia nan navim damuti,
a nimira ikisi damuan marki.

Nan navim bar ikuvizi ki azia iti,
kamaghin amizi, ia na ateghti ki uabira ikiam.

Nan gumazamiziba bar ikufi,
ezi ki me ginighnighav arai.

⁵ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, nan
Ekiam,

an osimtizir guar aviriba ia bativamin
dughiam amisevegha gifa.

Osimtizir kaba, Irebamin min Garir Biz-
ibar Garir Danganir Zarimin ia bati-
vam.

Dughiar kamin, apanir bar avirim iziva pamtemin
dimiva ivemar mangi izegh damuti,
ia digavir kuram damigh onganigham.

---

* **22:1-2:** Asiriaba iza Jerusalem ekiaruzir dughiamin, Jerusalem gumaziba Asiriabar atiatigha tuivigha gavgavigha me ko misoghezir puvati. Jerusalem gumazir maba arasava ami, ezi Asiriaba men suigha me misoghezi me ariaghire. Ezi marazi nguibar ekiamin aven ikia arimariaba ko mitiriam bangin ariaghire. † **22:3:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

Egh me nguibar ekiamin divazir gavgavim akarti,
 ia atiatingti, ian dimdiam bar saghon mangi
 mighsiabar tugham.

⁶ Elamin kantrin midorozir gumaziba, me piba ko
 baribar suiki,
 egha me misoghasa hoziaba ko karisba sara
 izi.

Ezi Kirin nguibar ekiamin midorozir gumaziba,
 me misoghasa uan oraba sara izi.

⁷ Misoghamin karisba ian danganir zarir bar
 aghuiba bar dagh izefe.
 Ezi midorozir gumaziba hoziaba mikirvazir
 karisbagh apiagha,
 men nguibar ekiamin tiar akabar
 otivigha givagha misoghasa gara iti.

⁸ Ia fo, Ikiavira Itir God,
 ua kantri Juda geghuva an garir puvati.

Ia fomira kamaghin fo,
 ia misoghamin bizir aviriba isa dipenir me
 kamaghin diborim gati,
 Lebanonin Ruarir Pizimin Temebar In-
 garizir Dipenim.

Ezi ia ti datirighin ghaze, apaniba izi ia ko
 misoghti,
 ia misoghamin bizir kaba ian akuraghti,
 ia deraghvira ikiam.

⁹⁻¹⁰ Egha ia kamaghin gari, Jerusalemın dagiabar
 ingarizir divazir bar mıtiar gavgavim,
 an danganir aviriba akuaghiregha ikuvigha
 iti.

Egha ia Atrivim Devitin nguibar ekiam Jerusalem,
 ia an dipeniba bar da menge.

Egha ia dipenir maba akaragharigha
dar dagiaba inigha nguibar ekiamin divazim
akirmiki.

Egha ia dipam, Mozir Dipar Vin Itimin magirasa,
ia afemozibagh gikui.

11 Egha ia mozir dipar mam, nguibar ekiam
avinizir divazimningin tongiram a gikui.

Eghti mozir dipar ghurir nguibar ekiamin
azenan itim, a ivemar izi
nguibar ekiamin aven itir mozir dipar
igiamin magiram.

Ia bizir kabagh amua, egha tong God ginighnizir
puvati.

Bizir ia bativamin kaba, a fomira ia bagha da
amisefe.

Egha bizir kabar ingarizi, da otifi.

12 Egha bizir kaba otivir dughiamin, Ikiavira Itir
Godin Gavgaviba Bar Itim, nan Ekiam, a
kamaghin ifonge,

Ia aziv arang kuarkuv, egh uan dapaniba bar
dagh isegh,

egh azir korotiabar aghuigh.

13 Egh ia gan! Ia azir arazibagh amir puvati.

Ia akazim gamua bar akuegha iti.

Egha ia sipsipba ko bulmakaubav sogha, isar
dafam gamua,

egha wainin dipaba api.

Egha ia kamaghin migei,

“E fo, e gurumin ovengam, kamaghin amizi,
ia izi e dami wainin dipabar amam.”

14 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
a uabi na batogha migirigiar kam nan kuarim
gati,

“Ki ian arazir kurar kam gin amadaghan kogh,
mamaghira iki mangi ia aremeghtimra
givagham.”

Kar Ikiavira Itir God, Godin Gavgaviba
Bar Itim, a nan Ekiam, an akam.

Ikiavira Itir God Sepna batuegham

15 Ekiam a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim, a migia ghaze:

Ni mangi Sepnan ganigh, gumazir kam atrivimin
dipenimin biziba bar dar gari.

Egh ni akar kam in a mikim,

16 “Sepna, ni nguaziba ko ikiziba kagh itir puvati.
Tinara nin amamangatizi, ni uabi fa pin itir
mighsiamin ghua,

ua bagha dagiam abigha torim okore,

eghti dagiar torir kam, ni bagh mozir bar
aghuimin otogham?

17-18 “Ni ti ghaze, ni gumazir gavgavim, a? Bar
puvati!

Ni kamaghin fogh, Ikiavira Itir God, bar
pamtemin nin suiragh, ni munumigh ni
righti,

ni balin muziarimin min otogham.

Egh a ni akunighti, ni akigh mangi

bar saghon itir nguazir ekiatamin
irigham.

Egh ni danganir kam in aremegham.

Egh ni karisin bar dirir ni bar ifongezir kaba ategham.

Ni datirighin atrivimin ingangarim gami.

Egh ni gin aghumsizim atrivimin adarazir ganidir gumazimin otogham.‡

¹⁹ “Ikiavira Itir God ingangarimin ni agivagh ni batueghti, ni pura ikiva ua ziaba puvatigham.

²⁰ Bizir kam otoghti, ki uan ingangarir gumazim Eliakimin diaghti a izam. A Hilcian otarim.

²¹ Eghti ki korotiar ruarir kam isi Eliakim darugh, miter atrivimin ingangarir gumazim uan ivariam gitim a gikegh, ni amir ingangarimin gavgavim inigh an dafarim datigham. Eghti an afeziamin min otogh bar moghira Jerusalem nguibamin gumazamiziba, ko Judian nguibaba bar me gativagh men ganam. ²² Eghti ki Ikiavira Itir God, ki Atrivim Devitin dipenimin kiba isi, an dafarim datigham. Eghti a tiam kuighti tav a dukuaghan kogham. A tiam dukuaghti tav a kuighan kogham. ²³ Ki a damighti, a ingangarir kam bagh bar gavgavigham, mati purirpenibar suizir afughafuziba, da purirpenimin suirazi a danganir vamira ikia gavgafi. Eghti an adarazi bar moghira ingangarir an amir kam bangin ziar ekiam iniam.

²⁴ “Eghti an adarazi ko an boriba ko namakaba, me bar moghira an guighiv iki, uarir akurvaghsi an azangsigham. Me, mineba ko mitariba akezir mamın guraghav iti moghin, me an guighiv ikiam.”

---

‡ **22:17-18:** Hibrun akam vezin kamin deragha bigha mikemezir puvati. **22:22:** Akar Mogomem 3:7

²⁵ Egha Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ua kamaghin migei, “Dughiar kamın akezir kam, a faragha gavgavigha iti, egh a datirighin asighirigh irigham. Eghti bizir an guighav ikia osimtızim a ganidiba, me bar ikuvigham. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki mikemegha gifa.”

23

Ikiavira Itir God, Tairin nguibar ekiam gasighasigham

¹ Bizir Tairin nguibar ekiamın otivamiba, Ikiavira Itir God, dar akam anidi:

O ia gumazir kurir ekiabar ongarim garuiba, iavzika!

Ian nguibar ekiam Tair, a bar ikuvigha gifa, ezi tam uam an itir puvati.

Ia Tarsisin nguazimın ikegha, uamategha iza Saiprusin Arighatızim ategha, uan nguibam bagha izi, egha dughiar kamın ia asighasighizir arazir kam baraki.

Kamaghin amizi, ia naviba ikuvigh aziv arang.

² Ia ongarir miriamın itir darasi, ia Saidonın nguibar ekiamın itir dagıaba bagha ingarir gumaziba,

ian naviba osemegh, uan akaba dukuagh.

Ia Saidonın nguibar ekiamın gumaziba, kuriba bizir aviriba ia bagha da inigha izi.

23:1: Esekiel 26:1–28:19; Joel 3:4-8; Amos 1:9-10; Sekaraia 9:1-4; Matyu 11:21-22; Luk 10:13-14

³ Egha ia ongarir bar konim gisin arua, kantrin
aviribar ghua
biziba amaga, dagh ivezagha arua,
egha ia ziar ekiam isi.

Ian kuriba Isipin kantrin ghua,
Nailin Fanemin ghua, Sihorin Danganir
Zarimin amadaghan ghua,
witin oviziba ko, biziba inigha ia bagha
izi.
Ezi ia dar dagiabar ingangaribagh amua,
dar dagiaba isi.

⁴ Ia Saidonin nguibar ekiamin gumazamiziba,
ian nguibar ekiar bar gavgavir ongarir
miriamin itim,
a bar ikuvigha gifa.

Ongarim ti ian nguibam ginighnigha ghaze,
“Iavzika! Nan boriba bar moghiram ovegha gifa.
Ezi ki mati, amizim borim batasa, mizazim
barazir puvatizi moghin iti.
Egha ki mati, amizir gumazamizir igiar
bar aghuiba bata, egha deragha dar
gari puvatizim.”

Kamaghin amizi, ia bar aghumsigh!

⁵ Eghti Isipia, Tairin nguibar ekiamin otivizir bizir
kaba baregh,
bar atiating, egh men gavgaviba bar
givagham.

⁶ Ia gumazamizir ongarir miriamin itiba,
ia naviba ikuvigh, aziv arangiva,
ari bar saghon Tarsisin nguazimin
amadaghan mangi.

- 7 Tair nguibar ekiar bar gavgavir fomira itim,
 a nguibar ekiar ia a bagha bar akongezim.
 Fomira nguibar ekiamin itir gumazamiziba uan
 marazi amangizi,
 me nguazir saghon itibar ghua, nguibar ekiar
 igiabar ingara da aghui.
 Ezi tizim bagha, nguibar ekiar kam uabi
 ikuvigha iti?
- 8 Tinara migiava arazir kurar kam gamizima, a
 Tairin oto,
 nguibar ekiar kam atriviba amisevezi, me
 nguibar ekiar igharazibagh ativagha dar
 gari?
 Ezi a dagiaba bagha, biziba amaga dagh ivezir
 ingarir gumaziba, atrivibar otaribar min
 itima,
 nguazir kam in itir gumazamiziba bar, ziar
 ekiam me ganidi.
- 9 Kar Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim
 migeima, arazir kam oto.
 Gumazir uan gavgaviba ko, uan ziar ekiaba
 fa bar akongeziba, Ikiavira Itir God me
 dikabinasa.
 Egha a uaghan gumazir ziar ekiaba itibar
 ziaba dikabinasa, bizir kam gami.
- 10 Ia Tarsisin nguazimin itir gumazamiziba,
 ia uan ifongiamin bizibar amu,
 mati Nailin Fanemin aperiar dafam
 otogha afora pura tintinibar zui.
 Ia fo, Tairin nguibar ekiamin itir gumazamiz-
 iba ua ikian kogh,

ian ifongiamin tuaviba apıran kogham.*

11 Ikiavira Itir God uan agharim ghufegha gıfa, an ongarim gisin an amadagha, kantrin ongarir miriamin itir kabagh asighasighasava ami.

Kamaghın amizi, kantrin kabar itir gumazamiz-iba atiatiava agoi.

A Kenanin nguazimin nguibar ekıar gavgavir kabagh asighasighasa akam anigha gıfa.

12 A kamaghın mıgei:

“O Saidonın nguibar ekıar dirim, gumaka!

Nı uabin akurvaghan kogham.

Nın bar akongezir arazim gıvagh ua ikian kogham.

Nı bar ikuvıgh, egh deravıra ikian kogham.

Kamaghın amizi, ia Saidonian gumazamiz-iba, ia dikavıgh arı Saıprusın Arıghatızımın mangı.

Egh ia uaghan avughsamın danganıba puvatıgham.”

13 Ia Kaldian nguazim deraghvıram an gan.

Men kantri bar gıvazi, gumazitam uam an itir puvati.

Ia fo, Asiriaba men kantri gasıghasıki,

egha men nguazim gamıma, a ruarımın itir asızir atiabar nguıbam gava.

Asiriaba dakozıbar ingarızıma,

da Kaldiabar nguıbar ekıamın dıvazır gav-gavım bar anevınızı, nguıbar ekıam an aven iti.

---

* **23:10:** Hıbrun akam vezın kamın deragha bıgha mıkemezır puvati.

Egha me dakozir kabagh isin tuivigha me misosi.
 Me nguibar ekiar kamın divazir gavgavir kam akaraghariki,
 egha bar nguibar ekiabagh asighasiki.†

14 O ia gumazir kurir ekiabar ongarim garuiba, iavzika!
 Ia Tarsisin nguibamın ikegha iza garima,
 ian nguibar ekiar gavgavim, a bar ikuvigha gifa.
 Kamaghın amizi, ia naviba ikuvigh aziva arang.

15 Bizir kaba otivamin dughiamın, gumazamiziba 70plan azenibar, Tairin nguibar ekiam ginamadagham. Kar atrivim ikiamin azenibar dibobonim. 70plan azenir kaba gıvaghı, Tair tuavimın amizimın mın ikıti, gumaziba a dıghor ighiam damuam. Ighiar kamın mıgırıgıaba kamakın:

16 O tuavimın amizim, me ni ginamadagha gifa.
 Kamaghın ni gita inigh nguibar ekiam daru.
 Egh ni ighiabar amuva, onger akar bar aghuibar amu,
 eghti gumaziba ua ni ginighnigham.

17 Eghti 70plan azeniba gıvaghı, Ikiavıra Itir God, Tairin nguibar ekiam damighti, a uamategh nguibar gumazamiziba iza biziba amaga dagh ivezimın mın otogham. Egh Tairin nguibar

---

† 23:13: Vezin kamın, Hibrun akam deragha mikemezir puvati.

ekiam, nguazir kamın itir kantrin igharaziba, bar me apezeperti, me izi a ko dagiar ingan-garibar amuam, mati tuavimın amizim, a gumaziba apezeperima, me a bagha izi. ¹⁸ Egh dagiaba ko, bizir tizir Tair isiba, a ua baghvıra da isi, dar pozim mikinan kogham. Puvati. Da Ikiavıra Itir Godın bizibar mın ikiam. Eghti Tair inigha pozim mikinizir bizir kaba, Ikiavıra Itir Godın damazimın ikiamın gumazamiziba bar da inigham, egh me damamin dagher bar avırıba ko, korotiar aghuir daghuamin bar avırıba ikiam.

Ikiavıra Itir God Saionın Mighsiam gisin iki, gumazamiziba bar me gativagh men ganam

24

(Sapta 24--27)

Ikiavıra Itir God nguazir kam gasighasigh, egh a uabi gumazamizibagh ativagham

¹ Ia deravıram oragh! Ikiavıra Itir God nguazim bar a gasighasighti, a bar nguazir kinimın otoghti gumazamiziba puvatigham.

A nguazim dikaragh a righirigham.

Egh a gumazamizibar amighti, me arı tintinibar mangegham.

² Gumazamizir dabirabir igharagha garibar itiba, me bar moghıram osımtızir vamıra batıvam.

Godın ofa gamir gumaziba ko, gumazamizir kiniba, gumazir dapaniba ko, ingarir gumaziba,

amizir dapaniba ko, amizir kıniba,
 biziba amadir gumaziba ko, bizibagh ivezir
 gumaziba ko,
 gumazir munam ko, akam akırigh dagıaba
 a danightı a gın uam ada ikarvaghamin
 arazim gamir gumaziba ko,
 gumazir munamın dagıaba iniasa a ko akam
 akırir arazim gamir gumaziba,
 gumazir dagıaba itiba ko, gumazir biziba pu-
 vatiziba,

me bar moghıra dughiar kuram bativam.

³ Nguazim bar moghıra ikuvigh pura ikiam.

Bizir kaba otivasa İkiavıra Itir God
 mikemegha gıfa.

⁴ Nguazir bar misingigha, an gavgavim gıfa, ezi an
 azirakar amırizibagh ami.

Ezi gumazamizir ziaba itiba,
 men gavgaviba uaghan gıfa.

⁵ Gumazamizibar arazir kuraba bangın, nguazim
 Godın damazimın bar ikufi.

Me akırım ragha Godın Arazibagh asara.

Me arazir God ifongeziba munasa amuavıra iti.

Me God ko Akar Dikirizir Gavgavir iki mam-
 aghıra ikiamim abiki.

⁶ God men arazir kurabar osımtızim bangın
 mikemezi,

dughiar bar kuram nguazimın otozi,
 gumazamizir bar avırım, avir ekiam men
 isigha gıfa,

ezi bar varazıra iti.

A kamaghın damightı,

gumazamiziba uan arazir kurabar osımtıziba
 ateram.

⁷ Egha me garima, wainın ovızir igiaba midıima,

- wainin ikariziba uaghan midii.
 Ezi gumazamizir wainin dipaba apa bar akongez-
 iba,
 me datirighin naviba bar osemegha iti.
- 8 Me ua bar akuegha, dia uan tambarinbav
 misozir puvati.
 Ezi me bar akongezir arazir isam gamim a
 uam otozir puvati.
 Ezi ighiar me gitan guar aviribav soghava amim,
 a bar gifa.
- 9 Me wainin dipaba apir dughiamin, me ua ighi-
 abagh amir puvati.
 Men osimtiziba me gamima,
 dipar onganim ua men akatoribar isingizir
 puvati.
- 10 Nguibar ekiamin itir biziba bar moghira ikufi.
 Ezi dipenibar tiar akaba bar pirigha itima,
 gumazitam dar aven mangan
 iburagham.
- 11 Ezi gumazamiziba damamin wainin dipaba pu-
 vati,
 kamaghin amizi, me nguibar ekiabar tu-
 avibar mitivighav ikia
 wainin dipaba bagha dei.
- Gumazamiziba bar akongezir arazim gifa,
 ezi navir kuram ko navir osimtizimra
 nguazim in ruaghateviba bar, dar ghu.
- 12 Nguibar ekiam bar ikufi,
 ezi an divazir gavgavimin itir tiar akar ekiam
 irigha bar akaraghire.
- 13 Arazir kamra, nguazir kam in itir gumazamiz-
 iba bar me bativam,
 eghti gumazamizir varazira ikiam,

mati gumaziba olivîn oviziba kuarigha da inigha
 givazi,
 ovizir vabara olivîn tememîn guighav iti.
 Egha mati me wainîn oviziba inigha givazi,
 vaghvazibara wainîn azenimîn iti.

14 Ezi ikiavira iti varazira, me bar akuegh ighiabar
 amuam.

Gumazamizir aruem uaghiri naghîn itiba,
 me Ikiavira Itir Godîn ziar ekiam ko, gav-
 gavim bagh bar akuegham.

15 Kamaghîn amizi, ia aruem anadi naghîn itir
 gumazamiziba,

Ikiavira Itir Godîn ziam fi.

Ia ongarimîn arighatizibar itir gumazamiziba,
 ia bar moghira ziar ekiam a daning,
 a Israelian God, Ikiavira Itir God.

16 Ia oragh!

Nguazir kamîn ruaghatevir bar saghon itibar
 gumazamiziba,
 me bar akongezir ighiabagh ami.

Ezi men ighiam kamakîn,

“Ikiavira Itir God, arazir aghuibagh ami.

Kamaghîn amizi, e bar ziar ekiam a
 ganidi.”

Ezi ki kamaghîn miği,

“Iavzika! Ki bar akueghan kogham.

Nan navim bar osimtizir dafam iti,
 ezi nan ikirimirim pura givasava ami.

Ki garima, gumazir arazir kurabagh amiba ko
 akar ifavaribagh amiba,
 igharaz darazigh ifara paza me gami.

17 Ia nguazir kamîn itir gumazamiziba, iavzika!

Dughiar kuram ko, torir ekiam ko, iver ia
avaragh ian suighamba,
me ia mizua iti.

18 Eghti gumazitam dughiar kurar kamın
mıgırıgıam bareghıva arımangam,
a torir ekiamın magırıgham.

Egh a uamategh anabogh arı mangısi,
ivem gasagham.

Guizbangıra, overiam kuighirıghti, amozir ekiam
nguazım gıram.

Eghti nguazımın mıngarım nıgham.

19 Nguazım bar puvıra nıgh bıghırı,
akaba akarıghıregh ikiam.

20 Nguazım ivazvagh,
mati gumazım wainın dı pam apava
onganıgha mangın ızegh gamı.

Egh mati averpenır muzıarımın mın,
amınır gavgavım a gıvaima, a mangın ızegh
damuam.

Gumazamızar arazır kuramın osımtızım, bar
osemezi nguazım an ateran ıburա.

Kamaghın amızı, nguazım ırıgh, ua
dı kavıghan ıburagham.”

21 Eghti İkiavıra İtir God uabı mısevezır
dughıamın,

a Godın Nguıbamın ıtır mıdorozır gumazıba
ko,

nguazır kam gativır atrıvıba, ıvezır ku-
ram ısı me danıngam.

22 God me akuvagh me ısı kalabus datıgham,

mati me kalabuziar gumazamiziba inigha
 torir mam gati.
 Egh a me dukuaghti, me dughiar ruarimin kal-
 abuziamin ikiam,
 egh a gin ivezir kuram me daningam.
²³ Dughiar kamın, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba
 Bar itim, uan angazangarir ekiam ko, uan
 gavgavim sara izi,
 Jerusalemın itir Saionın Mighsiamın iki, gu-
 mazamizibagh ativagh men ganam.
 Eghti an gumazamizibar gumazir faragha zuiba
 an ganam.
 Eghti an angazangarim pamtem me gisir-
 aghti,
 aruem ko iakinimin angazangarim pura
 bizir kinimin min otogham.

25

Ikiavira Itir Godin ziam fer ighiam

¹ O Ikiavira Itir God, ni nan God, ezi ki nin ziam
 fasa.
 Ni nan akurvaghasa bizir aghuir igharagha
 garibagh ami.
 Ni fomira damuasa mikemezir biziba,
 ni guizbangira dagh amigha gifa.
 Kamaghın amizi, ki ziar ekiam ni ganidi.
² Ni nguibar ekiabagh amizi, da minezir pozibar
 otifi.
 Nguibar ekiar divazir gavgaviba itiba, bar
 ikufi.

Ezi apanibar nguibar ekiar kabar gavgaviba bar
gifa,

ezi me ua dikavan ibura.

³ Kantrin gavgavibar gumamaziziba, ziar ekiam
ni daningam.

Eghti kantrin kurabar nguibar ekiaba, me nin
atiatingam.

⁴⁻⁵ Gumamazizir biziba puvatiziba,
ni deravira me geghuva men gari.

Gumamazizir onganarazibagh amiba,
osimtizibar dughiamin itima,
ni men mogomer danganir bar gavgavimin
min iti.

Atrivir kurabar adariba ko aningaghariba,
mati aminir gavgavim iza dipenir birim ginifi.

Ezi ni mati averpenim me avarazi,
aminir gavgavim iziva me ginobaghan
kogham.

Ezi gumazir kurabar adariba,
mati aruemin fefem dipaba puvatizir dan-
ganimin ikegha pamtem me gisira.

Ezi ni mati, me tememin dughuazimin apengan
ikia,
aruemin fefemin uari apasi.

Ezi aminim ko amozimin dughiamin,
ni biziba puvatizir gumamaziziba avarazi
me deravira iti,
ezi aruer gavgavim me gapongezir puvati,
mati overiamin ghuariaba aruemin fe-
feim avarazi, nguibam bar orangi.

Ni ifaghatir apanibar akaba dukumizi,
atrivir kurabar dimdiaba pura gefi.

God Saionin Mighsiamin isar ekiam damuam

6 Egh Saionin Mighsiam, Ikiavira Itir Godin Gav-
gaviba Bar Itim,
isar bar ekiam kantribar gumamaziziba bar
me bagh a damuam.

Eghti isar kam bar deragham, egh asizir bar
aghuir oviba itiba ko,
damamin wainin dipar bar aghuiba an ikiam.

7 Datirighin gumamazizir naviba osemegha itiba,
me mati gumazim aremezi,
me a bagha osemegha korotiar piziba
aghui.

Eghti Ikiavira Itir God,
Saionin Mighsiamin iki, gumamaziziba bar
men ovever osimtiziba agivam,
mati me gumazir kuam avarazir
niravizir kam, a me dama anedegham.

8 Egh God ovevem dikabiragh,
a gasighasigh, bar a gafiragham.
Ikiavira Itir God, en Ekiam, men ararem
agivagham,
egh bar gumamazizibar damazibar teriba
bar da adizam.

Egh a uan gumamazizir aghumsigha itiba,
a men aghumsiziba bar da givagham.
Kar, Ikiavira Itir God kamaghin damuasa
mikemezir akam.

9 Ezi bizir kaba otivamin dughiamin, gumamaziz-
iba kamaghin mikimam,

“Ikiavira Itir God, en God.

E nighnzir gavgavim an iki, a mizuum ikiti,
anarira izi en akuragh uam e iniam.

A uabira Ikiavira Itir God, egha an en akura.
 Kamaghin amizi, a uam e inizir bizir kam
 bagh,
 e bar akuegham.”

God kantri Moab gasighasigham

10 Eghti Ikiavira Itir God bar deravira Saionin
 Mighsiamin ganti, a deraghvira ikiam.
 Egh a Moapian gumazamiziba fofozim me
 daning.

Egh apanibar amamangatighti,
 me izi me gasighasigh me abinigham,
 mati bulmakauba uari uan buariba
 dikabiri, da dadabar aven zui.*

11 Egh Moapia, mati gumazim ongarir torir
 ekiamin ikiava,
 ovengan atiatia ongarir dadarimin mangasa
 nighnigha,
 uan dafarimningin pamtemin ongarim misogha
 afozofogha zui moghin,
 me osimtizer kam gitaviraghsi arazir bar
 igharazibar amuam.

Eghti Ikiavira Itir God uan dafarimin me abiraghti,
 me fogh suam, bizir me uari fasa amir kaba,
 da men akuraghan kogham.†

12 Eghti God Moapian nguibar ekiabar divazir gav-
 gaviba akararigham.

25:10: Aisaia 15:1-16:14; Jeremaia 48:1-47; Esekiel 25:8-11;
 Amos 2:1-3; Sefanaia 2:8-11 * **25:10:** Matmena a Moapin
 kantrin nguibar ekiar mam. Ezi Hibrun akam Matmena, an ziamin
 mingarim kamaghin min ghu, “Davir danganim.” A mati Godin
 akam inigha izir gumazim dibovir akabar Moapin nguibar ekiar
 kamin ziam gami. † **25:11:** Hibrun akam vezin kam deragha
 bigha mikemezir puvati.

Divazir kaba datirighin pin mar iti.
 Ezi an adar amuti, da bar daghiri nguazim
 giregham.
 Da bar iregh nguazir minemniabar tongin
 irighiv ikiam.

26

*God uan gumamazibar amuti me uan apaniba
 dikabiragham*

¹ Dughiatam gin otoghti, Judan nguazimin itir
 gumamaziba ighiar kam damuam:

En nguibar ekiaba bar gavgafi!

Ikiavira Itir God, a uabi en divazir bar mitiar
 gavgavimin min iti.

An en akurvazima,
 e uan apaniba dikabiri.

² Ia nguibar ekiamin tiar akar ekiaba kuigh,
 eghti Godin damazimin derazir gumamaziz-
 iba aven izam.

Gumamazizir kaba zurara Ikiavira Itir Godin
 apengan ikia,
 nighnizir gavgavim an iti.

³ O Ikiavira Itir God, gumamazizir nin apengan
 itiba,
 me zurara ni baghavira iti.

Kamaghin amizi, ni me gamima,
 navir amirizimin arazim me gizifa.

⁴ Ikiavira Itir God, en God, a en mogomer danganir
 gavgavim,
 mati dagiar gavgavir ekiam.

- Egh a zurara kamaghira ikiam.
 Kamaghin e guizbangira nighnizir gavgavim
 Ikiavira Itir Godin ikiva,
 zuraram an apengan ikiam.
- ⁵ Gumamazir ziar ekiam bar pin itiba,
 Ikiavira Itir God me dikabiri.
 Egha a nguibar ekiam gavgaviba
 akaragharihizima,
 da bar nguazim gire.
- ⁶ Nguibar nguazim girezir kaba,
 gumazir onganaraziba ko gumamazir gav-
 gaviba puvatiziba,
 datirighin iza uan suebar me dikabira me
 gisin arui.
- ⁷ O God, gumamazir nin damazimin deraziba,
 ni me zuir tuavim akirizi, a voroghira iti.
 Ikiavira Itir God, nin damazimin derazir gumaza-
 miziba,
 ni me bagha tuavim akirizi a dera.
- ⁸ O Ikiavira Itir God, e nin Akar Gavgavibar gin zui,
 egha e ni baghavira gara,
 nirara mizua iti.
 Egha uan navir averiabar aven nin ziar ekiam bar
 a gifongegha ghaze,
 gumamaziziba bar ni gifogh
 zurara ni ginighnigham.
- ⁹ Dimagaribar mitiriam nan azi moghin,
 nan nighnizim nirara iti.
 Egha mizarazibar, ki uan navir averiamin aven
 ni ko ikiasa bar ifonge.

Ki fo, ni nguazir kamın itir gumazamizibar araziba tuisisi,
eghti me ganıva guızın nın araziba deraghvıra dagh fogham.

10 Eghti ni gumazamizibar araziba tuisigh gumazamizir kurabar apangkuvighi,
me ti nın arazir derazibar fofozim inighan kogham.

Egh me gumazamizir nın damazımın derazibar nguazımın ikıva,
me arazir kurar kabar amu mamaghıra ikiam.

Egh me Ikiavıra Itir Godın ziar ekiam ko gavgavım ginighnighan koghıva,
an apengan ikian kogham.

11 O Ikiavıra Itir God, ni gumazamizir kurabagh asighasighasa
uan agharım ghufegha gıfa.
Ezi me an ganizir puvati.

Egh ni me ateghti, me an gan fogh suam,
ni uan gumazamizibar akurvaghasa bar ifonge.

Eghti gumazir kurar kaba bar aghumsigham.
Eghti ni uan apaniba bagha atızir avir kam,
bar me dapongti me isigh.

12 O Ikiavıra Itir God, ni en ingangariba akırmigha dagh amizi,
da deravıram otifi.
Kamaghın amizi, ni dabirabir aghuım ko navir amırızim isi
e daningigh.

- 13 O Ikiavira Itir God, en God,
 gumazir ekiar igharaziba fomira e
 gativaghava en gari.
 Ezi e ziar ekiam niraram anidi.
- 14 Gumazir ekiar kaba datirighin ariaghiregha
 gifa.
 Me ua itir puvati, egh me ua dikavan kogham.
 Ni men gavgavim dikabiragha, me
 gasighasighizima, me bar ikuvigha gifa.
 Ezi gumazamiziba ua men ziabagh nighnizir
 puvati.
- 15 O Ikiavira Itir God, ni en kantri gamima, a bar
 ekefe.
 Ni en kantrin gumazamizibagh amizi, men
 dibobonim bar ghuavanabo.
 Ni en nguazimin mitaghniaba aruegha bar dagh
 isifa.
 Ezi bizir kam bangin, nin ziar ekiam ghua bar
 ekefe.
- 16 O Ikiavira Itir God, ni uan gumazamiziba puv
 me gamima,
 men gavgaviba gifa.
 Egha me osimtizar tongin ikia ni bagha iza
 osimtizar dafam sara
 sighsirir akabar ni ko migei.
- 17 O Ikiavira Itir God,
 e mati amizim borim batasa mizazim isa
 pamtemin arai moghin,
 e nin damazimin mizazim isi.
- 18 E, mati amizim borim batasa,
 osimtizar dafam atera, egha mizazir dafam isa
 nighnigha ghaze, bizir aghuitam ti oti-
 vam.
 Ezi puvati. E bizitam gamizi an otzir puvati.

E mati, amizim boritam batezir puvati,
 a pura aminir kinim bate.
 Guizbangira, e uan nguazimın itir apaniba
 dikabinamin gavgaviba puvati,
 egha uan nguazimın dabilir aghuitam
 gamizir puvati.
 Egha e nguazir kamın ikiasa borir
 aviritaba batezir puvati.*

19 O Ikiavira Itir God, ni uan gumazamizir
 oveaghuezibar amuti, me ua dikavigham.
 Ni uan gumazamizir ovengezibar kuabar
 amuti, me gin ua angamira ikiam.
 Ia mozimın itir kuaba,
 ia ua osegh dimiva bar akuegh ighiabar
 amuam!
 O Ikiavira Itir God, ni mati dimagarimın ghuariam
 nguazir misingizim girima,
 oghevsevir igiaba a bativi moghin,
 ni gumazamizir oveaghuezibar amuti,
 me nguazim ategh ua dikavam.

*Ikiavira Itir God, izezir kuram isi uan gumaza-
 mizibar aningam,
 eghti me gin deraghvira ikiam*

20 Ia nan gumazamiziba, ia uan dipenibar aven
 mangi uan tiaba asegh.
 Ia dughiar otevimra muegh ikiti,
 Ekiamın aningagharim givaka.

21 Ia gan! Ikiavira Itir God uan Nguibam ategha
 izaghiri,

---

* **26:18:** Hibrun akam vezin kamın mingarim deragha bigha
 mikemezir puvati.

egh nguazir kamın itir gumamazibar
 arazir kurabar ikarvaghamin ivezim me
 daningam.
 Eghti gumazir igharazir darazi me misoghezi me
 ariaghireziba,
 nguazim uabi ovengezir gumazir kabar ghuz-
 iba mongan iburagham.
 Bar puvatigham.
 A gumamaziba amizir arazir kurar kaba
 bar da azenim datigham.

27

¹ Eghti dughiar kamın, Ikiavıra Itir God uan gav-
 gavir bar ekiam akakagham.
 A izi ongarımın itir kuruzir aser dafar kam
 Leviatan,
 ivezir kuram isi a daningiva a
 gasighasigham.
 A uan midorozir sabar ekiar gavgavir bar ghuz-
 mizim inigh,
 kuruzir bar puvıra daghdagha tintinibar
 aragharuir kam atughti
 an aremegham.

²⁻³ Dughiar kamın, Ikiavıra Itir God ighiatam
 kamaghın a bangam:

“E wainın azenir aghuımın ighiam damuam.
 Ki, Ikiavıra Itir God, ki bar deravıram azenir
 kamın gari.
 Egha ki zurara dipam a ganıdi.

Gumazitaba ti iziv a gasighasigham,
kamaghin amizi, ki dimagariba ko aruebar
deraviram an gari.

⁴ Ki datirighin uan wainin azenir kamin atarir
puvati.

Egh ki ganti, ogher ataghatariba itiba ko, ogher
kurataba a bativighti,
ki, mati midorozir gumazim uan apanibav
sozi moghin,
ki dagh asighasigham.

Ki avim daborogh, ogher kaba bar dar aboroghti
da isigham.

⁵ Egh apanir kaba, ki men gansi,
me na bagh izi na ko deragh ikisi, me
akar dikirizir tam damigham.”

⁶ Gin izamin dughiamin, Israelia, Jekopin ovavir
boriba,
me wainin ikarizir akimariba itimin min
mitigh gavgavigh,
egh borir aviriba batam, mati wainin
ikariziba ovizir aviriba ituigham.

Eghti men otivir dagheba, bar avirasemegh,
mangi nguazimin danganiba bar dagh
izivagham.*

⁷ Ikiavira Itir God, Israelian apaniba puv me
gamizi moghin,
Israelia gamizir puvati.
Guizbangira, a igharaz darazigh amizi
moghin,

---

* **27:6:** Vezin kamin Hibrun akamin mingarim deragha bigha
mikemezir puvati.

Israelian gumazamizir aviribav soghezi, me
ariaghirezir puvati.

⁸ Ikiavira Itir God uan gumazamiziba amadazi,
me kalabuziamin zuir dughiamin, a puv me
gami.

A men aningaghegha uan aminir gavgavim
amadazima,
a iza me avigha ghu,
mati aminir gavgavim aruem anadi naghin ikegha
iza,
men biziba avigha ghu.

⁹ Egh Israelia guizbangira mikim suam,
Ikiavira Itir God men arazir kurabar
osimtiziba agivam,
eghti me uan asebar ofa gamir dakoziba
apirighiva,
dar dagiaba amsariraghiti da nguazir
minemniamin min otogham.

Egh me temer guarir aser amizim Aseran
nedazim itiba okirarigh.
Egh paura tuema a mughuriar aghuim zuir
dakoziba,
bar dagh asighasikigh.

Tuavir kamn, Ikiavira Itir God men arazir kuraba
gin amadagham.

¹⁰ Nguibar ekar kam fomira divazir bar gavgavim
iti,
egha datirighin a bar ikuvigha iti.

A datirighin pura nguibar dadar kinim min itima,
gumazitaba uam an itir puvati.
Egha bulmakaubar nguibamin min otozi, da
iza uari akuva ikia,

dadaba ko tevsevibar dafariba apava,
kagh avughsa iti.

¹¹ Ezi temer kabar aguaba misigha givazi, dar
aguaba dipiraghira nguazim girima,
amiziba avibar arighasa iza dagh eghufi.
Nguibar ekiar kamın itir gumazamiziba, me bar
onganigha akaba baraghan aghua,
kamaghın, arazir kam me batifi.
Kamaghın amizi, God, a Godın men ingarizim,
a men apangkuvir puvatigha deragha me
gamir puvati.

¹² Egh Ikiavira Itir God bizir kabar amuamin
dughiamın, a uan gumazamizir tintinibar
kantribar itiba iniam, Yufretisın Fanemın ikegh
mangı Isipın kantrin tugham. A vaghvagh me
iniam, mati gumazim wıtın ovıziba righirigha
dar miseviba ategha, wıtın ovızir aghuibara isa
itarim garisi. ¹³ Eghti dughiar kamın sighamın
ararem bar ekevegham. A Israelian dimam, men
apaniba fomira me batoghezima, me ghua kantri
Asiria ko, kantri Isipın ovegha ikiavira iti. Eghti
me uamategh Jerusalemın izi, Ikiavira Itir Godın
mighsiamram an ziam fam.

**Ekiam, Jerusalemın
gumazamizibar araziba
akirmigham**

28

(Sapta 28--35)

*Ekiam Samarian nguibar ekiar bar aghuim
gasighasigham*

- ¹ O Efraimîn anabamîn adarasi, iavzika!
 Ian nguibar ekiar bar aghuim Samaria bar ikuvigham.
 Ian gumazir aruaba wain apava onganigha,
 Samarian ziam bar puviram a fa kamaghin
 migia ghaze,
 a nguibar ekiar bar gavgavim.
 A mighsiar bar muziarim gisin iti, a nguazir bar
 aghuir dagheba oparamimîn tongin iti,
 egha a bar deragha gari,
 mati ian gumazir aruaba uan dapanibagh arizir
 akimaribar min,
 bar dera.
 Egh ian nguibar ekiam dughiar ruarimîn ikeghan
 kogh,
 mati akimarim misigha ikuvizi moghin, iku-
 vigham.*
- ² Bar guizbangira, Ekiam ia dikabinasa
 ikizir bar gavgavir mam amiseveghe gifa.
 Eghti me aminir gavgavimîn min iziva,
 amozim ko aisin amozimîn min bar
 pamtemin ia giriva,
 ia amisararigh, ia fi nguazim
 mikinigham.
- ³ Egh me ia dikabin ia gisin daruam,
 ia Efraimîn anabamîn adarasi, ian gumazir
 aruaba wainin dipaba apava onganigha,
 ian nguibamîn ziam bar pin mar a fe.
- ⁴ A mighsiar bar muziarim gisin iti,

---

* **28:1:** Vezin kamîn, Aisaia Samarian nguibar ekiam migei. Samaria, a notin amadaghan itir kantri Israelin nguibar ekiar mam.

a nguazir bar aghuir dagheba oparamimin
 tongin iti,
 mati ian gumazir aruaba uan dapanibagh arizir
 akimaribar min
 bar dera.

Egh ian nguibar ekiar kam dughiar ruarimin
 ikeghan kogham,
 mati akimarim misigha ikuvizi moghin, iku-
 vigham.

Egh a zuamira givagham,
 mati temer fighin mamın ovizim, mabagh afi-
 ragha faragha anizi,
 gumazir mam zuamira a inigha aneme.

⁵ Eghti dughiar kamın, gumazamizir ikiavira itir
 vabara,
 me Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim
 bagh bar akuegham.

A uabi atrivimin dapanir asuar aghuimin min
 ikiam,
 egh mati akimarir bizim me uan dapanibagh
 aghui.

⁶ Ikiavira Itir God uabi nighnizir aghuim isi
 kotiaba barazir gumazir aruabar anighti,
 me guizin arazimin gin mangi deraghvira
 kotiaba tuisigham.

Eghti a gavgavim isi nguibar ekiamin tiar akabar
 itir midorozir gumazibar aningam,
 eghti me apaniba ateghti,
 me aven izi gumazamizibav soghan
 kogham.

*Godin ofa gamir gumaziba ko Godin akam
 inigha izir gumaziba Aisaia dipofi*

7 Godin ofa gamir gumaziba ko, Godin akam inigha izir gumaziba, uaghan wainin dipaba ko dipar onganiba puv da apava onganigha, asaghporghira nuighnuigha men daroriba derazir puvati.

Godin akam inigha izir gumaziba, me irebamin min garir bizibar ganasa, God men akakazir biziba, me deragha dar garir puvati.

Ezi Godin ofa gamir gumaziba, men nighniziba derazir puvatigha, gumazamizibar osimtiziba deragha da tuisizir puvati.

8 Dakozir me apiaghav ikia dipar onganiba apiba, men mimiziba bar dagh izifa, ezi dar danganiba bar mizegha iti.

9 Gumazir aruar kaba, nan akam barazir dughiamin, me kamaghin migia ghaze, "Gumazir kam bar tinara sure damuasa?

E biziba bar dagh fogha gifa, ezi a tinan sure damuasa?

E borir aghegheviba puvati, egha datirighiram amebamin otem ataki.

10 A zuraram akar kabaram ami, mati borir iririviba azava ghaze, ta ta da da ni ni na na.

Migirigiar kaba mingariba puvati."†

---

† **28:10:** Vezin kamin, Hibrun akam deragha akamin mingarim bigha mikemezir puvati (ves 13 uaghan.)

11 Bar guizbangira, gumazamizir kaba, nan akaba
 baraghan bar aghua,
 kamaghin amizi, Ikiavira Itir God uan akam
 nguibar igharazimin gumazim danighti,
 a uan nguibamin akamin mikim gumaza-
 mizir kabav kimam.

12 God uabi uan gumazamiziba nguazir otevir
 kamin me ariki,
 egha kamaghin me mikeme,

“Ia danganir kamin avughsi
 navir amirizim inigh iki.

Ia gumazamizir osimtiziba aterava amiraziba,
 ia nguazir kamin avughsi nimira iki.”

Ezi me an akam baraghan aghua.

13 Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God uabi men sure
 damuam,
 eghti me aghuagh kamaghin mikim suam,
 Godin akam mingariba puvati, mati borir iririviba
 azafi.

Egh me bar onganigh dughiar kuram initima,
 men apaniba, mati azuazim asizimin suirazi
 moghin,
 me inigh mangi kalabus darigham.

*God dagiar bar aghuir gavgavim Saionin
 Mighsiam darigham*

14 Ia gumazir aruar Jerusalem in itir gumazamiz-
 ibar gariba,
 ia deraghvira Ikiavira Itir Godin akam
 baragh.

Ia na dipova ghaze,
 nan akam a pura bizim.

15 Egha ia ti kamaghin migei,

“E Ovevem ko akar gavgavim akirigha gifa.
 E Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibam ko, akar
 gavgavim akirigha gifa,
 kamaghin, e ikuvighan kogham.
 Dughiar kurar manam aperiamin min e bativam,
 e a gitagham.
 En nighnizir gavgavim kamaghin iti,
 en ifavarir akaba ko ifavarir arazir guar
 igharagha garir aviriba, en akurazima,
 e deravira iti.”

16 Ezi Ikiavira Itir God, nan Ekiam, kamaghin
 migei,

“Ia gan! Ki datirighin dagiar mam isa, Saionin
 Mighsiamin anerisi.

Ezi a dipenim aterir dagiamin min oto.

Ki deravira a tuisigha ghaze,
 a dagiar aghuir bar gavgavim, egha an ivezim
 bar pin ko.

Gumazamizir nighnizir gavgavim an itiba,
 me zuamiram atiating nighan kogham.‡

17 Ki Godin guizin arazim damighti,
 a mati gumazir mam bizimın ruarimin
 ababanim tuisighsi, benim amikirivagh
 bizimın ruarimin dibobonim gifogham,
 egh men araziba tuisigham.

Eghti arazir aghuim,
 mati gumazir mam bizibar osimtiziba gan
 dagh foghsi,
 a skelin min otogh ian akaba tuisigham.

28:16: Onger Akaba 118:22-23; Rom 9:33; 10:11; 1 Pita 2:6
 ‡ **28:16:** Gumazir maba, vezin kamın akuar abuananam
 gigha ghaze, “Dagiar kamın ziam kamakin, ‘Gumazir guizbangira
 nighnizir gavgavim itiba, me atiatingiva akongan kogham.’”

Ia ti ghaze,
     ian arazir ifavariba ian akuraghti, ia deravira
     ikiam.

Ezi puvati. Ki bar dughiar kuram damighti a ia
     batogham.

Egha ia, mati aperiar dafam otogha gumaza-
     mizibagh asighasighizi moghin,
     ia bar ikuvigh mangi mongamin dan-
     ganiba puvatigham.

18 Egh ki ia Ovevem ko amizir akar dikirizir gav-
     gavim uaghan anetughiva,
     ia Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibam ko,
     akar dikirizir gavgavim agivagham.

Eghti dughiar bar kuraba ia bativtima,
     ia bar moghira ikuvigham.

19 Dughiar kurar kaba ia ateghan kogham. Puvati.
     Da dimagariba ko aruebar zurara ia bativ
     mamaghira ikiam,
     mati amizim bizimin uan dipenim zurara
     aneviavira iti.”

Egh ia guizbangira Godin akar kabar
     mingaribagh foghiva, puv atiating nigham.

20 E fo, gumazim dakozim dakuasava amima,
     dakozim bar otevezi an suemning pura
     guraghav iti, ezi a dakuan ibura.

Egha gumazim dakuasava amima, an nir avavem
     bar suvizi
     a uan mikarzim deragh anevaraghan kogh,
     egh dakuan iburagham.

Kamaghira, ia bar osemegham,
     eghti ian akurvaghamin tuaviba bar
     puvatigham.

- 21 Guizbangira, Ikiavira Itir God fomira Perasimin
 Mighsiam ko Gibeonin danganir zarim
 gamizi moghin,
 dikavigh uan gavgavim ko aningagharim sara
 izam.
 Egh ingangarir a nighnizim,
 an a damuam.
 Egh ia ingangarir kamin ganti,
 a bar igharagh otogham.
- 22 Kamaghin amizi, ia Godin akaba batogha da
 dipovir arazir kam atakigh.
 Puvatighi, ian kalabuziamin aven itir arazir
 kam,
 a bar ekevegh mamaghira ikiam.
 Ki kamaghin oraki, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba
 Bar Itim, nan Ekiam, mikimti
 ian kantrin kam bar moghira ikuvigham.

*Gumazamizibar fofozir aghuim,
 a Godra ikegha izi*

- 23 Ia kuariba arigh,
 deragh nan akaba baragh.
- 24 Gumazitam dagher oviziba oparasa, zurara
 dughiabar akunimin ingaravira iti, o? Pu-
 vati.
 A ti dughiabar pura nguazim gikuavira iti?
 Puvati.
- 25 A nguazim gikuigha, anekirasegha givagha, zu-
 ravariba opari.
 A witin oviziba, bar voroghram da oparava,
 balin oviziba igharagha da opari.
 Egha, a uaghan azenir kamin miriamin,
 raizin guar avirir igharaziba opari.

26 An God uabi, azenimîn ingaramin arazir aghuim,
bar deravîram an sure gami.

27 Egha zuravarir muziaribar ovîziba iniamim dughiamîn,
gumazir kam, ter ararir bar dafam isa pamtem zuravaribav sozîr puvati.

Egha a wilbaro tîva ghua zuravaribagh isîn da mîra zuir pu.

Bar puvati.

A ter agharir bar muziarim inîghîva, zuravarir muziarir kabar ovîziba inîsî,
bar aghumra dav sogha da kuari.

28 A witîn ovîziba dikabînamin arazim bar a gîfo,
egha an adar bretbar ingaram.

Egha a witîn ovîziba, ko witîn mîsevîba, da amîsîvasa hos ko wilkar isa
witîn ovîzibagh isîn ghua da mîrmîra zui.

Egha a deravîra aghumra ghua dar gara ghaze,
A witîn ovîziba amîsar dagh asîghasîghan kogham.

29 Ingangarir kabar fofozim ko nîghnîzir aghuim,
bar Ikiavîra Itir Godîn Gavgavîba Bar Itimîn ize.

A uabîra fofozir aghuir guar avîriba ko nîghnîzir aghuim bar a gîzîfa.

29

Ikiavîra Itir God, aminim ko mîkîmkîzim ko avimîn mîn Jerusalemîn izam

¹ Ikiavîra Itir God, kamaghîn mîgîa ghaze,

“O Ariel, Ariel, ni nguibar ekiar Atrivim Devit fomira ikezim, Jerusalem, noka!

Ni bar ikuvigham.

Ni datirighin nan ofa gamir dakozimin min iti.

Ki garima, azeniba zurara iza zuima,
ni uan isar ekiabar arazibar gin ghuavira iti.

Egh ni gin bar ikuvigham.

² Ki osimtizim inigh iziti a ni bativam.

Eghti ni bar osemegh tiarim akariva arangam.

Ni nan ofa gamir dakozimin min iti,
eghti ghuzim bar ni ruegh ni avaragham,
mati gumaziba ofa gamir dakozim gisin asizibav
sozi,

dar ghuziba ofa gamir dakozim avarazi
moghin ni avaragham.*

³ Ki nin apaniba inigh iziti,
me ni ekiarugham.

Egh me ni misoghsi, nguaziba inigh nin divazir
gavgavimin miriamin uarigh isin darigh
divazim bar an okarigham,
egh nguazir kam gisin dakozibar ingarigh,
mitivigh ni misogham.

⁴ Eghti ni bar moghira degeghirighi, nguazim ni
avaragham.

Eghti ni bar nimira, nimira mikimam,
mati ariaghirezir gumamazibar duaba
nguazimin aven ikia migei.

---

* **29:2:** Ves 1 ko 2, Hibrun akamin ziam Ariel, Aisaia a isa Jerusalem garisi. Fofozir gumaziba deragha ziar kamın mingarim gifozir puvati. Marazi ghaze, “Godin laion.” Ezi marazi ghaze, “Godin mighsiam.” Ezi aviriba me ghaze, “God bagha ofa gamir dakozim.” Ezi vezin kamning aning nighnizir kamın gin zui.

Egha mati, tiarir mam nguazimîn minemniabar
tongin ikia, aghumra sighsirakabav geima,
tiarir bar muziarim an ikegha azenan izi.”

⁵ Ezi apanir iza ni misozir kaba,
me nguazir minemniamin min bar
aviraseme.

Men gumazir ekiar kuraba bar avirasemegham,
mati me witin ovizibar amasa, dav sozima,
dar miseviba pura tintinibar mizi
moghin, me bar avirasemegham.

Ezi bar zuamira,

⁶ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim otoghiva,
arariba ko mikimkizim, ko niginir bar dafam,
ko aminir bar gavgavim, amozir bar dafam
ko,
avir mizarar bar kurar biziba bar da
tueghamim sara izam.

⁷ Eghti kantrin igharazibar midorozir gumazir
avirir Ariel ko misogha paza a gamiziba,
da uam ikian kogham.

Ezi me nguibar ekiam iniasa ingarizir dakoziba,
da pura givagham,
mati Jerusalemia irebar kuramin men ganizi
mokin.

Egh mati irebamin min garir bizim dimangan
otogha zuamira pura zui moghin,
an apaniba zuamira bar givagham.

⁸ Ezi kantrin aviribar midorozir gumazir avirir
kaba, Saonin Mighsiam ko misoghasa ize,
egh me bar a dikabiraghan kogham.

Bar puvatigham.

Mati mitiriam azir gumazim irebamin garava, an
aven api,

egha an osezir dughiamin, a uabi barazi,
 mitiriam an aghavira iti.
 Egha mati gumazim dipam amasa kuarim bar a
 misingi,
 egha a irebamin aven gari, a dipam api.
 Egha, a dikavizir dughiamin, a uabi barazi,
 kuarim an piravira iti.

God gumazamizibagh amizi me ongani

⁹ Ia Juda ko Jerusalemin gumazamiziba, ia okam
 nighnigh onganighvira iki
 damazir okavirizibar min daru.
 Ia gumazim wainin dipam ko dipar onganim
 apava deragha aruir puvatizi moghin arui.
 Egha guizbangira, ia wain ko dipar onganiba
 apa onganim gamir puvati.
¹⁰ Ikiavira Itir God ian damazibagh amizi pariam
 puv ian azi.
 Ia mati gumazim akuav aremezi moghin akui.
 Ezi God uaghan uan akam inigha izir gumazibar
 damaziba okafi,
 ezi me ganamin bizibar garir puvati.
 Egha God uaghan an akam inigha izir gumazibar
 damaziba avara,
 ezi me God amir bizibar garir puvati.

¹¹ Kamaghin amizi, God irebamin min garir
 bizimin aven nin akakaghamin biziba, ni dar
 mingaribagh foghan kogham. Mati me akaba
 aven itir akinafarim righa, kendelin gris a gatigha,
 pamtemin a dukuazi a gavgavizi, me a diponasa ni
 ganingi. Egh ni ti gumazir akinafariba dibora fozi-
 tam, akar akinafarimin itir kaba diponsi a mikimti,

a suam, “Akinafarir bar dukuagha gavgavizir kam, ki a diponan iburaghburaki.”¹² Eghti ni ti gumazir akinafariba dibora fozir puvatizitam, akinafarimin itir akar osiziriba diponsi a mikimti, a kamaghin mikimam, “Ki akinafariba dibora fozir puvati.”

¹³ Ezi Ekiam kamaghin migia ghaze:

“Gumazamizir kaba uan akatoribara nan ziam fe, ezi men naviba ko nighniziba bar nan saghon iti.

Me guizbangira nan ziam fer puvati.

Me gumaziba pura uari amizir otivizir araz-ibar gintisi.

Me arazir kabar men sure gamizi, me pura uan akatoribara dar bori, ezi da men navir averiabar aven zuir puvati.

¹⁴ Kamaghin amizi, ki uamategh bizir bar igharagha garitabar amuti, da gumazamizir kaba bativam.

Eghti me bar digavir kuram damigham.

Eghti ki gumazamizir nighnizir aghuiba me ganidibar fofoziba adegam,

egh ki men fofozir gumazamizibar fofoz-iba bar da agivagham.”

Ikiavira Itir God bizibar amuti da igharagh otogham

¹⁵ Gumazamizir uan nighnizir kuraba ko uan arazir kuraba Ikiavira Itir Godin da mon-gasava amiba, mehzika!

Me bar ikuvigham!

Me arazir kurar kaba, mogomer danganiba ko
 dimagaribar dagh amua kamaghin miġia
 ghaze,
 “Tinara en ganigh e gifogham?”

16 Me biziba otavkira bar da adafi.
 Egha me kamaghin miġei,
 “Gumazir nguazir minemin ingarim, a nguazimin
 min gari.”

Manmaghin ami?
 Pura bizir kinitam ti gumazir an ingarizim
 kamaghin a mikim suam,
 “Ni nan ingarizir puvati,” miġirigiar kam ti deraz,
 o?
 Egh pura bizir kinitam ti gumazir an in-
 garizim kamaghin a mikim suam,
 “Ni bizitam gifozir puvati,” miġirigiar kam ti deraz,
 o?
 Bar puvati.

17 Kiran oveghangin biziba bar igharagh
 otivigham.
 Lebanonin kantrin ruarir pizim, bar nguazir
 aghuir azenibar ingaramim gavagham.
 Eghti azenir bar aghuiba ruarir pizim
 gavagham.

18 Eghti dughiar kamın kuarir orazir puvatiziba,
 akınafarir me osirizimin akaba baragham.
 Eghti damazir kurar bar mitarmemin aven itiba,
 ua ganam.

19 Eghti gumazamizir uari abiriba,
 me Ikiavira Itir God bagh bar akuegham.
 Eghti gumazamizir biziba puvatiziba,

me uaghan Israelian Godin Bar Zuezim bagh
bar akuegham.

20 Eghti gumazir ekiar kuraba, men gavgaviba
givagham.

Eghti gumazir Godin akam batogha a
dipoviba, me puvarigham.

Eghti gumazir arazir kurabar amuasa bar ifongez-
iba,

me bar moghira bar ikuvigham.

21 Egh arazir kamra uaghan, gumazir pura ifara
igharaz darazi isa kot gariziba,

ko gumazir osimtizibagh amibar akurvagha
akar ifavaribagh amiba,

ko gumazir kotiam adavadavighti, eghti gu-
mazir Godin damazimin deraziba kotiamin
me gafiraghan kogham,

gumazir kaba, me bar moghira bar iku-
vigham.

22 Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God, kar Godin
fomira Abrahamin akurazim, a datirighin kam-
aghin Israelian gumazamizibav gei:

“Ia Jekopin ovavir boriba ia uam aghumsighan
kogh,

egh ian guaba uam pighatomegh ganan
kogham.

23 Ia ingangarir ki ian tongin amizibar gan,
egh guizbangira kamaghin fogh suam, ki Is-
raelian God,

ki Jekopin ovavir boribar Godin Bar
Zuezim.

Eghti ia nan ziam fiva nan apengan ikiam.

24 Eghti gumazamizir nighnizir aghuiba itir puvatiziba,
 datirighin nighnizir aghuiba iniam.
 Ezi gumazamizir imoba puv akaba batoziba,
 me nan akaba baraghsi
 bar ifuegham.”

30

Ikiavira Itir God kamaghin migei, Isipia Judabar akurvaghan kogham

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 “Judan adarasi, me nan boriba me bar ikuvigham,
 me bar orazir puvatizir darazi.
 Me nan nighnizimin gintizir puvati.
 Me uan nighnizibar gintigha ghua
 kantrin igharazim ko roroam gami.
 Egha tuavir kamın, me arazir kurar bar avirim,
 uan arazir kurar faragha amizibagh siri-
 abagh arisi.
 Mevzika.
 Kamaghin amizi, me bar ikuvigham.
² Me Isipia ko akam akirasa nan nighnizim bagha
 nan azarazir puvati,
 eghti Isipian atrivim men akuragh men ganti,
 apaniba me gasighasighan kogham.
³ Eghti men nighnizim deragh ingaran koghti me
 bar aghumsigham.
 Osımtizir me bativamin kam,
 Isipin atrivim men akuragh me apaza-
 ghan kogham.

⁴ E fo, Judan atrivim Soanin nguibar ekiam ko Hanesin nguibar ekiamin, Isipin abuir gumaziba batoghasa,
uan abuir gumaziba ko ingangarir gumazir faragha zuiba amadazi, me ghua otivigha gifa.

⁵ Eghti Isipia men akurvaghsi bizitam damighan kogham. Bar puvatigham.
Kamaghin amizi, Judaba aghumsigh bar uarir apanguvigham.
Me aghumsizir bar ekiamra Judabar aningam.”

⁶ Ekiam, a Negevin danganimin, sautin amadaghan itir gumazamiziba puvatizir danganimin itir asizir atiaba, akar kam me ganingi. A kamaghin migei:

“Judan gumazir aruaba sautin amadaghan itir gumazamiziba puvatizir danganir kam garui.
Kar gumazamiziba osimtiziba bativamin danganir kurar mam.

Laionin amebaba ko apuriba ko, kuruzir gumazamizibagh iviba ko, kuruzir kurar mighegha zuiba ko,
asizir atiar kuraba danganir kam in iti.

Ezi gumazir aruar kaba ingangarir dafam gamua,
bizir bar aghuir ivezim bar pin koziba isa,
donkiba ko kamelbagh isin arigha ghua,
kantrin men akurvaghan koghamiba bagha da atera zui.

⁷ Isipin kantri, kantrin igharazibar akurvaghasa migiava,

a men akurvazir puvati.
 Kamaghin amizi, ki datirighin ziar igiar kam a gati,
 ‘Maburan Kuruzir Aser Puram Aperaghav
 Itim.’”

Gumamaziba Godin akam baraghan aghua

⁸ Ikiavira Itir God gumamazibar damazimin,
 me amir arazibar eghaghanibar akaba,
 dagiamin da osirigh da aghorasa na
 mikeme.

Egh uaghan eghaghanir kam akinafarir
 righizimin da osirigh.

Eghti migirigiar kam zurara iki gumamazibar
 akakagh suam,

⁹ me gumamazir bar puviram akaba barazir
 puvatiziba.

Me zurara Ikiavira Itir Godin akaba batosi, a men
 Afeziam.

Egha me zurara ifarava, an suren akaba
 baraghan aghua.

¹⁰ Egha me kamaghin Godin ganganir gumaziba
 ko an irebamin min garir bizibar garir gu-
 mazibav gei,

“Ia ua irebamin min garir bizibar ganan
 marki.

Egh ia uan akabar kumigh.

Ia uam arazir aghuiba ko arazir zuezibar gin
 mangisi e mikiman marki.

E oraghasa ifongezir akar e apezeperibaram e
 mikim,

kar bizir aghuir otivan koghamiba.

¹¹ Ia ingangarir kam atakigh, egh bar saghon ikiva,
 en tuavim apiran marki.

E Israelian Godin Bar Zuezimin akaba baraghan aghua.”

12 Ezi Israelian Godin Bar Zuezim, a kamaghin migei,

“Ia nan Akar Gavgavim munasava akirim ragha na gasara.

Egha ia kamaghin nighnizir gavgavim ikia ghaze,

Ifavarir arazim ko igharaz darazi dikabirir araziba ian akuragham.

13 Kamaghin amizi, ia arazir kuram gamigha gifa, ezi arazir kurar kam bar ia gasighasigham, mati bibizir muziarim divazir ruarimin ghuamin ikia bar ekefi,

egha kiran oveghangin dipirasava ami.

Egh divazim dipirigh zuamira irigham.

14 Bar guizbangira, ia bar ikuvigham, mati nguazir minem bigha akuar bar mizumzuiaribar ire,

ezi akuar ekiatam itir puvati,

me akua tam isi avim isir danganimin mangi avir mikiam tuighan kogham.

O akua tam inigh mangi

mozir dipamin an dipaba tuan iburagham.”

15 Ikiavira Itir God, nan Ekiam, a Israelian Godin Bar Zuezim, a kamaghin migei,

“Tuavir ia deravira ikiamim, a kamakin.

Ia uamategh na bagh izi, egh avughsi ikiti,

ki ian akurvagham.

Eghti ia navir amirizimin iki nighnizir gavgavim narara ikiva, ia gavgavigh ikiam.”

God kamaghin mikeme, ezi ia an akar kamın
gin mangan bar aghua.

16 Egha ia ghaze, “Puvati! E hoziabar apiagh puv
ari mangam.”

Ezi God ghaze, “Guizbangira, ia ari mangi!”

Ia ghaze, “En hoziaba puvira ivemaram.”

Ezi God ghaze, “Ian apanibar hoziaba bar
puvira ivemar ian gintigham.”

17 Ian apanibar midorozir gumazir vamira izi
misoghsi dimti,
ian 1,000plan midorozir gumaziba puv
aregham.

Egh men midorozir gumazir 5plara izi ian dimti,
ia bar moghira dikavigh nguibar ekiam
ategh aregham, eghti gumazitam ua ikian
kogham.

Eghti ian gumazir ikiavira itir varazira bar uarira
ikiam,
mati me inir avizim guasa temer vamira
mighsiar itimin a kuasa.

18 Guizbangira, Ikiavira Itir God, a Godin guizin
arazibagh amim.

Kamaghin amizi, a ian apangkuvighasa ifon-
giar bar ekiam iti.

A uan apangkuvim ian akakaghasa ia
mizua iti.

Gumazamizir nighnizir gavgavim an ikiava, uarir
akurvaghasa a mizua itiba,
me bar akuegham.

*Ikiavira Itir God, deravira
uan gumazamizibar amuam*

¹⁹ Ia Jerusalemia, ia Saionin Mighsiamin iti, ia ua kuarkuv aziv arangan kogham. Ezi Ikiavira Itir God datirighin ian apangkuvigha, deravira ia damuasa gara iti. Egh ia uari bagh an azangsigh an dimti, a zuamira ian dimdiam baregh ian akuragham. ²⁰ Guizbangira, Ekiam ia gamizi, ia osimtizir dafam ateri, egha ia mati gumazim daghebar otevezi moghin iti. Ezi a ia ko ikia ian sure gami. Eghti gin ia uam a burian kogham. Ia uari uan damazibar an ganam.* ²¹ Egh ia daruamin dughiamin tuavimin atamakuigh, ia ti tuavir agharir guvimin amadaghan itimin mangam, o agharir kiriamin amadaghan itimin mangam, eghti a ian gin iki ia mangamin tuavim ia mikimam. ²² Egh ia uan asebar marvir guaba, ia fomira dar ingarigha silva ko golin da noke. Egh ia marvir guar kaba batogh dar ganti da mati bizir kuriba, egh ia kamaghin me mikimam, “Ia kamatigh. E ua ia gifongezir puvati.”

²³ Eghti Ekiam ia oparizi dagher oviziba bagh amozim amadaghti, a izighiri da ruam, eghti da deravira nguazir kamın otivam. Eghti ia dagher aviriba ikiam. Eghti ian bulmakauba uaghan damamin grazir aviriba ikiam. ²⁴ Egh ia uaghan uan azenibar dagher aghuiba inigh izi, egh bar deravira da akuvagh, uan bulmakauba ko donkin ian nguazim abigha ingariziba bagh, fogh ko sped isi dagh iniv da aghamsigh me

---

* **30:20:** Vezin kam, Hibrun akam deragha akamin mingarim bigha mikemezir puvati.

daningam. ²⁵ Dughiar Ekiam misevezimin, dughiar bar kuram ian apaniba batoghtima, me pura tintinibar arimighiregham, eghti men divazir gavgavir kaba bar ikuvigham. Eghti dughiar kamin, dipaba mighsiaba bar dar otiv ivemar izighiriti, ia dipatamin oteveghan kogham. ²⁶ Eghti dughiar kamin, iakinimin angazangarim aruemin angazangarimin min siragham. Eghti aruem isiragh gavgavighti an angazangarim bar ekevegh, a fomira garir angazangarim gafiragham. Mati ni 7plan aruebar aruer angazangariba inigha aruer vamira gisafura. Ikiavira Itir God uamategh uan gumamaziziba deravira me damu men mizaziba ko osimtiziba adeghti me ghuamagheghamin dughiamin, bizir kaba otivam.

Ikiavira Itir God ivezir kuram isi Asiriaba daningam

²⁷ Ia gan! Ikiavira Itir God nguibar saghon itimin ikia dikavigha uan gavgavir ekiam sara izi. A bar puvirama atarima, avim ko avir miturim an aningagharim akakasi.

A migeir dughiamin,
avir biziba bar da isiamim an akatorimin
otifi.

²⁸ An aningagharim biziba bar dagh asighasisi,
mati aperiam otogha ivemara biziba bar da
ava ghua, gumazimin firagharimin tu.

Ikiavira Itir God kantriba bar uan agharimin men
suigha,
me ikuvasa a pura tintinibar me kavkiri.
Egha a men nighnizibagh amima, da deragha in-
gari puvatizi,

a me inigha danganir me mangan ifongezir
 puvatizibar zui,
 mati gumazim hoziamin daroribar an aku man-
 gasa,
 ainin otevim an akam garu.

29 Eghti ia Ikiavira Itir Godin gumazamiziba, ia
 bizir kabar ganti da otivti,
 ia Godin ziam fer arazim bagha isar ekiaba
 dimagaribar dagh ami moghin,
 ia bar akongezir ighiabar amuam.

Gumazamiziba Ikiavira Itir Godin mighsiamin
 mavanang bar akuegh uan itabagh ivi ighi-
 abar amuam,
 kamaghira ia men min bar akuegham.

Ikiavira Itir God a mati dagiar gavgavim,
 egha a uabi Israelian mogomer danganim.

30 Ikiavira Itir God gumazamizibar amuti, me an
 dimdiar gavgavim baragham,
 egh me an aningagharimin mizazim
 baragham.

An avir gavgavir biziba bar da isiamim sara izam,
 egh uaghan aminir gavgavim ko amozim
 ko maburan amozir ofizir dagiabar min
 gariba, sara izam.

Eghti arariba dagarvaghti,
 gumazamiziba an aningagharimin ganam.

31 Ikiavira Itir Godin dimdiam kantri Asiria
 damuti, a bar atiatigham.
 Eghti a uan aghorimin suiragh Asiriaba
 misogh mamaghira ikiam.

- 32 Ikiavira Itir God, Asiriabav sozir dughiamin,
 Godin gumazamiziba bar akueghiva,
 gitaba ko buar guar aviriba misoghiva,
 Ekiam me misozir aghorimin
 tingagharim girara mangam.
- 33 Me Asirian atrivimin kuam tuasa avim arighasa
 mozir mam gikuigha gifa.
 Egha me mozir kam gituima a bar vin mar
 iraghugha bar aroke,
 ezi me dazir aviribar kuegha dar pozim
 mikini.
- Eghti Ikiavira Itir God, an aningagharim pamtem
 otogh,
 mati aminim pamtemin avim giveraghti, a
 bar puvira isigham.

31

*Ikiavira Itir God uan gavgavim akazi, kantrin
 gavgaviba daghire*

- ¹ Ia abuir gumaziba, ia kantri Isipin ghuava uarir
 akurvaghasa, men azangsisi, iavzika!
 Ia bar ikuvigham.
- Ia Isipian hoziaba ko men karisin aviriba ko
 karisin suizir gumazir bar gavgaviba, ia
 nighnzir gavgavim dar iti.
 Ia ti ghaze, Isipia ian akuragham.
- Egha ia Israelian Godin Bar Zuezim, nighnzir
 gavgavim an itir puvati.
 Egha ia uarir akurvaghasa Ikiavira Itir Godin
 azangsizir puvati.
 Kamaghin amizi, ia bar ikuvigham.

Iavzika!

² Ikiavıra Itir God, fofozir aghuim iti.

A dughiar kuram gumazamizir kurabar
aningsi, me daningam.

Egha a zurara uan akabar gin zui.

A dikavigh gumazir kuraba ko,

gumazir arazir kurabagh amibar akurvazir
gumaziba ko misogham.

³ Isipia, me aseba puvati, me pura gumazir kiniba.

Men hoziaba uaghan en hoziabar min gari, da
aseba puvati.

Eghti Ikiavıra Itir God uan gavgavim akagh ivezir

kuram me daningamin dughiam,
kantrin gavgavir kam irighti kantrin an aku-
razim uaghan irigham.

Egh aning uaghara bar ikuvigham.

⁴ Guizbangıra, Ikiavıra Itir God kamaghin na migia
ghaze,

“Ia fo, laionin tam, sipsipin a misoghezim amisi
dazer iki,

egh sipsipin kam ategh arimangighan
kogham.

Eghti sipsipbar gari gumazir avirim izi a dagar-
vaghti,

a men atiatigh arimangighan kogham.

Kamaghıra, ki Ikiavıra Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim,

ki dikavigh Saionin Mighsiamin apanibav
soghsi izighiram,

eghti bizitam nan tuavim apirighan
kogham.

⁵ E fo, kuaraziba pîn mîgha, egha deraghvîra uan mikonibar itir nguzibagh eghufi.

Kamaghîra, kî Ikiavîra Itir Godîn Gavgaviba Bar Itim,

kî deragh Jerusalem geghuv deragh an ganam.

Kî zurarama an boroghîn ikî mangîn izegh damu a getiva deragh an ganîva an akurvagham.”*

⁶ Ia Israelia, ia Ikiavîra Itir God, deragha a barazir puvatîgha an akaba batosi.

Egh ia uan navibagh iragh uamategh a bagh izî.

⁷ Ikiavîra Itir God izamin dughiamîn,

ia asebar marvir guaba makunigham.

Kar nedazir ia uari uan dafaribar silva ko gol isa dar ingariziba.

Ia kamaghîn amigha arazir kuram gami.

⁸ Ikiavîra Itir God kamaghîn mîgîa ghaze,

“Midorozir sabar tam Asirian kantri misogh egh bar me agîvagham.

Midorozir sabar kam, a gumazibar sabam puvati, kî uabî anemadaghtî a mangam.

Asiriaba midorozir sabar kam gitaviraghî aregham,

eghtî men midorozir gumazir igiaba kalabusîn mangî

pura ingangarir gumazir kînibar mîn otivigham.

---

* **31:5:** God uan nguibar ekiam Jerusalem geghufi, mati ves 5 mîkemezi mokîn. Eghtî gumazamiziba akîrim a gasaraghtîma, (nî ves 1-3în gan) a uaghan izighirî Jerusalem misogham, mati ves 4 mîkeme.

⁹ Atiatir bar ekiam, Asiriaba batoghti,
 men nguibar ekiar gavgavim irigham.
 Men midorozir gumazibar dapaniba, bar atiatigh
 uan midorozir inir avizir asaraghav itim
 ategh
 onganigh puviram aregham.”
 Kar Ikiavira Itir Godin Akar Gavgavim.
 A Saionin Mighsiamin ikia, avimin min iti.
 A Jerusalem in nguibar ekiamin ikia,
 danganir ekiar avir pamtemin isimin min iti.

32

Atrivir aghuim kantrin ganam

¹ Ia oragh! Atrivitam otivam!
 Atrivir kam, arazir aghuimin gin mangi,
 kantrin kam gativagham.
 Eghti kantrin gumazir dapaniba, me guizin
 arazimin gin mangi,
 gumazamizibagh ativagh men ganam.
² Gumazamiziba akurvazim bagh iziti,
 gumazir dapanir kaba deravira vaghvagh bar
 deravira men akurvagham.
 Gumazir dapanir kaba, gumazamizibar danganir
 mogomemin min ikiam,
 eghti dughiar amozir ekiaba ko aminir ekiaba
 iziti, me mangi men uari mongam.
 Eghti me mati dipaba puvatizir danganimin,
 dipam ivemara an zui moghin iki,
 egh mati dagiar ekiam aruem apazagha,
 danganir orangtuzimin min iti.
 Aruem bar gavgavighi,
 gumazamiziba mangi an apazangin dapi-
 agh iki avughsam.

- ³ Gumamazir bizibar gariba,
 men damaziba okavighan koghti,
 me deravira bizibar ganam.
 Eghti gumamazir kuariba deraziba,
 men kuariba deraghvira ikiti,
 me deravira biziba baragham.*
- ⁴ Eghti gumamazir faragha deragha nighnigha
 bizibagh amir puvatiziba,
 me datirighin biziba deragh dagh nighnigh
 dar amuam.
 Eghti gumamazir mikimasa mizeba osemeziba,
 me deravira bizibav kimam.
- ⁵ Eghti arazir ziar ekiam isa gumazir arazir
 kurabagh amiba ko, gumazir onganibagh
 amibagh anidim,
 a bar givagham.
- ⁶ Guizbangira, gumazir arazir onganibagh amiba,
 me migirigiar onganibagh ami,
 egha me zurara bizir kurabar amuasa
 nighnisi.
 Me arazir Ikiavira Itir God aghuazibagh amuava,
 egha akar ifavarir aviriba Ikiavira Itir God
 gasi.
 Egha me mitiriaba azir gumamaziziba, dagheba
 me ganidir puvati.
 Egha kuariba pirir gumamaziziba, dipaba me
 ganidir puvati.
- ⁷ Ezi ifavarir gumamaziziba, nighnizir kurar bar
 aviriba men dapanibagh izifa.
 Me gumamazir biziba puvatiziba,
 dikabinasa men kotiaba adafi.

* **32:3:** Ni Aisaia 6:9-10in gan.

Me, onganarazibagh amir gumazir arazir
kurabagh amir puvatiziba,
me kotin aven ifavarir arazir igharazibar
migiřigiabar me gami.

⁸ Ezi gumamazir aghuiba me ziar ekiaba iti, me
zurara arazir zuezibagh ami.
Egha me arazir aghuibar amuasavira iti.

Amiziba azirakabar amu

⁹ Ia Jerusalemian amiziba, ian dabirabim derazi ia
ghaze, ia deravira ikiam.
Egh ia deravira kuariba arigh nan akam
baragh.

¹⁰ Ia datirighin navir amirizimin iti.
Egh ia oragh, azenir vamira givaghti, ia bar
atiating nigham.
Ia ganti, ian wainin azeniba ko, dagher igharaz-
ibar azeniba,
da ua ban kogham.

¹¹ Datirighin ian dabirabim derazi ia ghaze, ia
deravira ikiam.
Egh ia atiating nighiva akong uan korotiar
aghuiba suva, azirakar korotiabar aghuam.

¹² Ia uan azenir obarir aghuiba ko wainin azenir
aghuiba bagh uan osimtiziba akakaghsi,
ia uan evaribav misogh azirakabar amu.

¹³ Benir ataghatariba ko oghevsevir kuraba
nguazir kam avaragham,
kamaghin ia nan gumamaziziba nguazim
bagh azirakabar amu.

Guizbangira, ia dipenir bar dirir ia bar ifongez-
iba, ia fomira dagh nighnigha da bagha bar
akonge,
egh datirighin ia da bagh azirakabar amu.

Ia fomira uan nguibar ekiamin ikia bar akonge,
 egh gin, ia a bagh osemegham.

¹⁴ Bar guizbangira, atrivim uan dipenim ategham.
 Eghti gumazamiziba bar moghira nguibar
 ekiar kam ateghti

gumazamizibar niginir me ingara
 mangin izegh gamir kam, ua ikian
 kogham.

Eghti midorozir gumazibar divazir gavgavim ko,
 dipenir suer ruarir midorozir gumaziba
 ikia apaniba bagha gariba,
 da bar moghira pura iki bar ikuvigham.

Eghti afiar atiaba dughiar bar ruarimin danganir
 kam in ikiam.

Eghti donkin atiaba an aven darusi bar
 akuegham,
 eghti sipsipba ko bulmakauba izi oghev-
 sevibar amam.

*Ikiavira Itir God dabirabir aghuim isi uan gu-
 mazamizibar aningam*

¹⁵ Ikiavira Itir God uan Nguibamin ikia
 uan Duam, uam e bagh anemangam.

Eghti dughiar kam in, gumazamiziba puvatizir
 danganim,
 azenir bar aghuim otogham,
 eghti bizir bar igharagha gariba a bati-
 vam.

Eghti azeniba, dagher aviribar amuti da otivam,
 mati temeba pura ruarir pizimin aghui.

¹⁶ Dughiar kam in, gumazamiziba nguazir kam in
 ruaghateviba bar dar iki,
 arazir aghuiba ko guizin arazibara damuam.

¹⁷ Gumazamiziba arazir aghuim damuti,

tuavir kamın dabirabir aghuim otogham.
 Eghti gumazamiziba uam atiatingan kogh,
 nımıra iki nıghnızir gavgavımın aven tugh
 gavgavigh kamaghıra ikiam.

18 Ezi Ikiavıra Itir God ghaze,
 Nan gumazamiziba, me dabirabir aghuim
 ikiam, egh me deravıra iki avughsi,
 uan nguibabar aven navir amırızımın iki,
 egh bizitamın atiatingan kogham.

19-20 Eghti aısın amozim mar iri ruarir ekiamın itir
 temebara dagh asıghasigh,
 egh uaghan nguibar ekiamın dıpenibagh iriti,
 da bar nguazim giregham,
 eghti ia Ekiamın gumazamiziba bar de-
 ravıra ikiam.

Egh ia uan dagher ovızıba nguazir dıpam iti
 naghın da oparam,
 egh ia uan bulmakauba ko donkiba ateghti,
 da uan ifongiabar daru oghevsevıbar amı
 ikiam.

33

*Gumazamiziba Ikiavıra Itir Godın dımti, a de-
 ravıra men ganam*

¹ Ia kantrin ıgharazıbagh asıghasızı darası,
 iavzıka!

Ia bar ikuvıgham.

Bar guızbangıra, ia datırıghın ikuvızır pu-
 vati.

Ezi ia kantrin ıgharazıbagh asıghasıghamın
 dughıam,

a gıfa, eghti ia uarı ikuvıgham.

Ia igharaz darazigh ifarava, uan akar dikiriziba
abigha

me isa apanibar agharim garisi.

Bar guizbangira, tarazi datirighin ia gifarazir pu-
vati.

Eghti ia igharaz darazigh ifaramin dughiam,
a givagham.

Eghti igharaz darazi ia gifar,

ia isi apanibar dafarim darigham.

² O Ikiavira Itir God, en nighnizim nirara iti.

Ni en apangkuvigh zurara dughia bar e
ekiarugh

uan gavgavimin deragh en gan.

Egh osimtizar dughiamin en akurvagh e damuti,
e uan apaniba dikabiraka.

³ Gumamaziziba nin dimdiam barasi,
mati arariba dagarvazima me ari.

Kantrin bar gavgaviba nin garima,

ni dikavigha uan gavgavim men akazi,
me atiatia tintinibar ari.

⁴ Ezi bizir me ara taghiziba,

Israeliian gumaziba izi zuamiram da iniam.

Mati odezir bizir avirim mighegha iza azenibagh
apiagha,

men dagheba apa bar ada gifa.

Ezi kamaghira, gumaziba zuamira izi
men biziba ater mangam.

⁵ Ikiavira Itir God, ziar ekiam ikiava,
bar pin uan Nguibamin iti.

Egh a uan guizin arazim ko arazir aghuim
amadaghti,

a izi Jerusalemin mīkebaba bar da
avaragham.

⁶ Egh ia Ikiavira Itir Godin gumazamiziba, a zu-
rara deragh ian ganiva,
ia damuti ian dabirabim deragh gavgavigh
ikiam.

Egh a bizir aghuiba ia daningti
ia deraghvira ikiam.

A niḡnizir aghuiba ko, fofozir aviriba ko, arazir
an atiatiava an apengan itiba,
da bizir bar aghuibar min,
an ada isa ia ganidi.

⁷ Ia munagh ganigh!

Midorozir gumazir gavgaviba tintinibar tu-
avibar mitivighav ikia
akurvazim bagha diava arai.

Ezi abuir gumaziba midorozim agivasa ingan-
garir mitiam gami,
ezi midorozim givazir puvati.

Kamaghin amizi, abuir gumaziba
datirighin bar puviram azi.

⁸ Tuavir ekiaba pura itima,
gumazamiziba ua dar mangi izegh gamir pu-
vati.

Gumazamiziba akar dikirizir me amiziba, me da
abiki.

Ezi gumazim uan damazimin bizimin
ganigha, kotin aven guizbangiram an gun
migeima,

me niḡnizir gavgavim an akamin ikian
aghua.

Egha me gumazir igharazibar gara ghaze,

me mati pura biziba.*

⁹ Ezi nguazim uabi bar osemegha azirakabagh amima, an gavgavim gifa.

Lebanonin ruaribar temeba midii, egha bar aghumsiki.

Ezi Saronin Danganir Zarim bar misingigha dipaba puvatizir danganim gava.

Ezi Basanin Distrighin temeba ko, Karmelin Mighsiamin temebar dafariba da midia suaghiri.

Gumamaziziba Ikiavira Itir Godin gavgavimin ganam

¹⁰ Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“Ki datirighin dikavigh ingangarim damuam, eghti gumamaziziba ganigh nan ziar ekiam fam.

¹¹ Ia nan apanim gami darasi,

ia pura bizir dagheba puvatiziba bagha nighnigha ingangarir mitiabagh ami.

Ia mati, gumazim uan azenimin ingangarir dafam gami,

ezi puvati, dadar misingiziba ko oghevsever kiniba puram an otifi.

Ian ingangarir mitiar kam avimin min otogh bar ia agivagham.

¹² Egh ia mati me gumazibar aghariba tuezi, da arinimin otozi moghin, ia otivigham.

Egha mati me benir ataghatarim tuazima an averenimin otozi moghin, ia otivigham.

---

* **33:8:** Hibrun akam deragha ves 6-8in akabar mingarim deragha anebighizir puvati.

13 Ia gumazamizir roghira itiba, ko nguibar
saghon itiba,
ia ingangarir gavgavir ki amizibar
migrigiba baragh
egh ia nan ziar ekiam ko gavgavimın gun
mikim!”

14 Saionın itir gumazamizir arazir kurabagh amua
Godın damazimın mizeziba,
me bar atiatighava agoi.

Egha me kamaghın migei,
“Ikiavira Itir Godın aningagharim, an avir bar
gavgavimın mın isiava, biziba bar da gefi.
An ofa gamir dakozimın itir avim zurara isia ma-
maghira iti.

Ezi en tongın tinara a ko ikiam?”

15 Gumazamizir kabanang Ikiavira Itir God ko
ikiam:

Gumazamizir arazir aghuibagh amiba, ko
gumazamizir guizbangira migeiba, ko
gumazamizir ua baghavira biziba iniasa
igharaz darazi dikabirir puvatiziba, ko
gumazamizir gumaziba apezeperir dagiaba
isi me danıngti, me a bagh arazir kuram
damuamin aghuaziba, ko

gumazamizir gumazir mam gumazir
igharazitam misueghti an aremeghan me
oraghan aghuaziba, ko

gumazamizir arazir kurabar ganan aghuaz-
iba.

16 Gumazamizir kamaghın amiba, me bar de-
ravira ikiam.

Me mati gumazim mighsiam gisin mogomer
danganir bar gavgavimîn modoghav iti
moghîn deravira ikiam.

Eghti bizitam me dikabiraghan kogham.

Eghti me zurara damamin dagheba ko dipaba
ikiam.

*Ikiavira Itir God, dughiar bar aghuim isi
Jerusalem daningam*

¹⁷ Ia uan atrivir dirim uam an ganti,
a uan atrivir korotiar bar aghuibar
aghuigh,
kantri deraviram an ganam.

Egh ia uan kantrin ganti,
a bar aruegh bar ekevegham.

¹⁸ Egh ia uamategh dughiar kurar ia batozir kam
ginirigh, egh kamaghîn azangsigham,
“Apanibar gumazir dapanim izava en
dagiaba ko biziba inigha dar osimtizibagh
foghasa da tuisigha, da mega atrivir kuram
ganingiziba,
me managh iti?

Apanibar gumazir dapanim izava en tauan ru-
ariba mengeziba,
me managh iti?
Ti puvati.”

¹⁹ Akaba barazir puvatigha uarira uan ziaba fer
gumazir kaba,
ia ua men guatamin apighan kogham.

Egh ia ua me uan akabar migeir migirigiaba
baraghan kogham,

akar me mikimamim, gumazitam deragh an
mingarim gifoghan kogham.

²⁰ Ia Saionin gan, an ziar mam Jerusalem,
a nguibar ekiar e zurara Ekiamin ziam fer
dughiar ekiabar uari akuva itim.

Danganir e avughsa deravira itim.

A purirpenir gavgavimin min mitigh gavgav-
igham,
eghti gumaziba an afughafuziba asigh,
an beniba aghoregh, a inigh mangan
kogham.

²¹ Ikiavira Itir God uan gavgavim ko ziar ekiam
Jerusalem in aven e bagh anakogham.

Egh a Jerusalem damighti, a bar kantrin
dirimin min ikiam,
an aven faner ekiaba ko daghurir dipar
muziarir aviraviriba ikiam.

Eghti midorozimin kurir me pul gamua zuiba ko
kurir ekiaba,
dipar kabar izan kogham.

²² Bar guizbangira, Ikiavira Itir God uabi,

jasin min iki,
egh en atrivimin iki,
en gumazir deravira en ganamim min iki,
egh en Akurvazir Gumazimin ikiam.

²³ Apaniba Jerusalem inisi bar iburaghburegham.

Me mati kurimin ingangarir gumaziba
kurimin ikiti a ivemaran kogham.

Mati kurimin mas mitigha gavgavizir puvati.

Ezi an beniba firiaghirezi, an sel kuiagherizir
puvati.

Kamaghin amizi, apaniba ari mangi bizir aviriba
 ateghti da ikiti,
 Jerusalemia ivemar izi bizir kaba iniam.
 Gumazir suer kuraba uaghan izi men gin otivigh,
 uaghan bizir avirir tabar ganti,
 da ikivira ikiti,
 me uari bagh da inigh mangam.

²⁴ Eghti dughiar kamin, Jerusalem in itir gumazi-
 tam kamaghin mikiman kogham,
 “Ki arimariam iti.”
 Eghti Ikiavira Itir God
 Jerusalem in itir gumazamizibar arazir
 kuraba ginamangam.

34

God kantri Idom gasighasigham

¹ Ia nguazir kamin itir kantriba bar dar gumaza-
 miziba, ia izi.
 Ia ikiziba bar izi uari akuvagh akar kam
 baragh.

Nguazim ko an itir biziba bar moghira,
 ia uaghan kuariba arigh deraghviram oragh.

² Ikiavira Itir God, kantriba bar me ko midorozir
 gumaziba, bar men aningaghegha me
 bagha navim isi,
 egha me aremeghasa, a mikemegha gifa.

³ Eghti men kuaba, gumaziba mozibar da afeghan
 kogham.
 Puvati. Da pura iki kur mughuriam mangam.
 Eghti men ghuziba mighsiaba avaragh
 daghuribar emir magiram.

⁴ Aruem ko, iakinim ko mikoveziba bar moghira
kuarigh iregh givagham.

Eghti overiam mati akinafarim me a irigha a
nomke.

Mikoveziba ko bizir overiamin ikia isiba,
mati wainin ikarizibar dafarir midiariba ko
fighin temebar ovizir midiariba,
misigha ira nguazim girezi moghin
nguazim giram.

⁵ Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Nan aningagharim, a midorozir sabamin min iti,
egh midorozir sabar kam pin ikegh, ivezir
kuram aningamin ingangarim agivagh,
egh overiam ategh magari,

Idomia bagh izi ivezir kuram me daningiva
me misoghti me arimighiram.

Kar ki asighasighasa mikemegha givazir
darasi.”

⁶ Eghti Idomian ghuzim ko ovim, Ikiavira
Itir Godin midorozir sabam bar
anagiragirigham,

mati sipsip ko memen ghuzim ko ovim, gu-
maziba ofa damuasa dav sozi
men ghuziba ko ovim men dafariba
agiragiri.

Ikiavira Itir God kantri Idomin aven Bosran
nguibar ekiamin,

gumazamizir bar avirim misueghti me
arimighiregham.

34:4: Matyu 24:29; Mak 13:25; Luk 21:26; 2 Pita 3:10; Akar
Mogomem 6:13-14 **34:5:** Aisaia 63:1-6; Jeremaia 49:7-22;
Esekiel 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11-12; Obadia 1:1-14; Malakai
1:2-5

Mati a uabi Bosran iki ofan bar dafam damuam.

⁷ Egh Ikiavira Itir God, uaghan bulmakaun atiaba ko bulmakaun igiaba ko bulmakaun apurir bar gavgaviba, dav soghti da arimighiriti, dar ghuziba ko oviba Idomin kantrin nguazim giregh anevaragham.

⁸ Ikiavira Itir Godin nguibar ekiam Saion, apaniba a dikabiravira iti.

Kamaghin amizi, a me ikarvaghamin azenir mam amisevegha gifa.

Eghti dughiar kam otoghti,
a ivezir kuram isi me daningam.

⁹ Idomin kantrin faneba, koltan min isia amera zui moghin otogham.

Eghti nguazimin mineziba dagiar avir isibar min otivam.

Eghti Idomin nguazim kolta isi moghin isiam.

¹⁰ Avir kam mungeghan kogham. Puvati.

An arueba ko dimagaribar isi gavgavigh mamaghira ikiti, an migharim zuraram otivam.

Eghti Idomin nguazim pura iki

mangiti men ovavir borir gin otivamiba, men danganiba inigh mangi dughiabar iki mamaghira ikiam.

Eghti gumazitam ua danganir kamın mangan kogham.

¹¹ Eghti a, isaba ko, taragiaba ko, anebaba ko, mighiaba dar danganim gavagham.

Ikiavira Itir God Idomian biziba bar da agivagham,
 egh Idomin nguazim damighti a pura ikiam,
 mati nguazim fomirama otogha pura ikezi
 moghin ikiam.

12 Men gumazir aruaba ko gumazir dapaniba ua
 ikian kogham.

Eghti atrivitam ua kantrin kamın ganan
 kogham.

13 Beniba ko oghevsevir dikoniba itiba atrivimın
 dipenim ko dipenir igharazibar avi da aveg-
 ham.

Eghti afiar atiaba izi iki arangti, poneba izi
 dipenir kabar dakuam.

14 Eghti asizir atiar guar aviriba izi danganir
 kamın uari akuvagh ikiam.

Eghti memen atiaba uaghan izi iki dimti,
 amizir aser dimagaribar aruim uaghan izi dakusi,
 danganir kamın daguir danganiba buriam.

15 Eghti mighiaba izi uan aroriabar arighsi, dan-
 ganir kamın izi mikonibar ingarsi dan-
 ganiba buriam,

egh da aroriaba arighti, da afueghti
 da uan aviziba kuigh uan nguzibar gan
 ikiam.

Eghti isar apuriba ko isar amebaba,
 me uaghan izi ikiam.

16 Ia Ikiavira Itir Godın akınafarir righizimın aven
 ganıva,

ia bizir kabar migirigiabar ganti, da ikiam.

Asiziba, o kuaraziba, o bizir tiziba, akınafarim dar
 gun migei,

da bar izi kantri Idomin nguazimin ikiam.

Egh da vaghvagh asizir amebaba ko apuriba ikiam.

Guizbangira, Ikiavira Itir God uabi da izasa dav keme.

An Duam da akuvagh, da inigh izam.*

¹⁷ Ikiavira Itir God uabi Idomin nguazim abigha, asizir kaba bagha da tuiragha dagh aningi, eghti da zurara danganir kam in iki mangiti dar ovavir borir gin otivamiba, dar danganiba inigh

mangi dughiaabar iki mamaghira ikiam.

Nguazir kam, Ikiavira Itir God da bagha aneti.

35

God ua bizibagh amizi da deragha otifi

¹ Gumamaziziba puvatizir danganiba, ko nguazir misingiziba, da bar akuegham.

Akimarir aghuiba otivigh gumamaziziba puvatizir danganiba avaraghti, da bar akongegham.

² Egh nguazir midiarir kam, akimarir aviriba an otoh oneghti, an ganganim bar deraghti, a bar akuegh pamten dimiva arangam.

Ikiavira Itir God dirir aghuim isi nguazir midiarir kam daningti, an ganganim bar deragham, egh Lebanonin ruarir ekiam ko, Karmelin Mighsiam ko,

---

* **34:16:** Vezin kam, Hibrun akam deragha akamin mingarim bigha mikemezir puvati. **35:1:** Aisaia 27:6; 27:10; 41:18-19; 55:12-13

Saronin Danganir Zarimin ganganir
aghuimin mirara ganam.

Eghti gumamaziziba Ikiavira Itir Godin angazan-
garim ko gavgavimin ganiva, egh uaghan
en Godin ziar ekiamin ganti,
an atrivimin kurkazir aghuimin min
ikiam.

³ Ia atiatim itir gumamazizibar amuti,
me atiatingan kogh tuivigh gavgavigh iki.
Egh gavgaviba puvatizir gumamaziziba
gavgavim me daning.

⁴ Ia gumamazizir atiatiba me mikim suam,
“Ia tuivigh gavgavigh, egh atiatingan marki.
Ian God izi ian akuragh,
egh ivezir kuram isi ian apanibar aningiva
bar me gasighasigham.”

⁵ Dughiar kamın, gumazir damazir okaviriziba ua
ganti,
gumazir biziba barazir puvatiziba, uam or-
agham.

⁶ Eghti gumazir suer kuraba, uari akun mavanang
izighiram,
mati ruarimin itir asizir mam, me dia a garisi.

Eghti gumazir migeir puvatiziba,
me pamten dim, egh bar akuegham.

Eghti dipaba otiv gumamaziziba puvatizir dan-
ganibar mangi,
egh nguazir misingizibar itir fanebar ivemar
magiram.

7 Egh gigir misingizim, dipar akaremın min otogham.

Nguazir dipaba faragha puvatiziba,
nguazimın aven ivemarir dipar atuiba,
dar otivigh ivemar izighiram.

Afiar atiabara ikezir danganir misingizir
kam, dadar aviriba ko ighuruniba an otivam.

8 Eghti tuavir ekiam kagh ikiti, me kamaghın a dipon suam,

kar “God Ua Baghavıra Inabazir Tuavim.”

Eghti Godın damazimın arazir kurabagh amir gumazitam an daruan kogham,

kar Godın gumamazibar tuavimra.

Eghti gumamazizir nighnızir aghuiba itiba ko gumamazizir nighnızir aghuiba oteveziba,
me an atam akuighan kogham, me a gifogh an mangam.*

9 Laionın tam ko, asızir kurar misozitam tuavir kamın mangan kogham.

Asızir anıngazir taba tuavir ekiar kam daruan kogham.

Gumamazizir Ikiavıra Itir God akuragha ua iniz-
ibara,

tuavir kamın daruam.

10 Gumamazizir Ikiavıra Itir God men akuragha ua iniziba, me ua izi,

---

35:8: Aisaia 11:16; Jeremaia 14:8; Matyu 7:13; 1 Pita 1:15-16

* **35:8:** Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abigha nıgeir puvati. **35:9:** Aisaia 5:29; 13:22; 51:10; 62:12 **35:10:** Aisaia 1:27; 65:19; Akar Mogomem 7:17; 21:4

Saionin Miḡhsiamin bagh iziva, bar akongekh
 ongi, tiariba akariva tuavir kamın izam.
 Egh me dabirabir bar aghuim ikiti,
 bar akongezir arazir kam a men iki me
 gizivagh kamaghira ikiam.
 Eghti mizaziba ko osimtiziba me ategh, ua
 men ikian kogham.

Asiriaba Jerusalemın nguibar ekiam iniasa

36

(Sapta 36--39)

Asiriaba Jerusalem iniasava ami

(2 Atriviba 18:13-37; 2 Eghaghaniba 32:1-19)

¹ Hesekia 14plan azenibar an atrivimın itima, ezi Asirian Atrivim Senakerip, uan midorozir gumaziba ko iza Judaba ko misogha, me abiragha men nguibar ekiar divazir gavgaviba aviniziba bar da ini. Egha me Jerusalem inizir puvati.
² Senakerip, Lakinın nguibar ekiamın ikia uan abuir gumazim ko midorozir gumazir bizir dafam amadazi, me Lakis ategha, Atrivim Hesekia bagha Jerusalemın zui. Me an boroghın ghua otifi. Dughiar kamın, danganir mam iti, Mozir Dipar Pin Itimın daghurim, dipam an ghuaghira Jerusalemın otifi. Daghurir kam, a tuavir ekiar ghua iniba ruer danganimın boroghın iti. Asiriaba otivigha danganir kamın tuivighav iti.

³ Ezi Israelın gumazir dapanir 3pla ghuav a bato. Kar, Hilkian otarim Eliakim, an atrivimın dipenimın garir gumazim, ko Sepna, atrivimın akınafariba osirir gumazim, ko Asapın otarim

Joa, an atrivim amir bizibar eghaghaniba bar a da osirir gumazim, me zui. ⁴ Ezi 3plan gumazir kaba ghuava Asirian abuir gumazir kam batozi, an akar gavgavimın me miġia ghaze, ‘‘Ta mangi, Asirian atrivir ekiamın akar gavgavir kam Hesekia mikemegh. A kamaghın miġei, ‘Hesekia, ni gavgavir manam ikia egha nan apengan ikian aghua?’ ⁵ Miġirġiar kiniba ti midorozimın gavgavim gafiraz, o? Bar puvati! Ni nan akaba barazir puvati. Egha ni ghaze, tina izi nin akuragham! Ezi ni na baraghan aghua. ⁶ Ki fo, kantri Isip nin akuragh misoghasa, ni a bagha gara mizua iti. Egha ki ni miġei, Isip mati abuar misiam dipiriagherigha gifa. Egh ni a inigh fidizimın min an suiragh daruti, an ruaghatevim nin agharim mitigham. Isipın atrivimın arazim abuar misiar kamın mirara ghu. Kamaghın amizi, misoghamin dughiamın a izi nin akuraghan kogham. ⁷ Egh ni ti kamaghın mikimam, ia Israelia niġhnizir gavgavim Ikiavira Itir Godın iti, a ian God, a ian akuragham. Ezi ki ghaze, bar puvatigham. E fo, Hesekia, ni uabi ghua, miġhsiabar pin itir danganir an ziam feba ko, an ofa gamir dakozir pura tintinibar itiba bar dagh asighasiki. Egha ni Judaba ko Jerusalemia miġia ghaze, me Jerusalemra izi ofa gamir dakozir vamiran Godın ziam fam.’

⁸ ‘‘Hesekia, ni izi nan gumazir ekiam, Asirian atrivim ko akam akirigh. Ni ti 2,000plan midorozir gumazir gavgavibar apighti, nan atrivim 2,000plan hoziaba ni danighti, me dar apiagh misogham. Ki fo, ni uabi gumazir kamaghın garitaba itir puvati. ⁹ Egha ni kamaghın niġhnisi,

Isipian midorozir gumaziba uan hoziaba ko karisba sara izi nin akuragh misogham. Bar puvatigham, me izan kogham. Ni en midorozir gumazibar tongin gumazir dapanir ziaba puvatizitam abinamin gavgaviba puvatigham. ¹⁰ Ni ti ghaze, ki uabi uan nighnizimin iza nin kantri ko misogha, a gasighasisi, a? Bar puvati. Ikiavira Itir God uabi na mikemezi, ki iza kantrin kam gasighasisi.”

¹¹ Ezi Eliakim ko, Sepna ko Joa akar kam baregha, kamaghin Asiriabar abuir gumazim migia ghaze, “Ni Aramin akamin e mikim, e a gifo. Ni Hibrun akam mikiman marki. Puvatightima, gumazir nguibar ekiamin divazir gavgavir mitiam gisin mitivighav itiba nin akam baregham.”

¹² Ezi abuir gumazir kam kamaghin akam ikaragha ghaze, “Nan gumazir ekiam pura akar kam in ia ko ian gumazir ekiam, a iarara mikimasa na amadazir pu. Puvati. Gumazir divazim gisin tuivighav itiba, me uaghan akar kam baragham. Guizbangira, midorozim otoghti, e Jerusalem ekiarugham, eghti dughiar kuram bar ia batogham. Eghti ia gumazir divazim gisin tuivighav itiba, ia bar dagheba puvatighava uan buaribar amiva, uan misizir pabar amam.”

¹³ Ezi Asirian abuir gumazim, divazim gisin apiaghav itir gumazamizibar gara kamaghin pamtemin Hibrun akamin men dia me migei, “Ia deraghvira Asirian atrivir ekiamin akam baragh! ¹⁴ Atrivim kamaghin migei, Ia Heskia baraghti, a ia gifaran marki. Heskia ian akuraghti, ia deragh ikian kogham. ¹⁵ Ia Heskian apezeperir akaba

baraghan marki, egh ia nighnizir gavgavim iki suam, Ikiavira Itir God ian akuraghti, e Asiriaba ia abinigh Jerusalem in nguibar ekiam inighan kogham. ¹⁶ Ia Heskian akam baragh ua na ko misoghsi nighnighan marki. Ia deravira dapiagh iki, egh ia uan mozir paba tu dar amiva, wainin ikarizibar ovizibar ami. Ia uan azenibar itir temer fighin oviziba uan azenibar da inisi, egh ia na ko akam akirigh na ateghtima, ki ian nguibar ekiam iniam. ¹⁷ Eghti ia deraghvira iki mangiti, ki ia inigh mangi kantrin igharazir ian kantrin mirara garimin ia atigham. Kantrin kam wainin azenir aviriba iti. Egha a bret damuamin witin azenir aviriba iti.

¹⁸ “Heskia ia gifaragha ghaze, ‘Ikiavira Itir God, ian akuragh Asiriaba dikabiragham!’ Ia Heskia ateghtima a ia gifaran marki. Ia ti ghaze, kantrin igharazibar aseba men akurvasi, ezi me Asiriaba e misogha e abira, a? Bar puvati. ¹⁹ E ghua Hamatin nguibar ekiam ko Arpatin nguibar ekiam ko Se-farvaim ko misozima, men aseba managh ikia, egha men akurazir puvati? Egha e ghua Samaria ko misozima, Samarian aseba men akuragha e dikabiraz, o? Bar puvati. ²⁰ Kantrin kaba me aser aviraviriba iti, ezi e me ko misosi. Ezi men aseba men akurazi, me e misogha e abirazir puvati. O Jerusalemia, ia manmaghsua nighnigha ghaze, Ikiavira Itir God ian akuraghti, e ia misogh ia abiraghan kogham? Bar puvatigham!”

²¹ Asirian gumazir dapanir kam me mikemegha givazi, gumazir divazir gavgavimin apiaghav itiba oregha fo, men Atrivim Heskia faragha an akam ikarvagh bizitamin mikiman men anogoroke.

Kamaghin amizi, me uan akabar kumigha an migirigiatam ikarazir puvati. ²² Ezi Asirian abuir gumazim mikemezir migirigiaba, Eliakim, Sepna, ko Joa gamizi men naviba bar oseme. Ezi me uan korotiaba abiagharigha ghua abuir gumazimin migirigiaba bar dar gun Hesekia migei.

37

*Hesekia uan osimtizimin
gun Aisaia migei*

(2 Atriviba 19:1-17)

¹ Ezi Judan Atrivim Hesekia Asirian atrivimin abuir gumazimin akam baregha, uan korotiaba abiagharigha buaber korotiaba aghuigha, Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghu. ² Egha atrivimin dipenimin garir gumazim Eliakim ko, atrivimin akinafariba osirir gumazim Sepna, ko ofa gamir gumazir ghuribar diazi, me izi. Ezi a me amangizi, me Emosin otarim, Aisaian ganasa zui. Ezi gumazir kaba, azirakar korotiaba aghuigha zui. ³ Me ghuava otivigha kamaghin Aisaia migei, "Atrivim Hesekia ghaze, Kar osimtizir ekiaba ko aghumsiziba otivir dughiam. Asiriaba dibovir migirigiar aviribar e gami. E amizir navim asangizimin min ami, a borim batamin dughiam otozi, an a batamin gavgaviba puvati. ⁴ Asirian atrivim uan abuir gumazim amadazi, a iza dibovir akabar en Godin Zurara Ikiavira Itim mikeme. E fo, Ikiavira Itir God, an dibovir akaba baregha gifa, egh gumazir kamaghin amizim, God ivezir kuram a daningam. Kamaghin amizi, ni en akuragh God ko mikimti, Ikiavira Itir God, e varazira en akuraghti, e ovengan kogham."

5-6 Ezi Aisaia Hese kian akam baregha, kamaghin gumazir an akam inigha izir kabav gei, “Ia uamategh atrivim bagh mangi Ikiavira Itir Godin akamin gun a mikemegh. Ikiavira Itir God ghaze, ‘Ni akar a nan tiraghtirazir kam, mighigh a ginighnigh atiatingan marki. A pura Asirian atrivimin ingangarir gumazir kinim, a migirigiar kam gami. ⁷ Ia oragh. Ki uan Duamin gavgavimin, Asirian atrivim damighti an okam nighnigham. Egh a migirigiar kinim baregh pura uamategh ari uan kantrin mangigham. An Asirian kantrin ikivira ikiti, ki gumazitabar amighti, me a misueghti an aremegham.’”

*Asiriaba ua Jerusalem
gasighasigha migei
(2 Atriviba 19:8-19)*

⁸ Ezi Asirian abuir gumazim kamaghin oraki, Atrivim Senakerip Lakinin nguibam ataki. Ezi abuir gumazir kam dikavigha Jerusalem ategha ghua Libnan nguibamin otogha garima, an atrivim Lipnan nguibamin ikia Lipnabav sosi. Ezi a ghuava atrivim bato.

⁹ Asiriaba misogha itima, gumazir maba iza Atrivim Senakerip migia ghaze, “Itiopian Atrivim Tirhaka uan midorozir gumaziba ko iza ni ko misoghasa.” Ezi Senakerip Jerusalem iniasa nighnisi, kamaghin amizi, an akinafarir mam osirizi, an abuir gumaziba a inigha Hese kia bagha ghu. ¹⁰ Senakerip kamaghin akinafarim osiri, “Hese kia, ki fo, Godin ni nighnizir gavgavim itim, a ni migia ghaze, ki misogh ia abinigh Jerusalem inighan kogham. A ni gifari. Ni bar an akam

baraghan marki. ¹¹ E Asirian atriviba, ni uabi en arazibagh fo, e kantrin igharazibar atriviba ko misogha bar me gasighasisi. Egha ni ti ghaze, ki nin kantri kamaghiram a damighan kogham? Puvati, ia guizbangira e gitaghan kogham. ¹² Nan inazir afeziaba fomira, Gosenin nguibam, Haranin nguibam, Resepin nguibam, ko Idenin gumazamizir Telasarin nguibamin itiba, me nguibar kabagh asighasiki. Ezi men aseba men akurazir puvati, ezi me deragha ikezir puvati. ¹³ Ezi nguibar kaba, Hamat, Arpat, Sefarvaim, Hena, ko Iva, men atriviba datirighin managhira iti? Me itir puvati. E bar me misoagharighizi me ariaghire.”

¹⁴ Ezi Atrivim Heskia akinafarir kam, abuir gumazir a inigha izeziba dama an suiragha an ganigha, a inigha Ikiavira Itir Godin Dipenimin ghu. Egha Ikiavira Itir Godin damazimin an onegha aneti. ¹⁵⁻¹⁶ Egha Heskia kamaghin Ikiavira Itir God ko migei, “O Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ni Israelian God, ni enselin bar gavgavibagh afiragha bar pin uan atrivir dabirabim gaperaghav iti. Ezi nin gavgavim enselin bar gavgavibar gavgavim gafira. Nirara, ni guizbangira God, ni nguazir kam in kantribar gumazamiziba bar me gativagha men gari. Nirara, overiam ko nguazimin ingari. ¹⁷ O Ikiavira Itir God, ni deragh kuarim atigh nan migirigiaba baregh, egh deravira bizir kurar e bativizir kabar gan. Ni Godin Angamira Itim. Ezi Senakerip ni dipova mikemezir akar kaba, ni deragh da baregh dar gan. ¹⁸ O Ikiavira Itir God, e kam-

aghin fogha gifa, Asirian atriviba kantriba bar dagh asighasigha men nguaziba saram asighasiki. ¹⁹ Egha atrivir kaba, kantrin kabar marvir guaba sarama asighasigha da isa avimin da tue. Men marvir guar kaba, da guizin godba puvati, me teme ba ko dagiaba isa uan dafaribar dar kiri. Kamaghin amizi, Asiriaba bar moghira dagh asighasigha, dagh apongezi da isi. ²⁰ O Ikiavira Itir God, ni en God, ni datirighin en akuragh Senakeripin dafarimin uam en inigh. Eghti nguazir kam in kantribar gumazamiziba bar kamagh ganigh fogh suam, nirara ni Ikiavira Itir God.”

*Aisaia Godin akamin gun atrivim migei
(2 Atriviba 19:20-37)*

²¹ Ezi Emosin otarim Aisaia, Hesehia bagha kamaghin akam amada, “Ikiavira Itir God, a Israelian God, a ghaze, ‘Ni Asirian Atrivim Senakeripin dafarimin, ia ua uari iniasa nan azangsiki. ²² Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God datirighin Asirian Atrivim Senakerip ginighnigha akar kam gami. A kamaghin migei:

“Saionin nguibar ekiam, a mati amizir igiar bar dirim,
a ni dipova aghumsizir akabar ni migei.
Jerusalem nin girakirangin, ni dipova uan dapanim roi.

²³ Ni uabira uan ziam fa, egha ni tinara akar kuraba ko dibovibar a gami?
Ni tinara pamtemin tiraghtirazir akabar a migei?

Ni tinara dikabinasa arazir kabagh ami?

Kirara, ki Israelian Godin Bar Zuezim, ni bizir
kabar na gami!

24 Ni uan ingangarir gumazir dapanibav kemezi,
me nin ziam fa nan ziamin tira.
Ezi ki men akatoribar migirigiar kaba
baraki.

Ki fo, ni kamaghin migia ghaze, ni uan karisin
aviriba inigha Lebanonin Mighsiabar oraz-
ibar ghuavanega,
egha bar Lebanonin ruarir bar pizimin aven
ghua, danganir gumazamiziba aven zuir
puvatizimin,
ni temer sidan bar ruariba ko temer
painin bar aghuiba oke.

25 Egha ni pura tintinibar aruir dughiabar, ni
damamin dipatam gasazir puvati.
Dipaba bar dakezir dughiamin, ni kuizir
mozir dipaba,
da bar moghira izefe, ezi nin adarazi da
api.

Egh ni mangi Isipin Faner ekiabar aruti,
nin sueba dipar kabar amuti da misingam.

26 “Senakerip, ni kamaghin fozir puvati,
ki fomira bizir kabar amuasa ni amisefe.
Ki, nguibar gavgavir divazir gavgaviba itiba, ki
dagh asighasighasa, gavgavim ni ganingi.
Ezi ni nan nighnimra gin ghua nguibar kaba
akaragharighizi da iregha,
mati me dagiaba pozibav kinizi, da iti.

27 Ezi gumazamizir nguibar kabar itiba bar ati-
atingi.

Me okam niġniġha men gavgaviba bar
moghira gefe.

Me mati, aruer dughiamin, aminir fefem iza graz-
ibar isi
da midii moghin misigha iti.

Aminir fefer kam aruem anadir naghin ikegha iza,
grazir dipenir siriabar aghuiba ko grazir tin-
tinimin aghuibar isizi,
da deragha aghuir puvati.

28 “Ezi ki bar moghira ni gifo,
nin dabirabir araziba ko dikavir araziba, ko
iza zuir araziba,
ki bar dagh fo.
Egh nin aningagharir nan itim,
ki uaghan bar a gifo.

29 Nin aningagharir nan itir akaba ko, ni uabira
uabi feir arazim,
ki bar dagh fo.

Ezi ki datirighin akezim isi nin atinim darugh, egh
ainin otevir me hosin akam gazuim, isi nin
akam darugham.

Egh ni amikirigh, tuavir ni uan nguibamin
ikegha izezim uam an mangigham.’”

30 Ezi Aisaia akar ababanir mam isa Heskia
ganiga kamaghin migei:

“Ia kamaghin ganigh fogham, azenir kam ko
azenir gin izamimin, ia dagheba operan
kogham.

Ia azenir kam in wit in pura uari azenibar
otiviba ini dar ami,

egh mangi azenir pumuningin, ia azenir
 faragha ghuzimin dagher ovizir iregha
 aghuiba, ia dar ami,
 egh namba 3in azenimin, ia ua ingariva opar
 dami.

Egh ia uaghan wainin ovizibar amisi,
 wainin ikariziba opariva, dar ovizibar amam.

31 “Eghti Judan anabamin gumazamizir ikiavira
 itir varazira,
 me witin azenim puvira be moghin, borir
 aviriba bati bar avirasemegham.

32 Eghti apaniba Jerusalemın gumazamiziba bar
 me gasighasighan kogham, men tarazi
 ikivira ikiam.
 Gumazamizir ikiavira itir varazira, iki
 Saionın Mighsiamın mitivighvira ikiam.

Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim,
 a bizir kabar amuti da otivighirasa nighnizir
 gavgavim iti.

33 “Egha Ikiavira Itir God ua kamaghın migei,
 ‘Asiriabar atrivim, uan midorozir gumaziba
 ko, Jerusalemın aven izan kogham.

Egh me uan baritamın aseghti, a nguibar ekiar
 kamın aven izeghan kogham.

Egh midorozir gumaziba misoghsi, oratam
 inigh nguibar kamın aven izeghan kogham.

Egh me tugh misoghsi, nguibar ekiamın
 divazir miriamın nguazim arighti, a
 ghuavanaboghan kogham.

Bar puvatigham.

- 34 Ki Asiriabar atrivim uam a purighti, a izezir tuavim uam an mangam.
 Kamaghin amizi, a Jerusalemın aven izeghan kogham.
 Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme.
- 35 Ki uan ingangarir gumazim Devit, a ko dikirizir akam ko, uan ziar ekiam ginighnigh,
 egh bizir kamning bangin,
 ki nguibar ekiar kamın ganıva an akur-
 vagham.’”

36 Egha dimagarir kamra, Ikiavira Itir Godın enselin mam dikavigha ghua, Asiriabar midorozir gumaziba itir danganimın, men 185,000plan midorozir gumazibav soghezi, me ariaghire. Ezi aminim tirazi bar mizaraghara, gumazamiziba dikavigha midorozir gumazir kabar kuabar gari.

37 Ezi Senakerip midorozir gumazir ikiavira itiba ko, dikavigha uamategha Asirian kantrin ghuegha, Niniven nguibar ekiamın iti.

38 Egha a dughiar mamın uan asem Nisrokin dipenimın ghugha an ziam fe. Ezi an otarimning, aningın ziamning, Adramelek ko Sareser, aning midorozir sabam inigha aven ghugha a misoghezi an aremezi, aning ara ghua Araratın kantrin iti. Ezi an otarir igharazim, an ziam Esarhadon, a uan afeziamın danganim inigha, Asirian kantrin atrivimın iti.

38

*Atrivim Hesekia arımarıam itima, Ikiavira Itir God an akura
 (2 Atriviba 20:1-11; 2 Eghaghanıba 32:24-26)*

¹ Dughiar kamın, Asiriaba bar arazir kurabar Judabagh amima, Hesekia arımarıam inıgha atam areme. Ezi Emosın otarım Aisaia ghuava an ganıgha kamaghın a mıgei, “Ikiavıra Itir God kamaghın mıgei, ‘Nın arımarıam gıvaghan kogham, a ikıvıra ikıtı nı ovegham. Kamaghın amızı, nı gumazamızır nın dıpenımın itıbav kemeghti, me nın ingangarıba bar dar amu dar kırıgh.’”

² Ezi Hesekia akar kam baregha, uan guam isa a itir dıpenımın averıamın bırıamın gara, Ikiavıra Itir God ko mıgıa ghaze, ³ “O Ikiavıra Itir God, kı uan navır averıamın aven nı baghavıra ikia nın ifongıamın gın ghua, bar guızbangıra zurara nın ingangarım deravıra a gamuavıra itı. Kamaghın amızı, kı amızır ingangarıba, nı dagh nıghnıgh na ateghti, kı ovengan kogham.” Egha Hesekia Ikiavıra Itir God ko mıkemegha gıvagha, bar puvıram azi.

⁴ Ezi Ikiavıra Itir God ua kamaghın Aisaia mıgei, ⁵ “Nı mangı kamaghın Hesekia mıkemegh, ‘Kı Ikiavıra Itir God, nın inazır afezıam Devıtın God, kı nın azangsızım baregha nın temerıbar ganıgha gıfa. Kamaghın amızı, kı nı ateghti, nı ua 15plan azenıbar ikegh gın ovengam. ⁶ Egh kı nın akuragh, Asırıabar atrıvımın amamangatıghtı, a nı abırıagh Jerusalem inıghan kogham. Bar puvatıgham.

⁷ “‘Kı Ikiavıra Itir God, kı ababanıtım nı danıghtı, nı kamagh fogh suam, kı damuasa akam akırıgha gıvazır bızım, kı a damuam. ⁸ Nı gan! Ababanır kam kamakın, Atrıvım Ahas fomıra ingarıgha asarazır adırızıam, ia an

dughuazibar gara aruemìn auaba medi. Aruem datirighìn ghuaghiri, eghtì kì a damightì, a timira uamategh overiamìn mangìti, an angazangarimìn dughuazim adiriziamìn 10plan ighuvibar pìn uamategh ghuavanabogham.'”*

Ezi aruem uaghira adiriziamìn dughuazim gamima, a zuamira timira uamategha pìn ghua adiriziar ighuvir 10ìn pìn itimìn tu, a datirighìn 10plan auan a faragha ikezi moghìn iti.

⁹ Ezi Hesekia ua ghuamaghegha akar kam osira ghaze:

¹⁰ Kì kamaghìn uabì ginìghnigha ghaze, kì ti uan igiamram aremegh nguazir kam ategham.

Egh mangì Gumamazizir Oveaghuezibar Nguibamìn ikiam.

¹¹ Kì ghaze, kì gumamazizir angamira itibar tongìn iki ua Ikiavira Itir Godìn ganighan kogham.

Kì Gumamazizir Oveaghuezibar Nguibamìn mangì,
egh ua nguazir kamìn itir gumamazizir angamira itibar ganighan kogham.

¹² Nan angamira itir ikirimìrir kam, mati averpenim,
gumaziba anepirigha a inigha ghu.

Kì ghaze, nan ikirimirim, mitarir ruarimìn mìn ruaragham,
egha kì mitarimìn mìn a girìghavira iti. Ezi puvati.

---

* **38:8:** Judabar arazim kamaghìn. Atrivim Ahas asarazir adiriziam, a men kloghìn mìn iti. Aruem an garima, an dughuazim, adiriziar ighuvibar gisira, ezi me dughuazim gara fo, kar auan manam.

Nan ikirimirir ki datirighin itir kam,
 mati amizim mitarim girizi moghin, me
 zuamiram anetughti, an otevegham.
 God, nan ikirimirir angamira itim ni zuamira
 anegifagh.

13 Ki dimagaribar nighnigha ghua mizarazibar tu,
 egha ghaze,

Ni laionin min nan aghariba apiri.

Ni dughiaba bar na gamima,
 nan ikirimirir kam givasava ami.†

14 Ki mizazim isa ara deima, nan arareba gavgav-
 iba puvati,
 mati kuarazir nguzimin ararem.

Nan arareba, da kuarazir bunbamin ararebar min
 bar nimiram arai.

Ki dughiar bar ruarimin akurvazim iniasa,
 kogha overiamin garava araima,
 nan damazimning teriba ira na gamizi, ki
 bar amira.

O Ekiam, ki osimtizir bar ekiam iti, ezi ni iziva nan
 akuragh.

15 Egh ki manmaghira mikimam? Ikiavira Itir God,
 nan akurvaghasa akam akirigha gifa,
 egha a datirighin bizir kabagh amizi da otifi.

Kamaghin amizi, ki uan navir averiamin aven
 osimtizir ekiam na batozir kam ginighnisi,
 egh pura uabi abiragh nimira iki
 mangi ovengamin dughiam otogham.

16 O Ekiam, ni ikirimirim isi gumazamizibar
 aningti,

---

† 38:13: Ves 11-13, Hibrun akam deragha dar akar mabar mingarim abighizir puvati.

me angamira ikiam.
Ezi bizir na bativizir kaba, da ikirimirir igiam nan
duam ganingi.

Ni nan arimariam agivagha na gamizi,
ki ua dikavigha ghuamaghe.‡

17 Ezi osimtizir ekiar na bativiba, ki dar gara fo,
da nan akurvaghasa otifi.

Ezi datirighin, ni bar moghira nan arazir
kuraba gin amadagha gifa.

Ni bar moghira na gifuegha nan amamangatizir
puvatizi,
ki Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin
ghuzir puvati.

18 Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin itiba,
me nin ziam fan kogham.

Egh ni uan gumazamiziba bagha zurara amir bizir
aghuiba,
me dar ganan kogham.

19 Gumazamizir angamira ikiavira itiba,
guizbangira merara, ki datirighin nin ziam fe
moghin, me nin ziam fa ni minabi.

Amebaba ko afeziaba, ni zurara amir bizir
aghuiba,
me dar gun uan boribav gei.

20 Ikiavira Itir God nan akuragha na gamizi ki ua
ghuamaghe.

Eghti dughiaba bar, e Ikiavira Itir Godin
Dipenimin mangi,
gitabav sogh, ighiaba bangi an ziam fam.
E datirighin angamira itir dughiar kam,

‡ 38:16: Hibrun akam deragha ves 15 ko 16, aningin akabar
mingariba deragha da abighizir puvati.

e kamaghira zurara a ziam fivira ikiam.

²¹ Aisaia faragha kamaghin migia ghaze, “Atrivimin ingangarir gumaziba, fighin ovizir me apuzizi taba inigh, da mirmirigh dipatam darugh da munumigh da inigh izi, Heseкия okar gavgavim dukuaghti, a ua deragham.”

²² Ezi Heseкия faragha uaghan kamaghin Aisaian azara, “Ikiavira Itir God, ababanir manam nan akaghti, ki an ganigh fogh suam, ki uam an Dipenimin mangi, an ziam fam?”

39

*Babilonin Atrivim Merodak, gumaziba amangizi me Jerusalem in ize
(2 Atriviba 20:12-19)*

¹ Baladanin otarim, Merodak Baladan, a Babilonin atrivimin iti. An orazi, Atrivim Heseкия arimariar dafam ikia, ua ghuamaghe. Ezi an akinafariba osirigha bizir aghuir mam sarama gumazir mabagh aningizi, me Heseкия bagha da inigha zui. ² Ezi Heseкия men akaba baregħa givagħa bar akongegħa, me inigha uan dipenim ko, dagiaba itir dipenim ko bizir aghuiba itir dipenibar aven ghua, uan dagiaba ko bizir igharaziba men aka. A uan silvaba, ko golba, ko pauran mughuriar aghuiba ko, borer aghuiba ko midorozir biziba, me bar mogħira dar gani. Heseкия bizitam modozir puvati. An atrivimin dipenim avinizir dipenibar itir biziba ko, an kantrin danganiba bar dar itir biziba, a bar dar men aka.

³ Ezi Babilonin izezir gumaziba uamategha ghuezi, Godin akam inigha izir gumazim Aisaia, iza kamaghin Atrivim Hese kian azara, “Gumazir kaba manmaghira migei? Me kantrin manamin gumaziba?”

Ezi Hese kia kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Me kantri Babilonin gumaziba, me nan ganasa saghuiamin ikegha ize.”

⁴ Ezi Aisaia kamaghin Hese kian azara, “Me bar bizir tizimra nin dipenimin aven an gani?”

Ezi Hese kia kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Ki uan biziba bar men akakaki. Egha ki uan bizir aghuiba akuvir dipenibar aven bizitamın men modozir puvati.”

⁵ Ezi Aisaia kamaghin Hese kia migha ghaze, “Ni oraghti, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin akam ni mikimam. ⁶ Ikiavira Itir God kamaghin migei, ‘Bar guizbangira, dughiatam gin iziti, Babilonia izi, nin atrivir dipenimin itir biziba bar ada inigh, egh bizir nin inazir afeziaba fomira biziba akuvir dipenibar akuvaziba, me bar da inigh Babilonin kantrin mangigham. Eghti bizitam ua ikian kogham. ⁷ Eghti me ian ovavir borir ian otivizibar otarir taba inigh mangi me damuti, me kalabuziar gumamazibar min otivighti, me men mikarzir mogomebar oviziba amiseveghti, me Babilonin atrivimin dipenimin aven ingaram.’”

⁸ Ezi Hese kia akar kam baregha, kamaghin Aisaia migei, “Ikiavira Itir Godin akar ni na migeim, a dera.” Guizbangira, Hese kia kamaghin nighnigha ghaze, “Ki datirighin atrivimin itir

dughiar kamın, bizir kurar kaba otivan kogham. E pura navir amirizimın ikiti midoroziba puvatigham.”

God uan gumamaziziba ua me iniam

40

(Sapta 40--55)

Dughiar aghuim Godın gumamaziziba bativamin akam

¹ Ian God ghaze:

“Ia gavgavim isi nan gumamazizibar anıngti, me navir amirizimın iki.

² Ia apangkuvim itir akar aghuir kam isi, Jerusalemın nguibamın gumamaziziba me mikim gavgavim me danıng.

Egh kamaghın nan gun me mikim suam, ki Ikiavira Itir God, ki uan dafarimın men arazir kuraba ikaragha bar dughiar ruarimın me ataghizi me kalabusın ike.

Ezi datirighın ki men mızaziba ko ingangarir ekiam agıvagha men arazir kuraba gın amadazi, me firiaghire.”

³ Ezi gumazir tiarir mam kamaghın dia ghaze, “Ia gumamaziziba puvatızir danganimın, Ikiavira Itir God baghıva tuaviba azenıva dar kir.

⁴ Egh danganir zariba apemıva, mighsiaba ko akiribagh kuti da magiri.

Egh tuavir ikiziriziba, ia dar ingarighti, da voroghira mineghirigh.

Egh tuavir kuraba, ia deraghvira da akir.

⁵ Eghti Ikiavira Itir Godin angazangarir gavgavim ko ziar ekiam azenim girighi, nguazir kamın gumamaziziba bar moghiram an ganam.”

Kar Ikiavira Itir Godin, akatorimın otozir migirigiam.

⁶ Ezi tiarir mam kamaghın miğia ghaze,

“Ni akam akun.”

Ezi ki ghaze,

“Ki akar manam akunam.”

Ezi tiarir kam na ikaragha ghaze,

“Ni kamaghın mikim suam,

Gumamaziziba nguazir kamın ikivira ikian kogham,

me oghevseviba midii moghira misigham.

Me ruarimın itir akımariba suaghiri moghın, dughiar ruaribar itir puvati.

⁷ Ikiavira Itir God amınir fefeim amadima, oghevseviba midıma, akımariba midia suaghiri.

Bar guizbangira, gumamaziziba oghevsevibar mın, bar moghira vevegham.

⁸ E fo, oghevseviba midii, ezi akımariba suaghiri.

Ezi en Godin akam, a zurara ikia kamaghira iti.”

⁹ O Saionın gumamaziziba, ia miğhsıar ekiamın mavanangıva, akar aghuim akun.

O Jerusalemin gumamaziziba, ia pamtemin
dimiva akar aghuim akun.

Ni atiatingan kogh, akam akun Judan nguibabav
kim suam,

“Ia gan, ian God a izi!”

¹⁰ Ia gan. Ikiavira Itir God, ian Ekiam, a uan
gavgavir ekiam sara izi.

A uan apaniba dikabiragha gifa.

Egha a uan gumamaziziba, ua me inigha izi,
mati bizir aghuir a midorozimin me
dikabiragha inizir biziba.*

¹¹ A sipsipbagh eghuvir gumazimin min,
uan gumamaziziba deragha me geghuva men
gari.

A zurara uan agharimningin sipsipin nguziba
akumakua,

me isa uan evarim garigha, me ateragha arui.

A sipsipin amebar nguzir bar muziariba itiba, a
men asughasugha,

me isa tuaviba men akakagha, men akua zui.

Israelian God, an aseba bar dagh afira

¹² Gumazitam ongarim tuisighasa uan dafarimin
bar a tuigha an suirazir puvati.

Gumazitam overiamin arozim gifoghasa uan
dafarim onegha an suiragha an abarazir
puvati.

Gumazitam nguazir minezim tuisighasa uan
itarim inigha bar moghiram a tuizir puvati.

40:10: Aisaia 62:11; Akar Mogomem 22:12 * **40:10:** Akar
kam gighan tuavir igharazim uaghan iti, a kamakin, “An apaniba
abiragha givagha, bizir aghuiba sara ize, a da isi uan gumamaziz-
ibar aningasa.” **40:11:** Esekiel 34:15; Jon 10:11; Hibru 13:20; 1
Pita 2:25; 5:4

Gumazitam, miḡhsiar ekiaba ko dozibar
osimtizibar dibobonim ḡfifoghasa, uan
skel inigha da medir puvati.

13 Gumazitam bizibar amuamin fofozim, Ikiavira
Itir Godin sure damuan kogham.

Gumazitam an faragh mangi niḡhniziba a
daningan kogham.

14 Ikiavira Itir God fofozim bagha gumazitamın
azarazi,

a ti guizin arazimın tuavimın an sure gami?

Bar puvati.

Gumazitam niḡhnizir aghuiba ko fofozir
aghuir a itir kabar Godin sure gamizir
puvati.

Bar puvati.

15 Bar guizbangira, Ikiavira Itir God,

kantribar garima, me mati pura biziba.

Me mati dipar muziarir ofizir vamira ira
miner ekiam giri.

Egha mati gumazim nguazir minezir
muziarir bar vamiran osimtizim ḡfifoghsi
a inigh skel datighti, an osimtiziba
puvatigham.

Kantriba bar, Godin damazimın guizbangira bar
sufi.

A saghuiamın itir arighatizibar garima, men
osimtiziba

mati nguazir minezir kinim.

16 Egh gumazamiziba asiziba bar dav suegh,
Lebanonın ruarimın temeba okegh,

da inigh izi avir ekiam atigh, asizir kaba bar
 da tueghti,
 da bar isi mighirighamin ofa damuam.
 Eghti men ofan kam Godin damazimin pura
 bizimin min otogham.

17 Nguazir kamın kantriba bar, me Ikiavira Itir
 Godin damazimin pura biziba.
 Me pura bizir kiniba.

18 Kamaghın amizi, tinara Godin min gari?
 Guizbangira, bizitam a ko magh garir puvati.

19 Ezi, asebar marvir guaba, gumazir digiribagh
 amiba,
 me da aghora dar ingari.

Ezi golin ingarir gumaziba me golin da nomke,
 egha da ikiasa silvan senbar ingari.†

20 Gumazamizir onganarazibagh amiba,
 me temer aghuir bar gavgavir zuamira
 kurighan koghamiba amisefi.

Egha gumazir digiriba deragha dagh amiba me
 migei.

Ezi me me bagha asebar marvir guaba teme-
 bar dar aghori.

Gumazir kam bar deravira marvir guar kam
 tememin aneghoreghti,
 a tugh gavgavigh iki irighan kogham.‡

40:17: Onger Akaba 62:9; Daniel 4:35   **40:18:** Aposel 17:29

† **40:19:** Fofozir gumazir maba ghaze, senba mati pura adiarir
 kiniba. Ezi fofozir gumazir igharazir maba ghaze, senba nedazibar
 suigham, puvatighti nedaziba iregham.   ‡ **40:20:** Hibrun akam
 deragha vezin kamın akar mingarim abighizir puvati.

- 21 Ia ti fozir puvati?
 Egha ia ti oraghizir puvati?
 Gumazitam ti ia mikemezir puvati,
 ezi ia bar fomira iza datirighin bizir kam
 gifozir puvati?
- 22 Godin overiamin pin uan atrivir dabirabim
 gaperaghav itim,
 a bizir kaba bar dar ingari.
 Egha an overiam, inimin min an onegha, aver-
 penimin min a kuasa.
 Ezi an damazimin, nguazir kamın gumaza-
 miziba bar suvigha, odezibar min iti.
- 23 An atriviba ko gumazir ziaba itiba abirima,
 me ua ziaba puvati.
- 24 Atriviba mati, akimarir igiaba gumazamiziba
 datirighira da opari, ezi dar biba tighar
 nguazimin magiram.
 Eghti Ekiam aminir fefem amadaghti, a iza-
 min dughiamin, me zuamira misingam.
 Eghti aminim minezir muziarimin min,
 me giveragh mangigham.
- 25 Ezi Godin Bar Zuezim azaragha ghaze,
 “Tinara nan min gari?
 Guizbangira, gumazitam na ko magh gari pu-
 vati.”
- 26 Ia pin overiamin gan!
 Tinara mikoveziba ko overiamin itir bizibar
 ingarizi, da otifi?
 Bizir kaba, Godin midorozir gumazibar min iti.
 A ziaba dagh arigha dar pone.

An adar dibobonim gifogha, vaghvagha dar zibagh fo.

A gavgaviba bar iti, kamaghin amizi, bizir pin itir katam ovengan kogham.

²⁷ Ia Israelia, ia Jekopin anabamin adarasi, ia manmaghsua puvira imoba kamaghin migei,
 “Ikiavira Itir God, en osimtizar garir puvati.
 E dughiar kuraba bativima, en God en akurvaghan aghua.”

²⁸ Ia ti kamaghin oregha fozir puvati,
 Ikiavira Itir God, a Godin zurara ikia mamaghira itim.

A nguazir kam ko an itir biziba bar moghira dar ingari.

An amiragha amirazir puvati.

Egha an gavgavim gevir puvati.

Eghti gumazitam an nighnizim gifofoghsi damuva avegham.

²⁹ A gavgaviba puvatizir gumazamiziba gavgaviba me ganidi.

Ezi men gavgaviba amiragha uaghirima, a me gamizi,

me uamategha gavgaviba isi.

³⁰ Dughiar mabar, gumazir igiabar gavgaviba gefi.

Ezi me amirvagha pura iri.

³¹ Ezi gumazamizir nighnizir gavgavim Ikiavira Itir Godin ikia, an gavgavim bagha a mizua itiba,

a gavgavir igiam me daningti, me zurara gavgavighvira ikiam.

Me dikavigh deraghvira mangam, mati
 kuarazir bagaba overiamin mighagha
 arui.
 Me ivemar mangi, egh avighaghan kogham,
 me daru mangi, egh amirvaghan kogham.

41

*Ikiavira Itir God ghaze, a Israelian akuragh ua
 me iniam*

¹ God kamaghin migei:

Ia kantrin roghira itimin gumazamiziba ko,
 saghon itir arighatizibar gumazamiziba,
 ia uan akaba dukumigh nan akam baragh.

Ia bar deravira nighnigh kotin izi uan akaba
 tuisighamin dughiamin dav kim.

E uari akuvagh akaba tuisigh dar gan egh fogh
 suam, tinan akam a guizbangira.

² Tinara aruem anadi naghin atrivim garugha
 a fezi,
 a kantriba ko misogha ghua egha bar moghira
 me abini.

Godra kantriba an agharim gatigha, a gamima,
 an atrivir igharaziba abiri.

An midorozir sabam ko pim bar me agefi,
 ezi me mati nguazir mineziba ko raizin afez-
 ibar min otozi, aminim me giva zui.*

³ A zuamira me bativa, me gasighasigha me gi-
 taviragha zui,
 ezi me bizitamın a damuan ibura,

---

* **41:2:** Akar kam, "Aruem anadi naghin itir atrivim," a ti kantri
 Persian Atrivim Sairus. Ni Aisaia 44:28 ko 45:1 ko 46:11in gan.

mati aminim uabi a inigha zuima, a tong
nguazim dikarazir puvati.

⁴ Tinara bizir kabagh amizi da otifi?

Ki Ikiavira Itir Godra, ki dagh ami.

Ki nguazim gamizi an otozir dughiamin,

ki zurara bizibagh amima, da nan ifongiamin
nguazir kamın otifi.

Ki Ikiavira Itir God, ki bar faraghavira iti.

Egh ki ikivira iki mangi bar gin dughiar abua-
nanamin, uaghan ikiam.

⁵ Saghuiamin itir arighatiziba bar men gumaza-
miziba, ko nguazimin otevíba bar dar itir
gumazamiziba,

me ki amizi bizibar ganigha, puv atiatia nisi.

Egha me iza uari akuvagha,

⁶ me uan naviba gavgavim dar aningasa,
uarira uariv gei.

⁷ Egha me asebar marvir guabar ingari.

Gumazir digiribagh amiba, golin bizibar in-
garir gumazibav gia ghaze,

Ia ingangarir bar aghuimram ami.

Ezi golin misogha anakiri gumaziba, kamaghin
ainin bizibar ingarir gumazibav gei,

Aia, ia bar deraviram ada isavsuiki.

Egha me gin da iran atiatigha,

dikonibar dagh afughafuki.

⁸ Ezi ia Israelia, ia Jekopin anabamin adarasi, ki ia
amisevezi,

ia nan ingangarir gumazamizibar iti.

- Ia nan roroam Abrahamin ovavir boriba.
 9 Ki nguazir kamın ruaghatevimin itir nguibar bar
 saghon itimin ia inigha ize.
 Egha ki kamaghin ia mikeme, ia nan ingan-
 garir gumazamizibar iki.
 Ki ua bagha ia ginaba,
 egha ki ian aghuagha akirim ragha ia
 gasarazir puvati.
 10 Ki ian God, egha ki ia ko iti,
 kamaghin amizi, ia atiatingan marki.
 Ki ia damuti ia gavgavighti,
 ki ian akuragham.
 Ki bar deravira ian ganiva,
 uan gavgavir ekiamin ian apaniba abinam.
 11 Ia gan! Ian aningagha ia isa kot bagha zui
 darasi,
 me ia dikabinan iburagh bar aghumsigham.
 Gumazir ia misoghasa amiba,
 me pura bizir kinimin min otogh bar
 givagham.
 12 Ia misogha ia gasighasighava amir gumazir
 kaba,
 ia me buri men apighan kogham.
 Me pura nguazir kam ategh bar pu-
 varigham.
 13 Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki ian boroghira
 ikia,
 gavgavim isa ian agharir guvim ganiga kam-
 aghin ia migia ghaze,
 Ia atiatingan marki.
 Kirara, ki ian akurvagham.

14 Ikiavira Itir God ghaze:

“O Israelia, ia avirasemezir puvatigha gavgaviba puvati.

Ki ian akurvagham.

Ki Israelian Godin Bar Zuezim,
ian Akurvazir Gumazim.

15 Ia gan! Ki ia damighti, ia wit dikava a mirmiri ter ararir bar dafar me ainin dikonibar afughafughizimin min otogham.

Kar ter ararir igiam, ezi an dikonibar atariba bar ghumi.

Egh bizir ian tuaviba apira osimtiziba ia ganidiba, ia da dikabinigham.

Mati ia mighsiaba abiagharizi da uaghira nguazir minemniamin otifi.

16 Ia osimtizir kaba isi pin da akunam,
mati gumazim nguazir minezim ruegha pin anekunizi, aminim a givaragha ghu.

Egh ia Ikiavira Itir God bagh bar akuegham.

Egh ia Israelian Godin Bar Zuezim in ziam fam.

17 “Gumamazir onganarazibagh amiba dipaba puvatigha,

men kuariba bar men pirizi, me dipaba buri.

Me nan deima, ki Ikiavira Itir God, ki men migirigibaba barasi.

Ki Israelian God, ki me ginamadaghan kogham.

18 Ki fanebar amuti, dipaba mighsiar temeba aghuir puvatizibar otiv afor dar izighiram.

- Egh ki dipar emimiribar amuti, da danganir zaribar otiv monmoniba anangam.
- Egh ki dipar akarebar amuti, da danganir dakirtizibar otivam.
- Egh ki dipaba puvatizir daghuribar amuti, dipaba dar otiv dagh izivam.
- 19 Egh ki sidan temeba ko, pain ko, oliv ko, saipres ko, temer guar igharagha garibar amighti, da dipaba puvatizir danganimin otivigh aghungam.
- 20 Ki kamaghsua, gumazamiziba ganigh fogh suam,
ki Ikiavira Itir God, Israelian Godin Bar Zuezim, ki uan gavgavir ekiamin bizir kabagh ami.
Ki bizir kaba bar dar ingarizi, da otifi.”

Aseba da guizın godba puvati

- 21 Ikiavira Itir God, a Jekopin anabamin atrivim, a kamaghin migia ghaze,
“Ia kantrin igharazibar aseba, ia uan akar otevir ia mikimamiba deragh da akirigh, uan akaba gavgavim dar aningsi kotin iziti, kot deragh ian migirigiaba tuisigh da baragham.
- 22 “Ia faragha, bizir gin otivamibar gun mikeme.
Egh datirighin akar kaba kot geghan, egh bizir kabar mingariba abigh e mikimti,
e deraghvira da tuisigh dagh fofogh suam, da guizbangira otoz, ti puvati.
Egh ia gin otivamin bizibar gun mikim.
- 23 Egh ia gin izamin arazibar gun e mikim, eghti bizir kaba otivamin dughiamin,

- e kamaghin fogh suam, ia guizin godba, o puvati.
 Ia bizir aghuitam, o bizir kuratam damuti,
 e ian gavgaviba deraghvira dar ganam.
- 24 E fo, ia pura bizir kiniba, kamaghin amizi, ia bizitam damighan kogham.
 Ezi gumazamizir ian ziaba feba, me uaghan bizir kurabar min otivizi,
 ki bar men aghua.
- 25 “Ki aruem anadi naghin itir gumazir mam amisefe.
 Gumazir kam ziar ekiam na ganidi.
 Ezi ki datirighin notin amadaghan a inigha izi.
 Ezi a mati, gumazir nguazir minebar ingarim,
 a minemin ingarasa nguazim dikabiri moghin,
 an atriviba dikabira me abiri.
- 26 Ia kantrin igharazibar aseba,
 ian tongin tina ghaze, bizir kaba otivam? Puvati.
 Ian tongin tinara migirigiar tam damighti,
 e kamaghin mikimam, a guizbangira migei.
 Ian tav kamaghin mikemezir puvati, bizir kaba otivam.
 Guizbangira, gumazitam ian tav barazima, a migirigiatam gamizir puvati.
- 27 Ki uabi faraghavira, bizir kaba otivasa ki dar gun Saion mikeme.
 Ezi datirighin ia garima, ada otivigha gifa.
 Ki datirighin Jerusalemın akar aghuim akunasa abuir gumazir mam amadagha gifa.†

---

† 41:27: Vezin kam, Hibrun akam deragha an mingarim abigha an gun mikemezir puvati.

- 28 “Ki aser kabar garir dughiamin, me migirigiatam gamizir puvati.
Egh me nighnizir aghuitam damuan kogham.
Egh men tav nan azangsiziba ikaraghan kogham.
- 29 Ia gan! Aser kaba da pura bizir kiniba.
Dar nedaziba mati aminim pura ivai.
Da bizitam damuamin gavgaviba puvati.”

42

Ikiavira Itir Godin ingangarir gumazimin migirigiaba

- ¹ Ikiavira Itir God ghaze:
Ia gan! Kar nan ingangarir gumazim, ki uabi anemisefe,
egha ki bar a gifuegha, a bagha bar akonge.
Egha uan Duam isa a gati.
Eghti a nguazir kamin kantribar gumazimiza guizin arazimin gin mangisi me tuisigham.
- ² A mikimamin dughiamin, a pamten akam akarigh mikiman kogham.
A tuavibar tuiv aghurighvira pamten mikiman kogham.
- ³ Ighurunim gavgaviba puvatigha dipirasava amim, a bar anepirighan kogham,
egh lamın pamtem isir puvatizim, a anemungeghan kogham.

Egh a kamaghira, gavgaviba puvatizir gumazamizibar asughasugh deravira me damuam.
 A kamaghira damu mangi, guizin arazim damighti a iki gavgavigham.

⁴ Eghti osimtizitam a dikabiraghan kogham.

A pamten ingar mangiva, dughiar a guizin arazimin gin mangi gumazamiziba tuisighamim otogham.

Egh an otogh gavgavigh nguazir kam bar an ikiam.

Ezi saghon itir arighatizibar gumazamiziba, me arazir God uarir sure damuamibav mizua iti.

⁵ Ikiavira Itir God, an overiamin ingarigha a isa inimin min an onegha aneti.

Egha nguazir kamın ingarigha, an itir biziba bar dar ingarigha dagh amizi, da otivigha aghui.

Egha angamira ikiamin aminim ko gavgavim isa nguazir kamın gumazamizibagh aningi.

Godin kamra, uan ingangarir gumazim migia ghaze,

⁶ “Ki Ikiavira Itir God, ni nan arazir aghuimin bizibar amuasa ki nin dia.

Egh nin agharimin suiragh, deragh ni geghuv nin ganam.

Egh ni bangin, ki Akar Dikirizir Gavgavim nguazir kamın gumazamiziba ko a damuam.

Egh ni damuti, ni kantribar gumazamiziba, bar men angangarimin min ikiam.

42:5: Aposel 17:24-25
 13:47; 26:23

42:6: Aisaia 49:6; Luk 2:32; Aposel

7 Ni ingangarir kam damuam:
 Ni damazir okavirizibar amuti, me ua ganam.
 Egh kalabusin itir gumazamizir danganir
 mitarmemin apiaghav itiba,
 ni me damighti me firighiregham.

8 “Kirara, ki Ikiavira Itir God, kar nan ziam.
 Ezi ki uabira, ia nan ziar ekiamra fi.
 Ia gumaziba ingarizir marvir guatamin
 ziam fan bar marki.
 9 Ia ganigh! Bizir ki fomira otivasa mikemeziba,
 da datirighin otivigha gifa.
 Ki bizir igharazir tighar otivamibar gun ia
 mikimam.
 Eghti ia dagh foghvira ikiti, da gin otivam.”

Gumazamiziba bar, Ikiavira Itir Godin ziamra fi

10 Ia nguazir kamın itir gumazamiziba bar,
 ia ighiar igiam bangi, Ikiavira Itir Godin ziam
 fi!
 Ia gumazir kuribagh aruiba ko ongarimin osiriba,
 ia an ziam fi.
 Ia saghon itir arighatizibar gumazamiziba, ia
 ighiar igiaba bangi.
 11 Ia dakightizir danganimin itir nguibabar gu-
 mazamiziba ko, Kedarian adarasi,
 ia tiariba akar an ziam fi.
 Ia Selan nguibamin gumazamiziba,
 ia mighsiabar mavanegh dim mikim bar
 akongegh.
 12 Ia gumazamizir roghira itiba, ziar ekiam
 Ikiavira Itir God daning.
 Ia saghon itir arighatizibar gumazamiziba,

ia bar moghira an ziam fi.

13 Ikiavira Itir God mati, midorozir gumazir gavgavim, egha a datirighin misoghasa zui.

A tiarim akara diava mati, gumaziba midorozim foreghasa misoghamin arazibagh amua, misoghasa gara iti.

Egha a gavgavim ikia, uan apaniba ko misoghasa atiatir puvatigha,
bar me abini.

14 Ikiavira Itir God ghaze,

“Ki dughiar ruarimin uabin asugha aghumra ikia, bízitam gamizir puvati.

Datirighin, ki amizim navim asegha otasa mizazim isa arai moghin, ki pamten diava arai.

Egha bar avighaghegha, nan akam ko nan atinim pamten aminim gekua aven ghua azenan izi.

15 Ki mighsiaba bar dagh asighasigh,
egh temeaba ko grazibar amighti, da misigham.

Egh ki faner ekiaba ko dipar akarebar amighti,
da bar dakegham.

16 Ki uan gumazamiziba inigh tuavir me fomirama aruizir puvatizimin me atighti, me an mangam.

Me datirighin mati damaziba okavigha aminirbirimin iti.

Eghti ki aminirbirim me dam anedegh, angazangarim me daningam.

42:16: Onger Akaba 18:28; Aisaia 40:31; Matyu 3:3; Mak 1:3; Luk 3:5; Jon 1:23

Tuavir fiġtżir kurar me fomiram aruiziba, ki
da akozegħti,
me tuavir voroġħira ireġhav itibar
aruam.

Ki guizbangira, me ġin amadaghan kogham.

Bizir ki damuasa mikemezir kaba, ki tam
ateghan kogham.

Ki guizın dar amighti, da otivam.

17 Gumazamiziba marvir guabar ziaba fa
niġnizir gavgavim dar ikia ghaze,
da men guizın godba.

Ezi ki bar gumazamizir kaba batuegh me damuti,
me bar aghumsigh uan niġnizibagh
iragham.”

*Israelia, gumazamizir damazir okaviriziba ko
kuarir onganibar min iti*

18 Ikiavira Itir God ghaze:

“O Israelia, ian damaziba pirizi, ian kuariba bar
ongani.

Ia uan damaziba kuigh ganiva, egh kuariba
arigh oragh!

19 Ia nan ingangarir gumazamiziba, ki ua bagha ia
amisefe,
egħti ia na baghvira iki, nan abuir gumazibar
min iki
nan akam inigh mangam.

Egha ia gumazir damazir okaviriziba ko, kuarir
onganibar min iti,
egħa bar damazir ikuviziba ko kuarir on-
ganiba, bar me gafira.*

---

* **42:19:** Vezin kam, Hibrun akam an mingarim deragħa bigħa an
gun mikemezir puvati.

20 Bizir bar avırıba, ia dar ganigha dar akaba baraki.

Egha bizir kaba, ia deragha dar gari puvati,
egha deragha kuarıba arıgha, akar kam
baraghızir puvati.”

21 İkiavıra İtir God, arazir aghuibaram ami.

Kamaghın amizi, a uan Akar Gavgavıba isa ia
ganıngi.

Eghti gumazamizir ıgharazıba dar ganıgh kam-
aghın fogh suam,

Akar Gavgavir kaba, bar deragha bar pın iti.

22 O İraelia, ia datırıghın bar paza iti.

Apanıba ia gasıghasıgha ian bizıba okemegha
da inıgha ghue.

Me uaghan pamtem ian suıgha ia inıgha

ghua kalabuziar dıpenıba ko torıbar aven ia
ariki.

Ia mati pura bizir kınıba, apanıba ia okemegha ia
inıgha ghue,

ezi ian akurvagh ua ia inıamin gumazıba pu-
vati.

23 Ezi datırıghın ikegh mangi,

ian te deragh kuarıba arıgh nan akam
baragham?

24 Tınara mıkezezi, apanıba ıza, e Jekopın an-
abamın gumazamizıbagh asıghasıki?

E İraelia, tınara e isa en apanıbar agharım
gatizi, me ızegha en bizıba okeme?

İkiavıra İtir God uabi arazir kam gami.

E akırım ragha İkiavıra İtir God gasaragha arazir
kurabagh amua,

an Akar Gavgaviba batogha, a ifongezi
moghin zuir puvati.

Kamaghin amizi, a uabi bizir kam gamizi,
an oto.

²⁵ A en apanibar amamangatizi, me iza e ko misosi.
Ezi tuavir kamın, a uan aningagharim isa e
Israelia, e gingezi, an e avara.

An aningagharim avimin min bar en isi.

E arazir kamın gara, egha deragha fozir pu-
vatigha,
bizitam gamir puvati.

43

God uan gumazamizibar akurvagha ua me ini

¹ Ia Israelia, ia Jekopin anabamin adarasi,
Ikiavira Itir God ian ingarigha ia gamizi,
ia gumazamizir ikizir vamiran otozi, a
kamaghin ia migei:

“Ki ian akuragha givagha, ian ziaba ia gariki,
ki ua baghavira ia amisefe.

Kamaghin amizi, ia atiatingan marki.

² Ia dipar konibagh iri mangiti,
ki ia ko mangam.

Ia faneba abigh vongin mangiti,
da ia avan kogham.

Eghti ia avir ekiar puvira isimin aven mangiti,
a ian isian kogham.

³ Ki Ikiavira Itir God, ian God, Israelian Godin Bar
Zuezim, ian Akurvazir Gumazim.

Ia apanibar dafarimin itir dughiamin, ki
Isipia ko, Itiopiaba ko, Sebaba, me isi

ian danganim inisi apanibar agharim
datigh ia givezeghti, ia firighirigham.

⁴ Ki ia isa uabin dighorim gamigha,
bar moghira ia gifongegha,
ziar ekiam ia daningasa.

Kamaghin amizi, ki gumazamizir igharazitaba
inigh ian danganimin inisi apaniba bagh
me amadagham.

Guizbangira, kantrin igharaziba ian dan-
ganim iniam.

⁵ Ki ia ko iti,
kamaghin ia atiatingan marki.

Ian adarazi me aruem anadi naghin ko aruem
uaghiri naghin iti,
eghti ki me akuvagh uamategh men aku izam.

⁶ Ki not ko sautin itir gumazamizibav kemeghti,
me ia ateghti,
ia uamategh izam.

Ki kantrin bar saghuiamin itiba, me mikimti,
me nan otariba amadaghti, me uamategh uan
nguibamin izam.

Ki gumazamizir nguazir kamın otevíba bar dar
itiba, me mikimti,
me nan guiviba amadaghti,
me uamategh uan nguibamin izam.

⁷ Ia nan gumazamizibara,
ki vaghvagha ian ingari.

Ki uan ziar ekiam ko gavgavir ekiam bagha,
ian ikizimin ingarigha ghaze,

Kantrin Igharazibar Gumazamiziba ian ganiva
nan ziam fam.”

*Israelia kotin aven God bagh oteviba akak-
agham*

⁸ Ikiavira Itir God ghaze,

“Ia gumazamizibar diaghti me izi uari akufagh.

Guizbangira, me damazir okaviriziba ko orazi
puvatizibar min ikia,

egha me ganamin damaziba ko akam
baraghamin kuarir toriba iti!

⁹ Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uari aku-
vagha iza kotin damazimin tuivigha gifa.

Men tinara gin otivamin bizibar gun
mikimam?

Ezi men tongin gumazir manam faragha bizibar
gun mikemezi, da datirighin otifi?

Tinara kotin aven tugh suam, an aser mam
barazima, a bizir gin otivamibar gun
mikeme, ezi da datirighin guizbangiram
otifi?

Bar puvati.”

¹⁰ Ikiavira Itir God ghaze,

“Israelia, ia na ko ikia uan damazibar nan gara na
gifo,

egh ia kotin aven nan gun mikim.

Ia nan ingangarir gumazamizibar otivasa,

ki ua baghavira ia amisefe.

Ki ghaze, ia na gifogh nighnizir gavgavim nan iki,
deragh na gifogh suam,

ki bar uabira ki guizbangira God.

Fomira godin tam nan faragha ikezir puvati,

egh godin tam uam otogh nan danganim
inighan kogham.

- 11 Ki uabira, ki Ikiavira Itir God,
 egha ian Akurvazir Gumazim,
 ezi ian akurvazir gumazitam ua itir puvati.
- 12 Ki uabira, ki Ikiavira Itir God.
 Kirara, ki bizir damuamimin gun mikeme.
 Egha ki mikemezi moghin, ian akuragha gifa.
 Egha ki ian akurvazir bizimin gun akam
 akuri.
 Ezi ian akurvazir godin igharazitam ua itir puvati.
 Ki uabira.
 Ezi ia uan damazibar bizir kaba bar dar
 ganigha fo.
 Egh kotin aven, ia nan gun mikim.
- 13 Datirighin ko dughiabar zurara,
 ki guizin Godin ikiam.
 Ki gumamazitabar suiraghti me nan agharimin
 ikiti,
 tina nan gavgavim iriagh, nan agharimin me
 batuegham? Bar puvatigham.
 Egh ki ingangaritam damuti,
 gumazitam nan ingangarim tivaghan
 kogham.”

*Israelian Babilonin kalabusin itiba, God ua me
 iniam*

- 14 Ikiavira Itir God, a Israelian Godin Bar Zuezim,
 ian Akurvazir Gumazim, a ghaze,
 “Ki ian akurvaghsi midorozir gumaziba
 amadaghti, me izi Babilonia ko misogham.
 Eghti Babilonia ari mangi, uan kurir me bar
 akongezibar mavanegh,
 uan nguibam ategh bar ari mangegham.*

43:11: Aisaia 45:21; Hosea 13:4   * **43:14:** Hibrun akam
 deragha vezin kamın mingarim abigha an gun migeir puvati.

- 15 Kî Ikiavîra Itir God, Israelian Godin Bar Zuezim.
 Kî ian ingarigha ia gamizi, ia gumazamizir
 ikizir vamîran iti,
 ezi kî ian atrivîmîn iti.”
- 16 Ikiavîra Itir God ghaze,
 “Kî fomîra ongarir bar ekiam tongîram
 anebigha tuavim ati.
- 17 Egha kî midorozir gumazir avîribagh amizi, me
 uan karisba ko hoziaba sara tuavir kamîn
 ghue,
 egha me bar ikuvigha ua dikavizir puvati.
 Me mati gumazim lam giverazi
 a zuamîra munge.
- 18 Ezi datîrîghîn kî ghaze,
 Ia bizir kî fomîram amizibara, nîghnîghan
 marki.
- 19 Ia gan! Kî bizir igiam damuasava ami.
 Ezi bizir kam a datîrîghîn otifi, ezi ia ti an
 ganiz, o puvati?
 Kî danganir mîsingizibar tuavibar ingarîva,
 egh kî dipabar amuti, da gumazamiziba
 puvatizir danganir kamîn ivemaram.
- 20 Nan gumazamizir kî ua bagha mîseveziba, me
 dipabar ami,
 kî dipam damighti, a danganir mîsingizimîn
 otoghti,
 bizir kam bangîn asîzir atiaba, ko afiar atiaba, ko
 poneba
 ziar ekiam na danîngam.
- 21 Gumazamizir kaba, bar akuegh nan ziar
 ekiamîn gun mikimasa,

ki ua bagha men ingarigha me gamizi, me nan adarazir otifi.”

Israelian arazir kuraba, osimtizim God ganidi

²² Egha Ikiavira Itir God ua kamaghin miġia ghaze:
O Israelia, ia Jekopin adarasi, ia nan ziam dibora, a fer puvati.

Manmaghin amizi ia amiragha
nan aghua?

²³ Egha ia asiziba tue da bar isia miġhirir ofaba bagha sipsipba na daningasa, da inigha izezir puvati.

Egha ia uan navir averiabar aven, ia nan ziam fa na ġinighnizir puvatigha ofabagh ami.

Guizbangira, ki ia na daningamin ofan guar bar aviriba ko, pauran me temer balsamin eborimin ingarizimin ofabagh nighnigha, osimtizir bar aviriba ia gisin arizir puvati.

²⁴ Ezi ia ofa damuasa uan dagiaba isa, na bagha ighurunir mughuriar aghuim zuibagh ivezezir puvati.

Egha ia ofaba bagha sipsipba na daningasa, ia dar ovir aghuir aviriba sara na ganingizir puvati.

Kamaghin amizi, ian arazir kuraba na gamima, ki osimtizim ateri.

Ezi bizir kam na gamizi, ki ian arazir kurabar aghua.

²⁵ Kirara, ki God, ki uan ziar ekiam baghavira nighnisi,

kamaghin ki ian arazir kuraba bar da gin amada.

Egh ki ua ian arazir kurar kabagh nighnighan kogham.

²⁶ Ia ti ghaze, ia arazir kurar tabagh amizir puvati.

Egh ia kotin aven deraghvira mikim uan nighniziba azenim darigh otevíba akak-
agham,

eghti e nighnizir vamira damu akam akir mikim
suam,

ian nighniziba ti dera.

²⁷ Ezi bar puvati! Ian inazir afeziar bar

faraghavira ikezim, arazir kuram gami,
ezi ian gumazir dapaniba uaghan nan akam
batoke.†

²⁸ Kamaghin amizi, ian ofa gamir gumazibar da-
paniba,

ki me gamizi, me nan damazimin mizegha bar
aghumsiki.

Ia Jekopin anabamin adarasi, ia bar moghira iku-
vighasa ki ian amamangatis.

Gumazamizir igharaziba ia dipov ian ingarav
akasa, ki men amamangati.

44

Ikiavira Itir God uan gumazamizibar akurvasi

¹ Ikiavira Itir God ghaze,

“Ia Israelia, ia Jekopin anabamin adarasi, ia or-
agh!

Ki uabi ia amisevezi, ia nan ingangarir gu-
mazamizibar iti.

† **43:27:** Inazir afeziar bar faraghavira itir kam, a ti, Jekopra.

² Ki Ikiavira Itir God, ki fomira ian ingarigha ia gamizi, ia ikizir vamiran oto.

Ia uan amebabar navir averiabar ikezi, me tighar ia batamin dughiam, ki ian ingarigha deravira ian gari.

O Jesurun, ia nan gumazamizibar ikiasa ki fomira ia ginabagha gifa.

O Jekopin anabamin gumazamiziba, ia nan ingangarir gumazir aghuibar min iti.

Kamaghin amizi, ia atiatingan marki.

³ Ki mati gumazim dipam isi nguazir dipaba pu-
vatizibagh ingiva,

egh dipam damighti, a nguazir midiaribar ivemaram.

Kamaghira, ki uan Duam isi ian boribagh ingiva, ian ovavir boriba deragh me damuam.

⁴ Eghti me deraghvira aghungam, mati grazir garir dipaba itibar min ganganiba deragham.

Egh mati, temer faner miriabar aghuibar min ganam.

⁵ Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, men tarazi nighnizir gavgavim nan ikiam.

Men tarazi kamagh mikim suam, 'E Ikiavira Itir Godin adarasi.'

Men tarazi suam, 'E Jekopin anabamin adarasi.'

Eghti tarazi uan agharibar kamaghin osiram, 'E Ikiavira Itir God baghavira iti darasi.'

Men tarazi suam, 'E Israelian adarasi.'"

Gumazir asebar marvir guabar ingariba, me bar ongani

⁶ Ikiavira Itir God, a Israelian atrivim,

44:3: Aisaia 35:7; Joel 2:28; Jon 7:38; Aposel 2:18
41:4; 48:12; Akar Mogomem 1:8; 1:17; 22:13

44:6: Aisaia

a men Akurvazir Gumazim, a Ikiavira Itir
 Godin Gavgaviba Bar Itim,
 A kamaghin migei, "Ki Ikiavira Itir God,
 kirara ki bar faraghavira ikia, egh bar gin
 ikiva abuan ikivira ikiam.
 Ezi godin tam ua itir puvati.

Kirara, ki God.

⁷ Tinara, nan min gari?

Godin tam ikiva, a uabi nan damazimin uan
 eghaghanimin gun e mikim.

Egh uabi abigh uan otevirar en akagh.

Kirara bar fomira gumamazibar ingarigha
 nguazir kam gati.

Eghti godin tam ti guizbangira ikiva, a bar
 fomira otozir biziba ko bizir gin izamibar
 gun e mikimti,

e bar moghira bizir kabagh fofogham.*

⁸ Nan gumamaziziba, ia nigh akongiva atiatingan
 marki.

Bizir otivamin kaba, ki fomira dar gun ia
 mikemegha gifa.

Ezi ia uan damazibar dar ganigha na gifo,
 egh kotin aven ia nan gun mikim.

Godin tam ua itir puvati!

Bar puvati.

Ki uavira ki ian dagiar ekiamin min itima, ia nan
 aven uari modi.

Ki bizir kam bar a gifo, a bar guizbangira!

⁹ "Gumazir marvir guabar ingariba,
 men ingangariba dagheba puvatigham.

---

* **44:7:** Hibrun akam deragha vezin kamin mingarim abigha an
 gun mikemezir puvati. **44:8:** Godin Araziba 4:35; 4:39; Aisaia
 41:22; 43:10-12

Ezi nedazir me gara da bagha bar akongezir kaba,
da pura bizir kinibar min iti.

Ezi aser kabar ziaba fer gumamaziziba,
me mitatemın aven iti moghin, bizitamın
ganigh a gifoghan kogham,

kamaghın kotın aven me uan asebar akuragh de-
raghvıra da bagh mikıman kogham.

Kamaghın amizi, me onganigh aghum-
sigham.

10 Me manmaghin nighnigha, aser kabar marvir
guabar ingari?

Nedazir kinir kaba, tong bar men akuraghan
kogham.

11 Ia gan! Gumamazizir digiribagh amir kaba, me
pura nguazir kamın itir gumazir kinibara,
egha marvir guabar ingari.

Kamaghın amizi, gumamazizir marvir guabar zi-
aba feba,
me bar aghumsigham.

Ki ghaze, me bar izi nan damazimın kotın tuifigh.

Bar guizbangıra, ki me damighti,
me bar atiatigh bar aghumsigham.

12 “Gumazir ainbar bizibar ingara foziba,
me ainba isa avim garıgha aser kabar marvir
guabar ingari.

Me uan gavgavibar haman suigha ain misogha,
nedazir kabar ingari.

Egha me dar ingarir dughiabar, mitiriam men
aghiti

me dipaba ko daghebar aman koghti,
men gavgaviba bar moghıra gevegham.

- 13 “Ezi gumazir temebar nedazibar ingara foziba,
 me temem inigh marvir guam akirsi, an
 abaragh bar deraghvıram anekırıgham.
 Egh finfinimın marvir guar kamın nedazim
 tememın bar deravıra an apan an osiram.
 Egh gın tuizim inigh osizirimın gırara mangı,
 aneghoreghti,
 gumazir igiar bar diritamın nedazim bar
 deravırama otogh gan ikiam.
 Eghti me marvir guar dıghorezir kam inigh,
 a isi uan aseba feir dipenimın anetıgham.
- 14 Me temer sidaba isa ingangarir kam gami.
 Me faraghavıra ruarir ekiabar ghua okın
 temer igiar aghuıbar gara dagh ifefi,
 egha me uaghan amozimın dughiam
 mızua iti.
 Eghti amozim iziti, da aghung mangı
 ekeveghti,
 me mangı da okegh izi ingangarir kam
 damuam.
- 15 Temer kabar maba me dar dazıba isava avıba
 arıgha dar fıı.
 Egha maba me da arızı da isıma, me dar
 bretba tue.
 Egha me temer otevir ıgharazımın marvir guamın
 ingari,
 egha an damazımın tevimning apırıgha an
 zıam fe.
- 16 Me temer kam isa arazir kabar a gami.
 Me anebıgha a isa uan dagheba ko asızıba
 tuava,
 apa uan kuvıbav gori da ghua bar izefi.
 Egha uaghan, me avımın fıngasa avıba arısi.

Me avimîn fia ghaze, ‘Avim bar deragha nan mîkarzimîn izima, kî bar deragha uabi barasi.’

17 Egha temer kabara, me uari uan marvir guabar ingari.

Egha me teviba apîra dar ziaba fe.

Egha me kamaghîn dia mîgei,

‘Nî nan god, kamaghîn amizi, nî nan akuragh.’

18 “Gumazamizir kamaghîn amiba, me bar guizbangîram ongani.

Bizitam ti men damazibagh amizi, me damazir okavîriziba ikia bizibar gari puvati.

Bizitam ti men nîghnîzibagh amizi, me ghua bar ongani.

19 Gumazim nîghnîzîr aghuim iki, arazir kam tuisîgh egh kamaghîn mîkîmam,

‘Kî temer otevir kabar mabar avim ati, egha uaghan bretba ko asîziba tuegha da ame.

Egh tizim bagh kî an otevir kam inigh, bizir bar kurar kamîn marvir guamîn ingarigh, uan tevimning apîrigh an ziam fam?’

Guizbangîra, gumazamizir onganir kaba, me nîghnîzîr aghuiba puvatîgh mîgîrîgiar katam damuan kogham.

20 Men nîghnîziba bar ikuvizi, me bar arazir kuram gami.

Egha mati gumazim averenim ame.

Gumazamizir kaba deragh ikiamin tuavitam itir puvati.

Egha me kamaghîn fozir puvati, bizir me suizir kaba, da pura temer kîniba, da guizin godba puvati.”

Ikiavira Itir God uan gavgavimîn, Israelia ua me ini

21 Egha Ikiavira Itir God kamaghîn miġei,
 “Ia Israelia, ia Jekopîn anabamîn adarasi,
 ia nan ingangarir gumazamizibar mîn iti,
 egh ia bizir kabagh inirigh.

Ki ian ingara ia gamizi,
 ia gumazamizir ikizir vamîran otogha,
 nan ingangarir gumazamizibar mîn iti.
 Eghti ki ia ġin amangan kogham.

22 Ian arazir kuraba, ki da adegħa da isa pîn da
 akunizi, aminim da inigha ghu.

Nîn arazir kuraba ġivagham, mati ghuari-
 aba aruem mîzaraghara anadi, da a sara
 ghuegħa ġifa.

Ki ian akurvagħa deravira ian gari,
 kamaghîn amizi, ia uamategh na bagħ izi.”

23 Ikiavira Itir God uan ziar ekiam ko gavgavim
 akagħa Israelian akuragħa ua me ini.

Kamaghîn amizi, O overiam, ni igħiabar amu
 bar akongegħ.

Nguazimîn aven itir biziba bar, ia uaghan
 tiariba akar.

O miġhsiaba ko temer ruarimîn itiba,
 ia uaghan tiariba akar.

24 “Ki Ikiavira Itir God, ian Akurvazir Gumazim,
 ia uan amebamîn navir averiamîn ikezi a
 tighar ia batamîn dugħiamîn,
 ki uabi, uan adarazir otivasa ian ingari.

Ki kamaghin ia mikimasa:

Ki uabira bizibagh amizi da otifi.

Ki uabira overiam ko nguazimin ingarigha,
aning isa aningin danganimin aning ati.

²⁵ Bizir gin otivamibar gun migeir gumaziba,
ki me gamizi, me okam nighnigha, men
migiigiaba paza zui.

Ezi kukunir gumaziba, ki men nighnizibagh
amima, me okam nighnisi.

Ezi fofozir gumaziba, ki me gamizi, me on-
gani.

²⁶ Nan ingangarir gumazim nan akam akuniva,
bizir gin otivamiba, ki a mikimti, a mangi
gumazamizibav kim,
eghti ki a migeir akar kabar amuti, da
guizbangiram otivam.

Ki kamaghin migia ghaze, gumazamiziba ua
Jerusalem in ikiam.

Egh Judan nguibar ekiaba me uamategh dar
ingaram.

Nguibar apaniba asighasighiziba,
ki uamategh da feghti, da dikavigh tuivigham.

²⁷ Ki kamagh mikim suam, ongarim ni dakegh,
eghti a dakegham.

Egh ki uaghan faner uaghira ongarim giniviz-
ibar amighiti, da misigham.

²⁸ Ki ghaze, kirara atrivimin ikiasa Sairus amisefe.
Eghti a nan gumazamiziba deraghvira men
ganam,

mati sipsipbagh eghuvir gumazim uan
sipsipba deravira me geghufi.

Eghti a ingangarir ki ifongezibar amuam.
 A mikimti, me Jerusalem uam an ingariva,
 nan Dipenim uam anesam.”

45

Ikiavira Itir God, atrivimin ikiasa Sairus amisefe

¹ Ikiavira Itir God, a Sairus atrivimin ikiasa
 anemisevegha givagha, gavgavim a
 ganingi.

Eghti a kantrin igharazibav sogh,
 men atrivibar gavgaviba agivaghti, me
 aghumsigham.

Eghti ki pura Sairus bagh men nguibabar
 divazibar tiar akaba kuti,
 gumazitam ua da dukuman koghti, Sairus
 aven mangi, uan apaniba dikabinam.

Egha Ikiavira Itir God kamaghin Sairus migia
 ghaze:

² “Ki nin faragh mangi danganir fightizibar
 amighti, da magari voroghira ikiam.
 Egh divazir gavgavimin tiar akar ekar me
 brasin ingariziba akararigham.

Egh ainin igugunir ekar me tiar ak-
 aba gavgavim dar aningasa atiziba dar
 ghoregham.

³ Ki dagiaba ko bizir aghuir nguibar kamin gu-
 mazamiziba danganir mogomebar atiziba,
 inigh ni daningam.

Eghti ni kamaghin fogham, ki Ikiavira Itir God,
 Israelian God,
 ki uabi nin ziam diborogha, ua bagha nin dia.

- 4 “Nan ingangarir gumazim Jekop, an adarazi Israelia,
me gumazamizir ki ua baghavira miseveziba,
ki men akurvaghasa nin diazi ni ize.
Ni guizbangira na gifozir puvati,
ezi ki nin ziam diborogha nin diagha ziar
ekiam ni ganingi.
- 5 Ki uabira, ki Ikiavira Itir God, ezi ua godin
igharazir tam itir puvati.
Ki uabira iti, ezi ua godba bar puvati.
Ni na gifozir puvati,
ezi kirara ki gavgavim ni ganidi.
- 6 Ki kamaghsua, nguazir kamın gumazamiziba,
me aruem anadir naghın ikia ghua aruem
ghuaghiri naghın tu,
me bar moghira fogh suam,
kirara ki Ikiavira Itir God,
ezi ua godin tam itir puvati.
Kamaghın amizi, ki bizir kabagh ami.
- 7 Kirara, ki mikemezi, angazangarim ko
mitarmem oto.
Egha kirara gumazamizibagh amima, me de-
ravira iti.
Ki me gamima, me osimtızir ekiaba batifi.
Ki Ikiavira Itir God,
kirara bizir kabagh amima da otivaghiri.
- 8 “O overiam ko ghuariaba,
ia nan akurvazim ko dughiar aghuim, gu-
mazamizibagh ingi,
mati amozim nguazim giri.

45:4: Aisaia 44:1; 1 Tesalonika 4:5   45:5: Godin Araziba 4:35;
4:39; Aisaia 44:8; 46:9   45:6: Onger Akaba 102:15; Aisaia 37:20;
Malakai 1:11

O nguazim, ni mati, ni uan akam akarigh, nan akurvazim inighti
 an aghungiva arazir aghuim damighti, a gumazamizibar navibar aven iki gavgav-igham.

Ki, Ikiavira Itir God,
 ki uabi uan gumazamizibar akurvaghasa bizir kabar ingarizi da otifi.”

Ikiavira Itir God uabira biziba bar dar gari

⁹E gumazamiziba, God en ingari, e mati pura bizir kiniba.

Kamaghin gumazir Godin atara a migeim, a bar onгани.

Gumaka, a bar ikuvigham.

God mati gumazir nguazir minebar ingarimin min iti.

Ezi e nguazir minebar min, biaghiregha pura tintinibar nguazim gireghav iti.

Ia bizir kam ginighnigh.

Nguazir mam ti dikavigh mangi gumazir a inigha minemin ingarizim, kamaghin an azaragham,

“Manmaghin ami? Ni na inigha bizir tizimin ingari?”

Eghti nguazim ti kamaghin atar mikimam,

“Ni tizim bagha bizir ni ingarizir kam, an suighamin agharimningin ingarizir puvati?”

¹⁰Eghti gumazitam ti borir bar agheghevitamin gan kamagh an amebam ko afeziamin azaragham,

“Kar bizir tizim gua a gamizi, an oto?”
 Gumazir kam, guizbangira bar gumazir onganim.
 Gumaka, a bar ikuvigham.

¹¹ Ikiavira Itir God, a Israelian Godin Bar Zuezim.
 Egha a Godin men ingarizim, a me gamizi
 me ikizir vamiran gumazamizibar oto, a
 kamaghin migia ghaze,

“Ia gin otivamin biziba bagh nan azangam.
 Egh arazir manam ki an gin mangi uan
 boribar ganiva,
 egh arazir manam ki an gin mangi uan da-
 farimningin ingangarim damuam,
 ia dar amusi, bar na mikiman marki.

Bar markiam.
 Kar nan bizir ki damuamibara.

¹² Kirara, ki nguazimin ingarigha,
 nguazir kamın itir gumazamizibar ingarizi,
 me an iti.

Ki uan gavgavimin overiamin ingarigha pin
 anetizi, a iti.
 Kirara, ki aruem ko iakinim ko mikovezibagh
 ativagha dar gari.

¹³ Kirara Atrivim Sairus gamizi,
 a nan ingangarir aghuibagh ami.

Tuavir a mangamiba, ki dar kirighti,
 a nan nguibam Jerusalem uam an ingaram.
 Egh a nan gumazamiziba kalabusin ua me firigh,
 me ateghti me mangam.
 Gumazir a givezamiba puvatigham, a pura
 ingaram.

Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim,
ki mikemegha gifa.”

14 Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Kantri Isip ko Itiopian dagiaba ko biziba, da Is-
raelia ian biziba.

Eghiti apaniba kantri Sabean itir gumazir ru-
ariba kalabus datigh, ia bagh me amadaghti
me izi,

pura ian ingangarir gumazir kinibar min
ikiam.

Egh me ian guabar uan teviba apirigh kamaghin
mikim suam,

‘Bar guizbangira, God ia ko iti.

A uabira bar guizbangira God, ezi godin
tam ua itir puvati!’”

15 Ni Israelian God, ni men Akurvazir Gumazim,
egha gumazamizir igharaziba, ni uabin me
modi.

16 Asebar marvir guabar ingarir gumaziba
bar guizbangira okam nighnigh bar aghum-
sigham.

17 Ezi Ikiavira Itir God, Israelian akuragha gifa.
Egh a me damighti, me zurara deraghvira iki
mamaghira ikiam.

Egh okam nighnighan kogh,
aghumsighan kogham.

18 Ikiavira Itir God,
anarira God.

A nguazim ko overiamin ingarizi, aning gavgav-
ighavira iti.

Nguazim pura ikiasa God an ingarizir puvati.
 Biziba ko gumamaziziba bar moghira nguazimın
 ikiasa, an an ingari.

Egha a ghaze, “Kırara, ki Ikiavira Itir God,
 ezi ua godın tam ua itir puvati.

19 Ki saghon ghugha mitatemın modogha uan
 akam akurir puvati.

Ki uan gumamaziziba, Jekopın ovavir boriba,
 ki kamaghın me mikemezir puvati,
 ‘Ia pura mangi gumamaziziba puvatızir dangani-
 bar na buri.’

Kamaghın puvati.

Ki Ikiavira Itir God, ki guizın akam akuri,
 ezi nan akaba da guizbangira zui.”

*Nguazimın itir gumamaziziba bar Godın apen-
 gan ikiam*

20 Ikiavira Itir God ghaze,

“Ia Kantrin Igharazibar Gumamazizir ikiavira itir
 varazira, ia izi uari akufagh!

Ia gumamazizir midorozimın aven deravira
 ikia, ikiavira itiba,
 ia bar moghira kot bagh izi!

Me uan marvir guar me pura ter otevir kinibar
 ingariziba,

da inigha tintinibar dar atera izi.

Ki men gara ghaze,

Me guizbangira niğhnizir aghuiba bar puvati.

Me uarir akurvaghasa asebar dei,

ezi da gumazitamın akuraghamin gavgaviba
 puvati.

21 Ia gumamaziziba bar moghira izi kotın aven
 uari bagh mikim.

Ia fofoghsı uarira uarir azangsıgh suam,

godin manamra a fomira bizir datirighin otivasa
 mikemeziba,
 da datirighin guizbangirama otifi?
 Kirara, ki God, ki bizir kabav kemezi, da datirighin
 otifi.
 Ezi ua godba puvati.
 Ki Godin arazir aghuibaram amim, egha ki ian
 Akurvazir Gumazim.
 Ezi ua godba puvati, kirara ki God.

- 22 “Ia nguazir kamin saghon itir danganibar gu-
 mazamiziba, ia bar na bagh izi.
 Kirara ki God, ezi godin tam ua itir puvati.
 Kamaghin amizi, ia na bagh iziti,
 ki ian akurvaghti, ia deravira ikiam.
- 23 Ki Ikiavira Itir God, ki uabi uan ziamin pin
 akakagha mikeme,
 egh ki uan akam akirigha mikemezir bizir
 kam, ki a giraghan kogham.
 Nan migirigiam kamakin,
 gumazamiziba bar moghira nan guamin
 teviba apirigh nan ziam fam.
 Egh me akam akirigh suam,
 e uari Godin apengan ikiam.
- 24 Egh me kamagh mikim suam,
 Godra arazir aghuimin en akurvagha gav-
 gavim e ganidi.
 Eghti gumazamizir an aningagheziba, bar
 moghira an damazimin izi,
 egh aghumsizir ekiam iningham.*

45:22: Onger Akaba 22:27; 65:5   45:23: Jenesis 22:16; Rom
 14:11; Filipai 2:10-11; Hibrui 6:13   * 45:24: Hibrui anam deragha
 vezin kamin mingarim abigha gun mikemezir puvati.

25 Eghti Israelian ovavir boriba, Ikiavira Itir God
 me damuti,
 me uan apaniba abiragha ziar ekiam inizir
 bizir kam bagh
 bar akuegham.”

46

*Ikiavira Itir God, uabira gavgavim iti, ezi marvir
 guaba, da pura nedazir kiniba*

1-2 Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 “Ia Babilonia, ian aser kamning, Bel ko Nebo, ia
 aningin ziamning fava,
 egha aningin marvir guamning atera, aningin
 ziamning famin dughiar ekiabagh arui.
 Eghti aningin ziar ekiamning givaghti, ia aningin
 ganti,
 aning uaningin akurvaghamin gavgaviba pu-
 vatigham.
 Egh apaniba izi Babilonin nguibar ekiam
 gasighasighi, ia donkibar aning ikegham.
 Eghti donkiba, mevzika, da ingangarir dafam
 damu, aning ater mangi
 ia ko kantrin igharazimin kalabusin
 ikiam.

3 “Ia Israelin ikiavira itir varazira ia oragh, ia
 Jekopin anabamin adarasi,
 ian amebaba ia batezir dughiamin, ian
 gumazamizir ikizir igiamin otivizir
 dughiamin ikegha iza datirighin,
 ki ia inigha ia atera, bar deravira ian gari.

4 Ki ian God, ki ian ganvira iki mangi,

ia bar ghurigh dapanir arizir ghurghuriba
otivighamin dughiam otogham.

Ki fomira uabi ian ingara ia gamizi, ia gumaza-
mizir ikizir vamiran oto,
egh ki zurara ia ateriva, ian gan ian akur-
vagham.

⁵ “Tinara nan min gari? Puvati.

Ki gumazir manamra ko magh gari? Bar
puvati.

Ia nan araziba, bar tinara ko da tuisigham? Bar
puvatigham.

Gumazitam ki amir araziba uaghan dagh
amua kagh iti, o puvati?

Bar puvati.

⁶ Gumazir maba marvir guabar ingarasa gol ko
silvan bar aviribar pozim mikira,
dar osimtiziba tuisisi.

Egh me gol ko silvan bizibar ingarir fofozir gu-
mazim givezeghti,
a me bagh marvir guabar ingaram.

Eghti me teviba apiriva, an ziam fam.

⁷ Egh me marvir guar kam uan dipizibar afegh,
aneter mangi,

danganir me anesasa dikirizimin anesaraghti,
a mitighiv ikiam.

Marvir guar kam uabi daru danganir igharazimin
mangan kogham.

Kamaghin amizi, a danganir me anetizir
kamra iti.

Egh gumazir an deibar dimdiaba ikarvaghan
koghiva,
egh dughiar kurabar men akurvaghan
kogham.

Bar puvati.

- 8 “Ia gumazir arazir kurabagh amiba,
ia akar ki akurir kam, ia bar deraviram a
ginighnigh.
- 9 Egha ki fomiram amizir biziba, ia ua dagh
nighnigh.
Ki uabira ki God, ezi ua godin tam ua itir
puvati.
Ki uabira ki God, ezi ua godin tam nan min
itir puvati.
- 10 Bizir tam tighar otivamin dughiamin, an otogh
manmaghin givagham,
ki bizir kamın gun migei.
Ki bar fomira bizir otivambar gun mikeme,
ezi gin bizir kaba ki mikemezi moghiram otifi.
Egh ki bizir manatam damusi ifongegh, ki puram
a damuam.
Eghti ki damuasa ifongezir bizir kam, bizitam
nan tuavim apirighan kogham.
- 11 Ki aruem anadi naghin itir gumazir mam izasa
an diagha gifa,
eghti a isamin min mighegh izi ki damuasa
nighnizir bizibar amuam.
Ki damuasa mikemezir bizir kaba, ki mikemezir
moghira an adar amuam.
Bizir ki damuasa miseveziba, ki dar amuam.*
- 12 “Ia gumazir akaba barazir puvatiziba, ia nan
akam baragh.

46:9: Godin Araziba 32:7; Aisaia 41:26-27; 42:9   * **46:11:**
Gumazir kam, “aruem anadi naghin itir gumazim,” an Atrivim
Sairus. (Ni Aisaia 41:2-3in gan.)

Ia ti ghaze, dughiar ki uamategh ian akuragh
ia iniasa misevezim, a saghon ikiavira iti,
a?

¹³ Bar puvati. Nan akurvazim, a bar roghira
izegha gifa.

Eghti ki ua mizuaman kogham.

Israelia, ki zuamira izi ian akurvagh apanir ia
abiriba,

ki bar puv me damighti, ia ua deravira ikiam.

Egh ki uaghan Saionin nguibar ekiamin akur-
vaghti, a deravira ikiam.

Ki uan ziar ekiam ko gavgavim damighti,
aning Israelia ian tongin azenim
girigham.”

47

Ikiavira Itir God ghaze, Babilon ikuvigham

¹ Ikiavira Itir God kamaghin Babilonian nguibar
ekiam migei,

“O Babilon, ni fomira mati atrivir amizim uan
atrivir dabirabim gaperaghav iti moghin,
ziar ekiam iti.

Ni nguibar bar aghuimin min itima, kantrin
igharazitamin midorozir gumaziba ni
dikabirazir puvati,

kamaghin amizi, ni mati amizir bar igiar
patamin itir puvatizim min, bar deravira iti.

Ezi datirighin puvati.

Nin gavgavim givaghti,

ni uan atrivir dabirabim ategh nguazir
kinim dapiam.

Nin mikarzim fomira deragha iti moghin, ua ikian kogham.

Egh gumaziba ua nin ganti, ni deragh kurkegh daruan kogham.

Bar puvati.

² Ni ingangarir amizir kinimin min ingaram.

Ni uan dapanim avarazir nir avizim adeghe,
uan korotiar dirir otighin aruzim sueghti,
nin dagariba azenara ikiti, ni wit mirmirir
dagiaba poghpogham.

Egh uan inim fegh

mavanabogh faneba abigh mangam!

³ Gumaziba nin korotiaba sueghti,

ni bibiamra iki bar aghumsigham.

Ki nin arazir kuram ikarvaghsi ivezir bar kuram
isi ni daningti,

gumazitam nan anogoreghan kogham.”

⁴ Israelian Godin Bar Zuezim, a en Akurvazir Gumazim.

An ziam, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim.

⁵ Ikiavira Itir God kamaghin Babilonia migei,

“Babilon, Kantrin Igharazibar Gumazamiziba ua kamaghin ni diponan kogh suam,

‘Kantriba bar men atrivir amizim.’

Kamaghin amizi, ni uan akam dukuagh mangi mitarmemin daperagh nimira iki.

⁶ Ki bar puvira uan gumazamizibar atari,

egha ki ua uan gumazamizibar min me ginighnizir puvati.

Egha ki ni ataghizi, ni iza paza me gamua,

egha ni tong men apangkuvizir pu.

Bar puvati.

Ni bar pazavira me gamua osimtizir bar dafam me ganingi.

Egha ni uaghan gumazamizir ghuribagh amima me osimtizir dafam ateri.

⁷ Ni ghaze, ni atrivir amizimin iki mamaghira ikiam,
kamaghin amizi, bizir kaba ko bizir gin ni bativamiba,
ni deragha dagh nighnizir puvati.

⁸ “Ni dughiar aghuim baghavira nighnizir amizim,
ni akar kam baragh!

Ni ti ghaze, ni deravira ikiti, bizir kuratam ni batoghan kogham.

Egha ni kamaghin uabi migia ghaze,

‘Ki uavira ki gavgaviba bar iti, ezi tav nan min itir puvati.

Ki amizir pam ko boriba ariaghirezimin min otoghan kogham.’

⁹ Ezi noka, arazir kamning zuavira ni bativam.

Dughiar kamra nin pam aremegham,

eghti nin boriba uaghan bar moghiram arighiregham.

Ni ti kamaghin nighnisi, ni imeziba ko akavsiar gavgavir aviriba iti,

ezi bizir kaba nin akuraghan kogham.

Bar puvatigham.

Ni bar dughiar kuram batogham.

¹⁰ “Ni ti kamaghin nighnisi,

Nin arazir kuraba ni damuti, ni mitigh gavgav-
igham.

Egha ni kamaghin nighnisi,

Ni amir bizir kaba, gumazitam dar garir pu-
vati.

Nin fofozir bizir guar aviribar ingariba, nin
nighnizim adavizima,
ni kamaghin uabin migia ghaze,
'Ki uabira, ki gavgavim iti, ezi tav nan min
itir puvati.'

¹¹ Dughiar bar kuram ni batogham,
eghti ni akavsiamin gavgavimin a
gitaviraghan kogham.

Osintizir dafam zuamira ni batogham,
eghti ni an tuavim apiramin bizitam damuan
kogham.

Bizir bar kurar ni nighnizi da ni bativan
koghamiba,
da ni batogh bar ni gasighasigham.

¹² "Kamaghin ti dera, ni igiamra ikia imeziba ko
akavsiar gavgavibar fofoziba inigha dagh
amua fozimoghin,
ni pamtem dar amu ganigh.

Da ti nin akuragham.

Da ti nin apanibar amuti,
me atiatigh aregham.

¹³ Fofozir gumazir aviriba nighnizim ni ganidima,
nin nighnizim deravira ingarir puvati.

Egha ni mikovezibar garir akavsiabagh amir gu-
maziba bagh akam amada.

Gumazir kaba, me overiam ko mikovezibar
gara zurara iakinibar ni bagha iza,

bizir ni bativamibar gun ni miġei.
Ezi me ti nin akuragham.

- 14 “Ezi puvati, me mati ogheba misigha iti, ezi avir mam gumazir kabar isi me gasighasigham. Eghti me uarira uarir akurvaghan kogham. Bar guizbangira, me kamaghin mikiman marki, ‘Ki mangi avir miriamin daperagh uan mikarzim fefem a daningam.’ Puvati. Avir kam bar men isigham.
- 15 Bar guizbangira, ni igiamra itima gumazir nighnizim ni ganiga nin akurvaziba, me bar onganigh, men tav nin akuraghan kogham.”

48

Gumazamiziba ziar ekiam Godra daning

- 1 Ia Jekopin anabamin adarasi, ia gumazamizir Israelin ziam itiba, ia Judan ovavir boriba, ia oragh!
Ia gavgavim uan akam daningasa,
Ikiavira Itir Godin ziam dibora akaba akiri.
Egha ia ghaze, ia Israelian Godin ziam fe.
Egha ia ifara guizbangira an apengan ikiava, guizin akaba ko arazir aghuibar gin zuir puvati.
- 2 Egha ia uarira uan ziaba fa ghaze,
ia God baghavira itir nguibar ekiar kam in gumazamiziba.
Egha ia Israelian Godin akurvazim iniasa a mizua iti.

An ziam, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar
Itim.

³ A kamaghin ia migei,

“Bar fomira, ki gin otivamin bizibar akam akuni.

Egha ki zuamira dagh amizi, da otifi.

⁴ Ki kamaghin bar fo, ian dapaniba mati dagiaba
ko ain,

ezi ia nan akabar gintizir puvati.

Kamaghin amizi, ki fomira bizir gin otivamibar
akar kam akuni,

egha ki zuamira dagh amizi, da otifi.

⁵ Ki kamaghin aghua, ia ti mikim suam, ian marvir
guar ia temeba ko ainbar ingarizir nedazir
kaba,

me bizir kabagh amizi, da otifi.

Ki bar aghua,

kamaghin amizi, ki fomira bizir gin
otivamibar gun ia mikemegha gifa.

⁶ “Bizir ki fomiram otivasa mikemeziba,
da otivigha givazi ia dar gani.

Ezi ia datirighin kamaghin mikim suam,
‘Ekiam, a guizbangira migei.’

Egh ki datirighin bizir igiar otivamibar gun ia
mikimam,

kar bizir mueghav itir ki fomira ia mikemezir
puvatiziba,

ia tighar da baragham.

⁷ “Bizir kaba, ki datirighin dar ingari,
ki fomira dar ingarizir puvati.

Ia faragha zuir dughiamin,

ia da baragha dagh fozir puvati.

Ki datirighin mikimti, bizir bar igiaba otivam, bizir fomiram otivizir puvatiziba.

Eghti ia kamaghin mikiman kogham, 'E bizir kabagh fogha gifa.'

Guizbangira, ia fomira bizir kaba bar dagh fozir puvati.

⁸ Ki kamaghin fo, ki ian ingara ia gamizi,
ia gumazamizir ikizir vamiran otozir
dughiamin ikegħa, iza datirighin,
ia akaba munasa da barazir puvatizir
adarasi.

Egha ki fo, ia ifavarir gumazamiziba.

Kamaghin amizi, ki bizir kabar gun ia
mikemezir puvatizi,
ia dagh fozir puvati.

⁹ "Ki bar ia basemegħa bar ia agivasava ami.

Egha ki zurara uan ziar ekiam ginighnigha,
ia bagħa uan aningagħarim dikabiri.

Kamaghin amizi, ki ia gasighasighan kogham.

Eghti gumazamizir igharaziba nan ziam fam.

¹⁰ Ki ia damighti ia zueghasa nighnisi,
egħa ki avimin ia tuezir puvati,
mati gumazim silvan mineziba adangasa
avimin da tue.

Ia uan arazir kuraba atagħiragħasa,

ki osimtizir guar aviriba atagħizi, da ia batifi.*

Ki tuavir kamın ian nighniziba ko araziba
tuisisi.

---

* **48:10:** Hibrun akam deragħa vezin kamın mingarim abigha a mikemezir puvati.

11 Ki uan ziar ekiam ginighnigha arazir kamın ia gami.

Gumazamiziba nan ziam gasighasigh a dikabın, ziar ekiam igharaz darazir aningan ki aghua.

Bar guizbangira, me ziar ekiam narara danıngam.”

Ikiavira Itir Godra, Sairus amisevegha a gamima, a Babilonia dikabira

12 Ezi Ikiavira Itir God kamaghın miğei,

“Ia Israelia, ia gumazamizir ki diaziba,
ia Jekopın anabamın adarasi, ia nan akam baragh!

Ki uabira ki God.

Kırara, ki bar faraghavira iti,
egh ki ikivira iki mangi bar gın dughiar abuananamın uaghan ikiam.

13 Ki uan dafarimningın nguazim gamigha gav-gavim an povim ganingizi a gavgafi,
egha ki overiam isa an danganimın aneti.

Egha ki overiam ko nguazimın diazir dughiamın,
aning zuamira ivegha iza nan damazimın tu.

14 “Ia bar moghira, ia izi uari akuvagh, nan akam baragh!

Asetam fomira kamaghın akatam ia mikemezir puvati,

‘Gumazir Ikiavira Itir God bar ifongezim, Godın ingangarim damusi, a izi Babilonia ko misogham.

Ikiavira Itir Godin gavgavimin, a Babilon dikabiragham.'

Aseba kamaghin mikemezir puvati.

¹⁵ Gumazir kam izasa, ki uabi ia mikeme.

Ki uabi izasa an dia.

Ezi ki uabi a inigha iza a gamima,

a deravira ingara an ingarimin daghem oto.

¹⁶ "Ia nan boroghira izi nan akam baragh!

Fomira iza datirighin, ki mogomer dangani-tamin ikia otivamin bizibar gun migeir puvati.

Bar puvati.

Bizir kaba tighar otivamin dughiamin,

ki faragha ikia dar garima da otifi."

Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God, nan Ekiam,

uan Duam na ganiga na amadazima,

ki an Duamin gavgavim sara izi.†

Ikiavira Itir God uan gumazamiziba deragh me damuasa iti

¹⁷ Ezi Ikiavira Itir God, ian Akurvazir Gumazim, a Israelian Godin Bar Zuezim, a kamaghin migei,

"Ki Ikiavira Itir God, ian God.

Ki zurara ian sure gamua,

---

† **48:16:** Ves 48:16in akar faragha itim, Hibrun akam deragha an mingarim abigha an gun mikemezir puvati. Ezi an namba 2in akam, e fozir puvati, tinara ghaze, God anemada. Gumazir maba ghaze, kar Godin akam inigha izir gumazimin akamra. Ezi marazi ghaze, kar Ikiavira Itir Godin ingangarir gumazimin akam. (Ni Aisaia 42:1in gan.) Ezi marazi ghaze kar Atrivim Sairusin akam.

arazir zuruzir ia g̃intigh deravira iki-
amiba ian akakasi.

18 Ia ti nan Akar Gavgaviba baraghizi, ki ian aku-
razi ia datirighin deravira ikiai,
ezi ia dahirabir aghuim̃in ikiai, mati fanem̃in
dipaba zurara iziva gevir puvati.

Egh arazir aghuim ti ian ikia gavgavigha mam-
aghira ikiai,
mati ongarim, ongarir dadarim̃in dipiraghira
kamaghira iti.

19 Egha ian boriba otiva,
mati ongarir dadarim̃in gigim̃in m̃in bar
avirasemeghai.
Ezi men ziaba nan damazim̃in givaghan
koghai.”

20 Ia kantri Babilon ategh,
nguibar kam̃in gumazamizibar arimangigh.
Egh ia bar akuegh pamtem̃in tiariba akar, egh
kamaghin akam amadaghtima
a nguazir kam̃in ruaghatevibar mangi,
“Ikiavira Itir God uamategha uan ingan-
garir gumazim Jekop, uam a ini.”

21 Fomira Ikiavira Itir God uan gumazamizibar
akua, me inigha danganir dipaba
puvatizim̃in ize,
ezi me dipam bangin ariaghirezir puvati.

A dipam gamizima, a dagiam̃in oto.

A dagiam kuizi, dipam iri me anepi.

48:18: Godin Araziba 32:29; Onger Akaba 81:13; 119:165

48:20: Akar Mogomem 18:4

48:21: Ua Me Ini 17:1-6;

Diboboniba 20:2-11

22 Ikiavira Itir God kamaghin miġia ghaze,
 “Gumazamizir arazir kurabagh amiba,
 me dabirabir aghuim batoghan kogham.”

49

*Ikiavira Itir Godin ingangarir gumazim,
 angazangarimin min kantriba bar dar ikiam*

¹ Ia saghon itir arighatizibar gumazamiziba ko,
 saghon itir kantriba,
 ia nan akam baragh.

Nan amebam tighar na batamin dughiamin,
 Ikiavira Itir God, na amisevegha givagha ziam
 na gati.

² Egha a nan akatorim gamizi, nan migirigiaba
 deraviram otiva,
 mati midorozir sabar bar ghumtizim, gu-
 mazamizibar navibagh inifi.

Ezi a uan agharim isa deravira na avaragha na
 geghuvima,
 ki an aven modo.

A barir aghuir ghumtizimin min na akirigha, na
 isa danganir uan barir ghumtiziba arizimin
 na modozi,
 ki an ingangarim damuasa mizua iti.

³ Egha a kamaghin na miġei,
 “Israel, ni nan ingangarir gumazim,
 ni bangin, ki uan gavgavim ko ziar ekiam isi
 gumazamiziba bar men akagham.”

⁴ Ezi ki kamaghin uabira uabi miġia ghaze,
 “Ki bar puvira ingangaribagh ami, ezi nan
 gavgaviba pura gefi.

Ezi ingangarir ki amir kabar daghetam
otozir puvati.

Ezi ki pura ingangarir kabagh amir puvati, ki
Ikiavira Itir God bagha dagh ami.

Ingangarir ki amir kabar ivezim,
nan God a isi na daningam.”

⁵ Nan amebam tighar na batamin dughiamin,
Ikiavira Itir God Jekopin adarasi Israelia, a
men aku ua bagh izasa, na amisefe.

Kamaghin amizi, nan God, ziar ekiam na
ganiga, gavgavim na ganingi.

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na migei,

⁶ “Ki faragha ingangarir kam ni ganiga ghaze,
Ni Jekopin adarasi, Israelian ikiavira iti
darasi,

ni gavgavim me daning ua me inigh izi.

Kar ingangarir ekiam puvati.

Ezi ki datirighin ingangarir ekiam ni daning, egh
ni damighti,

ni Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bagh
angazangarimin min ikiam.

Eghti ki Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bar
men akuragh
ua me iniam.”

⁷ Ikiavira Itir God, Israelian Akurvazir Gumazim,
men Godin Bar Zuezim, a ghaze,

Gumazir kam, Kantrin Igharazibar Gumaza-
miziba gara ifongezir puvatizim.

Kantrin Igharazibar Gumazamiziba an gara
ghaze, a bizir bar kuram.

Egha kantribar atriviba a gamizi, a men ingangarir gumazir kinimin min iti.
 Egha Ikiavira Itir God datirighin kamaghin gumazir kam migei,
 “Ki Ikiavira Itir God, Israelian Godin Bar Zuezim, ki uan ingangarim damuasa ni amisefe.
 Egha ki uan akar dikiriziba abizir puvati.
 Kamaghin amizi, atriviba nin gan, egh mitivigh nin ziam fam.
 Eghti gumazir aruaba nguazim girigh fuaghiva,
 ziar ekiam, ni daningam.”

⁸ Egha Ikiavira Itir God kamaghin uan ingangarir gumazim migei,
 “Ki uabi ua ni inigh, deragh ni damuasa dughiam amisefe.
 Dughiar ki ian akurvaghasa atizir kam, an otozi, ki nin ararem baregha nin akura.
 Egha ki bar deravira ni geghufi.
 Egh ni bangin, ki nguazimin itir gumazamiziba ko Akar Dikirizir Gavgavim damuam.
 Egh ki Israelin nguazim damighti, a ua deragh otogham.
 Eghti Israelian adarazi uamateghti,
 ni me bagh men nguazir datirighin pura itim tuiragh, ua me daningti, me a dapiam.

⁹ Ki faragh kamaghin kalabusin itir gumazamizibav kimam,
 ‘Ia azenan izi!’

Ki kamaghin mitarmemin itir gumazamizibav
kimam,
'Ia angazangarimin izi!'

"Eghti me kalabuziam ategh uamategh uan
nguazimin izam.

Egh me tuavibar mangi, damamin dagheba
ikiam,
mati sipsipba mighsiar graziba
puvatizibar ghua, dagher aviriba batifi.

¹⁰ Gumazir men apangkuvim bar deravira men
ganam,

mati gumazir sipsipbar garim, sipsipba
inigha ogher aviriba itir danganim ko dipar
aghuiba itir danganim bagha me inigha
zui.

Kamaghin me dipam ko daghebar oteveghan
kogham,

eghti aminir fefem ko aruer dafam men
mikarzibar apongan kogham.

¹¹ Ki ingarizir mighsiaba akirmigh, tuaviba
aghorti da mighsiabagh isin mangi vongin
otivam.

Ki uan tuavir ekiam damighti, a deraghvira
otogham.

¹² Ia gan! Nan gumazamiziba nguibar bar saghon
itibar ikegh izam.

Marazi not ko aruem uaghiri naghin ikegh
izam.

49:10: Onger Akaba 121:6; Aisaia 33:16; 35:7; Akar Mogomem
7:16-17

Marazi uaghan Aswanın nguibamın
amadaghan ikegh izam.”*

13 O overiam, ni bar akongezir ighiabar amu.
O nguazim, ni bar akuegh tiarim akar.
O ia mighsiaba, ia bar akongezir ighiabar amu.
Ia ganigha fo, Ikiavıra Itir God, gavgavim isa
uan gumazamizibagh aningizi,
me navir amirizimın iti.
Me osimtızir avırıba ateri,
ezi datirikin Ikiavıra Itir God, men apanguku-
vigha deraghvıra me gami.

14 Ezi Saionın nguibamın gumazamiziba kam-
aghın miğia ghaze,
“Ikiavıra Itir God, en Ekiam,
ti e bakınighınigha akırım ragha e
gasaraghama.”

15 Ezi Ikiavıra Itir God kamaghın men akam
ikaragha ghaze,
“Amebatam ti otezir borir iririvimın apangukuvigh
otem a danighan kogham o?
Amebatam ti kamaghın damuam,
ezi ko, ki ia bakınighnighan kogham. Bar
puvatıgham.

16 “Ki ni gın amadaghan kogham.

* **49:12:** Hibrun akam ghaze, “Sinim,” ezi e fozir puvati nguibar kam managhıra iti. Gumazir avırıba kamagh nighnisi, Godın akam inigha izir gumazim, an Aswan nguibar ekiamın miğei, a kantri Isipın nguibar ekiar sautin amadaghan itir mam. **49:15:** Malakai 3:17; Matyu 7:11; Rom 11:29 **49:16:** Ua Me Ini 13:9; Solomon 8:6

Ni gan! Ki nin nedazimin ingarigha nin ziam uan dafarimningin an osira, aneghorezi a iti.

Egha ki zuraram an gara ni ginighnisi.

17 Nin boriba zuamira uamategha izi, ni gasighasighizir darasi, me ni ategh bar aregham.

18 Ni uan dapanim feqh pura tintinibar gan!

Nin boriba uari akuvagh ni bagh izam.

Ki Ikiavira Itir God, ki zurara ikivira ikiam, kamaghin amizi, ki guizbangira ia migei,

‘Ni, mati amizim pamin ikiasa bar akuegha kurkazir aghuibar uabin kurti moghin, ni ua me inigh me bagh bar akuegham.’

19 “Guizbangira, ni bar moghira ikuvigha bar pura iti.

Ezi gin nin boriba uamategh izi bar ni gizivaghti, ni me arighamin danganiba puvatigham.

Eghti ni gasighasighizir darasi, me bar nin saghon ikiam.

20 Dughiar kamin, nin borir amebaba kalabusin ikia me bateziba, me kamaghin ni mikimam,

‘Nguazir kam a bar sufi. E nguazir asizir ekiatamin ikiasa.’

21 Eghti ni kamaghin uabira uabi mikimam, ‘Tinara borir kaba bar na ganingi?’

Nan boriba ovengezi, ki ua boriba batan kogham.

Apaniba na kalabus darighasa na inigha ghu.

Tinara borir kaba bategha dar gari da ghuava ekefe?

Ki fo, ki uabira iti, ezi borir kaba bar managhira ize?"

22 Ikiavira Itir God, en Ekiam, kamaghin Jerusalemın gumazamizibav gei,

“Ki uan inir avizim asaraghti, an ababanimın min ikiam,
eghti ki uan dafarim, ababanimın min uaghan a ghufegham.

Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba an ganigh nın boriba uam ada inigh izam.

Me nın otariba uan evaribar arigh me inigh izam.

Me nın guiviba isi uan dipizibar afegh me inigh izam.

23 Atriviba ko atrivir amiziba uan boribar gari moghin, nın boribar ganam.

Me nın ziam fisi,
nın suemningin boroghin uan teviba apirigh, dapaniba avigh nguazim ginivigham.

Eghti ni fogh suam, ki uabira, ki Ikiavira Itir God.

Gumazamizir nighnizir gavgavim nan ikia,
nan akurvazim bagha mizua itiba,

me na mizuam iki aghumsighan kogham.”

24 Eghti apaniba izi misogh midorozir gumazir gavgavir tamın adarazi kalabuziam datigh an bizir aghuiba inighti,

a ti dikavigh uamategh uan adarazi ko men biziba inigham o?

Bar puvatigham.

25 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Jerusalem migei,
 “Ki guizbangira nin adarazi ko nin bizir aghuiba,
 apanir gavgaviba ko atrivir kuraba dam
 ada iniam.

Ni misozir gumaziba, ki ni bagh men
 midoroziba ikarvagh,am,
 egh nin boribar akuragh ua me inigham.

26 Egh ki nin apanibar amuti, me uarira uariv sogh
 uarigh asighasigham,
 mati gumazim uan namakabar tuzibar
 amam.

Me pamtem uarira uariv sogham,
 mati gumazim uan namakabar ghuziba apa
 bar ongani.

Eghti nguazir kamın gumazamiziba bar bizir ki
 amizir kamın ganigh, me kamaghin fogh
 suam,

Ki uabira, ki Ikiavira Itir God.

Ki gumazir uamategha uan gumazamiziba isim.

Ki ian Akurvazir Gumazim.

Ki Jekopin adarazir Godin Gavgaviba Bar
 Itim.”

50

¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghin Israelian gu-
 mazamizibav gei:

“Jerusalemın nguibar ekiam, mati ian amebam.

Ia ti ghaze, gumazim uan amuim batuegha
 bar anemadazi a ghuzi moghin,

ki akirim ragha bar a gasara, a?

Egh ia mamaghin nighnighti, akinafarir poroghamiba uari ataghirazimin akam, a managh iti?

Egha ki uaghan gumazitamın bizitam inizir puvatigha, uam a ikarazir puvati.

Ezi ia tizim bagha kamaghin nighnigha ghaze, ia nan boriba, ki uan ikarvazim akirmighsi, dagiaba bagh pura ingangarir gumazir kinibar mın gumazir igharazibar ingarsi, ia amadagham?

Kamaghin puvati.

Ian arazir kurar aviribara na gamima, ki ian aningaghegha, akirim ragha Jerusalem gasaragha, a isa gumazir igharazibar agharim gati.

² “Egha ki iza ia bagha rui gari, ezi manmaghin amizi gumazitam itir puvati?

Egha ki ian deir dughiamın, ia tizim bagha nan dımdiam ikarvaghan aghua?

Ia ti ghaze, ki ua ia inian gavgaviba puvati.

Ia ghaze, ki ian akurvaghamin gavgaviba puvati.

Ki mikimti, ongarim bar dakegham.

Ki mikimtima, faner ekiaba bar dakegh gigir kinibar otivigham.

Eghti dar osiriba arımighhiregh kuram.

³ Egh ki uaghan overiam damighti a bar pigham, mati gumazim ovengezi, ana bagha azirakar korotiam aru.”

Gumazamiziba Ekiamin ingangarir gumazim pazav a gami

⁴ Ikiavira Itir God, en Ekiam, nan sure gamigha,
uan akabar igharaz darazir sure damuamin
fofozir aghuim na ganingi.

Ezi ki an akam inigha, gumazamizir amiagha pura
itiba,
deraghvira men sure damuva gavgavim me
daningam.

Egha zurara mizarazibar, a na gaghurima,
ki dikava suren gumazimin min, an
migirigiaba baraghasa bar ifonge.

⁵ Ikiavira Itir God, en Ekiam, uan akam baraghasa
nan kuarimning kuizi,
ki an akam batoghezir puvati.

Egha ki akirim ragha a gasarazir puvati.

⁶ Ki pura uabi isa apanibar taghizi,
me aghorimin nan akiragharim misogha, nan
ghuamasiziba asi.

Me akar kurabar na migei,
ki men gari me nan guam giparima,
ki uan guam men modozir puvati.

⁷ Guizbangira, Ikiavira Itir God, nan Ekiam, nan
gara nan akurvasi,
kamaghin amizi, men akar kurar katam na
abirazir puvati.

Ki fo, ki amir ingangarir kam bagh aghumsizim
inian kogham,
kamaghin amizi, ki gavgavim uabi ganiga uan
ingangarim gami.

⁸ God bar nan boroghira ikia ghaze,

arazir kuratam nan itir puvati.
 Eghti apanir tuivighav itir kabar tav na isi kot
 datigh,
 akatam na gasi na mikemeghan kogham.
 Bar puvatigham.

⁹ Ia gan! Ikiavira Itir God, nan Ekiam, a uabira nan
 akurvasi.
 Ezi ua tina na mikim suam, ki arazir kuram
 iti? Puvati.

Akaba na gasi darasi,
 me mati korotiaba barareba da api, da oko-
 zokoregha bar ikuvizi moghin,
 me bar moghira ikuvigham.

¹⁰ Ia Ikiavira Itir Godin atiatia an apengan ikia, an
 ingangarir gumazimin akabar gintiziba,
 ia atiatingan marki.

Ia angazangarim puvatigha mitarmemin arui
 darasi,
 ia nighnizir gavgavim Ikiavira Itir Godin ikiva
 a mizuam iki.

¹¹ Ia gan! Ia nighnizir gavgavim Ekiamin itir
 puvati,
 ia mati gumazamiziba tuavir mitarmebar
 mangasa, uari uan adenir avibagh aboi,
 ia uan arazir kamın gin mangi, e ganika.

Ia mangi ikiamin danganim,
 Ekiam an amiseveggha gifa, a mizazir bar ku-
 ram iniamin danganim.*

50:9: Jop 13:28; Onger Akaba 102:26; Aisaia 51:6-8   * **50:11:**
 Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abighizir puvati.

51

*Gumazamiziba niġnizir gavgavim Ikiavira Itir
Godin gavgavimin iki*

¹⁻² Ikiavira Itir God kamaghin mikeme:

“Ia arazir aghuimin ġintighasa a bagha pamten
ingara, Ikiavira Itir Godin ifongiam buria a
baghavira itir darasi,
ia nan akam baragh!

Ia uan inazir afeziam Abraham ko amebam Sara
ġinighnigh.

Aning mati dagiam, ki aning abigha ia ini.

Ki Abrahamin diazir dughiamin, a boriba
puvati.

Ezi ki deragha aning gamizima,

aningin ovavir borir bar avirim otifi.

³ “Ki Ikiavira Itir God, nguibar datirighin ikuvigha
itir kam Saionin, ki bar an apangkufi.

Egh ki an osimtiziba, bar dar amighti da
ġivagham.

A datirighin mati ġigir kinimin min iti,

eghti, ki bizir avirir bar aghuibar amuti da a
bativighti,

an azenir ki Idenin ingarizimin min gan
bar deragh gan ikiam.

Eghti bar akongezir arazim bar a ġizivaghti,

an itir gumazamiziba zurara ighiar na
minabibar amu ikiam.

⁴ “Ia nan gumazamiziba, ia deraghvira nan akam
baragh.

Ki dabilir aghuimın arazim bagh gumazamiziba bar men sure damuam,
eghti nan guizın arazim, angazangarimın
mın kantriba bar dar ikiam.

⁵ Ki men akuragh ua me iniamın dughiam, a
roghira izegha gifa.

Ki arazir aghuimın gın mangi, uan gavgavimra kantriba bar dar ganam.

Saghon itir arighatizibar gumazamiziba,
nighnizir gavgavim nan gavgavimın iki,
egh uarir akurvaghsi, na mizuam ikiam.

⁶ Ia kogh pın overiamın ganıva,
egh vın nguazimın gan!

Overiar kam, migharimın mın mangigh
gıvagham,
eghti nguazim, inimın mın bighiregh
gıvagham.

Eghti gumazamiziba, itibar mın pura tintinibar
bar arighiregham.

Ezi nan arazir gumazamizibar akurvagha ua
me isim,
a zurara iki gıvaghan kogham.

⁷“Ia arazir aghuim deragha a gifogha
uan navir averiabar aven nan akamın
suiragha gavgavizir darasi,
ia gumazir ian atarava akar kurabar ia
gamua, ia gasighasizibar atiatingan marki.

⁸ Barareba inim apa bar anegıvazi moghın, me bar
gıvagham.

Eghti nan arazir gumazamizibar akurvagha
ua me isim, gıvaghan kogham. Bar puvati.

A zurara iki mamaghira ikiam.”

- ⁹ O Ikiavira Itir God, ni oseh dikafigh!
 Ni fomiram amizi moghin, dikavigh uan gav-
 gavir ekiam sara izi en akuragh.
- Nirara, ni Rahap a bira, ongarimin itir kuruzir
 aser dafar kam,
 egha ni bar aneghoragharighizi, a bar
 mizumzuiaribar ire.
- ¹⁰ Egha nirara, gumazamiziba firighirigh daru
 mangasa ongarir konim gamizima,
 a misingizi tuavim oto.
- ¹¹ Kamaghira, gumazamizir Ikiavira Itir God
 akuragha ua iniziba, me uamategh izi,
 Saionin Mighsiamin boroghin iziva, bar
 akongegh tiariba akariva tuavir kamın
 iziva ongam.
- Egh me dabirabir bar aghuim ikiti,
 bar akongezir arazir kam, a men iki me
 gizivagh kamaghira ikiam.
 Eghti mizaziba ko osimtiziba me ategh ua
 men ikian kogham.
- ¹² Ezi Ikiavira Itir God kamaghin uan gumazamiz-
 iba migei,
 “Ki uabi, ki gavgavim ian navibagh aniga, ian
 osimtizibagh ami da gefi.
- Kamaghin amizi, ia tizim bagha gumazamizir
 igharazibar atiati?
 Me gavgaviba puvati.

Gumazamiziba bar zuamira
arimighiregh, mati ogheba zuamira
misingi.

13 Ki Ikiavira Itir God, ia ti na bakinighinigha gifa.

Kirara, ki ian ingari.

Ki overiam an danganimram anetigha,
nguazimin ingarigha, gavgavim an mingarim
ganingi.

Ezi ia tizim bagha gumazir kurar ia dikabin ia
gasighasighamibar atiati?

Gumazir kaba bizitamın ia damighan
kogham.

Men aningazir kuram pura givagham.

14 Kalabusin ikia osimtiziba aterir darasi,
me mozimın aven kalabusin iki
arimighireghan kogham.

Puvati.

Me zuamira kalabus ategh
azenan izegh pura ikiam.

Egh me damamin dagher aviriba ikiam.

15 “Ki Ikiavira Itir God, ian Ekiam.

Ki ongarim gamima, ongarim dipira iza
niginir dafam gami.

Nan ziamra kara,

Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim.

16 Ki uan akaba ia ganingi, eghti ia nan akaba bar
deraghvira da akunam.

Egha ki bar deravira uan agharimın ia monge.

Ki Ikiavira Itir God, ki overiam ko nguazim isa
aningın danganibaram arighizi,

aning bar gavgavighavira iti.

Ezi ia Saionın gumazamiziba, ki kamaghın ia
mikeme,

‘Ia nan gumazamizibara.’”

Ekiam ua Jerusalemın anıngazir puvati

17 O Jerusalemia, ia dikafıgh.

Ia dikavıgh uamategh tugh gavgafıgh.

Ikiavıra Itir Godın anıngaharım, mati wainın kap
a ia ganıngı,
egha a ia gamızı, ia bar anepava anegıvagha,
bar onanı.

18 Jerusalemın nguıbar ekiam,

nın borir tuavım nın akakagh, nın dafarımın
suiragh mangamıba puvati.

Boritam nın dafarımın suiragh, ni
damuti, ni deragh daruan kogham.

19 Ni bar osımtızir dafam ateri,

ezi tina nın apangkuvıgh nın navım damıghtı,
a ua deragh?

Apanıba ıza ni abıgha, ni gasıghasıki.

Egha me uaghan nın gumazamızir avırım,
midorozir sababar me mısozıma, me
arıaghire.

Ezi mıtırıaba azir dugıar ekiam ni bato.

Ezi ni ghaze, ki nın navır osımtızım agıvısi,
bizıtamın nın akuragh? Bar puvati.

20 Nın gumazamızıba gavgavıba puvatıgha, men
damazıba men sıri,

me tuavır mırıabar pura tintınıbar irav itı.

Me mati asızıba, azuazıba dar suıghızı, da tintını-
bar ira itı.

Egh me bizıtam damuan ıburagh.

Ikiavira Itir God, ian God, uan aningagharim ko
ivezir kuram me gingezi,
me bar ikuvigha iti.

21 Kamaghin amizi, Jerusalemia, ia oragh!
Ia osimtizir bar aviriba atera, mati amizim
bar puv ongananganigha iti.

Ni wainin dipam amegha onganizir pu. Puvati.
Ekiamin aningagharimra ni gamima, ni bar
ongani.

22 Ezi Ikiavira Itir God, nin God, a nin Ekiam,
a gumazir kotin aven nin akurvazima ni uan
apaniba dikabirim, a kamaghin migei,
“Ni ganigh! Nan aningagharimin aven itir itarir
nin agharimin itir kam, ki anedangi,
kar itarir ni an apava onganigha pura tintini-
bar ingarizim.

Eghti ni gin ua kavin kamin wainin dipam
aman kogham.

23 Eghti ki itarir kam isi
gumazir paza ni gamibar agharim datigham.

Me fomira akar gavgavim ni ganiga ghaze,
ni nguazim girighiv ikiti, me ni diki, nin
akiragharim gisin daru,
mati me nguazir kinim gisin arui.”

52

*Ikiavira Itir God gumazamiziba inigh uamategh
Jerusalemın izam*

¹ O Saion, ni dikavigh tugh gavgavigh!

O Jerusalem, ni God baghavira itir nguibar ekiam!
 Ni kurkazir bar aghuiba uabin kurkegh ganganir bar aghuim damuam.
 Guizbangira, Ekiam gifozir puvatiziba,
 me gumazir uan mikarzir mogomer iniba aghorezir puvatiziba, ko Godin damazimin zuezir puvatiziba,
 me uam nin aven izan kogham.
² O Jerusalem, noka! Ni datirighin kalabuziamin iti,
 egh ni dikavigh uan mikarzim in nguaziba apisigh.
 O Saion, senin nin firim gikeziba,
 ni da adangigh mangi, uan atrivir dabirabim daperagh.

³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei,
 "Gumazitam na givezezir puvatigha,
 nan gumazamiziba inigha ghuzi, me an ingangarir gumazamizir kinibar otifi.
 Puvati.
 Kamaghin amizi, ki ua me inisi, me givezan kogham.
 Puvati. Ki pura ua me iniam.
⁴ Ki Ikiavira Itir God, ian Ekiam, ki kamaghin migei,
 Fomira nan gumazamiziba ghua Isipin itir dughiamin,
 me mati gumazamizir pura guighav itibar min ghua
 pura kantrin kam in iti.

Ezi gin, Asiriaba iza ingangarir gumazamizir
kinibar min me inigha ghu.

Asiriaba na givezezir puvatiġha pura me
inigha ghu.

⁵ Ezi ki garima, Babilonia uaghan arazir kamram
ami.

Me pura nan gumazamiziba inigha ghua kal-
abuziam gati,

egha nan adarazir gumazir dapanibagh
amizi, me bar puviram azi.

Ezi ki bizitam inizir puvati.

Gumazamiziba zurara na dipovava, nan ziam
gasighasisi.

⁶ Kamaghin amizi, ki uabi misevezir dughiamin, ki
uabi uan gumazamiziba ua me iniam,
eghti me deravira nan ziam gifogham.

Egh me kamaghin fogh suam, kirara, ki Ikiavira
Itir God,

ki uabira biziba bar dar gun miġei.”*

⁷ Godin akar aghuim inigha izir gumazamizibar
darorim, a bar dera.

Me miġhsiabar pin ikegha akar aghuim inigha
iza Saionin aven iza kamaghin miġei,

“Ia dabirabir aghuim ko navir amirizimin iki!

Bizir bar aghuiba ia bativam,

God ian akurvaghti ia deravira ikiam.

Eghti ia Saionin gumazamiziba, ian God, an
atrivimin ikiam.”

52:5: Rom 2:24 * **52:6:** Hibrun akam deragha ves 4-6in akabar
mingariba abigha dar gun mikemezir puvati. **52:7:** Onger
Akaba 93:1; Aisaia 61:1; Nahum 1:15; Rom 10:15; Efesus 6:15

Eghti gumazamiziba akam inigha izir gumazamizibar gansi bar akuegham.

⁸ Ia oragh. Ian gumazir nguibar ekiamin bizibar gariba,
uari uan damazibar ganti,
Ikiavira Itir God uamategh Saionin nguibamin izam,
eghti me bar akuegh pamten dimiva, arangiva onger akabar amu.

⁹ Ia Jerusalem in nguibar apaniba asighasighizimin gumazamiziba,
ia kamaghin fogh, Ikiavira Itir God uan gumazamizibar osimtiziba agivagha gavgavim isa me ganingi.

A Jerusalem in nguibamin itir gumazamiziba ua me ini.
Kamaghin amizi, ia bar akuegh pamten dimiva onger akabar amu.

¹⁰ Ikiavira Itir God uan gavgavim, kantribar gumazamiziba an ganasa,
anekagha gifa.

Eghti a uan gumazamizibar akuragha ua me inizir gavgavir ekiam,
nguazir kam in gumazamiziba bar an ganam.

¹¹ Ia bar moghira Babilon atakigh!
Ia dikavigh zuamiram azenan izi!
Egh ia bar deraghvira uari bagh gan,
ia ua bizir God in damazimin zuezir pu-
vatizitam uam an suighan marki.

Egha ia Ikiavira Itir Godin Dipenimin itariba ateri
darasi,

ia uari Godin damazimin zueghamin
arazimin gin mangi.

Ia bar moghira uari zuegh izi.

¹² Ia fomira Isip ategha zuamiram aravghuzi
moghin, ia Babilon ategh zuamira ari izan
kogham. Puvati.

Ia bar aghumra daru izam.

Eghti Ikiavira Itir God, a ian faragh mangam.

Egh uaghan ian gin izam,

egh a bar deragh ian gan, ia geghuv ian
aku izam.

*Ikiavira Itir Godin ingangarir gumazim, gu-
mazamizibar arazir kurabar osimtiziba ateri*

¹³ Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“Ia oragh, bizir nan ingangarir gumazim amiziba,
da bar moghira deraghviram otivigham.

Eghti gumazamiziba ziar ekiam a daningiva,
an ziam bar a pirafam.

¹⁴ Me faragha an mikarzim ko guam
gasighasighizi,

gumazamiziba an garima, a nguazir kamın
gumazimin min garir puvati.

Gumazamiziba digavir kuram gamua an
ganan atiatingi.

¹⁵ Eghti gin kantrin aviribar gumazamiziba ko
men atriviba,

me bizir fomira nighnigha ganizir
puvatizibar gan dagh fofogham.

Gumazamizir eghaghaniba faragha da baraghizir
 puvatiziba, datirighin da baragham.
 Kamaghin amizi, me digavir kuram damigh,
 pura ganiva uan akabar kumigh,
 bizitam mikiman asagham.”

53

- ¹ Ezi gumazamiziba akam ikaragha ghaze,
 “Tinara datirighin, e orazir akaba nighnizir gav-
 gavim adar iti?
 Terara, Ikiavira Itir God, uan ingangarir gav-
 gaviba isa men akazi,
 me dar gani?”
- ² Guizbangira, Ekiam uan ingangarir gumazim
 ataghizi,
 a mati temer mam nguazir misingizimin oto.
 Ingangarir gumazir kam, an ganganim tong en
 damazibar derazir puvati,
 kamaghin amizi, a ziaba puvati.
 Ezi bizir aghuitam an itir puvati, eghti e an ganiva
 a gakongam.
- ³ Ezi gumazamiziba akirim ragha a gasaragha,
 pazavira a gamua bar a gifongezir puvati.
 Ezi mizaziba ko osimtizir aviriba a gizifa.
 Gumazamiziba an ganan aghuagha, uan guaba
 monge.
 Egha akirim ragha bar a gasara.
 Ezi e an gara ghaze,
 a pura gumazir kinim.

⁴“E nighnigha ghaze,
 God ti ivezir kuram a ganiga, a misogha
 osimtızir kabagh amizi, da a batifi.

Ezi puvati.

Ingangarir gumazir kam, e bagha en
 osimtıziba ko mızaziba isa da ateri.

⁵ Ezi en akaba batozir arazim bagha, me an
 ekianim bira.

Arazir kurar e amiba bangın, me a
 dikabıragha a gasıghasıki.

Egha me puv a misozima an mıkazim tintinibar
 biaghire,

mızazir a inizir kam e gamizi, e ghuam-
 aghegha ua deragha bar deravıra iti.

⁶ Guizbangıra, e bar moghıra sipsipbar mın tintini-
 bar arua,

vaghvagha uan ifongiabar gın arui.

Ezi İkiavıra İtir God, en arazir kuraba ikarvaghsı
 pazavıram e damuan fırın,

a kamaghın amizir puvati.

A uan ingangarir gumazim gamizi,

a en danganim inizi, e iniamin mızaziba, an
 ada isa a ganıngi.”

⁷ Gumaziba ingangarir gumazir kam pazav a
 gami,

ezi a uabi dikabıra mızazir kuram ini.

Egha migirıgiar tam gamizir puvati.

A mati sipsipın nguzim uan akam dukuazi,

53:4: Matyu 8:17; 1 Pita 2:24   **53:5:** Rom 4:25; 1 Korin 15:3;
 Hibru 5:8; 1 Pita 2:24   **53:6:** Aisaia 53:11; Aposel 13:38-39; Rom
 5:15; 5:18; 1 Pita 2:25   **53:7:** Matyu 26:62-63; Mak 15:3-5; Luk
 23:9; Jon 19:9; Akar Mogomem 5:6   **53:7:** Aposel 8:32-33

me a misueghti an aremeghasa a inigha zui.

Egha uaghan mati sipsip me an ariziba aghorasava amima,
a bizitam migeir puvati.*

⁸ Ezi me guizın arazim oteghavkinigha, puram a isa kalabus gatigha, a inigha kotin ghu, ezi kot a miġia ghaze, an aremegham.

Ezi me a misoghezi an areme.

Egha an adarazir tav kamaghın nighnigha fozir puvati,

a men danganim inigha mızazir me uari ini-amin an a ini,
egha en arazir kuraba ġin amangasa areme.†

⁹ Ezi me an kuam isa gumazir arazir kurabagh amiba ko, daġiar aviriba itir gumaziba ko anefa.

Ezi e fo, a uabi arazir kuratam gamizir puvati,
egha a uaghan ifavarir akatam mikemezir puvati.

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God, uabi uan ifongiamın ġin ghua

uan ingangarir gumazir kam dikabiragha a gamizi, a mızazim isi.

---

* **53:7:** Fofozir gumaziba deragha fozir puvati, tinara akar ves 7-9in itimin mikeme. Marazi ghaze, Ikiavira Itir God mikeme. Ezi marazi ghaze, gumazamiziba mikeme. Ezi marazi ghaze, kar Godin akam inigha izir gumazimın akam. † **53:8:** Hibrun akam deragha ves 8in akar avirir mabar mingariba abighizir puvati. **53:9:** Matyu 27:57-60; 1 Pita 2:22 **53:10:** Onger Akaba 22:30; Jon 1:29

A fo, ingangarir gumazim gumazamizibar arazir
 kuraba gın amangisi,
 osimtiziba agıvamin ofan mın uan mikarzim
 anighti, an ikirimirim bar ruaraghti, a uan
 ovavir boribar ganam.

Egh ingangarir an amin, Ikiavıra Itir God in-
 garasa ifongezir araziba, a dar amuam.
 Egh a bizir kabar amuti, da deraghvıram oti-
 vam.

11 Ezi osimtızir ekiar an aterezir kamın gın, a bizir
 bar aghuıbar ganti da otivam,
 eghti a bar akuegham.

Ezi Ikiavıra Itir God kamaghın mıgei,
 “Nan ingangarir gumazir nan damazımın derazir
 kam, a deraghavıra na gıfo.
 Egha a gumazamizir aviribar arazir kuraba
 ateri,
 egh arazir kamın a me damuti, me nan
 damazımın derazir gumazamizibar
 otivıgham.

12 “Kamaghın amizi, gumazamiziba an gari, a mati
 gumazir kuram.

Egha a gumazamizir avirimın arazir kurabar
 osimtıziba atera, uabi isa me bagha areme.‡
 Egha a gumazamizir arazir kurabagh amıbar
 akurvaghasa God ko mıgei.

Kamaghın amizi, ki gumazir gavgavir bar eki-
 aba itibar tongın, ziar ekiam a danıngam.

53:11: Aposel 13:38-39; Rom 5:15; 5:18   **53:12:** Aisaia 50:6;
 Mak 15:28; Luk 22:37; 23:34; Rom 3:25   ‡ **53:12:** Akar faraghavıra
 53:12in itim, gumazir maba ghaze, e kamaghın a giragham, “A gu-
 mazamizir arazir kurabagh amıbar danganim inıgha me iniamin
 osimtızim an a ini.”

Egh mati mīdorozir gumazir gavgaviba, uan
 apaniba dīkabīragha men bizir aghuariba
 inigha,
 da tuisīgha uan adarazigh anīngizi moghīn,
 kī bizir aghuiba isi a danīngam.”§

54

Ikiavira Itir God bar Jerusalem gifonge

¹ Ikiavira Itir God kamaghīn mīgei,
 “O Jerusalem, noka! Nī mati amizir furabaghatim.
 Nī boritam batezir puvati.
 Nī mati amizir borim batasa an mīzazim inizir
 puvatizim.
 Nī mati amizir nīn pam nī ataghizim.
 Egh nī gīn borir bar aviriba inighti,
 nīn boribar dībobonim, amizir uan pam ko
 itimīn boribar dībobonim gafiragham.
 Kamaghīn amizi, nī bar akuegh dīmīva ighiabar
 amu.

² “Egh nī uan averpenim asamimīn danganir
 mītaghniam a gisifagh,
 egh uan averpenir ekiam asaragh.
 Egh nī uan averpenim bar an arokegh,
 egh an beniba ateghti da tong ruaragh,
 egh averpenim gavgavim a danīngamin
 afughafuziba isi pamtemīn nguazimīn
 dagh afughafughti, da magireghti,

---

§ 53:12: Ves 53:12, an akar namba 2, gumazir maba ghaze, e kamaghīn a giragham, “Kamaghīn amizi, kī gumazamizir kaba isi a danīngam, mati bizir a mīdorozim gafiragha iniziba. Egh a dagh ativagh dar ganam.” 54:1: Galesia 4:27

ni beniba pamtemin afughafuzir kabagh
ikegh.

³ Guizbangira, nin nguazim aruegh bar ekevegh,
agharir guvimin tugh mangi agharir kiriamin
tugham.

Eghti nin ovavir boriba Kantrin Igharazibar Gu-
mazamiziba dikabinam.

Egh nguibar apaniba asighasighizir pura
itiba, me ua da inigh, dar apiagh ikiam.

⁴ “O Jerusalem, ni uam aghumsighan kogham.

Ni osimiva atiatingan marki.

Gumazamiziba ua dibovir akabar ni mikiman
kogham.

Ni fomira aghumsizim ikezir dughiaba
ginamadagham.

Ni fomira uabira ikia,

mati amizimin pam ovengezi, a uabira ikia,
bar aghumsigha oseme.

Kamaghin amizi, ni dughiar faragha ghuzir kam
uam a ginighnighan kogham.

⁵ “Gumazir nin ingarizim, a nin pamin min iti.

An ziam kara, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba
Bar Itim,

a Israelian Godin Bar Zuezim,

a nin Akurvazir Gumazim,

a nguaziba bar dagh ativagha dar garir God.

⁶ “Guizbangira Ikiavira Itir God ghaze, ki nin di-
aghti ni uam na bagh izam.

Ni mati amizir igiam uan pamin ikezi, an pam
gin anetaghizi, an navim bigha bar oseme.

Kamaghin amizi, ki ghaze, ni ua izi.

7-8 “Ki Ikiavira Itir God, nin Akurvazir Gumazim,
 ki ghaze,
 ki dughiar bar otevimin ni ategha, datirighin
 ki apangkuvir ekiam nin iti.
 Kamaghin amizi, ki ua ni inigh izam.
 Ki dughiar otevimin bar puvira nin atara, uan
 guam modo.
 Ki datirighin nin apangkuv ni gifuegh,
 zurara deraghvira ni damuam.

9 “Ki fomira Noa ko akam akira ghaze,
 ki nguazim gasighasighsi uam aperiam
 damighti, an otivan kogham.
 Kamaghira, ki guizbangira ni migia ghaze,
 ki fomira Noa ko akam akirizi moghin, ki uam
 ni ko akam akira ghaze, ki nin aningaghegh,
 ni batueghan kogham.

10 Ki Ikiavira Itir Godin bar ia gifongezim, ki ghaze,
 mighsiaba ko akiriba ti sivaghsivagh mangi
 bar givagham,
 eghti nan apangkuvir arazir ian itim, a gav-
 gavigh iki mamaghira ikiam.
 Ki fomira ia ko Akar Dikirizir Gavgavim, e uari
 inigh deragh ikiasa a gamigha gifa.
 Eghti ki Akar Dikirizir Gavgavir kam
 abighan kogham.”

11-12 Ikiavira Itir God ghaze,
 “O Jerusalem in nguibam, noki, gumazitam
 nin apangkuvizir puvati,

egha osimtizir aviriba ni garigha ni apirizi ni iri.

Eghti ki dagiar bar aghuiba inigh ua nin ingarighti, ni nguibar bar aghuim otogham.

Ki dagiar aghuir ivezim bar pin koziba inigh nguazimin dar afegh, adagh isin ni afagham.

Egh divazir gavgavim ni gighuigh an ingarigh, egh ki dagiar igharagha gara taghtazir aghuiba inigh, divazimin tiar akabar ingarigh,

uaghan divazimin min, dipenir bar pin itibar ingarigham.

¹³ Ki Ikiavira Itir God, ki uabi nin boriba bar men sure damuam, eghti me dabirabir bar aghuim ikiam.

¹⁴ Ki uan arazir aghuimin gin mangi ni damighti, ni gavgavigham.

Eghti gumazir ni dikabiraghamin tam ua nin boroghin ikian kogham.

Eghti ni bizitam uam an atiatingan kogham. Atiatir arazim nin saghon ikiam.

¹⁵ Eghti gumazitaba ni ko misoghsi iziti, ni kamaghin fogh suam, ki me amadazir puvati.

Me uan ifongiamin izi.

Kamaghin amizi, tina ni misoghasa izi, a uabi kuram iniam.

¹⁶ “Ki uabi gumazir ainin bizibar ingaribar ingarigha, fofozim me ganingi.

Egha me avim atigha, a givima a dafogha
pamtem isima, a ain isava avim gatizi, avim
an isima a bar puvira isi.

Ezi me ain inigha a misozima a baravizima,
me misoghamin bizir guar aviribar ingari.

Egha kirara, ki uaghan midorozir gumazibar in-
garizi,

me bizir kaba isa misogha kantrin igharaz-
ibagh asighasisi.

¹⁷ Eghti misoghamin bizir katam ni gasighasighan
kogham.

Eghti ni mitigh gavgavigh gumazir pura
migirigiaba ni gasibar migirigiaba
ikarvagh,

eghti men migirigiaba gavgaviba bar pu-
vatigham.

Ezi arazir kamra ki deravira uan ingangarir gu-
mazamizibar garava,

me gamizi, me uan apaniba dikabiri.

Nan arazir kam, a ivezir aghuimin min, ki a
isa uan ingangarir gumazamizibagh anidi.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

55

*God uan gumazamiziba deravira me damuasa
me migei*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“O gumazamizir dipam bagha kuariba piriba,
ia na bagh izi dipabar ami.

Ia gumazir dagiaba puvatiziba, ia na bagh izi,
dagheba inigh dar ami.

Ia izi wainin dipaba ko oter eborim inigh, dar iveziba puvati.

² Manmagh amizi, ia ingangarir dafam gamua uan dagiaba isa pura bizir ian akurvazir puvatiziba bagha da agefi, ezi mitiriaba ian aghavira iti?

Ia kuariba arigh deravira nan akam baragh, ki mikemezi moghin damu, egh dagher guar aghuir avirir ki ia ganingiziba izivagham.

Dagher kaba bar isingigh gavgavim ia daningam.

³ Ia nan gumazamiziba, ia izi kuariba arigh na baragh, ian ikirimirim deragham.

Eghti ki Atrivim Devit ganingizir apangkuvir arazim ia daningisi, Akar Dikirizir Gavgavim ia ko a damigham, eghti a gavgavigh ikivira ikiam.

⁴ Ia oragh, ki Devit gamizi, a gumazir ekiamin otogha, Kantrin Igharaz-ibar Gumazamizibagh ativagha men gari. Anarira, nan gavgavim isa gumazamiz-ibar aka.

⁵ Ia fomira kantrin igharazir maba, ia me gifozir puvati, ezi me uaghan ia gifozir puvati. Eghti ia men dimam.

Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki Israelian Godin Bar Zuezim,

ki datirighin ziar ekiam isa ia ganingigha gifa. Kamaghin amizi, ia kantrin kabar amighti,

me zuamira ivegh ia bagh izegham.”

6 “Ikiavira Itir God bar ian boroghira ikia ia mizua iti.

Kamaghin, ia datirighin a buri izi an dimiva, a baghvira iki.

7 Eghti gumamazir arazir kurabagh amiba uan arazir kuraba ategh, uam adar amusi nighnighan kogham.

Egh me uamategh Ikiavira Itir God, en God, a bagh iziti, a men apangkuvigh men arazir kuraba gin amangam.”

8 Ikiavira Itir God ghaze,

“Ia gumamaziziba ian nighniziba, nan nighnizibar min zuir puvati.

Ezi nan araziba, ian arazibar min itir puvati.

9 Overiam bar nguazim gafiragha pin mar iti moghin,

nan araziba ko nighniziba, da ian araziba ko nighniziba bar dagh afira.

10 E fo, amozim overiamin ikia izaghira, pura uamategha ghuavanadir puvati.

A dipam nguazim ganiga, daghebagh amima da azenibar aghuima, gumamaziziba da isa dar maba apava, maba opari.

11 Ezi kamaghira, nan akam uaghan, pura ua-

55:6: Matyu 5:25; 25:11; Jon 8:21; 2 Korin 6:1-2   55:7: Onger Akaba 130:7; Jeremaia 3:12; Esekiel 18:27-28   55:8: 2 Samuel 7:19   55:9: Onger Akaba 103:11   55:10: 2 Korin 9:10   55:11: Aisaia 54:9

mategh na bagh izeghan kogham.
 Puvati. A ki mikemezi moghira bizibar amuti
 da otivam.
 Eghti ingangarir ki damuasa ifongeziba,
 a adar amuti dar dagheba otivam.

12 “Ia kalabus ategh bar akuegh mangam,
 eghti ki ia inigh iziti,
     ia navir amirizim ikiti, bizir ia damuti ia
     atiatingamin tam, ia damuan kogham.
 Mighsiaba, ian damazibar ighiabar amu bar
 akuegham,
 eghti temeaba bar akuegh dafaribav sogh ighi-
 abar amuam.

13 Temer kurar dikoniba itir danganim, datirighin
 temer painba a bativ an aghungam.
 Eghti temer muziarir bar aghuiba datirighin
 benir ataghatariba ikezi naghin ikiam.
 Egh temer aghuir kaba zurara danganir kamin
 otivam, eghti bizir kam ababanimin min
 ikiam.
 Eghti gumamaziziba zurazurara bizir kamin
 gan,
     Ikiavira Itir God amizir ingangarir gav-
     gavibagh nighnigham.”

Ikiavira Itir God, Jerusalem igiamin atrivimin ikiam

56

(Sapta 56--66)

*Gumamazizir Ikiavira Itir Godin apengan itiba,
 an Dipenim me bagha kuiaghiri*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze:

“Ia nan gumamaziziba, ki ian akurvaghamin
dughiam, a bar roghira ize.

Gumamaziziba ganti, ki ua ia iniam.

Kamaghin amizi, nan gumamaziziba, ia nan
guizin arazibar gin mangi
arazir aghuibar amu.

² “Gumamaziziba arazir aghuibar gin mangasa
gavgavigha,

Sabatın araziba deravıram dar gin ghua,
egha arazir kurabagh amir puvatı, me bar
akongegh.

Ki deraghvıra me damuam.”

³ Kantrin igharazibar gumamazizir Ikiavıra Itir
Godın gumamaziziba ko itiba, me kam-
aghın uarira uariv kiman marki,

“Ikiavıra Itir God e ateghti, e uam an gumaza-
miziba ko ikian kogham.” Puvatı.

Ezi gumazir me an mikarzir mogomemın ovızim
amısevegha gıvazim,

a kamaghın nıghnıgham kogham,

“Ki boriba puvatıgh, egh ziam puvatıgham.

Ki mati temer mam mısiğha gıfa.”

Puvatıgham.

⁴ Ikiavıra Itir God kamaghın mıgei,

“Gumazir kamaghın amiziba, me Sabatın araz-
ibar gin mangi,

egh arazir ki ifongezibar gin mangi,

egh ki uan gumamaziziba ko amizir

Akar Dikirizir Gavgavımın akabar gin
mangiti,

⁵ Ki men ziam itir ababanitam uan Dipenimin aven aneti^gham.

Eghti gumamaziziba zuraram an gan me ginighⁿgham.

Eghti men ziar ekiam, gumazir boriba itibar zi-abagh afiragham.

Ki men ziam damighti a givaghan kogham.”

⁶ Ikiavira Itir God ghaze,

Kantrin Igharazibar Gumamazizir maba,

me Ikiavira Itir Godin gumamaziziba ko iki-asa ifonge.

Egha na bagha ingara bar na gifuegha, nan gin iza nan ziam fa, nan apengan ikia,

Sabatın dughiba deravira dar gin zui.

Egha ki Akar Dikirizir Gavgavir uan gumamaziziba ko amizim,

me deravira an suiragha an gin zui.

⁷ Ezi gumamazizir kaba, ki me inigh uan Mighsiamin mavanangam.

Me nan Dipenir na ko migeimin ikiti, ki me damuti me bar akuegham.

Me nan ofa gamir dakozim izi, asizim tuaghti a bar isi mighirighamin ofa ko, ofan igharaziba na daningti,

ki da iniam.

Guizbangira, nan Dipenimin ingangarimin mingarim kamakin,

kar Nguaziba Bar Men Gumamaziziba na ko Migeir Dipenim.

⁸ Ki Ikiavira Itir God, ian Ekiam ghaze,

Ki Israelian gumazamizir apaniba inigha kalabus gatiziba, ki uamategh me inigh izam. Egh gumazamizir ki kalabusin inigha iza akuvaziba,
 ki ua gumazamizir igharazir taba inigh me gifuragham.

God Israelian gumazir dapanibar atari

⁹⁻¹⁰ Israelian gumazir dapaniba, deragha gumazamizibar garir puvatizi, God akar kam gami, “Apaniba ia datirighin izi.

Ia ruariba ko mighsiabar asizir atiabar min izi.

Ia izi Israelian gumazir dapanibagh asighasigh.

Gumazir dapanir kaba, bizir kurar izi kantri gasighasighambar gun gumazamizibav kimamin ingangarim iti.

Egha me deragha uan ingangarim gamir pu. Puvati.

Me mati gumazir damazir okaviriziba, apaniba bagha gara ikia bizitamın garir puvati.

Egha me mati afiar dapurir puvatiziba, me okimakar gumazimin ganigh, a dapuran kogham.

Fofozir muziaritam men dapanimin itir puvati.

Me dakuasavira gara, irebar igharagha garibar ganasa bar ifonge.

¹¹ Me afiabar min daghem bagha bar ikufi, egha tong izivazir puvati.

Me mati sipsipbar garir gumazim uan ingangarim gifozir puvati.

Me vaghvagha uan ifongiabar gintisi.

Me uarira uarigh nighnigha bizibagh amua uarira uarir akurvasi.

12 Me uari akuvazir dughiamin, me vaghvagha
 kamaghin uariv gia ghaze,
 ‘Aria, ia izi, ki wainin dipam inigh,
 e anemi mangi e uan ifongiaba agivaka.
 Egh e, gurumzaraghan uam uari akuvagh
 bar an dafam damuam.’”

57

Israelia orazi puvatigha, asebar ziaba favira iti

- ¹ Gumazamizir aghuiba ariaghirir dughiamin,
 gumazamiziba men gara men apangkuvir puvati.
 Egha me kamaghin nighnizir puvati, Ekiam gumazamizir kaba ataghizi,
 me ovea zui, me gin izamin dughiar kurabagh itaviragham.
- ² Gumazamizir arazir aghuibagh amiba, me ovengamin dughiamin,
 me uan mozibar akua, avughsazir bar aghuim ini ikiam,
 eghti dughiar kuratam me bativan kogham.
- ³ Ekiam kamaghin migei,
 “Ia gumazamizir arazir kurar guar aviribagh amiba,
 ia kukunir amizibar boriba,
 ia gumazamizir poroghamiba uari bakiava uari isava akuir arazim gamir gumazamizibar boriba,
 ia tuavimin amizibar boriba,
 ia kagh izi.

4 Ia gumazir akaba barazir puvatiziba ko ifavarir
 gumazamizibar boriba,
 ia dibovir akar kuramin tina migei?
 Ia akaba ikizirigha, mizeba onga tina garisi?
 Ki fo, ia arazir kurar kaba nararam ami.

5 “Ia asebar ziaba fasa, ian inivafizibar ifongiamin
 agorogem dikavima,
 ia ghua temer ekiabar apengan uan godin
 ifavaribar ziaba fer danganibar,
 poroghamiba uari isava akuir arazim
 gami.

Egha ia uan boribav sozi da ariagherima,
 ia da isa danganir zarimin dagiar ekiabar
 tongin
 aseba bagha ofan min da tue.

6 Egha ia danganir kamın dagiabar gara ghaze, ian
 aseba dar aven iti.
 Ezi da ian godba.

Ia asebar ziabagh nighnigha,
 wain inger ofa ko witin ofaba me ganidi.

Ia arazir kabagh amua ghaze,
 ki uan nighnizim giragh ian apangkuvam?
 Bar puvatigham.

7 Ia mighsiabar ghuavanaga aseba fer danganibar
 ofa gamua,
 poroghamiba uari isava akuir arazim gami.

8 Ia bar akirim ragha na gasara.
 Ia uan asebar nedaziba uan dipenibar aven
 tiar akabar boroghin da gui.

Ia dar ziaba fasa, tintinibar tuavir amiziba ko
 tuavimin gumaziba isa me ko dakuasa, uan
 dakozir ekiabar ingari,

egha dar m̄isiaba adangizi, da pura m̄izua
iti.

Ia dakozir ekiar kabagh n̄ighn̄igha bar ifonge.

Egha ia dagiaba me gan̄idima, me izima,
ia men bibiamra itir m̄ikarzibar gara bar
akonge.

Egha ia me ko dakozir ekiar kabagh is̄in
poroghamiba uari isav akuir arazim gami.

⁹ Ia paura ko sandan mughuriar bar is̄ingtizim
zuim uari gaghua,

asem Melek̄in ziam fasa zui.

Egha ia asebar ziaba fasa, abuir gumaziba
amadima,

me aseba buria nguibar bar saghon tibar zui.

Egha ia uaghan me amadima, me Gumazamizir
Oveaghuezibar Nguibam̄in ghua, dar du-
aba buri,

eghti ia dar ziaba f̄isi damuam.

¹⁰ Ia aseba buria ingangarir dafam uari gan̄ingi,
ezi ian gavgaviba gifa.

Egha ia bizir kam barazir puvat̄igha ghaze,
'E pura uan gavgaviba agefi. E ti arazir kam
ateka.'

Puvati.

Ian inivaf̄izim̄in ifongiar kurar kam gavgavigha ia
getuima,

ia ghuavira iti.*

¹¹ "Ia bar tinaram atiatia,
na gifara ak̄irim ragha na gasaragha bar na
bak̄in̄ighn̄iki?

---

* **57:10:** Hibrun akam deragha ves 8-10in akabar m̄ingarim
abigha m̄ikemezir puvati.

Ki ti bar dughiar ruarimin ian atarizir puvati,
kamaghin amizi,
ia ua nan atiatir puvati.

¹² Ia ti ghaze, ia arazir aghuibaram ami.
Ian arazir ia amiba, ki da azenim datigham.

Eghti da tong ian akuraghan kogham.
Bar puvatigham.

¹³ Egh osimtizim ia bativamin dughiamin, ia ti
marvir guar ia akuvazir kabar dimti,
me izi ian akuraghan, o?

Bar puvatigham.

Da gavgaviba puvati, aminir bar muziarim
me givaragh mangigham.

Ezi gumazamizir na bagha iza nighnizir gavgavim
nan ikia nan aven modoghav itiba,
me nguazir kam iniam.

Me uaghan mighsiar ki ua bagha inabazir
kam inigh an ikiam.”

*God gumazamizibar arazir kuraba gin
amadagh, egh dughiar aghuim me daningam*

¹⁴ Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,

“Nan gumazamiziba ua na bagh izi.

Kamaghin amizi, ia me bagh deraghvira tu-
aviba akir,

egh tuavim apirizi biziba isi da makun.

Puvatighti, bizir katam men suetam
mitightima

me daghiregham.

¹⁵ “Kirara, ki God, ki ziar bar pin itim ikia, egha
zurara iti.

Ezi nan ziam bar zue.
 Ki bar pin ikia uan Nguibar Zuezimra iti.
 Egha ki uaghan gumazamizir uari dikabira,
 uan arazir kuraba ataghiragha navibagh
 iraziba,
 ki me ko iti.
 Egha ki gavgavim men navibagh aniga, men
 ikirimirim gamima,
 a ua deraghaviram oto.

16 Ki uan gumazamiziba zurara akam me gasi men
 ataran kogham.
 Ki men atar me damuti, men ikirimirim iku-
 vigh bar givagham,
 men ikirimirir kam, ki uabi me ganingi.

17 Me faragha bizir aviriba iniasa, arazir kurar
 guar aviribagh ami,
 kamaghin amizi, nan aningagharim men ikia,
 puv me gamua, egha uan guam men
 modo.

Ezi me akaba barazir puvatigha,
 uan ifongiabar gintisi.

18-19 “Me amir arazir kuraba, ki dar ganigha gifa,
 egh ki me gasighasighan kogham.
 Puvati.
 Ki men arazir kuraba adeghti, me ua ghuam-
 aghegham.

Egh gumazamizir osimtiziba ikiava araiba,
 ki men aku tuavim men akagh me damuti,
 me osimtizir arazim ataghiragha, na
 minabi bar akueghamin ighiabar
 amuam.

Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin migei,
 Bar guizbangira, nan navir amirizim ko
 dabirabir aghuim, gumazamizir roghira
 itiba ko nguibar saghon itiba baghavira iti.
 Ki me damighti me ua deraghti,
 ki dughiar aghuim me daningam.
 20 Ezi gumazamizir arazir kurabagh amiba, me
 uan arazir kuram ateghan kogham.
 Me mati ongarim zurara dipira iza,
 minezir guar avirim atera iza ongarir
 dadarimin da akuri.”

21 Nan God kamaghin migei,
 “Gumazamizir arazir kurabagh amiba,
 me navir amirizim ko dabirabir aghuim
 batoghan kogham.”

58

*Ia dagheba ataghiragh, egh uaghan arazir
 kurabar amuan marki*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin Aisaia migei,
 “Ni bar pamtemin dim!
 Egh aghumra diman marki!
 Ni tiarir arozim akar, mati sigham arang kam-
 aghin nan gumazamiziba mikim,
 me nan Akar Gavgavibar gintizir puvati.
 Ni Jekopin ovavir boribar arazir kurabar
 gun me mikim.
 2 Guizbangira, me nan ifongiam gifoghasa
 ifuegha, bizir ki damuasa mikemezibar
 aghuazir puvatigha,

dughiabar zurara nan ziam fer arazibagh
ami.

Me ifara ghaze, me nan boroghira ikiasa bar
akonge.

Me ifara, arazir aghuibar deragh uari
damuasa nan azangsi.

Bar puvati, gumazamizir kaba bar moghira ifari.

Me guizbangira akirim ragha nan akabagh
asaragha arazir kurabagh ami.

³ Me kamaghin na migei,

‘Tkiavira Itir God, ni en gari, e dagheba
ataghiragha uari abiri,

ezi ni tizim bagha en akurvaghamin bizitam
gamir puvati?’

“Ezi ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin men akam
ikaragha ghaze,

Ia oragh!

Ia dagheba ataghiraghamim dughiar ia
inabazimin, ia uarira uan bizibagh
nighnigha,

paza uan ingangarir gumazamizibagh
ami.

⁴ Ia oragh! Ia ti ghaze, ia dagheba tagh na ko
mikimam.

Ezi ian araziba guizbangira bar igharagha
ghu.

Ia atara misogha, dafariba apira gumazir igharaz-
iba me misoghavira iti.

Egh ia dagheba ataghiraghamin dughiamin
arazir kurar kabar amuti,

ki bar ian dimdiatam bareghan kogham.

⁵ Ia ti ghaze, ia dagheba ataghirazir araziba,

ki da misevegha dagh ifonge, a?
 Ia azirakar korotiaba aghuigha uan dapaniba
 avigha uaghira,
 mati ighurunim aminim a givarazi, a
 nguazim girighav iti,
 egha ia avernim gisin akua uaghan uari
 abinasa arazir maba saram ami.
 Egha ia ti ghaze, arazir kaba ti na damuti,
 ki navir aghuim ian ikiam, a?
 Bar puvati.

⁶ “Ia dagheba ataghirazir arazir kamaghin garim,
 ki an aghua.
 Ezi nan ifongiam kamakin, ia arazir kuraba
 ko gumazamizir igharaziba dikabira paza
 me gamir araziba, bar ada atakigh.
 Gumazamizir kaba, mevzigh mati ia kalabuzi-
 abar min beniba ko senbar me ike,
 Egha mati ia bulmakauba ter ararim men
 firibagh ike,
 egh me damuti me ian ingangarim
 damuam.
 Ian arazir kam bar ikufi.
 Ki ghaze, ia arazir aghuimin me damuva men
 senba aghoregh,
 me ateghti me mangi.”

⁷ God kamaghin migei,
 “Arazir ki ifongezim a kamakin:
 Ia dagheba isi mitiriaba azir gumazamizibar
 aning.
 Ia gumazir onganarazibar ganti, me dakuamin
 dipeniba puvatighi,

ia me inigh uan dipenibar mangi.
 Ia gumazimin ganti, a uan mikarzim avamin iniba
 puvatighti,
 ia iniba a daning.
 Ia uan adarazir ganti me osimtiziba initi,
 ia men akurvagh.

⁸“Eghti ia arazir ki ifongezir kabar amuti,
 ki zuamira ian osimtiziba agivagham,
 mati aruemin angazangarim isiragha
 mitatem agifa.

Egh ki ian mikarzibar amuti, ia zuamira ua der-
 agham.

Ki arazir aghuim gamir Ikiavira Itir God,
 ki ian faragh mangam.

Egh ki angazangarim ko gavgavim sara ian gin
 iziva,
 egh deraviram ian ganam.

⁹Egh ia na ko migia nan deir dughiam,
 ki Ikiavira Itir God, ki ian dimdiam baragham.
 Eghti dughiar ia uarir akurvaghsi na bagh
 arangamimin,
 ia fogh suam, ki ia ko iti.

“Eghti ia guizbangira igharaz darazi dikabirir
 arazim ko paza me gamir arazim ategh,
 dafariba me gasa, akar kuraba migeir arazim
 atakigh.

¹⁰Egh ia gumazamizibar ganti me bizibar otevegh
 dagheba puvatighti, ia uari baghvira
 nighnighan marki,

ia men apangkuvigh bizir me oteveziba isi me daning.
 Egh gumazamizir osimtiziba ateribar gan,
 men akurvagh.
 Ia kamaghin damuti,
 ki bar deravira ia damuam.
 Nan dughiar aghuim ia batogham,
 mati aruer angazangarir bar gavgavim isir-
 agha mitarmem agifa.

11 “Ezi ki Ikiavira Itir God, ki zurara deravira ian gara
 ia mangamin tuavim ian akakagh,
 bizir ian ifongiaba agivamba ia daningam.
 Ia datirighin mati nguazir dipaba puvatizim, a bar ikuvighav iti,
 eghti ki ia damighti ia bar deragh gumazamizir bar gavgavibar otivigham.
 Egh ia bar deravira ikiam, mati azenir dipar avirim itim,
 egha mati mozir dipam datir puvati.

12 Egh ia nguibar ikuviziba ua dar ingaram.
 Ia dipenir ghurir fomira ikezir danganiba, ua dar dipenibar ingaram.
 Eghti me kamaghin ziar kamning ia darigham,
 ‘Nguibar Ekiamin Divazir Gavgavir akuaghireziba ua Dar Ingarir Gumazamiziba’ ko,
 ‘Nguibamin Aven Itir Tuaviba ua Deraviram da Akiri Darasi.’”

Ia Sabatin dughiamin araziba deraviram dar gintigh, egh bar deravira ikiam

- 13 Ikiavira Itir God kamaghin miği,
 “Ia Sabatin dughiamin araziba abighan marki, kar
 dughiar ki ua bagha misevezim.
 Egh ia dughiar kamın uari uan bizibar amusi
 nighnighan marki.
 Ki Ikiavira Itir God, ia nan dughiar kam bar a
 gifongegh kamaghin a ginighnigh,
 kar nan dughiar bar ekiam.
 Egh ia pura tintinibar mangi uan ingangaribar
 amuava,
 uan migirigiar guar aviribar amuan marki.
- 14 Egh ia Sabatin dughiamin arazibar gintigh, ki
 Ikiavira Itir God,
 ia na bagh bar akuegham.
 Egh ki ia damuti, ia uan apaniba dikabiraghti,
 ki ian aku mangi mighsiar bar pin itibar ma-
 vanangvira ikiam.
 Egh ki fomira ian inazir afeziam Jekop ko an
 adarazi ganingizir nguazim ia daningti,
 ia dagher bar aviriba iki, egh bizir bar aviriba
 iki bizitamin oteveghan kogham.”
 Akar kam Ikiavira Itir Godin akatorimin
 ize.

59

*Israelia arazir kuramin gin mangasa bar gav-
 gafi*

- ¹ Ia oragh! Ia kamaghin nighnighan marki,
 Ikiavira Itir God ian akurvaghamin gavgav-
 iba puvati.
 Egh ia kamaghin nighnighan kogham,

an kuariba pırizi, e an deir dımdiaba, an ada
barazir puvati.

² Ian arazir kurabaram amima,
God uan guam ian modogha, ian dımdiaba
barazir puvati.

Ian arazir kuraba mati, davarir konim ia ko ian
God abıghizi,
ia an saghon iti.

³ Egha ian dafariba gumaziba mısozi me
ariaghırıma,
men ghuziba ian dafaribar pueghavıra iti.
Ian dafariba arazir kurabagh ami.
Ian akaba, akar ifavarir guar avıribagh ami.
Akar kurabar ian mizebar otivaghiri.

⁴ Ia deravıra kotiabagh amir pu. Puvati.
Ia akar ifavaribagh amua, pura gumazir
igharazibagh ekua kotiam bagha zui.

Egha ia mıgırıgıar ifavarir guar avıribagh ami,
eghti me iararam oragh igharaz darazi
dikabinam.

Ian nıghnıziba ko naviba, arazir kurabar
amuamin araziba dagh gizıfa,
ezi ia arazir kurar guar avıribagh amima da
otifi.

⁵⁻⁶ Ian nıghnızir kuraba, mati kuruzir divimın aro-
riaba.

Eghti gumazitam kuruzir divimın aroriaba
abıgh dar amegh, an aremegham.

Eghti aroriar kabar aven kuruzir nguziba
otivıgham.

Kamaghira, ian nighnizir kuraba osimtizir guar
aviribagh ami da otiva,
gumazir igharazibar ikirmiribagh asighasisi.

E garima, boghoboriba uan dipenibar ingari, eghti
apizir muziariba mighi izi dar poghti, me
dar amam.

E fo, gumazitaba boghoboribar dipeniba
inigh, dar inibar ingarigh, korotiabar min
dar aghuan kogham.

Ia boghoboribar min ikia igharaz darazigh
ifarasa men suigha, paza me gamua men
ikirmiribagh asighasisi.

Guizbangira, ian ingangarir kurar ia amiba,
da ian modoghan kogham.

Puvati. Ian arazir kuraba azenim giram.

⁷ Ia zuraram arazir kuram damuasa bar ifonge.

Egha ia zurara atamra ghua gumazamizir
arazir kurabagh amir puvatizibav sozi, me
ariaghiri.

Ia bizir kurabara damuasa nighnisi.

Egha ia gumazamizibar ikirimirim
gasighasighasava arua bizibagh ami.

⁸ Ia navir amirizimin tuavim gifozir puvatigha
igharaz darazi ko deragha apiaghiri puvati.

Ian ikirimirim, guizin arazim an itir puvati,
ia mati tuavir ikizirizimin zui.

Ian araziba bar derazir puvati,

eghti gumazitam ian gin tuavir ia zuimin
mangi,

navir amirizim ko dabirabir aghuim
batoghan kogham.

59:7: Aghuzir Akaba 6:17; Mak 7:21-22

59:7: Rom 3:15-17

59:8: Aisaia 57:20-21; Hosea 4:1; Luk 1:79

Gumamaziziba uan arazir kuraba aghuri

⁹ Ezi gumamaziziba kamaghin miği:

“O God, e datirighin fo, e arazir kurar kam gami,
ezi bizir kam bagha ni uan guizin arazim en
akazir puvati.

Ezi nin arazir aghuim, e batozir puvati.

E mati, gumamaziziba mitarmemin iti moghin iti.
Egha e dughiar aghuim e bativasa, e bar
ifuegha a mizua iti,
mati aruemin angazangarim anang e
gisiragham.

Ezi puvati.

E mitarmer dafamin tongin arua, egha
osimtizir igharagha garir aviriba batifi.

¹⁰ Osimtizir kaba e gamima, e mati gumazir
damazir okavirizibar min tuavim buriagh
arui.

Egha pura arua ghua dipenir birimin
suighasava amuav avenge.

Egha e aruer arizimin arua

mati gumamaziziba mitarmemin arua, uan
sueba isa dagiabagh asa daghiri.

E ghaze, e ti bar gavgavigha deravira iti, puvati.

E gumamaziziba ariaghirezi moghin iti.

¹¹ Osimtizir kaba e gamima, e bar osemegha arai,
mati afiar atiaba aroi.

E dughiabar aghumra ikia aziavira iti, mati
kuarazir bunbaba aghumram arai.

E Godin guizin arazim bagha mizua iti. Bar puvati.

E Godin akurvazim bagh an gara iti. Ezi a bar
en saghon iti.

12 “O Ikiavira Itir God, en arazir kuraba nin
damazimin bar aviraseme.
Egha da e isa kot gati.

Ezi akaba batozir arazimin osimtizim, en
poroghavira iti.

Ezi e uari uan arazir kurar e amibagh fo.

13 Ikiavira Itir God, en God, e arazir kuramin
ni gamigha, akirim ragha ni gasaragha ni
barazir puvati.

E igharaz darazi dikabiragha, akaba barazir
puvatizir arazir guar aviribagh ami.

E igharaz darazigh ifarasa tuavir bar aviribagh
nighnigha,

dar gun migei.

14 E arazir kabagh amima, en arazir kam guizin
nin arazim ko arazir aghuim gamima,
aning en saghon iti,

kamaghin amizi, ni en akuragha, uam e
inizir puvati.

E arazir zuruzim ko guizin migeir arazim ataghizi,
aning en itir puvati.

Egha e uari akuvir dughiabar, arazir kamning
uaghan itir puvati.

15a Guizin arazitam en itir puvati.

Eghti gumazitam uan arazir kuraba ateghti,
igharaz darazi pazav a damusi tuaviba
buriam.”

*Ikiavira Itir God uan gumamazibar amuti me
deravira ikiam*

15b Ikiavira Itir God garima, gumamaziziba guizin
arazim gamir puvati,

ezi a navir aghuim men itir puvati.

16 A garima, gumazamiziba paza gumazir igharaz-
ibagh amima, men akuraghamin gumazi-
tam itir puvati.

Ezi a kamaghin ganigha digavir kuram gami.

Egha uabi uan gavgavim ko uan arazir aghuimin,
a ua me inigha,
me gamizi me deravira iti.

17 An arazir aghuir a zuraram amiba, evarimin
pizir korotiamin min aneru.

Egha a gumazamizibar akurvaghamin gav-
gavim ginighnigha, an nighnizir kam mati a
dapanir asuar gavgavimin min aneruzi, an
an dapanim ave.

Egha gumazir kuraba ivezir kuram me ikar-
vaghamin gavgavim, uan midorozir koro-
tiamin min aneru.

Egha uan aningagharir ekiam, korotiar ru-
arimin min aneru.

18 Egh Ikiavira Itir Godin aningagharimin, a uan
apanibar arazir kuraba ikarvagh,
puv me damigham.

Egh a uaghan gumazamizir kantrin roghira itiba
ko, saghon itir arighatizibar gumazamiz-
iba,
puvira me damu ivezir kuram me daningam.

19 Ikiavira Itir God puv ingara,
mati aminim iza dipam giverazi, dipam bar
puvira ivemari moghin,
Ikiavira Itir God izam.

Eghti nguazir kamın ruaghateviba bar dar itir gumazamiziba, aruem anadi naghın tughaghua aruem uaghiri naghın, me Ikiavira Itir Godın ziar ekiam ko gavgavim gifogh,
an ziamın atiating an apengan ikiam.

²⁰ Ikiavira Itir God kamaghın miği,
“Ki men Akurvazir Gumazımın mın Saionın izam.
Ki Jekopın ovavir borir uan arazir kuraba ataghiziba, ki ua bar me iniam.”

²¹ Egha Ikiavira Itir God kamaghın miği,
“Ki me ko Akar Dikirizir Gavgavim gamigha kamaghın miği,
‘Ki uan Duam ko uan Akaba ia ganingizi, da ia ko iti.
Akar kaba, ia ko ikivira ikiti,
ia dar gun mikimam.
Eghti gin ian boriba ko ian ovavir boriba, me uaghan zurara nan akam akunam.
Nan Akar Dikirizir Gavgavir kam zurara iki mamaghira ikiam.’
Ki Ikiavira Itir God, kar nan akamra!”

60

Godın angazangarir ekiam ko gavgavim Jerusalemın ikiam

¹ Ikiavira Itir God kamaghın miğia ghaze,

59:20: Rom 11:26
31:31-34; 32:40

59:21: Aisaia 11:2; 44:26; Jeremaia

“O Jerusalem, ki Ikiavira Itir God, nan gav-gavir ekiam otogha angazangarimin min ni gisira.

Nan ziar ekiam otogha, mati aminim tirazi aruem anadi.

Kamaghin amizi, ni dikavigh aruemin min isiragh.

² Ni gan, ghuariar piziba nguazir kamın danganiba bar da avara.

Mitater kuram, kantriba bar da modi.

Eghti Ikiavira Itir God otoghti, an angazangarir gavgavim ni bagh izi, ni gisiraghti gumazamiziba an ganam.

³ Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba nin angazangarir kamın ganigh, ni bagh izam.

Eghti atriviba uaghan nin angazangarir ekiar kamın ganigh, dikavigh ni bagh izam.

⁴ “Ni kogh pin tintinibar ganti, nin gumazamiziba uari akuvagh ni bagh izam.

Nin otariba nguibar saghuiabar ikegh me ko daru izam.

Nin guivibar ameboghfeziaba, me guribagh afegha izi moghin,

Kantrin Igharazibar Gumazamiziba nin guiviba isi uan guribar afegh izam.

⁵ Eghti ni bizir kamın ganigh, nin guam angazangarimin min taghtaghti,

nin navir averiam bar akuegham.

Guizbangira, kurir ekiaba, bizir aghuir aviriba inigh ongarim abigh ni bagh izam,

eghti ni dagiaba ko bizir aghuiba nguazir
kamın kantriba dam ada iniam.

⁶ Midianın kantri ko Efan kantri, aningın gumaza-
miziba, uan kamelin aviriba inighti,
da bizir aghuir aviriba ater ni bagh izam.

Egh uaghan Seban kantri gol ko pauran me iter
balsamın eborimın ingariziba inigh ni bagh
izam.

Ki Ikiavıra Itir God, me tuavimın izi nan ziar
ekiam fam.

⁷ “Eghti Kedaria ko Nebaiotia uan sipsipba ni bagh
da inigh izam.

Eghti ki uan gumazamizibar ganti,
me uan sipsipba inigh nan ofa damusi
nan ofa gamir dakoziimın iziti,
ki men gan bar akuegham.

Eghti ki uan Dipenir dirim damighti,
a ziar ekiam inigh bar pın ikiam.

⁸ “Munar bizir ghurghurir tiziba ghuarimın mın
garima, amınim ada inigha ongarim gisın
izi,
egha mati kuarazim miğha uamategha uan
mikonim bagha izi?

⁹ Kar, Tarsisın nguibar bar saghon itimın kuriba.
Bar guizbangıra, saghon itir arighatizibar gu-
mazamiziba uarir akurvaghasa na mizua
iti.

Egh me nın boriba inigh uamategh ni bagh me
amangisi, kurir ekiam kaba amangiti, me
izam.

Egh gumazamizir kaba uaghan gol ko silvan
avirim isi kurir kabar da ameghti, da izam.

Me garima, ki bar deravira ni gamizi, ni ziar ekiam
 iti,
 kamaghin amizi, me arazir kam gami.
 Me fo, ki Ikiavira Itir God, ian God, ki Israelian
 Godin Bar Zuezim,
 egha me ziar ekiam na daningasa kamaghin
 ami.*

10 “O Jerusalem, Kantrin Igharazibar Gumamaziziba izi ua nin divazir gavgavibar ingaram.
 Eghti men atriviba nin ingangarim damuam.
 Ki faragha bar puv nin atara ni gasighasiki.
 Egha datirighin, nan navim nin itima, ki nin apangkufi.

11 Kamaghin nin divazir gavgavibar tiar akaba,
 arueba ko dimagaribar kuighiregh ikiti,
 Kantrin Igharazibar Gumamaziziba uan
 dagiaba ko biziba ni bagh ada inigh izam.
 Egh me uaghan uan atriviba inigh iziti,
 me nin ingangarir gumazir kinibar otivam.

12 Ezi kantrin nin apengan ikia nin ingangaribar
 amuan aghuaziba,
 me bar moghira ikuvigh bar givagham.

13 “Kantrin Igharazibar Gumamaziziba,
 Lebanonin kantrin ruarir ekiamin
 ghuavanegh,
 temer painin bar ruariba ko, saipresba ko
 temer ruarir igharaziba saram okegh da
 inigh ni bagh izam.

Eghti gumaziba izi temer kaba inigh,

---

* 60:9: Ni Aisaia 51:5in gan. 60:11: Akar Mogomem 21:25-26

nan Dipenimın ingarigh anesaraghti, an gan-
ganim bar deragham.

Dipenir kam, ki an aven ikia uan dagarimning
arızir danganim.

Egh ki a damighti, a bar pin iki, ziar ekiam
ikiam.

14 Egha fomira paza ni gamua bar ni gifongezir
puvatızir darasi,

men ovavir boriba uan dapaniba avigh ni
bagh izi, nin apengan ikiam.

Egh me nin suemin boroghın, uan teviba
apırigh, nin ziam fam.

Egh me kamaghın ni diponam,

‘Ikiavira Itir Godın Nguibar Ekiam’ ko,

‘Saion, Israelın Godın Bar Zuezimın Nguibar
Ekiam.’

15 “O Jerusalem, ni bar ikuvigha pura itima, gu-
mazitam nin tuavibar mangi izegh gamir
puvati.

Ni mati amizim, an pam an aghuagha
anetegha arav ghuzi moghin iti.

Eghti, ki ni damighti, ni bar deragh pin ikiti, gu-
mazamiziba ni bagh bar akuegham.

Eghti ni zurazurara kamaghira ikiam.

16 Ni kantrin igharazibar bizir bar aghuibara initı,
atrıviba uan bizir aghuiba ni danıngam,

mati amizim otem uan borim ganıdi.

Eghti ni kamagh fogh suam, kirara ki Ikiavira Itir
God.

Ki uan gumazamiziba ua me isir God,
ki nin Akurvazir Gumazim,

kî Jekopin ovavir boribar Godin Bar Gav-
gavim.

17 “Kî nîn brasba inigh, da ikarvagh golba isi ni
daningam.

Kî nîn ainba inigh, da ikarvagh silvaba ni
daningam.

Kî nîn temer arariba inigh, da ikarvagh brasba ni
daningam,

egh nîn dagiaba inigh, da ikarvagh ainba ni
daningam.

Eghti atrivitam ua nîn gan, pazi ni damuan
kogham.

Kî nîn atrivibar amuti, me navir amirizim ko
arazir aghuimin gin mangi deraghvira nîn
ganam.

18 Egh nguazir kamin ruaghatevir ni gariba,
gumazamiziba ua tintinibar uariv soghan
koghti, ni bizir asighasizir niginitam
bareghan kogham.

Eghti nîn divazir gavgavimin ziam kamaghin
ikiam, ‘Ekiam Gumazamizibar Akurvasi.’

Eghti nîn divazir gavgavimin tiar akar
ekiamin ziam kamaghin ikiam, ‘E Ekiamin
Ziam Fam.’

19 “Aruem ua ni bagh angazangarimin min ikian
kogham,

eghti dimangan, iakinim uam angazangarim
ni daningan kogham.

Ki Ikiavira Itir God, ki uabi aruem ko iakinimin
min, angazangarim ni daning mamaghira
ikiam.

Ki nin God, ki gavgavim ko angazangarir
ekiamin min ni gisiraghti, ni ganganir bar
aghuarim damuam.

20 Ki Ikiavira Itir God, ki zurara nin angazan-
garimin min ikiti,
nin osimtizar dughiam givagham.

Eghti ni ua aruem uaghilir arazimin ganan
kogham.

Egh ni ua, iakinim uaghilir arazimin ganan
kogham.

21 Nin gumamaziba bar moghira arazir
aghuibara damu,
egh ki me bagha misevezir nguazim me a
inigh, a dapiagh zurara ikiam.

Guizbangira, nan dafarimin, ki men ingarigha me
gamizi me ikizir vamiran gumamazibar
otogha,

mati ki temer oviziba oparizi, da biar aviriba
otifi.

Ki kamagsua, ki kamaghin damighi, ikizir
igharazibar gumamaziba ganiva,
ziar ekiam na daningam.

22 O Jerusalem, gumazir nin ikia ziam puvatizim,
a gumamazir ikizir dafamin afeziamin
otogham.

Ezi ikizir muziariba, me bar avirasemegham,
mati kantrin bar ekiar gavgavibar gumaza-
mizibar min otivigham.

Ki Ikiavira Itir God,
 ki mikemegha misevezir dughiam,
 ki bizir kabar amuti, da zuamiram
 otivigham.”

61

*Ikiavira Itir God uan gumazamiziba deravira
 me damuamin dughiam otogha gifa*

¹ Ikiavira Itir God, akar aghuim gumazamizibav
 kinasa na misevegga, borem nan dapanim
 ginge,
 kamaghin amizi, Ikiavira Itir God, en Ekiamin
 Duam, a nan iti.

Egha uaghan akam akunasa na amada, eghti ki
 kamaghin me mikim suam,
 gumazir osimtizibar apengan itiba, men
 osimtiziba givagham,
 eghti kalabusin itir gumazamiziba, me bagh kal-
 abusin tiar akam kuighti,
 me kalabus ategh firighiregh mangam.

² A kamaghin akam akunasa na mikemegha na
 amada:
 Ikiavira Itir God gumazamizibagh ifongezir
 dughiam, an otogha gifa.

Dughiar kamın, God ivezir kuram isi
 men apanibar aningam.

Egha, a gumazamizir osemegha aziba,
 gavgavim men navibar aningasa na amada.

³ Gumazamizir Saionin nguibamin aven ikiava
 aziba,
 ki bar akongezir arazim ko navir amirizim me
 daningti, me gavgavigham.
 Egh ki averenir me uan dapanibagh atiziba adegh,
 kurkazir aghuiba men kurkegham.
 Ki borem me daghuighti,
 me bar akuegh, men osimtizir ararem
 givagham.
 Egh me ua uan gavgavim inigh, gumazim korotiar
 aghuim aruzi moghin,
 Ikiavira Itir God bagh bar akongegh onger
 akar aghuibar amuam.
 Egh me temer Okin, Ikiavira Itir God, uabi opariz-
 ibar min,
 tuivigh iki deraghvira Ikiavira Itir Godin gin
 mangi an ziar ekiam fam.

⁴ Ia Ikiavira Itir Godin gumazamiziba,
 ia fomira ikuvizir nguibar ekiaba ua da akir,
 egh bizir ikuvigha givagha azenir
 aviribar ikegha givaziba akiram.

⁵ Kantrin Igharazibar Gumazamiziba izi ian in-
 gangaribar amuam.
 Me ian sipsipba ko bizibar ganiva, ian akuni-
 bar ingarigh dagheba oparam.
 Egh me uaghan ian wainin azenibar
 ganam.

⁶ Eghti ia uari Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumaz-
 ibar min ikiti,
 me ziar kam Godin ingangarir gumaziba ia
 darigham.

Eghti Kantrin Igharazibar Gumamaziziba ia bagh
 bizir aviriba inigh iziti,
 ia bizir bar aviriba ikiam.

Eghti ia bizir avirir me ia daningamiba bagh,
 bar akuegham.

⁷ Ia faragha bar aghumsizir dafam inigha uan
 guaba monge.

Egh gin ia uari uan nguazim inigh a dapiagh
 bizir bar avirim initi,

da bizir ia faragha inizibagh afiragham.

Eghti ia bar akongekh iki kamaghira ikiam.

⁸ Ki Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,

Ki guizin araziba baghavira iti.

Egha okimakar arazim ko paza igharaz
 darazigh amir arazibagh ifongezir pu-
 vati.

Nan gumamaziziba osimtizir aviriba ateri,
 ezi datirighin ki bar guizbangira bizir aghuiba
 me daningam.

Egh ki me koma Akar Dikirizir Gavgavitam
 damighti

a iki mamaghira ikiam.

⁹ Eghti nan gumamazizibar ovavir boriba,

Kantrin Igharazibar Gumamazizibar tongin
 iki ziar ekiam ikiam.

Eghti gumamaziziba men ganigh fogh suam,
 gumamazizir kaba me nan adarasi, ezi ki
 Ikiavira Itir God, ki uabi deravira me gami.

¹⁰ Godin ingangarir gumazim ghaze:

Ki uan Ikiavira Itir God bagh bar akongegham.

Guizbangira, a nan akurazi, an arazir aghuim
 mati korotiar ruarim na avara,
 egha mati gumazim amuimîn ikiasa der-
 agha kurke,
 egha mati amizim pamîn ikiasa deragha
 kurke.

Kamaghîn amizi, an navir averiamîn aven itir
 bar akongezir arazim bar na gizifa.

¹¹ Ki fo, Ikiavira Itir God, nan Ekiam, uan arazir
 aghuim ko uan akurvazir arazim nan ak-
 agham,
 mati nguazim dagher oviziba an aven ikia
 biaba otiva anaga azenim giri.

Eghî Kantrin Igharazibar Gumazamiziba
 Ekiamîn arazir kamîn ganigh
 an ziam fam.

62

Jerusalem ziar igiam ini

¹ Ki Saionîn nguibam bagh zurazurara Ekiam
 mikimvira ikiti,
 a deravira a damuam.

Guizbangira, ki Jerusalemin nguibam
 ginighnighvira iki,
 kamaghîn ki uan akam dukuaghan kogham.
 Bar puvatigham.

Egh ki Ekiamîn dimvira iki mangiti, arazir
 aghuimîn dughiam Jerusalemin
 gumazamiziba batogham,
 mati aruemin angazangarim mîzarazimîn
 otifi.

- Egh ki Ekiamin dimvira iki mangiti, an akur-
vazir arazimin dughiam Jerusalemın gu-
mazamiziba batogham,
mati adenir angazangarim dimagarimin otifi.
- ² Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba ganti,
God Jerusalemın akurvagh suam, ni nan
damazimin dera.
Eghti atriviba ganti, God gavgavim ko ziar
ekiam isi ni daningam.
- Egh me ziar igiam ni darigham,
kar ziar Ikiavira Itir God uabi ni daningamim.
- ³ Jerusalem, ni atrivimin dapanir asuar kurkazir
aghuiba itimin min ikiam.
Eghti Ikiavira Itir God, ian God, dapanir
asuar aghuir kam uan dafarimningin an
suiragham.
- ⁴ Eghti gumazamiziba ua kamaghin ni diponan
kogh suam,
“Ekiam ni ategha gifa.”
Eghti nin nguazim gumazamiziba ua kamaghin a
diponan kogham,
“Nguazir kam, gumaki, a bar ikuvigha pura
iti.” Puvati.
- Kamaghin amizi, me kamaghin fogham, Ikiavira
Itir God navir aghuim nin ikiava, ni bagha
bar akonge.
Egh me ziar igiam kamaghin ni dipon suam,
“God bar a gakonge.”
- Ezi nin nguazim mati amizim, an pam uam a
inigha, a bagha bar akonge.
Eghti nin nguazim me kamaghin a diponam,
“An amizir pamin itimin min iti.”
- ⁵ Eghti nin otariba ni inigh, ni ko deraghvira ikiam,

mati gumazir igiam amizir igiamin ikia, aning uaning ko deravira iti.

Guizbangira, nin God bar ni gakuuegham,
mati gumazim igiamra amuimin ikia uan amuim gakonge.

6 O Jerusalem, nin divazir mitiar gavgavibar pin,
ki apaniba bagha garir gumaziba afe,
eghti ganganir gumazir kaba, arueba ko dimagaribar uan akabar kumighan kogham.

Ki kamaghin me mikeme,
“Ia Ikiavira Itir Godin deir gumazamiziba, ia avughsan marki.

7 Ia an dimvira iki mangiti, a Jerusalem damightima,
a uamategh tugh gavgavighamin dughiam otogham.

Eghti dughiar kamın, Jerusalem nguazir kamın gumazamizibar damazimın,
bar pin ikiam.”

8 Ikiavira Itir God akar dikirizim gami,
ezi an gavgavir ekiamın, an akar dikirigha mikemezim, guizbangiram otogham.

Ikiavira Itir God kamaghin Jerusalemın migei,
“Ki uamategh apaniba ateghtima me izi, nin gumazamizibar witba ko bizir me ingangarir dafam gamuava opariziba inian kogham.

Ki ua Kantrin Igharazibar Gumazamiziba ateghti, me izi nin gumazamiziba ingarizir wainın dipaba inian kogham.

Puvatigham.

⁹ Nin gumamazizibara witiñ anigha givaziba inigh
bretbar ingarigh dar amam.

Egh me ziar ekiam Ikiavira Itir God
daningam.

Eghti nin gumamaziziba wainin ovizir andiziba
inigh wainin dipabar ingaram.

Egh me da inigh nan Dipenimin divazimin
aven izi, dar amiva bar akuegham.”

¹⁰ Ia datirighin Jerusalem in itir darasi,
ia zuamira bar moghira nguibar ekiam
atakigh.

Ia nguibam ategh azenan mangi,
ia gumamazizir uamategha iziba bagh de-
ravira tuavim akir.

Ia me bagh deravira tuaviba azeniva,
tuavim apirizir dagiaba isi da makun.

Egh Kantrin Igharazibar Gumamaziziba gansi,
ia inir avizir ababanim asaragh.

¹¹ Ia oragh! Ikiavira Itir God, kamaghin nguazir
kam in gumamaziziba bar me mikemegha
ghaze:

“Ia Saion in nguibam in gumamaziziba bagh mangi
kamaghin me mikim suam,

‘Ia gan, ian Akurvazir Gumazim, a izi!

A faragha midorozim gamua apanibagh afiragha,
gumamaziziba bizir aghuibar min me inizi,
me a ko izi.’*

¹² Me gumamazizir kaba kamaghin me diponam,

62:11: Aisaia 40:10; Akar Mogomem 22:12 * **62:11:** Akar kam
gighan tuavir igharazir mam kamakin, “Egha a bizir aghuiba isiva
uan gumamazizibar aningasa, da sara izi.”

‘God Baghavira Itir Gumazamiziba’ ko,
 ‘Ikiavira Itir God, ua Inizir Gumazamiziba.’
 Egh me kamaghin ian nguibam diponam,
 ‘Nguibar God Bar Ifongezim’ ko,
 ‘Nguibar Ekiar God ua Izegha Itim.’”

63

Ekiam ivezir kuram isa uan apanibagh anidi

¹ Ia gan! Mar gumazir manam atrivimin min bar
 deravira kurkegha Idomin kantrin aven,
 Bosran nguibam ategha azenan izi?
 Mar gumazir manam uan dapanim aviragha uan
 gavgavir ekiam sara izi?
 Ezi an korotiam bar aghevezi moghin gari.

“Kar ki Ekiamra.
 Ki gumazamizibar akurvazir gavgavim iti,
 egha ki kamaghin mikimasa,
 nan arazir aghuimin, ki men apaniba
 abiragha gifa!”

² Nin korotiaba tizim bagha bar aghefe?
 Da mati gumazim wainin dipabar ingarasa,
 wainin oviziba mirmiramin dagiar minar
 bar ekiamin aven ghugha,
 wainin oviziba dikabirima, wainin dipar
 aghevir avirim otozi moghin aghefe.

³ “Ki uabira, ki wainin oviziba dikabira da mirmiri
 moghin, kantriba dikabiri,

63:1: Aisaia 34:5-17; Jeremaia 49:7-22; Esekiel 25:12-14; 35:1-15;
 Amos 1:11-12; Obadia 1:1-14; Malakai 1:2-5   **63:3:** Akar
 Mogomem 14:20; 19:13-15

ezi kantrin tamın gumazitam nan akurazir
puvatı.

Ki men atara bar men anıngaghe,
egha bar pamtemın me dıkarazi,
men ghuziba pura tintinibar asavamaga,
nan korotiabagh ira dar poke.

⁴ Ki uan navir averiamın aven uan
gumazamizibar apaniba ikarvagh, me
gasıghasıghamin dughiam gıniğhniğhavıra
iti.

Ezi datirıghın dughiar ki ua gumazamiziba ini-
amim otogha gifa.

⁵ Ki garima, nan akurvaghamin gumaziba puvatı,
kamaghın amizi,
ki dıgavir kuram gami.

Ezi nan gavgavim ko nan anıngagharimra na
gamima,
ki uan gumazamizibar apaniba abıra.

⁶ Nan anıngagharir bar ekiam na gamima,
ki ikizir aviribar gumazamiziba dıkabını.

Ki puv me gamua uan anıngagharim men akazi,
me a baraki,
mati me nan anıngagharim itir itarımın
wainın dıpam ame, egha bar ongani.

Ezi ki me misogha
men ghuziba isa nguazim ginge.”

*Gumazamiziba Ikiavıra Itir Godın arazir
aghuim gıniğhniși*

⁷ Ki Ikiavıra Itir Godın apangkuvir ekiamın gun
mikimasa.
Egh an arazir aghuim bagh an ziam fam.

63:5: Onger Akaba 44:3; 98:1; Aisaia 59:16
8:66; Nehemia 9:25; 9:35; Onger Akaba 92:2

63:7: 1 Atriviba

E Israelia, God en akurvagha bizir aghuir
bar aviriba isa e ganidi.

Egha bar deravira e gamizi, e an ziam fe.
Guizbangira, a bar e gifuegha apangkuvir ekiam
en iti.

⁸ E fo, Ikiavira Itir God kamaghin mikemegha gifa,
“Gumazamizir kaba, me nan gumazamizibara.

Egh me nan akaba batogh, na gifaran
kogham.”

Kamaghin amizi, a men osimtizibar
tongin men Akurvazir Gumazimin
oto.

⁹ Egha me mizaziba ko osimtiziba aterir
dughiamin,

Ekiam uaghan me ko mizaziba ko osimtiziba
ateri.

God uabi, ensel o abuir gumazimin min otogha ua
me ini.

Bar fomira an ifongiam ko apangkuvim men
ikiavira iti,

kamaghin amizi, a dughiar bar ruarimin me
atera bar deravira men gari.

Bizir kam bagha, a men akurvasi.

¹⁰ Guizbangira, me a barazir puvatighava, an
Duam gamima a bar oseme.

Kamaghin amizi, God uabi men apanimin min
otogha,
me ko misosi.

¹¹ Egha me gin God fomiram amizir bizibagh
nighnisi.

Men nighnizim uamategha Moses ko an gumamazibar ghua kamaghin migei:
 “Ikiavira Itir God managh iti?

A fomira uan gumamaziziba ko, men gumazir dapaniba inigha izima,
 me iza ongarim abigha vongin oto.

Ikiavira Itir God managh iti?

A fomiram uan Duam amadazi, a men tongin iti.

¹² A uan gavgavir bar ekiam isa Moses ganingi.

Ezi an ongarim tongiram an abighizi, an akuar pumuningin otozi, an gumamaziziba vongin ghue.

Ezi arazir kamın, a zurara ikiamin ziar ekiam ini.

¹³ A men faragha zuima, me tuavir ongarir bar konimin itimin aruava an gin zui.

Egha me ghua dipaba puvatizir danganimin itir, hoziar atiabar min pamtemin dika ghua daghirezir puvati.

¹⁴ Ikiavira Itir Godin Duam uabi, an gumamaziziba avughsazim isa me ganingi, mati bulmakauba ghua danganir zarimin ikia ogheba apava, avughsa iti.”

Ikiavira Itir God, ni kamaghin ifonge, gumamaziziba bar nin gavgavim ko ziar ekiam gifogham.

Kamaghin amizi, ni uan gumamazizibar akua zui.

Israelia Ikiavira Itir God men akurvaghasa, me an azangsis

15 O Ikiavira Itir God, ni uan Nguibamin iti,
nguibar kam nin gavgavim ko angazan-
garim a gizifa.

Eghti ni pin iki vazimin en gan.

Ni tizim bagh dikavigh uan arazir e baghavira itim
ko gavgavir ekiam en akakaghan aghua?

Ni ti uamategh uan apangkuvim ko ifongiar
uan navir averiamin aven itim, en akak-
aghan aghua.

Ni ti uam e gifongezir puvatiz, o?

16 O Ikiavira Itir God, ni bar guizbangira en
Afeziam.

En inazir afeziamning, Abraham ko Jekop,
aning ua e ko itir puvati, egha e gifozir
puvati.

Ezi nirara, ni fomiram en Akurvazir Gumazimin
ikia,
e geghuva deragha en gara iza datirighin tu.

17 O Ikiavira Itir God, ni manmaghsua e gamizi,
e tintinibar ghua nin akabar gin zuir puvati?
Egha manmaghsua, ni en naviba ko nighnizibagh
amizi,

e nin atiatia nin apengan itir puvati?

E nin ingangarir gumazir ni ua baghavira inabaz-
iba,
e nin anabamra, egha ni baghavira iti.

Kamaghin amizi, ni uamategh e ko iki.

18 E nin gumazamizibara.

Ezi Dipenir ni ua baghavira inabazim, a bar
dughiar otevimin en agharimin iti.

Ezi gin en apaniba iza nin Dipenim
gasighasiki.

- 19 Ezi e datirighin mati gumazamizir ni fomira me
 gativazir puvatiziba.
 Egha mati gumazamizir ni uan ziam me
 gatizir puvatizibar min iti.

64

- 1 O Ikiavira Itir God, ni overiam abigh kagh
 izighiri!
 Ni kamaghin damuti, mighsiaba nin
 damazimin atiating bar puviram akongam.
- 2 Ni gumazim dazir suzibar avim atizi, dipam isi-
 aghtui moghin,
 ni uan ziar ekiam isi uan apanibar akagham.
 Eghti Kantrin Igharazibar Gumazamiziba nin
 damazimin atiating
 bar puviram akongam.
- 3 Ni fomira izaghira bizir igharagha garir e ganizir
 puvatizibagh amizi da otivima,
 e dar gara digavir kuram gami.
 Ni izaghirir dughiar kamın,
 ni mighsiabagh amizi
 da nin damazimin bar puviram agoi.
- 4 Bar fomira iza datirighin, gumazitam uan
 damazimin gara uan kuarim atigha orazi,
 godin nin min iti tam, ua itir pu.
 Bar puvati.
- Ni uabira, gumazamizir nighnizir gavgavim nin
 ikia ni mizuaiiba,
 ni me bagha pamtem ingara men akura.
- 5 Gumazir arazir aghuibara damuasa ifuegha nin
 tuavim ginighnigha an gin zuiba,

nirara me bativa me gifonge.
 E fo, ni faragha en ataravira itima,
 e tong uan arazir kuraba ataghirazir puvati.
 E dughiar bar ruarimin arazir kurabar amuasa
 bar gavgavighavira iti.
 Ezi marki, ni uan gavgavir ekiam sara izi uam
 e inigh.*

⁶ E nin damazimin arazir kurabagh amigha, bar
 mize.
 E amir arazir kaba e ghaze, da ti derazi e dagh
 ami,
 arazir kaba nin damazimin bar ikuvigha, mati inir
 avizir bar pughpurizim.
 En arazir kurar kabara e gamima,
 e aminim ter afarir midiaribagh ivarazi da
 ghuezi moghin,
 e bar misigha atam ariaghire.

⁷ Gumazitam nin ziam dibora ni ko migeir pu-
 vatigha,
 akurvazim bagha nin boroghin zuir puvati.
 E ghaze, en arazir kuraba bangin,
 ni bar uan guam en modogha e ataghizi,
 en arazir kuraba e gasighasighizi, e bar
 ikuvigha iti.

⁸ O Ikiavira Itir God, ni en Afeziam, ni mati
 minebar ingarir gumazim.
 Ezi e mati, gumazim nguazim isa uan da-
 farimningin nguazir minebar ingari.

---

* **64:5:** Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abigha
 mikemezir puvati.   **64:6:** Onger Akaba 90:5-6; Aisaia 48:1;
 Jeremaia 4:11-12   **64:8:** Onger Akaba 100:3; Aisaia 45:9; 60:21

Ezi ni uan dafarimningin en ingari.

⁹ O Ikiavira Itir God, ni zuraram en arazir kurar e
amibagh nighnigh
puv en aningaghan marki.

Ni kamaghin nighnigh, e bar nin gumamaziziba,
ni tong en apangkufigh.

¹⁰ Nin nguibar ekiaba, danganir kinibar min iti,
ezi Saion, a gumamaziziba puvatizir dan-
ganimin min oto.

Guizbangira, Jerusalem bar moghira ikuvizi,
gumazitam an itir puvati.

¹¹ Ezi nin Dipenir e an mangi nin ziam famim,
a uaghan avim an isizi, a bar moghira ikufi.

Fomira Dipenir kam bar dipenir dirim,
ezi en inazir afeziaba an ghua nin ziam fe.

Egha datirighin a ikuvizi,
bizir aghuir e ifongeziba, da uaghan bar iku-
vigha iti.

¹² O Ikiavira Itir God, ni bizir kabar gara,
en akuragh bizitam damuasa nin navim ni
dikafi, o puvati?

Ni ti kamagsua,
e osimtizir aviriba ater mangivira ikiam, o?

Ni en migirigibaba baragha da ikarvaghan aghua,
o?

E ghaze, ni ti en akuragham.

65

*God gumazir akaba barazir puvatizibagh
asighasigh, uan ingangarir gumamaziziba
deravira me damuam*

- ¹ Ikiavira Itir God kamaghin miġei,
 “Gumazamizir na bagha azai puvatiziba,
     ki men dimdiaba baragh, men akurvaghasa
     me mizua iti.
 Gumazamizir na burir puvatiziba, na
     bagh izasa ki me mizua iti.
 Ki fo, me bar nan saghon ikia nan ziamin nan
     diman aghua.
     Ezi ki kamaghin men dia ghaze,
     ‘Kirara kagh iti. Ki kagh iti.’
- ² Ki zurara dughiabar gumazamizir nan akaba
     batoziba ua me iniasa me baghavira ikia
     uan dafarim amadagha men azangsighavira
     iti.
 Kar gumazamizir uan arazir kurabar tuavibar ġin
     mangasa bar ifongeziba.
     Me uan ifongiabar ġintisi.
- ³ Egha me zurara nan damazimin arazir na
     damuti,
     ki men aningagheghambagh ami.
 Me azeniba itir danganibar uari akuva ikia aseba
     bagha ofabagh amua,
     asebar ofa gamir brighin dakozibar ghua,
     pauran migharim otivim tuti,
     a mughuriar aghuim mangasa me a tue.
- ⁴ Egha me ghua gumazir oveaghuezibar mozibar
     boroghin apiaghav ikia,
     men migirigiaba iniasa men azangsigha iti.
 Egha dimagaribar me danganir kabar ikia asebar
     ziaba fe.
     Egha me dabar tuziba apava,

asizir guar igharagha garir nan
damazimın zuezir puvatızibar siariba
api.

⁵ Egha me kamaghın igharaz darazi miğia ghaze,
'E uari isa asebagh anıga da baghavıra itima, dar
gavgaviba en iti,
kamaghın amizi, ia bar en saghon iki.
Ia en poghan marki.'

Gumazamizir kaba amir araziba, ki bar dar
aghua.

Me na gamima, ki bar men anıngaghezi, nan
anıngagharımın miğharım nan atinimın
otifi.

Mati avim isia bar gavgavizi moghın,
nan anıngagharir men itim gıvaghan
kogham.

⁶ "Ia oragh! Ia gumazamizir kuraba, ki Ikiavıra Itir
God, ian arazir kuraba uan akınafarımın da
osiri.

Egh nımıra ikian kogham. Puvati.

Ki bar ia gasıghasıgh,
ian arazir kurabar ivezimra ia ikarvaghham.

⁷ Ki Ikiavıra Itir God, ki kamaghın miğei, ki ia
damuti,
ia uan arazir kurabar osımtıziba ko uan inazir
afeziabar osımtıziba saram ateram.

Ian inazir afeziaba miğhsiabar ghuavanega,
asebar ziaba fer danganibar, ofan miğharir
mughuriar aghuiba zuibagh ami.

Egha me miğhsiabar pın ikia arazir kurar avıriba
nan damazimın dagh amua,
egha arazir kamın na dipova aghumsızim na
ganıdi.

Kamaghin amizi, ki men arazir kurar me
amizibar ivezimra me daningam.”

⁸ Egha Ikiavira Itir God kamaghin migei,
“Gumazitam wainin ikarizir ovizir kurar aviriba
itiba makunsi damuti,
gumazir igharazim suam,
‘Ni tong orarkegh. Ki wainin ovizir aghuir mabar
garima, da an iti.

E da inigh wainin aghui tabar amigh, dar ami
bar akongegham.’

Kamaghira, ki Ikiavira Itir God, ki fo,
Israelia nan ingangarir gumazamiziba, ezi ki
me baghavira ikia,
bar moghira me gasighasighan kogham.

⁹ Judan anabamin adarasi, me Jekopin ovavir
boriba, ki bar deraghvira me damuam.
Ki me damuti, me bar gumazamizir
bar aviribar otivigh, nan mighsiabar
dapiagham.

Gumazamizir kaba, ki me amisevezi me nguazir
kamın nan ingangarir gumazamizibar min
iti.

Egh me nguazir kamın ikiam.

¹⁰ Eghti men sipsipba ko bulmakauba nguazir
kam gizivagham.

Da Saronin danganir zarir aruem uaghiri
naghin tugh mangi, Akorin danganir zarir
aruem anadi naghin tughti,

men sipsipba ko bulmakauba bar
avirasemegham.

Egh grazir aviriba ikiti, me dar ami avughsi ikiam.

Gumazamizir na gifuegha na buria na
baghavira itiba, ki bizir kabar me damuam.

11 “Ia akiriba igha Ikiavira Itir God gasiba,
ia nan mighsiam Saionin, nan ziam fer arazim
ataki,

kamaghin amizi, ia bar dughiar kuram
iniam.

Ia Gat ko Menin ziamning fasa, aning bagh isar
ekiabagh amua wainin dipabar ofabagh
ami.

Aser kamning, ia ghaze,
aning ia gami ia uan apaniba dikabira,
egha ia dughiar aghuim isi.

12 Ezi ki ia bagha dughiar igharagha garim
amisevegha gifa.

Ian apaniba izi, uan midorozir sababar ia
misoghti, ia arimighiregham.

Ia uan teviba apirigh, avigh dapaniba nguazimin
ganti, apaniba ian firiba aghoram.

Ia fo, ki ian deima, ia nan dimdiam ikarazir
puvati.

Ki uaghan uan akam ia mikeme, ezi ia an gin zuir
puvati.

Ia nan akaba batogha, arazir kurar ki bar
aghuaziba nan damazimin dagh ami.

Kamaghin amizi, dughiar kurar kam ia
bativam.

13 Kamaghin ki, Ikiavira Itir God, ian Ekiam, ki
kamaghin migei,

Bar guizbangira, nan ingangarir gumazamiz-
iba guizbangira dipaba ko dagher aviriba
ikiam,

eghti akirim ragha na gasi darasi, ia
mitiriamra iki, damamin dipaba ko
dagheba puvatigham.

Bar guizbangira, nan ingangarir gumazamiziba,
me bar akuegh ikiam,
eghti ia bar aghumsigham.

14 Nan ingangarir gumazamiziba, men navir ave-
riaba
guizbangira bar akongezir arazim me
gizivaghti,
me bar akongezir ighiabar amuam.

Eghti ian naviba osimtizir ekiam dagh izivaghti,
ian nighniziba deragh ingaran koghti,
ia bar puviram aziv arangam.

15 Eghti nan adarazi me akar kuramin igharaz
darazir aningsi, me kamaghin mikimam,
'Ikiavira Itir God, en Ekiam, gumazir
kurar kabagh asighasighizi moghin, ia
gasighasigham.'

Kamaghin amizi, gumazamiziba ian zi-
abagh nighnigh suam, da bizir kuraba.
Eghti God ziar aghuir igiam isi uan ingangarir
gumazamizibar aningam.

16 Eghti me uam osimtizir fomiram amiziba
bar da bakinighnigham.

Eghti ki Ikiavira Itir God, me fomiram amizir
osimtiziba ua dar ganam kogh,
bar ada ginamadagham.

Ki Godin bar guizbangira bizibav migeim, kam-
aghin migei:

Nguazir kamın ruaghateviba bar adar itir
gumazamiziba, deragh uari damusi nan
azangsigh,

egh gavgavim uan miḡiriḡiabar aningsi, kamaghin miḡimam:

Bar guizbangira, Godin ziar bar pin itim,
a uabira nan gara fo,
nan akam a guizbangira.”

Jerusalem in igiam in aven, biziba bar moghira deravira ikiam

¹⁷ Ikiavira Itir God kamaghin miḡei,
“Ia ganigh! Ki overiar igiam ko nguazir igiam in ingarasava ami.

Eghti gumamaziziba ua fomiram otivizir bizibagh niḡniḡhan kogham.

Guizbangira, ia bar da bakiniḡniḡham.

¹⁸ Ia bizir igiar ki datirighin ingarizim bagh naviba deragh

zurara bar akuegh iki.

Ia gan! Jerusalem in igiar ki ingaramin kam,
a nguibar gumamaziziba bar ifuegh bar akueghamim,

eghti an gumamaziziba navir aghuim in ikiam.

¹⁹ Ki uaghan Jerusalem bagh bar akuegh uan gumamaziziba bagh navir aghuim ikiam.

Eghti Jerusalem in igiam in aven, gumamaziziba mizazim isava arair niḡiniba ua puvatighi,

gumamazizibar, azirakaba puvatigham.

²⁰ Eghti borir muziariba uaghan igiabara iki oven-gan kogham.

Eghti gumamaziziba dughiar bar ruarim in iki mangi bar ghurigham.

Tarazi 100plan azeniba ikiti,
 gumazir igharaziba men ganiva mikim suam,
 me ti bar gumazamizir igiabara iti.
 Eghti men tarazi 100plan azeniba agivaghan kogh
 aremeghti,
 igharaz darazi suam, Ekiam ti uabi me gamizi
 me ariaghire.

21 “Nan gumazamiziba dipenibar ingariva dar
 ikiam.
 Egh me wainin azeniba opariva, dar ingar dar
 wainin ovizibar amam.

22 Apaniba ua izi nan gumazamiziba batogh men
 dipenibar dapiaghan kogham.
 Egh men wainin azeniba inigh, wainin ingar
 dar aman kogham.

Nan gumazamiziba, temer bar gavgavibar min,
 dughiar bar ruarimin ikiam.
 Gumazamizir ki ua bagha miseveziba, me
 uari ingarizir bizibar ganiva, dughiar bar
 ruarimin bar akuegham.

23 Ingararir me amiba puram mangighan
 kogham. Dar dagheba otivam.
 Eghti dughiar kuratam men boriba batoghan
 kogham.

Guizbangira, kar gumazamizir ki deravira
 damuamibar boriba.
 Ki Ikiavira Itir God, ki bar deravira me damu
 men gin otivamin boriba sara damuam.

24 Egh me ifongezir biziba bagh nan azangsighti,
 ki men azangsiziba ikarvaghham.

Me na ko mikimvira ikiti,

ki me baregh men akurvagh.

²⁵ Eghti afiar atiaba ko sipsipin nguziba uari inigh damam.

Eghti laionba, bulmakaubar min oghebar amam.

Eghti kuruziba nguazimin minezibar amam.

Egh da nan mighsiamin ikiva, bar moghira bar deravira uari inigh ikiva,

egh pazi uarir amuan kogham.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

66

Ikiavira Itir God uan apaniba dikabiragh, egh an apengan itir darazi deragh me damuam

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“Overiam, a nan atrivir dabirabim,
ezi nguazim ki uan dagarimning arizir danganim.

Eghti ia managh nan Dipenimin ingaram?

Eghti danganir manamra nan avughsazir danganimin min ikiam? Bar puvatigham.

² Ki uabi, uan dafarimningin overiam ko nguazim ko biziba bar dar ingarizi,
da otivigha iti.

Nan navim kamaghin amir gumazamizibar iti:

Gumazamizir uari abirava, uan arazir kuraba bagha osemegha,

nan akam baregha nan atiatia nigha, nan apengan itiba,

ki men gara bar me gifonge.

Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.

³ “Gumazamizir maba uan ifongiar kuramin gintigha arazir kurabar amuasa bar ifonge. Egha me uari kamaghin nighnigha ghaze, me guizbangira nan ziam fe.

Egha me amir ofan kaba, ki bar dar aghua.

Ki garima, me bulmakaubav sogha na bagha ofabagh amua,

merara uaghan gumazir maba isa, me misuegha uan aseba bagha ofabagh ami.

Me na bagha sipsipin nguzibar ofabagh amua, me uaghan afiaba isa dav suegha, aseba bagha dar ofabagh ami.

Me witba isa na bagha ofabagh amua, me uaghan uan aseba bagha dabar ghuzibar ofabagh ami.

Me na bagha pauran me iter balsamin eborimin ingarizimin ofabagh amua, egha uaghan asebar marvir guaba bagha ofabagh ami.*

⁴ Eghti kirara, ki me amir arazir kam baghvira osimtizim amiseveghti me aneteram, kar osimtizir me ateran bar atiatingizim.

Guizbangira, ki men dei, ezi me nan dimdiam ikarvaghan aghua.

Ki uaghan uan akam me mikiri, ezi me an gintighan aghua.

---

* **66:3:** Hibrun akam vezin kamin deragha gumazir kaba mikemezir puvati. Fofozir gumazir maba kamaghin nighnisi, God ti kamaghin migei, ofan me amiba da bar an damazimin zuezir puvatizi, a bar dar aghua.

Puvati. Me nan akaba munasi.
Egha arazir kurabara nan damazimin dagh ami,
kar arazir kurar ki bar aghuaziba.

⁵ “Ia Ikiavira Itir Godin akam baragh an apengan
ikia, an akamin atiatia agoi darasi,
ia akar ki datirighin ia mikinamim baragh!

Ia an gintighasa bar gavgafi,
kamaghin amizi, ian adarazi bar ia gifongezir
puvatigha, akirim ragha ia gasaragha
ghaze, ia men tongin ikian kogham.

Egha me dibovir akabar ia migia, kamaghin migei,
‘Ikiavira Itir God uan gavgavir ekiam ko izi ia
damuti, ia bar akongeghti, e ganika.’

Ezi ki kamaghin ia migei, Ia men ganti, me
bar aghumsigham.†

⁶ Ia nguibar ekiamin aven otivir dimdiar ekiar
munam baragh!

Egh nan Dipenimin aven otivir niginir dafar
kam baragh!

Ki Ikiavira Itir God, mar nan dimdiam ko
niginimra.

Ki uan apanibar arazir kuraba ikarvagha
ivezir kuram me daningasa an gun migei.

⁷ “Nan nguibar ekiam mati, amizim borim
zuamiram a bate.

A borim batasa mizazim baraghizir
puvatigha, a bate.

⁸ Gumazitam fomira bizir kamın ganigha, a
baraghizir puvati!

---

† **66:5:** Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abighizir puvati. **66:7:** Akar Mogomem 12:5

Kantrin tam ti dughiar vamiram otozir puvati!

Bar guizbangira, ikizir ekiatam dughiar vamiran, zuamiram otozir puvati. Bar puvati!

Eghti Saion borim batisi mizazim baragh, a bar zuamiram uan boriba bategham.

⁹ Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki ian azai,
Ki ti amizim gamima a borim batasa mizazim isi,
egh manmaghsua, ki an navim apirighti, an borim otoghan kogham?
Bar puvatigham.

¹⁰ “Ia Jerusalem gifongezir darasi, ia a ko bar akongegh.
Ia gumazamizir a bagh azia itiba, ia datirighin a bagh bar akongegh.

¹¹ A datirighin deravira ikiti, ia an aven itir bizir aghuir avirim inisi bar akuegham.
A mati amebat otem boribagh anidir mam.
Eghti ia mati, an boriba an otem ami bar izivagh navir amirizimin ikiam.”

¹² Egha Ikiavira Itir God kamaghin migia ghaze,
“Ia oragh! Ki Jerusalem in nguibar ekiam damighti, a zurara bar deravira ikiam.
A kantrin igharazibar bizir aghuir aviriba iniam.

Mati faner zurara emira ivemara gevir puvatizi moghin,
bizitam in oteveghan kogham.
Ia bizir kaba iniva bar akuegham,

mati borim amebamın otem apava bar
 akongezi,
 amebam a ifiragha aruima a bar akonge.
 Egha amebam a isa
 uan apozim gatıgha a gikararaima, a bar
 akonge.

13 Ia Jerusalemın nguibar ekiamın gumazamiziba,
 amebam deravıra uan borımın gara akar
 aghuımın a mıgeıma, a navir amırızim iti
 moghın,

ki bar deraghvıra ian gan
 navir amırızim isi ia danıngtı, ia deraghvıra
 ikiam.

14 Ki ia gamızir bizir kam, ia an ganıgh ian navıba
 bar akueghti,
 ian mikarıziba bar gavgavıghtı ia deravıra
 ikiam.

Eghtı gumazamiziba kamaghın fogh suam,
 Ikiavıra Itir God uan gavgavımın uan
 ingangarır gumazamizıbar akura.

Egha apanıbara, a men atarima, me an
 anıngagharımın mızazım barası.”

15 Ia gan! Ikiavıra Itir God avim sara izam,
 mati a uan karis daperagh amınır bar gav-
 gavımın mın bar puv akıgh izam.

Eghtı an anıngagharımın avıvzariaba, an apanı-
 bar isiti,
 a ıvezir kuram me danıng, bar me agıvaghıam.

16 Guızbangıra, Ikiavıra Itir God, avim isi, ıvezir
 kuram gumazamizıbar anıngam.

Eghtı an mıdorozır sabam, gumazamızır bar
 avırımın arazır kuraba ikarvagh

me miŝoghti, me arimiĝhiregham.

17 Ikiavira Itir God kamaghin miĝei,
 “Gumazamizir maba, asebar ziaba fasa uari
 zueghamin arazibar ĝin ghua,
 egha uan azenibar itir marvir guabar ziaba
 fer danganibar ghua,
 men tongin itir gumazir dapanimin ĝin
 zui.‡
 Egha me dabar tuziba ko kuarziba ko bizir
 igharazir nan damazimin zuezir puvatiziba
 saram api.
 Egh me bar moghira ikuvigh bar ĝivagham.”

*Kantriba bar men gumazamiziba, Ikiavira Itir
 Godin apengan ikiam*

18 Ikiavira Itir God ghaze,
 “Ki gumazamizibar niĝniŝiba ko arazibar
 ganigha fo,
 kar dughiar ki gumazamiziba bar me aku-
 vamim.
 Kantriba bar dar itir gumazamiziba ko akar
 igharazibav miĝeir gumazamiziba, me bar
 moghira izam.
 Me izi uari akuvaghamin dughiamin, me
 nan angazangarir ekiam ko gavgavimin
 ganam.§
 19 Eghti ki men tongin ababanitam asaragh men
 akagham.

---

‡ 66:17: Hibrun akam deragha vezin kamın mınĝarim abıĝhizir puvati. § 66:18: Hibrun akam deragha vezin kamın faragha itir akamın mınĝarim abıĝha an ĝun mikemezir puvati.

Egh ki gumazamizir ikiavira itir varazira
 amangiti,
 me saghon itir arighatizibar gumaza-
 mizir igharaziba bagh mangam.
 Egh nan ziar ekiam ko gavgavimin gun gumaza-
 mizir tong oraghizir puvatizibav kimam.
 Ki kantrin kaba bagh me amangiti, me
 mangam,
 Tarsisin kantri ko, Pulin kantri ko, Lidian kantri,
 me barir pibar asir fofozir aghuim itir
 gumaziba.
 Egh Tubalin kantri, ko Grikın kantri,
 ko nguibar arighatizir ongarir torir saghon
 itiba, me bagh mangam.
 Gumazamizir ikiavira itir varaziran kabanang,
 kantrin kaba bagh mangekh nan ziar ekiam
 ko gavgavimin gun me mikimam.
 20 Ki Ikiavira Itir God, ki ghaze, gumazamizir kaba
 mangi,
 ian namakar kantrin kabar aven itiba, me me
 isi Ikiavira Itir Godin ofan min me inigh na
 bagh izam.
 Egh me isi hoziaba ko, karisba ko, dabirabir akuri-
 aba ko, donkiba ko, kamelbar afekh,
 men aku na bagh nan mighsiamin itir nguibar
 ekiam Jerusalemın izam.
 Israelia zurara witin oviziba ofabar min, da isa
 itarir nan damazimin zuezibagh arigha, da
 atera na bagha nan Dipenim izi moghin,
 me men aku na bagh izam.
 21 Eghti ki men tarazi amiseveghti
 me ofa gamir gumazibar otivti,
 tarazi Livaibar adarazir otivam.”
 Kar Ikiavira Itir God mikemezir akaba.

- 22 “Kí Ikiavira Itir God, kí kamaghin mígei,
 Overiar igiam ko nguazir igiar kí ingarasava
 amir kamning,
 aning nan damazimín iki gavgavigh ma-
 maghira ikiam.
 Eghti kamaghira ian ovavir boriba iki gavgav-
 igh mamaghira ikiti,
 ian ziam zurara ikivira ikiam.
- 23 Eghti iakinir igiar otivamba ko Sabatin dughiar
 ekiar nan ziam famiba,
 nguazir kamín itir ruaghateviba bar dar itir
 gumazamiziba izi nan damazimín teviba
 apirigh,
 bar moghira izi nan ziam fam.
 Kí Ikiavira Itir God, kí mikemegha gifa.
- 24 “Me nan Dipenim ategha zuir dughiamin,
 me gumazir nan akaba munasa na barazir
 puvatizibar kuabar ganti,
 me ireghiv ikiam.
 Me ariaghiregha givagha pura tintinibar nguazim
 gireghav iti.
 Ezi apizir muziariba men kuaba amivira iki
 mangi da givaghan kogham.
 Eghti avir men kuabar isim uaghan
 mungeghan kogham.
 Men kuaba bar bizir kuribar mán ganti,
 gumazamiziba bar dar aghuagham.”

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam**

**The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea